

СИЛАБУСИ
навчальних дисциплін

Освітньо-професійна програма
«МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І АДМІНІСТРУВАННЯ»

Спеціальність 073 Менеджмент
Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Зміст

	Назва дисципліни	стор.
1.	Економічна теорія	3
2.	Інформатика	11
3.	Макроекономіка	17
4.	Історія економіки та економічної думки	25
5.	Статистика	33
6.	Гроші і кредит	40
7.	Економетрика	47
8.	Мікроекономіка	53
9.	Менеджмент	61
10.	Економіка підприємства	70
11.	Теорія організації	83
12.	Фінанси підприємства	91
13.	Міжнародна економіка	99
14.	Маркетинг	108
15.	Оптимізаційні методи та моделі	121
16.	Операційний менеджмент	127
17.	Державне та регіональне управління	137
18.	Логістика	146
19.	Управління персоналом	153
20.	Адміністративний менеджмент	163
21.	Стратегічне управління	168
22.	Менеджмент у малому бізнесі	177
23.	Управління інноваціями	186
24.	Комунікаційний менеджмент	194
25.	Конкурентна політика	202
26.	Медійна грамотність для прийняття рішень	211
27.	Лідерство і добробут	219
28.	Бізнес-тренінг з фахової успішності	225
29.	Етика та бізнес-культура	231
30.	Корпоративна соціальна відповідальність	237
31.	Інформаційний менеджмент	247
32.	Розробка і прийняття управлінських рішень	257
33.	Управління потенціалом підприємства	263
34.	Стратегія успішного бізнесу	272
35.	Інвестиційний менеджмент	280
36.	Креативний менеджмент	285
37.	Вступ у спеціальність	295
38.	Зовнішньоекономічна діяльність підприємства	302
39.	HR-технології	312
40.	Економічна психологія та етика бізнесу	319
41.	Організаційна діагностика	328
42.	Українська мова за професійним спрямуванням	334
43.	Філософія	344
44.	Вища математика	351
45.	Соціологія	358

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

обов'язкова

Освітньо-професійна програма “МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І АДМІНІСТРУВАННЯ”

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники:

Галушка З.І., завідувач кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, професор, д.е.н.

Поченчук Г.М. доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, д.е.н.

Профайли викладачів:

1) Галушка З.І. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/galushka-zoya-ivanivna>

Контактний тел. 050 67 75 300

E-mail: z.halushka@chnu.edu.ua

Консультації Очні консультації: за попередньою домовленістю.
Онлайн-консультації: понеділок з 14.00 до 16.00.

2) Поченчук Г.М. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/pochenchuk-galyna-myhajlivna>

Контактний тел. 050 434 56 87

E-mail: g.pochenchyuk@chnu.edu.ua

Консультації Очні консультації: за попередньою домовленістю.
Онлайн консультації: понеділок з 13.00 до 15.00.

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=422>

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Вивчення економічної теорії є основою, базисом для розуміння економічних аспектів життєдіяльності суспільства і кожного окремого індивіда. Кожна людина щодня стикається з тими чи іншими сторонами економіки: це і придбання товарів, отримання заробітної плати, використання грошей, одержання кредиту та ін. Умови існування кожної людини також оцінюються через призму стану економіки, при цьому, з одного боку, метою економічної діяльності є задоволення потреб людини, а з іншого – людина є головною діючою особою, що здійснює економічний вибір. Відповідно набуття знань щодо особливостей економічних відносин, закономірностей функціонування та розвитку економічних систем та суб'єктів, розуміння проблем ефективного використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимальних кінцевих результатів є важливим для формування компетентностей висококваліфікованих фахівців в галузі знань.

2. Мета навчальної дисципліни: формування у майбутніх бакалаврів глибоких економічних знань, логіки сучасного економічного мислення і економічної культури, адекватних сучасним умовам економічного розвитку країни, навчання студентів базовим методам аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою професійною діяльністю.

3. Пререквізити. Для успішного вивчення дисципліни необхідно володіти знаннями з курсів: вища математика, актуальні питання історії та культури України, українська мова, а також володіти використанням бібліографії та джерел з економічної літератури.

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма: «Менеджмент і адміністрування») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та спеціальні (фахові) компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

Результати навчання:

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має:

знати:

- особливості предмету та функції економічної теорії;
- сутність економічних категорій та законів;
- методи економічних досліджень та їх інформаційне забезпечення;
- функціональний взаємозв'язок між суспільними потребами та економічними ресурсами;
- структурні елементи економічної системи та їх еволюцію;
- інституційні перетворення в Україні;
- основні форми організації суспільного виробництва, властивості товару та особливості формування його вартості;
- особливості грошової системи та закони грошового обігу;
- етапи становлення ринкових відносин та функціонування закону попиту та пропозиції;

- основні напрями формування сучасних ринкових відносин;
- сутність теорій капіталу та їх сучасне трактування;
- види ринків, ринкову інфраструктуру та особливості її функціонування та регулювання;
- сутність, витоки та види конкуренції та монополізму;
- форми власності на землю та рентні відносини;
- організаційні форми та види сучасного підприємництва;
- характеристики функціонування підприємства (фірми) в економічному та управлінському контексті;
- теоретичні підходи та практику реалізації споживчої поведінки;
- сутність та багатогранність процесу суспільного відтворення;
- сучасні концепції макроекономічної політики;
- форми, методи та інструменти регулювання економіки;
- склад, функціональне призначення та організаційне оформлення сучасної фінансово-кредитної системи;
- механізми формування та розподілу доходів населення;
- закономірності розвитку світового господарства;
- особливості сучасних міжнародних економічних відносин у функціональному та організаційному аспекті;
- сутність глобалізаційних процесів та характеристику участі України у цих процесах;
- основні глобальні проблеми людства та напрями взаємодії країн щодо їх вирішення.

вміти:

- демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним;
- використовувати базові економічні категорії та новітні теорії, концепції для характеристики, аналізу та оцінки економічних систем мега-, макро-, мезо- і мікрорівня;
- вільно володіти змістом та творчо підходити до розкриття проблематики, яка обговорюється на практичних заняттях;
- систематизувати отриману інформацію і робити власні висновки;
- використовувати різноманітні методи аналізу (системно-структурним, графічним, порівняльним, статистичним тощо) та сучасні технології опрацювання аналітичної інформації;
- визначати та оцінювати наслідки впливу різноманітних факторів на становлення та розвиток економічних явищ і процесів різного рівня економічного агрегування;
- аргументовано доводити власну думку стосовно запропонованих тем курсу;
- альтернативно мислити по дискусійних питаннях економічної теорії;
- виконувати аналітично-розрахункові завдання з використанням економіко-математичних методів;
- виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	4	120	30	30	15				Іспит

Заочна	1	1	4	120	14						Іспит
--------	---	---	---	-----	----	--	--	--	--	--	-------

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ ТА МІКРОЕКОНОМІКА											
Тема 1. Економічна теорія як наука	8	2	2			2	8	1				7
Тема 2. Економічні ресурси та виробничі можливості суспільства	8	2	2			2	8	1				7
Тема 3. Суспільний розвиток та механізм функціонування економічних систем	8	2	2			3	8	1				8
Тема 4. Ринок як економічна форма організації функціонування економіки	8	2	2			3	7	1				6
Тема 5. Конкуренція в ринковій економіці	7	2	2			3	8					8
Тема 6. Домогосподарство як суб'єкт ринкових відносин	7	2	2			2	7	1				6
Тема 7. Підприємництво. фірма в системі ринкових відносин	7	2	2			3	7	1				6
Тема 8. Види ринків та їхня інфраструктура	7	2	1			3	7	1				6
Разом за ЗМ1	60	16	15			21	60	7				53
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА											
Тема 9. Національна економіка та показники її розвитку	8	2	2			3	8	1				7
Тема 10. Розподіл національного доходу і його споживання	7	2	2			3	8					8
Тема 11. Загальноекономічна рівновага та економічне зростання	8	2	2			3	7	1				6

Тема 12. Макроекономічна нестабільність	8	2	2			3	8	1				7
Тема 13. Фінансова система	8	2	2			3	7	1				6
Тема 14. Кредитна система та регулювання грошового обігу	8	2	2			3	7	1				6
Тема 15. Еволюція світового господарства та глобалізація	7	1	2			3	7	1				6
Тема 16. Форми міжнародних економічних відносин та зовнішньоекономічна політика	6	1	1			3	8	1				7
Разом за ЗМ 2	60	14	15			24	60	7				53
Усього годин	120	30	45			45	120	14				106

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Поняття школи і напрямку в економічних теоріях. Ретроспектива розвитку економічної думки.
2	Аналіз взаємозв'язку економ теорії з іншими економічними науками
3	Показники економічної та соціальної ефективності виробництва
4	Проблема обмеженості економічних ресурсів, графік виробничих можливостей, шляхи розширення виробничих можливостей.
5	Аналіз елементів організаційної структури суспільства
6	Роль держави у сучасній економіці. Об'єкти та цілі державного регулювання.
7	Порівняльний аналіз розвитку різних типів економічних систем
8	Аналіз ефективності розвитку різних типів економічних систем
9	Функції грошей та їхня еволюція
10	Особливості ринку в сучасних умовах
11	Служба зайнятості і ринок праці в Україні
12	Монополізація сучасної економіки та основні типи ринкових структур. Антимонopolна політика держави.
13	Особливості та проблеми розподілу доходів у сучасній Україні Проблема нерівності в доходах.
14	Державна політика перерозподілу доходів
15	Аналіз динаміки макроекономічних показників України
16	Аналіз макроекономічних показників, що характеризують процеси взаємодії виробництва і споживання
17	Аналіз макроекономічних показників, що характеризують економічне зростання
18	Аналіз динаміки макроекономічних фінансових показників України
19	Розвиток кредитних відносин в Україні
20	Інфляція і перерозподіл доходів в Україні. Антиінфляційні заходи
21	Засоби боротьби з безробіттям в Україні
22	Ефективність взаємодії України з міжнародними кредитно-фінансовими установами

23	Характеристики глобальної економіки.
24	Проблеми та перспективи вступу України в ЄС.
25	Регіональні ринки сучасного світового господарства: Європа, Америка, Центральна і Південно-Східна Азія.
26	Класифікація і джерела розв'язання глобальних проблем людства.
27	Фондова біржа і біржові індекси
28	Економічна безпека України

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю – усні та письмові відповіді (доповіді; фіксовані виступи; есе, реферати, творчі роботи, тестування).

Форма підсумкового контролю для – екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути: - контрольні роботи; - стандартизовані тести; - проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.); аналітичні звіти; реферати; есе; розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах; контрольні роботи; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою таких якісних критеріїв, що трансформуються в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Оцінка	Знання	Вміння
5 (відмінно) А (90 – 100)	Має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Засвоїв теоретичні засади економічної теорії, специфіку розв'язання практичних і тестових завдань. Досконало і творчо виконує самостійні ІНДЗ. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні джерела з економічної теорії. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.	Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Вміє використовувати додаткову літературу, словники і довідники, грамотно викладати програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
4(дуже добре) В (80-89) 4 (добре) С (70-79)	Показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи економічної теорії.	Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень. Вміє використовувати на практиці програмні настанови, розв'язувати тестові завдання.
3 (задовільно) D (60-69) 3 (задовільно) Е (50-59)	Має знання лише основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою.	Виконує практичні завдання в межах програмних вимог. Допускає неточності, помилки при розв'язання

	Недосконало дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з помилками, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача.	тестів, відповідях на питання. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
2 (незадовільно) з можливістю перескласти FX (35-49) 2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом F (1-34)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.	Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)																Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	40	100
3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	4	4	4		

7. Рекомендована література -основна

1. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика. Підручник. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232 с.
2. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економічна теорія. Підручник. – Чернівці, ЧНУ. 2018. 240 с.
3. Економічна теорія. Практикум. Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей / Галушка З.І., Заволічна Т.Р., Сасенко О.С. – Чернівці, 2016. 90 с.
4. Економічна теорія для бакалаврів / за ред. Галушки З.І. Чернівці: Місто. 2016. 409 с.
5. Економічна теорія : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. М. Стрішенець, В. І. Ліщук, Л. В. Єлісеєва ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. – 236 с.

6. Економічна теорія (М.Соколов, М.Горлач, М.Кримов та ін.). Центр навчальної літератури. 2019. 532 с.
7. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.
8. Несененко П. П., Артеменко О. А., Патлатой О. Є. Сучасні економічні теорії: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, 2017. 325 с.

.....

8. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України URL : <https://parlament.org.ua>
2. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua>
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL : <https://mof.gov.ua/uk>
6. Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php>
7. Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL: <http://etet.org.ua>
8. Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua>
9. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>
10. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/>
11. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua>
12. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>
13. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
14. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
15. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org>
16. Програма розвитку ООН в Україні URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/about-us.html>
17. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/57342/mod_resource/content/1/Стратегія-сталого-розвитку.pdf

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економіко-математичного моделювання

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Інформатика

обов'язкова

Освітньо-професійна «Менеджмент організацій і адміністрування
Спеціальність 073 Менеджмент
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»,
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: Верстяк А.В., доцент кафедри економіко-математичного моделювання

Профайл викладача (-ів) <https://emm.cv.ua/teachers/verstyak-andrij-vasilovich/>

Контактний тел. +380372526847

E-mail: a.verstyak@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://classroom.google.com/c/MTgwODQ4NTM5OTA1>

Консультації Очні консультації – 4 год.

Вт, 11:10

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Призначення навчальної дисципліни полягає у ознайомленні студентів з такими поняттями як система, інформація, модель, алгоритм, їх роллю у формуванні сучасної інформаційної картини світу, розкритті загальних закономірностей інформаційних процесів в економіці, ознайомленні студентів з принципами формалізації суджень, структурування інформації, вмінні будувати інформаційні моделі об'єктів і систем, які вивчаються, розвитку синтетичного і аналітичного мислення, формування навичок пошуку опрацювання, зберігання, передавання інформації за допомогою сучасних комп'ютерних технологій для розв'язування навчальних задач і для майбутньої професійної діяльності.

2. Мета навчальної дисципліни:

Формування теоретичної бази знань з основ інформатики, умінь і навичок ефективного використання сучасних комп'ютерно-інформаційних технологій у своїй діяльності, що має забезпечити формування у студентів основ інформаційної культури та інформатично-комунікативної компетентності.

3. Пререквізити.

Теоретико-методологічною базою для вивчення дисципліни є економічна теорія, макроекономіка, мікроекономіка, фінанси, менеджмент.

4. Результати навчання

Результати навчання зазначені у вигляді переліку загальних та фахових компетентностей визначених відповідною освітньо-професійною програмою: ***Загальні та фахові компетентності***

- ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.
- СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.
- СК 3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науковоаналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

Результати навчання:

Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

У підсумку вивчення навчальної дисципліни дає можливість студентам:

ЗНАТИ

- теоретичні основи інформатики та експлуатаційні характеристики комп'ютерної техніки;
- архітектуру, технічне та програмне забезпечення комп'ютерних систем;
- головні поняття про алгоритмізацію, програмування та підготовку завдань для їх подальшої реалізації на персональних комп'ютерах;
- потенційні можливості програмного забезпечення для реалізації прикладних завдань, що розраховані на конкретного споживача;

- основні основи програмування з використанням прикладних систем програмування для персональних комп'ютерів і локальних комп'ютерних мереж.

уміти

- практично працювати з операційними системами сімейства Windows;
- здійснювати обробку текстової інформації довільного рівня складності з використанням технології Microsoft Word;
- використовувати табличний процесор Microsoft Excel для автоматизації економічних обчислень та аналізу даних;
- управляти системами баз даних з використанням технології Microsoft Access;
- проводити алгоритмізацію економічних процесів та систем;
- автоматизувати офісні додатки з використанням мови програмування VBA;
- працювати в локальних мережах та мережі Інтернет.

5. Опис навчальної дисципліни 5.1.

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	4	120	30			30	60		Іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Вступ до інформатики. Офісні технології													
Тема 1. Апаратне та програмне забезпечення ЕОМ	11	3		2		6							
Тема 2. Операційні системи	12	4		2		6							
Тема 3. Технологія обробки текстової інформації засобами Microsoft Word	16	4		4		8							
Тема 4. Економічні та фінансові розрахунки в Microsoft Excel	21	4		7		10							
Разом за змістовим модулем 1	60	15		15		30							
Змістовий модуль 2. Мережеві технології, управління базами даних та програмування офісних додатків мовою VBA													
Тема 5. Синтаксис мови VBA	20	3		4		6							

Тема 6. Візуальне програмування у VBA	21	4		4		6						
Тема 7. Мережеві технології в економіці та бізнесі	21	4		4		8						
Тема 8. Безпека економічної інформації	28	4		3		10						
Разом за змістовим модулем 2	90	15		15		30						
Усього годин	120	30		30		60						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Тема 1. Апаратне та програмне забезпечення ЕОМ
2	Тема 2. Операційні системи
3	Тема 3. Технологія обробки текстової інформації засобами Microsoft Word
4	Тема 4. Економічні та фінансові розрахунки в Microsoft Excel
5	Тема 5. Синтаксис мови VBA
6	Тема 6. Візуальне програмування у VBA
7	Тема 7. Мережеві технології в економіці та бізнесі
8	Тема 8. Безпека економічної інформації

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (лабораторні роботи, тестування, контрольні роботи, презентації) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні роботи;
- тестові завдання;
- проекти;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- лабораторні роботи
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики; **при виконанні письмових завдань:** повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальна оцінка знань студента під час навчальних занять за кожну тему (опитування, тестування, лабораторні роботи), виконанні завдань для самостійної роботи, підготовці есе – 5 балів.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів екзамену (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Іспит	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
5	5	5	5	5	5	5	5	40	100

7. Рекомендована література -основна

1. Економічна інформатика : лабораторний практикум / В.С. Григорків, Р.Р. Білоскурський, О.Ю. Вінничук, А.В. Верстяк, М.В. Григорків, І.С. Вінничук. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. – 228 с.
2. Економічна інформатика та комп'ютерна техніка: Підручник. Видання 2-ге, переробл. та доповнене / В.С. Григорків, Л.Л. Маханець, Р.Р. Білоскурський, О.Ю. Вінничук, А.В. Верстяк, І.С. Вінничук. – Чернівці : ДрукАрт, 2014. – 392 с.
3. В.С. Григорків, Р.Р. Білоскурський, О.Ю. Вінничук, А.В. Верстяк, І.С. Вінничук.- Економічна інформатика: лабораторний практикум.- Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011.- 232 с.

4. Григорків В.С., Маханець Л.Л., Білоскурський Р.Р., Якутова О.Ю., Верстяк А.В., Вінниук І.С. Економічна інформатика та комп'ютерна техніка: навчальний підручник.– Чернівці: Золоті литаври, 2009.– 419 с.
5. Григорків В.С., Маханець Л.Л., Білоскурський Р.Р., Якутова О.Ю., Верстяк А.В. Економічна інформатика: Навчальний посібник.- Чернівці: Книги-XXI, 2007.- 460 с.
6. Дибкова Л.М. Інформатика і комп'ютерна техніка: Навчальний посібник. Видання 2-ге, перероблене, доповнене.– К.: Академвидав, 2016. – 416 с.
7. Єжова Л.Ф. Алгоритмізація і програмування процедур обробки інформації: Навч.метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2000. – 152 с.
8. Информатика: Учебник / Под ред. Н.В. Макаровой. – 3-е изд., перераб. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 768 с.
9. Лесничая И.Г., Миссинг И.В., Романова Ю.Д., Шестакова В.И. Информатика и информационные технологии: Учебное пособие. – 2-е изд. – М.: Эксмо, 2006. – 544 с.
10. Основи алгоритмізації і програмування: середовище VBA: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.Б. Чаповської. – Чернівці: Книги – XXI, 2016. – 430 с.
11. Савицкий Н.И. Экономическая информатика: Учеб. пособие. – М.: Экономист, 2004. – 429 с.
12. Ситник В.Ф., Писаревська Т.А., Єрьоміна Н.В., Краєва О.С. Основи інформаційних систем: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1997. – 252 с.
13. Тоненбаум Э. Архитектура компьютера. 5-е изд. – СПб.: Питер, 2007. – 844 с.
14. Фридланд А.Я. Основные ресурсы информатики: Учеб. пособие. – Тула: Изд-во Тул. гос. пед. ун-та им. Л.Н. Толстого, 2014. – 257 с.
15. Беспалов В.М. Информатика для економістів: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей. – К.: ЦУЛ, 2013. – 788 с.
16. <http://uk.wikipedia.org> 1.

8. Інформаційні ресурси

1. Інтернет – джерела
 - ✓ <http://uk.wikipedia.org>
 - ✓ <http://ukrstat.gov.ua/>
 - ✓ <http://data.worldbank.org/>
2. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича // www.library.chnu.edu.ua.
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського // www.nbuv.gov.ua.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

”МАКРОЕКОНОМІКА”

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов’язкова

(вказати: обов’язкова)

Освітньо-професійна програма **”Менеджмент організацій і адміністрування”**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління і адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: **кандидат економічних наук, доцент**

Сторощук Богдан Дмитрович

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra->

[menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/storoshhuk-bogdan-dmytrovych](http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/storoshhuk-bogdan-dmytrovych)

<https://www.facebook.com/storbd>

Контактний тел.

+380-67-235-28-75 (Viber, WhatsApp, Telegram)

+380-50-155-01-42 (Telegram)

Е-mail:

b.stor@chnu.edu.ua, storbd@gmail.com

Сторінка курсу в Moodle

<http://e-learning.econom.chnu.edu.ua/course/view.php?id=122>

Консультації

Очні консультації: вівторок 13:00-15:00

Онлайн-консультації: п’ятниця 16:00-18:00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс „Макроекономіка“ покликаний дати студентам базові знання з теорії функціонування та розвитку макроекономічних систем. Дослідження макроекономічних явищ і процесів, висновки макроекономічного аналізу, прогностичні макроекономічні моделі потребують достовірної агрегованої інформації, джерелом якої є система національних рахунків (СНР). Макроекономіка як наука дає можливість зрозуміти, яким чином національні господарства, взаємодіючи одне з одним та з світовим господарством як цілим, формують господарську поведінку економічних суб'єктів, культуру економічного мислення, обумовлюють координацію правового поля країн світу, зберігаючи їх самобутність.

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета вивчення дисципліни – розширення і закріплення розуміння студентами основних понять сучасної економічної теорії, ознайомлення з базовими макроекономічними моделями, за допомогою яких аналізуються передумови, особливості та наслідки функціонування економіки на макрорівні, умовами рівноваги за поглядами різних вчених, проблемами короткотривалих і довготривалих наслідків економічної діяльності держави.

Завдання курсу полягають у:

- поглибленні теоретичних знань з економічної теорії;
- визначенні та розумінні макроекономічних явищ та понять;
- опануванні методів макроекономічного моделювання та аналізу;
- використанні результатів макроекономічного аналізу для розробки, обґрунтування та реалізації заходів державного регулювання економіки.

3. Препреквізити. „Економічна теорія“, „Економічна історія“, „Історія економічної думки“. Математичною основою курсу є дисципліна „Вища математика“.

4. Результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
- ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

Спеціальні компетентності (СК)

- СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>МАКРОЕКОНОМІКА</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	II	I / 3	4,0	120	2	30	30	0	0	60	0	іспит
Заочна	II	I / 3	4,0	120	2	12	2	0	0	106	0	іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Макроекономічні показники та макроекономічне моделювання												
Тема 1. Предмет, метод та функції макроекономіки	10	2	2	–	–	6	10	–	–	–	–	10
Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	10	4	4	–	–	2	10	2	1	–	–	7
Тема 3. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 4. Споживання, заощадження та інвестиції	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 5. Класична модель макроекономічної рівноваги	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 6. Кейнсіанські моделі макроекономічної рівноваги	10	4	2	–	–	4	10	1	–	–	–	9
Разом за ЗМ1	60	16	14	–	–	30	60	6	1	–	–	53
Змістовий модуль 2. (Назва)												
Тема 7. Фіскальна політика держави	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 8. Монетарна політика	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 9. Циклічні коливання та економічне зростання	10	4	4	–	–	2	10	1	–	–	–	9
Тема 10. Інфляція та антиінфляційна політика	10	2	4	–	–	4	10	1	1	–	–	8
Тема 11. Безробіття та політика зайнятості	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 12. Макроекономічна політика у відкритій економіці	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Разом за ЗМ 2	60	14	16	–	–	30	60	6	1	–	–	53
Усього годин	120	30	30	–	–	60	120	12	2	–	–	106

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Історія розвитку макроекономічної науки та її сучасний стан.
2	Динаміка основних макроекономічних показників в Україні
3	Причини необхідності переходу від Балансу народного господарства (БНГ) до Системи національних рахунків (СНР)
5	Чи є ВВП точним показником вимірювання рівня добробуту в країні.
6	Модель AD - AS економіки України.
7	Проблема надлишку і дефіциту в українській економіці.

8	Аналіз динаміки інвестицій в Україні за останні 10 років.
9	Стан та проблеми інвестування української економіки.
10	Як можна відновити рівновагу на ринку праці та підвищити зайнятість в умовах економічної кризи
11	Державне антициклічне регулювання в Україні та його протиріччя.
12	Причини трансформації промислових циклів у економічні коливання.
13	Динаміка та порівняльна характеристика рівня безробіття в Україні за даними Держкомстату та Міжнародної організації праці (МОП).
14	Особливості сучасного перебігу та регулювання інфляційних процесів в Україні.
15	Динаміка темпів економічного зростання в Україні протягом 2000-2010 років та їх протиріччя.
16	Проблеми економічного зростання в Україні.
17	Стратегія економічного розвитку в Україні
18	Провали ринку та об'єктивна необхідність державного втручання в економіку
19	Уряд як суспільне благо
20	Застосування моделі кривої А.Лаффера для пояснення ситуації в Україні
21	Причини виникнення дефіциту державного бюджету та його ймовірні наслідки.
22	Управління державним боргом в Україні.
23	Якими є безпечні межі дефіциту державного бюджету
24	Який рівень оподаткування економіки є оптимальним
25	.Структура сучасної грошово-кредитної системи України.
26	Оцінка ефективності ролі НБУ у проведенні грошово-кредитної політики в Україні.
27	Глобалізація світогосподарських зв'язків та загальноцивілізаційні проблеми людства.
28	Міжнародна економічна інтеграція та проблеми входження України у світовий економічний простір.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента та ін. 9

Формою підсумкового контролю є іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- відповіді студентів під час практичних занять;
- модульні контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МКР	T8	T9	T10	T11	T12	МКР		
4	4	4	4	4	4	6	4	4	4	4	4	6		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
50-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. Рекомендована література -основна

Основна література:

1. Бажал Ю. М. Економічна теорія технологічних змін / Ю. М. Бажал. – К.: Заповіт, 1996. – 238 с.
2. Геблер И. Макроэкономика / И. Геблер. – К.: УМК ВО, 1993. – 400с.
3. Долан Э. Макроэкономика / Э. Долан. – СПб.: Экон. шк., 1994. – 405 с.
4. Дорнбуш Р. Макроекономика / Р. Дорнбуш, С. Фішер. – К.: Основи, 1996. – 809 с.
5. Кулішов В. В. Макроекономика (основи теорії і практики) / В. В. Кулішов. – Львів: Магнолія плюс, 2004. – 252 с.
6. Макконнелл К. Макроекономика / К. Макконнелл, С. Брю. – Львів: Просвіта, 1997. – 672 с.
7. Макроекономика : підручник / В.Д. Базилевич [та ін.]; ред. В. Д. Базилевич. – 4-те вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 743 с.
8. Макроекономика та макроекономічна політика: Навч. посіб. / Наук. ред А.Ф. Мельник. – К.: Знання, 2008. – 699с.
9. Манків Г.Н. Макроекономика: Підручник / Грегори Н. Манків. – К.: Основи, 2000. – 588 с.
10. Мікроекономика і макроекономика / За ред. С. К. Будаговської. – К.: Основи, 1998. – 518 с.
11. Панчишин С. Вступ до аналітичної економіки. Макроекономика / С. Панчишин, П. Островерх – К.: Знання. – 2006.– 723 с.

12. Панчишин С. Макроекономіка / С. Панчишин. – К.: Либідь, 2001. – 614 с.
13. Радионова И.Ф. Общее макроэкономическое неравновесие: содержание теории и возможности применения / И.Ф. Радионова // Экономическая теория. – 2007. №2. – с. 81–93.
14. Радіонова І.Ф. Макроекономіка: теорія та політика: Підручник / І.Ф. Радіонова. – К.: Таксон, 2004. – 348 с.
15. Савченко А. Г. Макроекономіка: Підручник / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2005. – 441 с.
16. Савченко А.Г. Макроекономіка / А.Г. Савченко, Д.М. Євдокимова. – К.: КНЕУ, 2008. – 255 с.
17. Савченко А.Г. Макроекономіка: навч.- метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / А.Г. Савченко, О.В. Пасічник – К.: КНЕУ, 2006. – 176 с.
18. Савченко А.Г. Макроекономічна політика / А. Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2001. – 166 с.
19. Сакс Д. Макроэкономика. Глобальный подход / Д. Сакс, Б. Ларрен. – М.: Дело, 1996. – 847 с.
20. Семюелсон П. Макроекономіка / П. Семюелсон, В. Нордгауз. – К.: Основи, 1995. – 574 с.
21. Стігліц Дж. Економіка державного сектора / Дж. Стігліц. – К.: Основи, 1998. – 854 с.

Додаткова література:

22. Агапова Т. А. Макроэкономика / Т. А. Агапова, С. Ф. Серёгина. – М.: Дело и Сервис, 2000. – 416 с.
23. Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі / М. Блауг. – К.: Основи, 2001. – 670 с.
24. Блауг М. Методология экономической науки, или Как экономисты объясняют. Пер. с англ. / Науч. ред. и вступ. ст. В. С. Автономова. – М.: НП Журнал «Вопросы экономики», 2004. – 416 с.
25. Бункина М. К. Макроэкономика / М. К. Бункина. – М.: Дело и Сервис, 2000. – 512 с.
26. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості [навч. посіб.] / В.С.Васильченко – К.: КНЕУ, 2003. – 252 с.
27. Вдовіна Г.О. Аналіз ринку праці: пропозиція та попит на неї / Г.О. Вдовіна. – Л.: Вид. ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 145 с.
28. Гальперин В.М. Макроэкономика / В.М. Гальперин и др. – СПб.: Экон. шк., 1994. – 398с.
29. Дідур С.В. Чинники досягнення макроекономічної рівноваги // Тенденції і пропорції розвитку економіки України / За ред. В.Ф. Бесєдіна – К.: НДЕІ. – 2005. – с.162–168.
30. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / За ред. В. М. Гейця. – К.: Фенікс, 2003. – 960 с.
31. Ефективність управління в процесі реформування: макро– та мікроекономічний аспекти: кол. монографія / І.Ф. Радіонова, О.П. Тищенко та ін.; за наук. ред. проф. І.Ф. Радіонової. – К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»», 2012. – 364 с.
32. Жданов В.І. Регулювання монетарних показників: сучасна теорія і практика: Монографія / В.І. Жданов. – К.: КНЕУ, 2006. – 264 с.
33. Ивашковский С. Н. Макроэкономика / С. Н. Ивашковский. – М.: Дело, 2000. – 472 с.
34. Иванов Ю.Н. Обзор основных положений пересмотренной СНС 1993 г. (СНС 2008 года) и перспективы их поэтапного применения в статистике стран СНГ / Ю.Н. Иванов, Т.А. Хоменко. // Вопросы статистики. – 2009. №3(19).
35. Карпенко Г.В. Аналіз основних факторів інфляції в Україні / Г.В. Карпенко. // Фінанси України. – 2008. – №11. – с.29–40.
36. Кейнс Дж. М. Избранные произведения: Пер.с англ. / Дж. М. Кейнс. – М.: Экономика, 1993. – 543с.
37. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. М. Кейнс. – М.: Гелиос, 1999. – 352 с.
38. Макаренко И.П. Макроэкономика. Модели и цифры (на примере Украины) / И.П. Макаренко. – К.: Б. в., 2002. – 142 с.

39. Малий І.Й. Інституційні трансформації соціально–економічної системи України: монографія / А.А. Гриценко, І.Й. Малий та ін. – К.: ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2015.
40. Малий І.Й. Макрорегулювання фінансового сектору : монографія / І.Й. Малий, Т.О. Корольок. – К. : КНЕУ, 2015. – 304 с.
41. Миллер Р.Л. Современные деньги и банковское дело: Пер. с англ. / Р.Л. Миллер, Д.Д. Ван-Хуз – М.: ИНФРА-М, 2000. – 856с.
42. Мишкін С.Ф. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / С.Ф. Мишкін. – К.: Основи, 1998. – 964 с.
43. Міщенко В.І. Гнучкий режим курсоутворення: етапи запровадження та можливі наслідки для економічного розвитку України: Науково–аналітичні матеріали. Випуск 15. / В.І. Міщенко, В.А. Нідзельська, А.П. Кулінець, С.О. Шульга. – К.: Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2010. – 124 с.
44. Моторин Р. М. Система національних рахунків / Р.М. Моторин, Г.М. Моторина. – К.: КНЕУ, 2001. – 336 с.
45. Найденов В.С. Инфляция и монетаризм. Уроки антикризисной политики / В.С. Найдёнов, А.Ю. Стенковский. – К.: 2003. – 352 с.
46. Населення України. Трудова еміграція в Україні. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім.М.В.Птухи НАН України, 2010. – 233с.
47. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник / В.Є. Новицький. – К.: КНЕУ, 2003. – 948 с.
48. Нуреев Р.М. Деньги, банки и денежно–кредитная политика / Р. М. Нуреев. – М.: Финстатинформ, 1995. – 128 с.
49. Осика С. Світова організація торгівлі / С. Осика, В. П'ятницький. – К.: К.І.С., 2001. – 488 с.
50. Основы экономической теории / за ред. С. В. Мочерного. – К.: Знання, 2000. – 607 с.
51. Петюх В.М. Ринок праці: Підручник / В.М. Петюх. – К.: КНЕУ, 1999. – 288с.
52. Роль держави у довгостроковому економічному зростанні / За ред. Б.С. Кваснюка. – К.–Х.: Форт, 2003. – 423 с.
53. Селищев А. С. Макроэкономика / А.С. Селищев. – СПб.: Питер, 2001. – 448 с.
54. Система регуляторів перехідної економіки / За ред. В. І. Кононенка. – К.: 1999. – 332 с.
55. Словарь современной экономической теории. – М.: Инфра – М., 1997. – 607 с.
56. Словник сучасної економіки Макміллана : пер. с англ. / Гол.ред. Д.В. Пірс; Под общ.рук. О. Мороз, Т. Мороз . – 4-те вид . – Київ : АртЕк, 2000 . – 627 с.
57. Стельмах В. С. Грошово–кредитна політика в Україні / В. С. Стельмах та ін. – К.: Знання, 2003. – 421 с.
58. Тарасевич Л. С. Макроэкономика / Л.С. Тарасевич. – М.: Юрайт–Издат, 2003. – 650 с.
59. Тітьонко О.М. Система макроекономічного рахівництва / О.М. Тітьонко. – К.: КНЕУ, 2002. – 188 с.
60. Трофимова В.В. Ключові компоненти національних моделей економічного розвитку в епоху глобалізації / В.В. Трофимова // – Економіка і підприємництво. – 2008.
61. Туленков М.В. Ринок праці в інституціональному вимірі / М.В. Туленков, А.В. Зарицька // Ринок праці та зайнятість населення. – 2011. – №4.
62. Уманців Ю. Макроекономічне рахівництво: концепції, принципи та напрями розвитку / Ю. Уманців, Г. Уманців // Банківська справа. – 2008. №3(37).
63. Фишер И. Покупательная сила денег / И. Фишер. – М.: Дело, 2001. – 320 с.
64. Фридмен М. Основы монетаризма / М. Фридмен и др. Под науч. ред. Д.А. Козлова – М.: ТЕИС. – 2002. – 175 с.
65. Хансен Э. Денежная теория и финансовая политика: Пер.с англ. / Э. Хансен – М.: Дело, 2006. – 312 с.
66. Хикс Дж. Стоимость и капитал / Дж. Хикс. – М.: Прогресс, Универс, 1993 – 488 с.
67. Хорошківський В. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями / В. Хорошківський. – К.: Інтелект, 2002. – 424 с.

68. Черевиков Є.Л. Сучасна практика моделювання функції приватного споживання / Є.Л. Черевиков // Економіка і прогнозування. – 2009. – №2. – с.110–118.
69. Шаповалов А. Системні особливості інфляційних процесів в Україні / А. Шаповалов // Вісник НБУ. – 2007. – №12. – с.10–12.
70. Шевчук В. Платіжний баланс і макроекономічна рівновага в трансформаційних економіках: досвід України / В. Шевчук. – Львів, Каменярь, 2001. – 495 с.
71. Эклунд К. Эффективная экономика / К. Эклунд. – М.: Экономика, 1991. – 349 с.
72. Ющенко В. Гроші: розвиток попиту та пропозиції в Україні / В. Ющенко, В. Лисицький. – К.: Скарби, 2000. – 335 с.

6. Інформаційні ресурси

73. Weekly Economic Monitor – Еженедельный экономический обзор / <https://www.ukraine-economic-outlook.com/>
74. Бюджетний кодекс України: Закон, Кодекс від 08.07.2010 № 2456–VI [Електронний ресурс] // База даних «Законодавство України» / ВР України – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
75. Индексы и статистика [Електронний ресурс] // Информационное агенство «Cbonds». - 2015. – – Режим доступу: [http:// www.cbonds.info/ru/rus/index](http://www.cbonds.info/ru/rus/index)
76. Лук'яненко І.Г. Емпірична оцінка функції приватного споживання для України / І.Г. Лук'яненко, Г.Є. Могиляс. [Електронний ресурс] // Наукові записки. – Т. 21: Економічні науки – К.: 2003. – Режим доступу: <http://www.library.ukma>
77. Черевиков Є.Л. Світовий досвід застосування статистичних моделей розрахункової загальної рівноваги / Є.Л. Черевиков. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vzuk/2009_19/58-68.pdf.

6. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : <http://minfin.kmu.gov.ua>
3. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minregion.gov.ua/>
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// www.me.gov.ua/](http://www.me.gov.ua/)
5. Офіс реформ Кабінету Міністрів України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/uryad-ta-organi-vladi/ofis-reform-kabinetu-ministriv-ukrainu>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

(назва кафедри)

СИЛАБУС**навчальної дисципліни****ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ**

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма

(назва програми)

Спеціальність 073 Менеджмент

(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 Управління і адміністрування

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Заволічна Т.Р., доцентка кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н.

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnovi-teo/kolektyv-kafedry/zavolichna-tetviana-roman>**Контактний тел.** 0506712004**E-mail:** t.zavolichna@chnu.edu.ua**Сторінка курсу в Moodle** <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=339>**Консультації** очні та онлайн консультації: Четвер 13:00-15:00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Вивчення історії економіки та економічної думки є основою для поглибленого вивчення і творчого опанування еволюції світової економіки та змісту провідних економічних вчень у конкретно-історичних умовах їх виникнення та розвитку для формування у студентів навичок самостійних і нетенденційних оцінок та вироблення альтернативних варіантів господарчої політики. Відповідно набуття знань щодо особливостей розвитку економічних відносин в різні епохи та в різних країнах, розуміння проблем ефективного використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимальних кінцевих результатів є важливим для формування компетентностей висококваліфікованих фахівців в галузі знань соціальні і поведінкові науки, управління та адміністрування та міжнародні відносини.

2. Мета навчальної дисципліни: формування у майбутніх бакалаврів здатності використовувати знання про історичний розвиток господарств та економічної думки країн Європейської цивілізації для розуміння генезису та закономірностей функціонування і розвитку економічних систем. Дана навчальна дисципліна допомагає студентові зрозуміти загальну спрямованість еволюції економічної науки, її взаємозв'язок з економічною політикою, прийняттям стратегічних і оперативних рішень, пов'язаних з їх майбутньою професійною діяльністю.

3. Пререквізити. Для успішного вивчення дисципліни необхідно володіти знаннями з курсів: „Економічна теорія”, „Історія України”, “Розміщення продуктивних сил”.

4. Результати навчання Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки за спеціальністю 073 Менеджмент вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

ФК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту

ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

ФК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

ФК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності

Програмні результати навчання

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумково-вого контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	4	120	30	15			75		залік
Заочна	1	2	4	120	6				114		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Еволюція економічних відносин та економічних вчень доринкової епохи та епохи становлення ринкових відносин											
Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.	9	2	1			6	9	1				8
Тема 2. Природа та еволюція первіснообщинного господарства.	8	2	1			5	8					8
Тема 3. Господарство та економічна думка суспільств ранніх цивілізацій.	8	2	1			5	8					8
Тема 4. Господарський розвиток та економічна думка на етапі становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій (VIII ст. до н. е. – V ст. н. е.)	8	2	1			5	8					8
Тема 5. Господарський розвиток та економічна	8	2	1			5	8					8

думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V – XV ст.).1												
Тема 6. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI - перша половина XVII ст.).	9	2	1			6	9	1				8
Тема 7. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.).	10	3	1			6	10	1				9
Разом за ЗМ 1	60	15	7			38	60	3				57
	Змістовий модуль 2. Еволюція економічних відносин та економічних вчень епохи регульованих ринкових відносин											
Тема 8. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.).	9	2	1			6	9	1				8
Тема 9. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.).	8	2	1			5	8					8
Тема 10. Господарство та економічна думка в період державно - монополістичного розвитку суспільств європейської цивілізації (перша половина XX ст.).	8	2	1			5	8					8
Тема 11. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (д. п. XX ст.).	8	2	1			5	8					8
Тема 12. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно- технологічної революції (к. XX – п. XXI ст.)	8	2	1			5	8					8
Тема 13. Економічний розвиток України в умовах адміністративно-командної економічної системи та його трактування в економічній думці.	9	2	1			6	9	1				8
Тема 14. Відновлення засад ринкової системи господарства в Україні (останнє десятиріччя XX ст. – початок XXI ст.).	10	3	2			5	10	1				9
Разом за ЗМ 2	60	15	8			37	60	3				57

Усього годин	120	30	15			75	120	6			114
--------------	-----	----	----	--	--	----	-----	---	--	--	-----

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	НАЗВА ТЕМИ	Кількість Годин
1	Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.	6
2	Тема 2. Природа та еволюція первіснообщинного господарства.	5
3	Тема 3. Господарство та економічна думка суспільств ранніх цивілізацій.	5
4	Тема 4. Господарський розвиток та економічна думка на етапі становлення суспільств Східної та Західної цивілізацій (VIII ст. до н. е. – V ст. н. е.)	5
5	Тема 5. Господарський розвиток та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V – XV ст.). ¹	5
6	Тема 6. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI - перша половина XVII ст.).	6
7	Тема 7. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.).	6
8	Тема 8. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.).	6
9	Тема 9. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.).	5
10	Тема 10. Господарство та економічна думка в період державно - монополістичного розвитку суспільств європейської цивілізації (перша половина XX ст.).	5
11	Тема 11. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (д. п. XX ст.).	5
12	Тема 12. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (к. XX – п. XXI ст.)	5
13	Тема 13. Економічний розвиток України в умовах адміністративно-командної економічної системи та його трактування в економічній думці.	6
14	Тема 14. Відновлення засад ринкової системи господарства в Україні (останнє десятиріччя XX ст. – початок XXI ст.).	5
Разом		75

6. Система контролю та оцінювання

Засоби оцінювання

- контрольні роботи;

- стандартизовані тести;
- ІНДЗ;
- аналітичні матеріали;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Форми поточного та підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю є залік для студентів 1 курсу спеціальності “Менеджмент”.

Формами поточного контролю є усна та письмова (тестування, есе, реферати, творча робота) відповіді студентів та ін.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Поточне оцінювання знань та умінь студентів здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є: - активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять; - проходження проміжного контролю; - виконання модульного контрольного завдання. Оцінювання проводиться за такими критеріями: - розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; - ступінь засвоєння матеріалу дисципліни; - ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; - уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні завдань винесених на самостійне опрацювання та розгляд в аудиторії; - логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; - вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки. Максимальна кількість балів ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів. При оцінюванні практичних завдань увага приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то бальна оцінка буде знижена. Проміжний тестовий контроль проводиться два рази за семестр. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни. Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах даної навчальної дисципліни та згруповані за двома модулями, кожен з яких складається з тестових завдань різного рівня складності. Підсумковий контроль проводиться в кінці вивчення курсу у вигляді заліку. Оцінювання рівня знань при складанні заліку здійснюється за такими критеріями. «Зараховано» (60-100 балів). Студент засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу, допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій. «Не зараховано» (0-59 балів). Студент не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не вміє або неправильно виконує розрахунки при вирішенні практичних завдань.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС (для 1-6 курсів)

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	Відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	Добре
Задовільно	D (60-69)	Задовільно
	E (50-59)	Достатньо

Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота														ЗАЛІК	Сума
Змістовий модуль №1							Змістовий модуль № 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	40	100
4	4	4	4	4	4	6	4	4	4	4	4	4	6		

7. Рекомендована література -основна

9. Боднарчук Т.Л. Протекціонізм в економічній історії України (XIX– початок XX ст.) : монографія. НАНУкр. ДУ"Ін-текон. тапрогнозув. НАН України". К., 2017. 282 с.
10. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч. посібник. / за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2016.526 с.
11. Данилова К.І. Спадщина Д. Рікардо у XXI столітті: теорія порівняльних переваг крізь призму історико-інституціонального аналізу / Істор. нар. gospod. ekon. dumki Ukr. 2017; 50:172-208 <https://doi.org/10.15407/ingedu2017.50.172>
12. Економічна теорія для бакалаврів. Методичний посібник з нормативних дисциплін для студентів спеціальності 6.03051 «Економічна теорія» / за ред. д.е.н., проф.. З.І.Галушки. Чернівці: «Місто», 2016. – 409 с.: розділ I Антохов А.А., Заволічна Т.Р. Навчально-методичні матеріали з навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» с.4-124.
13. Історія економіки та економічної думки. Методичні рекомендації до практичних занять для студентів спеціальності 051 "Економіка" першого (бакалаврського) рівня / укл. Т.С. Черкашина, Т.Є. Калашник, Т.В. Ус, І.Ф. Лісна; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (1,90 МБ). Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 139 с.
14. Краус Н.М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014.504 с.
15. Лагутін В.В., Лебедева Л.В. «Природа фірми» – 80 років з дня публікації праці лауреата Нобелівської премії з економіки Р. Коуза / Істор. нар. gospod. ekon. dumki Ukr. 2017; 50:307-315. <https://doi.org/10.15407/ingedu2017.50.307>
16. Скороход І. П. Історія економіки та історія економічної думки : курс лекцій з навч. дисципліни для студ. економ. спец-ей. ЕПФ. Одеса : Одеський нац. ун-т, 2017. 161 с.
17. Українська економічна думка про чинники та пріоритети економічного розвитку : моногр. / В.В. Небрат, Н.А. Супрун, О.М. Кудласевич [та ін.] ; заред. д-раekon. наук В.В. Небрат ; НАН України, ДУ "Ін-текон. та прогнозув. НАН України". К., 2014. 396 с.
18. Якобчук В.П. Історія економіки та економічної думки: Навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 476 с.

8. Інформаційні ресурси

- 18.Офіційний сайт Верховної Ради України URL : <https://parlament.org.ua>

- 19.Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
- 20.Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- 21.Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua>
- 22.Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL : <https://mof.gov.ua/uk>
- 23.Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php>
- 24.Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL: <http://etet.org.ua>
- 25.Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua>
26. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>
- 27.Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/>
- 28.Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua>
- 29.Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>
- 30.Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
- 31.Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
32. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org>
- 33.Програма розвитку ООН в Україні URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/about-us.html>
- 34.Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/57342/mod_resource/content/1/Стратегія-сталого-розвитку.pdf

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економіко-математичного моделювання

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Статистика

обов'язкова

Освітньо-професійна «Менеджмент організацій і адміністрування
Спеціальність 073 Менеджмент
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

економічний факультет

Мова навчання **українська**

Розробники: Григорків М.В., доцент кафедри економіко-математичного моделювання, д.е.н, доц.

Профайл викладача (-ів) <https://emm.cv.ua/teachers/hryhorkiv-mariia-vasilivna>

Контактний тел.	+380506418085
E-mail:	m.hryhorkiv@chnu.edu.ua
Сторінка курсу	https://emm.cv.ua/courses/statystyka/
Консультації	Очні консультації відповідно до графіку консультацій Індивідуальні консультації (за попередньою домовленістю)

1. Анотація дисципліни.

Навчальна дисципліна «Статистика» належить до принципово важливих компонент сучасних освітньо-професійних програм підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з різними економічними спеціальностями, оскільки вона формує методологічний та методичний базис для збору статистичної інформації, її обробки, систематизації, аналізу та застосування для визначення кількісних і якісних характеристик досліджуваних соціально-економічних явищ і процесів. Оволодіння основами статистики та її прикладним інструментарієм з одного боку дозволяє розширити та вдосконалити знання із методології наукових досліджень, а з іншого – забезпечує їх широке використання на практиці, що є ознакою висококваліфікованого спеціаліста, здатного приймати ефективні управлінські рішення у своїй професійній діяльності.

2. Мета навчальної дисципліни: формування базових теоретичних знань і практичних навиків із методології і методики статистичних досліджень соціально-економічних явищ і процесів.

3. Пререквізити. Успішне вивчення дисципліни «Статистика» передбачає наявність знань з таких дисциплін: Вища математика, Інформатика, Мікроекономіка, Макроекономіка, Фінанси, Менеджмент, Економічна теорія.

4. Результати навчання: Згідно з освітньо-професійною програмою вивчення дисципліни «Статистика» забезпечує такі компетентності та результати навчання:

Загальні та фахові компетентності:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ФК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

Результати навчання:

ПРН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі від керівництвом лідера.

- Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Статистика												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	4	120	2	30	30	—	—	60	—	Іспит
Заочна	1	2	4	120		2	8	6	—	—	106	—

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Предмет і метод статистики як науки. Статистичні показники											
Тема 1. Визначення статистики	6	1				5	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Статистичне спостереження	10	1	2			7	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Зведення та групування статистичних даних	12	2	2			8	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Статистичні показники	20	4	8			8						
Разом за ЗМ1	48	8	12			28	-	-	-	-	-	-
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Кількісний та якісний аналіз статистичних сукупностей											
Тема 5. Аналіз варіаційних рядів	12	4	4			4	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Вибіркове спостереження	12	4	4			4						
Тема 7. Статистичне дослідження кореляційних зв'язків	14	4				10						
Тема 8. Ряди динаміки	18	6	6			6						
Тема 9. Індеси у статистичних дослідженнях	16	4	4			8	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ 2	72	22	18			32	-	-	-	-	-	-
Усього годин	120	30	-	30	-	60	-	-	-	-	-	-

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Визначення статистики
2.	Статистичне спостереження
3.	Зведення та групування статистичних даних
4.	Статистичні показники

5.	Аналіз варіаційних рядів
6.	Вибіркове спостереження
7.	Статистичне дослідження кореляційних зв'язків
8.	Ряди динаміки
9.	Індекси у статистичних дослідженнях

1. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо). МН2 – практичні методи (практичні або лабораторні роботи).

МН4 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали тощо).

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами.

МН6 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебінари тощо).

МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни.

Форми та методи оцінювання

МО1 – контрольні роботи (тематичні, модульні).

МО2 – тести, опитування, самостійні роботи за індивідуальними завданнями. МО5 – презентації результатів виконання завдань.

МО7 – підсумковий контроль – іспит.

МО11 – інші види індивідуальних та групових завдань.

2. Політика та критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Загальні критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів,

прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі екзамену в обов'язі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів екзамену (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Уточнені критерії оцінювання:

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Під час вивчення дисципліни «Статистика» застосовуються методи усного контролю та виконання практичних завдань, серед яких слід виокремити: експрес-опитування лекційного матеріалу, аудиторне розв'язування задач, перевірка виконання практичних завдань, проведення поточних контрольних робіт, тестування, перевірка виконання самостійних завдань.

Рубіжний (проміжний) контроль передбачає застосування методу письмового контролю – проведення модульних контрольних робіт, складовими яких є:

за перший модуль:

- розробка анкети – 5 балів (Т2),
- три поточних контрольних роботи – 5 балів (Т3), 7+8=15 балів (Т4),
- тестування – 5

балів; за другий модуль:

- чотири поточних контрольних роботи – 7 балів (Т5), 6 балів (Т6), 7 балів (Т8), 5 балів (Т9),
- тестування – 5 балів.

Отже, загальна кількість балів за перший модуль – 30, другий модуль – 30, що відображено у таблиці розділу балів, які отримують студенти. Зазначимо, що студенти заочної форми навчання перелічені вище завдання виконують у форматі самостійної роботи.

Підсумковий контроль передбачає виконання завдань, які вказані у екзаменаційному білеті і структурно поділені на теоретичні, практичні та тестові завдання.

З навчальної дисципліни проводиться семестровий іспит. Студенти отримують завдання, що містить 2 теоретичні питання, 2 практичних і 2 тестових завдання.

У 40 балів, що можливо отримати на іспиті входить 2 теоретичних питання (по 13 балів), 2 практичних завдання (по 5 балів) і 2 тестових завдання (по 2 бали). 13 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання, 5 балів ставиться за повністю виконане практичне завдання і 2 бали за правильну відповідь у тесті. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

Після підготовки конспекту відповіді та виконаних практичного та тестових завдань студент розкриває зміст відповіді викладачеві у форматі усного спілкування, під час якого студенту можуть бути задані додаткові питання.

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичні запитання, а також повністю виконані практичне та тестові завдання. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови розкриття теоретичних питань білету, практичного та тестових завдання у випадку неточностей, що несуттєво впливають на якість виконаного завдання.

Якщо одне із теоретичних питань білету, практичне завдання та тести виконані повністю, а відповідь на інше теоретичне питання не достатньо правильно аргументована, то підсумковою оцінкою буде оцінка «С».

Якщо підхід до викладення теоретичного матеріалу правильний, практичне завдання розв'язано з деякими похибками, а тестові завдання виконані правильно, то виставляється

оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «E» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу, розв'язання практичного та тестових завдань, але до кінця цей підхід не реалізований.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fx».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					40	100
T2	T3	T4	Тестування	T5	T6	T8	T9	Тестування		
5	5	15	5	7	6	7	5	5		

7. Рекомендована література – основна

1. Статистика : основи теорії та практикум. Навчальний посібник / [Григорків В. С., Вінничук О. Ю., Кибич Г. П. та інші]. – Чернівці : Друк Арт, 2011. – 282 с.
2. Маханець Л. Л., Вінничук О. Ю., Кибич Г. П., Григорків М. В. Лабораторний практикум зі статистики : STATISTICA 10 : навчальний посібник / Л. Л. Маханець, О. Ю. Вінничук, Г. П. Кибич, М. В. Григорків. – Чернівці : Друк Арт, 2013. – 164 с.
3. Статистика : тестові завдання : навчальний посібник для студентів економічних напрямів підготовки / О. Ю. Вінничук. – Чернівці : Друк Арт, 2014. – 136 с.
4. Єріна А. М. Теорія статистики : Практикум / А. М. Єріна, З. О. Пальян. – К. : Знання, 2009. – 255 с.
5. Захожай В. Б. Статистика : Підрч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Б. Захожай, І. І. Попов. – К. : МАУП, 2006. - 536 с.
6. Матковський С. О. Статистика : навчальний посібник / Матковський С. О., Вдовин М. Л., Панчишин Т. В. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 344 с.
7. Матковський С. О. Теорія статистики : тести та задачі для самостійної роботи. Частина I / С. О. Матковський, О. Р. Марець. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 100 с.

8. Матковський С. О. Теорія статистики : тести та задачі для самостійної роботи. Частина II / С. О. Матковський, О. Р. Марець. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 88 с.
9. Моторин Р. М. Статистика для економістів : навч. посіб. / Р. М. Моторин, Е. В. Чекотовський. – К. : Знання, 2009. – 431 с.
10. Статистика: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / [Кушнір Н. Б., Кузнецова Т. В., Красовська Ю. В. та інші]. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 208 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Інтернет – джерела
 - 1) <http://ukrstat.gov.ua/>
 - 2) <http://data.worldbank.org/>
 - 3) <https://ec.europa.eu/eurostat/home?>
2. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича // [www. library.chnu.edu.ua](http://www.library.chnu.edu.ua).
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського // [www. nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua)

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Гроші і кредит»
обов'язкова

Освітньо-професійна програма: «Менеджмент організацій і адміністрування»;
Спеціальність: 073 «Менеджмент»
Галузь знань: 07 Управління та адміністрування
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Факультет: економічний
Мова навчання: українська

Профайл викладача: <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytu/harabara-violetta-mykolavivna>

Контактний тел.: 095-5794019

E-mail: v.kharabara@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/index.php>

Консультації: очні консультації: щовівторка, 10:00 - 11:00, к. 14, ауд. 7А
он-лайн консультації: щосереда, 11:00 - 12:00
(за попередньою домовленістю)

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Гроші і кредит» належить до обов'язкових навчальних дисциплін підготовки студентів за освітньо-професійною програмою «Менеджмент організацій і адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» та дозволяє, після завершення засвоєння змісту дисципліни, набути студентами знань та вмінь щодо розуміння сутності, функцій та ролі грошей і кредиту в ринковій економіці, механізму функціонування фінансової, грошової, кредитної, валютної систем, практики використання монетарної політики та грошово-кредитного регулювання центральним банком, а також діяльності банківських та небанківських фінансових інститутів.

2. Мета навчальної дисципліни: формування базових знань з теоретичних і організаційно-правових засад механізму функціонування фінансової, грошової та кредитної систем держави.

3. Пререквізити. Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти під час вивчення дисципліни «Гроші і кредит», - це «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Історія економіки та економічної думки».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 Управління і адміністрування за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма: «Менеджмент організацій і адміністрування») вивчення дисципліни «Гроші і кредит» сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Програмні компетенції:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

Програмні результати:

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	Лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	I	2	5	150	30	-	30	-	90	-	іспит
Заочна	I	2	5	150	8	-	8	-	134	-	іспит

5.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Економічна природа, суть та функції грошей											
Тема 1. Походження і необхідність грошей	12	2	2	-	-	8	14	1	1	-	-	13
Тема 2. Теорії грошей, їх еволюція та практика використання	12	2	2			8	11	-	1			10
Тема 3. Грошовий обіг, грошова маса та її структура	12	2	2	-	-	8	13	1	1	-	-	11
Тема 4. Грошовий ринок	12	2	2	-	-	8	13	1	-	-	-	12
Тема 5. Грошові системи	12	2	2	-	-	8	13	-	1	-	-	12
Тема 6. Інфляція і грошові реформи	12	2	2	-	-	8	11	1	-	-	-	10
Тема 7. Валютний ринок і валютні системи	16	3	3			10	14	1	1			12
Разом за ЗМ 1	88	15	15	-	-	58	90	5	5	-		80
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2.											
Тема 8. Кредит у ринковій економіці	13	3	3	-	-	7	13	-	1	-	-	12
Тема 9. Фінансові посередники на грошовому ринку	12	3	3	-	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 10. Центральні банки, їх роль в економіці	12	3	3	-	-	6	11	-	1	-	-	10
Тема 11. Теоретичні засади діяльності банків	12	3	3	-	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи, їх співробітництво з Україною	13	3	3	-	-	7	14	1	1	-	-	12
Разом за ЗМ 2	62	15	15	-	-	32	60	3	3	-	-	54
Усього годин	150	30	30	-		90	150	8	6	-	-	134

4. Критерії, засоби, система оцінювання та контролю результатів навчання з навчальної дисципліни

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Максимальна кількість балів складає: за 1-й модуль і 2-й модуль – по 30 балів (разом – 60 балів).

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

(для 1-6 курсів)

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	Відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	Добре
Задовільно	D (60-69)	Задовільно
	E (50-59)	Достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

З навчальної дисципліни «Гроші та кредит» проводиться семестровий екзамен.

У 40 балів, що можливо отримати на екзаміні, входить: 2 теоретичних питання (по 10 балів), визначення термінів - по 1 балу (сумарно 5), доповнення речення-по 1 балу (сумарно 5), 5 тестів - по 1 балу (сумарно 5) та завдань «правильно-неправильно» глосарій - по 1 балу (сумарно 5 балів).

Екзамен проводиться у письмовій формі.

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне запитання, тестові питання та сформульовано правильні визначення з глосарію, доповненні правильно речення що розкриває суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань, понять з глосарію, але містить неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття одного з питань білету, але у відповіді не достатньо правильно сформульовано визначення з глосарію. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, і в той же час тестові завдання розв'язано з деякими неточностями виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та розв'язання тестового завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;

- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- аналітичні звіти;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Форми поточного контролю: усна та письмова (тестування, самостійна робота, розв'язок виробничих ситуацій) відповіді студента.

Форми підсумкового контролю: екзамен.

Засоби оцінювання

Засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання:

- виступи (доповіді) на практичних заняттях,
- реферати,
- аналітичні звіти,
- презентації результатів виконаних завдань і досліджень,
- студентські презентації та виступи на наукових заходах,
- виконання завдань “правильно-неправильно”,
- тестування,
- письмове визначення основних фінансових категорій, принципів, законів (глосарій),
- розв'язок виробничих ситуацій,
- експрес-опитування,
- аудиторні контрольні роботи,
- самостійні роботи та ін.

Розподіл балів, які отримують студенти

а) у другому семестрі:

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2								
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	МКР -1	Т 8	Т 9	Т1 0	Т1 1	Т1 2	МКР -2		
4	5	3	3	3	3	4	5	5	5	5	5	5	5		
														40	100

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна)

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність», № 2121-III від 07.12.2000 р. (зі змінами від 10.06.2017 р.)

2. Закон України «Про Національний банк України», № 679-XIV від 20.05.1999 р. (зі змінами від 06.12.2016 р.)
3. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», № 2346-III від 05.04.2001 р. (зі змінами від 04.05.2017 р.)
4. Закон України «Про депозитарну систему України», № 5178-VI від 06.07.2012 р. (зі змінами 19.07.2017 р.)
5. Закон України «Про інвестиційну діяльність», № 1560-XII від 18.09.1991 р. (зі змінами від 23.07.2017 р.)

6.

Закон України «Про обіг векселів в Україні», № 2374-III від 05.04.2001 р. (зі змінами від 19.07.2017 р.
Положення «Про порядок здійснення емісії облігацій внутрішніх місцевих позик та їх обігу», № 570/з від 29.05.2014 р. (зі змінами від 06.11.2015 р.)

7. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», № 2664-III від 12.07.2001 р. (зі змінами від 01.01.2017 р.)
8. Закон України «Про Державний бюджет України на 2019 рік», № 360-IX від 06.12.2019 р.
9. Алексєєв І. Гроші та кредит. Навчальний посібник. Львів: Вид. Львівської політехніки. 2017. 312с.
10. Дзюблюк О. Гроші та кредит. Підручник. Тернопіль: ТНЕУ. 2018. 892 с.
11. Глущенко С. Гроші, кредит, кредитний ринок. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ. 2015. 203 с.
12. Ільчук П. Гроші та кредит. Підручник. Львів: Сорока. 2016. 410 с.
13. Коваленко Д., Венгер В. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика. Підручник. Київ: ЦНЛ. 2019. 578 с.
14. Тимохова Г. Фінанси, гроші та кредит. Навчальний посібник для студентів ВНЗ. Київ: Кондор. 2019. 592 с.
15. Щетинін А. Гроші та кредит. Навчальний посібник. Дніпро: Університет митної справи та фінансів. 2019. 163 с.

7.2. Допоміжна:

1. Банківська енциклопедія. С. Арбузов., Ю. Колобов., В. Міщенко., С. Науменкова. Центр наукових досліджень Національного банку України. Київ: Знання. 2011. 504 с.
2. Банківська система. Навчальний посібник. Л. Катан., В. Бабенко-Левада., Т. Журавльова., за ред. І. Мазур. Дніпро: Пороги. 2017. 444 с.
3. Божидарнік Н.В. Валютні операції. Підручник. Київ: ЦУЛ. 2013. 668 с.
4. Вовчак О. Гроші та кредит. Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ. 2019. 424 с.
5. Деньги, кредит, банки. Учебник. Москва: КНОРУС, 2016. 448с.
6. Гроші та кредит. Підручник. М. Крупка, М. Мрочко та ін., за ред. І. Крупки. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2011. 420 с.
7. Гроші та кредит. Підручник. М. Савлук., А. Мороз., М. Лазепко та ін. За ред. М. Савлука. 6-те вид. Київ: КНЕУ. 2011. 589 с.
8. Гроші та кредит. Підручник. І. Лютий., Н. Версаль., О. Любкіна., О. Рожко., за ред. І.О. Лютого. Київ: ВПЦ «Київський університет». 2010. 559 с.
9. Гальчинський А. Теорія грошей. Київ: Основи. 2011. 421 с.
10. Гудзь Т. Банківський нагляд. Навчальний посібник. Київ: Ліра-К. 2014. 380 с.
11. Корецька Н. Історія грошей та кредиту країн світу. Навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. 2014. 338 с.
12. Круш П., Клименко О. Гроші та кредит. Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ. 2010. 215 с.
13. Кузнєцова Т., Михайличенко Н., Кисельов О. Гроші та кредит. Навчальний посібник. Краматорськ: ДДМА. 2012. 207 с.
14. Колотуха С., Власюк С. Гроші та кредит. Навчальний посібник. Київ: Знання. 2012. 495 с.
15. Мазур І., Гречук Т. Гроші і кредит. Навчальний посібник. Івано-Франківськ: Симфонія форте. 2011. 319 с.

16. Макаренко М. Ефективність грошово-кредитного регулювання макроекономічної динаміки. Монографія. Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус». 2013. 204 с.
17. Непочатенко О. Фінанси, гроші та кредит. Підручник. Умань: Сочінський. 2014. 482 с.
18. Наумов А. Гроші та кредит: в Україні і міжнародній економіці (теорія, практика). Навчальний посібник: В.Д. Швець. 2013. 295 с.
19. Реверчук С. Гроші та кредит. Підручник. Київ: Знання. 2011. 382 с.
20. Сисоєва Н., Черкашина К. Гроші і кредит: у схемах і таблицях. Навчальний посібник. Суми: Університетська книга. 2014. 245 с.
21. Шелест С. Гроші та кредит. Навчальний посібник. Харків: О. Бровін. 2014. 267 с.

8. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Верховна Рада України - <http://www.rada.gov.ua>
2. Державна служба фінансового моніторингу України - www.sdfm.gov.ua
3. Державна статистична служба України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Державна фіскальна служба України – <http://www.sfs.gov.ua/>
5. Кабінет Міністрів України – [http:// www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
6. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>
7. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України - www.nssmc.gov.ua
8. Національний банк України – [http:// www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua)
9. Нормативні акти України - <http://www.nau.kiev.ua/>
10. Рахункова палата України- [http://www. ac-rada.gov.ua/](http://www.ac-rada.gov.ua/)

Офіційні сайти міжнародних фінансових організацій:

1. Департамент статистики Організації Об'єднаних Націй - <http://unstats.un.org/>
2. Європейський банк реконструкції і розвитку - <http://www.ebrd.com/>
3. Європейський центральний банк - <http://www.ecb.int/>
4. Міжнародний валютний фонд - <http://www.imf.org/>
5. Світовий банк - <http://www.worldbank.org/>
6. Центральний Європейський банк - <http://www.ecb.int/>

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Електронна бібліотека – www.lib.com.ua
2. Електронна бібліотека Львівської комерційної академії – www.dev.lac.lviv.ua/lib
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – www.nbu.gov.ua
4. Національна парламентська бібліотека – www.alpha.rada.kiev.ua
5. Ліга Бізнес Інформ - <https://www.liga.net/>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економіко-математичного моделювання

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Економетрика

обов'язкова

Освітньо-професійна «Менеджмент організацій і адміністрування
Спеціальність 073 Менеджмент
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: Вінничук О.Ю., доцент кафедри економіко-математичного моделювання, к.е.н.

Профайл викладача (-ів) <https://emm.cv.ua/teachers/vinnychuk-olena-yuriyivna/>

Контактний тел. +380505667274

E-mail: o.vinnychuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3837>

Консультації <https://emm.cv.ua/grafik-konsultatsij/>
Індивідуальні консультації (за попередньою домовленістю)

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

При аналізі економічних явищ та процесів за допомогою економіко-математичного моделювання особливе місце займають моделі, які виявляють і описують кількісні зв'язки між досліджуваними показниками і факторами, що впливають на них. Задачу виявлення кількісних сторін масових явищ та процесів у нерозривному зв'язку з їх якісною стороною вирішує економетрика, яка за допомогою свого інструментально-теоретичного апарату встановлює причинно-наслідкові зв'язки в досліджуваних економічних системах. Економетрика дозволяє мати уяву про можливі шляхи розвитку економічних процесів, спрогнозувати ту чи іншу ситуацію, передбачити майбутнє значення економічних показників та вказати інструменти зміни ситуації в бажаному напрямку.

Дисципліна «Економетрика» є обов'язковою компонентою у підготовці студентів освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування» та спрямована на формування у них системного та наукового уявлення про дослідження взаємозв'язків між показниками розвитку економіки на основі економетричних методів та моделей.

2. Мета навчальної дисципліни:

Формування теоретичних знань і практичних навичок за методологією економетричного моделювання соціально-економічних процесів.

3. Пререквізити.

Теоретико-методологічною базою для вивчення дисципліни є економічна теорія, макроекономіка, мікроекономіка, фінанси, менеджмент, статистика, теорія ймовірності та математична статистика, вища математика, інформатика.

4. Результати навчання: засвоєння теоретичних положень та опанування практичних навичок щодо побудови та дослідження економетричних моделей.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма: Менеджмент організацій і адміністрування) вивчення дисципліни «Економетрика» сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ФК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

Програмні результати навчання:

Р 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

Р 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

Р 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Економетрика</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2-й	3	4	120	2	30	–	–	30	60	–	залік
Заочна	2-й	3	4	120	2	6	–	–	8	106	–	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. ВСТУП ДО ЕКОНОМЕТРИКИ. ПОБУДОВА ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНІЙНИХ МОДЕЛЕЙ ПАРНОЇ РЕГРЕСІЇ											
Тема 1. Вступ до економетрики. Методологія побудови економетричних моделей.	10	2	-	-	-	8	10	1	-	-	-	9
Тема 2. Побудова та дослідження лінійних моделей парної регресії	12	2	-	4	-	6	12	2	-	2	-	8
Тема 3. Оцінювання надійності побудованої лінійної моделі парної регресії та застосування їх у прийнятті економічних рішень	12	4	-	4	-	4	12	-	-	2	-	10
Разом за ЗМ1	34	8	-	8	-	18	34	3	-	4	-	27
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. ПОБУДОВА ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНІЙНИХ МОДЕЛЕЙ МНОЖИННОЇ РЕГРЕСІЇ											
Тема 4. Побудова лінійних моделей множинної регресії	12	6	-	4		2	12	2	-	2	-	10
Тема 5. Оцінювання надійності побудованої лінійної моделі множинної регресії та застосування їх у прийнятті економічних рішень	14	4	-	4		6	14	2	-	2	-	12
Тема 6. Моделі з порушенням передумов використання звичайного методу найменших квадратів. Гетероскедастичність та автокореляція	20	2	-	4		14	20	-	-	-	-	20
Тема 7. Мультиколінеарність	12	2	-	4	-	6	12	-	-	-	-	12
Тема 8. Фіктивні змінні у лінійних моделях множинної регресії	10	2	-	2	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 9. Нелінійні регресійні моделі	8	2	-	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 10. Економетричне моделювання рядів динаміки	10	4	-	4	-	2	10	-	-	-	-	10
Разом за ЗМ 2	86	22	-	22	-	42	86	3	-	4	-	79
Усього годин	120	30	-	30	-	60	120	6	-	8	-	106

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Роль економетричних досліджень в економіці.
2	Методологія побудови економетричних моделей
3	Оцінювання надійності побудованої лінійної моделі парної регресії
4	Побудова лінійних моделей множинної регресії
5	Оцінювання надійності побудованої лінійної моделі множинної регресії
6	Моделі з порушенням передумов використання звичайного методу найменших квадратів Гетероскедастичність. Узагальнений метод найменших квадратів.
7	Побудова економетричної моделі з автокорельованими залишками. Автокореляція. Методи визначення автокореляції.
8	Мультиколінеарність. Вплив мультиколінеарності на оцінки параметрів моделі. Методи оцінки ступеня мультиколінеарності. Метод Фаррара – Глобера. Методи виключення мультиколінеарності. Алгоритм виключення зайвих факторів.
9	Фіктивні змінні у лінійних моделях множинної регресії.
10	Нелінійні регресійні моделі. Методи оцінки параметрів нелінійних моделей. Приклади лінеаризації. Виробнича функція Кобба – Дугласа, її властивості й оцінка параметрів. Характеристики виробничої функції.
11	Економетричне моделювання рядів динаміки. Методи прогнозування рядів динаміки.
12	Економетричні моделі на основі систем структурних рівнянь.
13	Побудова економетричних моделей на основі панельних даних

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо).

МН2 – практичні методи (практичні або лабораторні роботи).

МН4 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо).

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами.

МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни.

Форми та методи оцінювання

МО1 – контрольні роботи (тематичні, модульні).

МО2 – тести, опитування, самостійні роботи за індивідуальними завданнями.

МО4 – аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті.

МО5 – презентації результатів виконання завдань.

МО8 – підсумковий контроль – залік.

МО11 – інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, прикладів та фактичного матеріалу тощо;

цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

1. Порядок проведення заліку

1.1. З навчальної дисципліни проводиться семестровий залік. Студенти отримують завдання, що містить 2 теоретичні питання з дисципліни, глосарій, 5 тестових завдань, 2 практичні завдання, ІНДЗ.

У 40 балів, що можливо отримати на заліку входить 2 теоретичних питання (по 5 балів), глосарій (5 балів), тестові завдання (5 балів) та двох практичних завдань (по 5 балів), ІНДЗ (10 балів). ІНДЗ виконується до заліку.

1.2. Після підготовки студентами конспекту відповіді та розв'язання задачі відбувається його усна відповідь викладачеві. У процесі цього студентів можуть бути задані додаткові питання.

2. Критерії оцінювання відповідей

Оцінкою "А" оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне запитання, а також подано правильний розв'язок задачі, що розкриває суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на "В" за умови розкриття теоретичного питання білету та практичного завдання, але містить неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на "С" за умови повного та правильного розкриття одного з питань білету, але у відповіді не достатньо правильно сформульовано визначення. У той же час практичні завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, і в той же час практичне завдання розв'язано з деякими неточностями виставляється оцінка "D".

Відповідь оцінюється на "Е" у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та розв'язання практичного завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на "Fх".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2					40	100
ЛР 1	Тестові завдання	ЛР 2	ЛР 3	ЛР 4	ЛР 5	Тестові завдання		
10	10	10	5	5	5	10		

7. Рекомендована література -основна

1. Григорків В. С. Економетрика : Лінійні моделі парної та множинної регресії : навчальний посібник / В. С. Григорків. – Чернівці : ЧНУ, 2009. – 224 с.
2. Економетрика : лаб. практикум. – Ч. 1. – вид. 2-ге, перероб. та доп. / уклад. : В. С. Григорків, О. Ю. Вінничук. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2015. – 96 с
3. Козьменко О., Кузьменко О. Економіко-математичні методи і моделі. Економетрика. Навчальний посібник. – К. : Університетська книга, 2019. – 406 с.
4. Tkachuk, I. & Vinnychuk, O. (2020). Impact of specific macroeconomic indicators on the formation of revenues of non-governmental organizations from personal contributions of the Ukrainian population. *Administratie si Management Public*, 34, 64-77.
5. Р. Білоскурський, О. Вінничук, І. Вінничук. Моделювання ухилення від сплати податків: економетричний підхід. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». 2020. № 43. С. 232-236.
6. Vinnychuk O., Vinnychuk I. Relationship between corruption and economic growth: the case of Eastern Europe countries // Transformation of System of International, National, and Local Markets [Трансформація системи міжнародних, національних та локальних ринків]: матеріали міжнар. наук.-практ. конференції, м. Чернівці (Україна) – м. Сучава (Румунія), 29-30 квітня, 1 травня 2020 р. Чернівці, 2020. С. 46-48.
7. Vinnychuk O.Y. The Impact of Corruption on Economic Growth in Eastern Europe: Evidence from Panel data analysis / O. Vinnychuk // Матеріали VI Міжнародної науково-методичної конференції [«Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці»], (Чернівці, 18-19 квітня 2019 р.). – Чернівці : Друк Арт, 2019. – С. 17-18.

Література для виконання лабораторних робіт

8. Бабешко Л. О. Основы эконометрического моделирования : Учебное пособие / Л. О. Бабешко. – М. : КомКнига, 2006. – 432 с.
9. Вуколов Е. А. Основы статистического анализа. Практикум по статистическим методам и исследованию операций с использованием пакетов Statistica и Excel / Е. А. Вуколов. – М. : Форум, 2004. – 464 с.
10. Григорків В. С. Економетрика : Лабораторний практикум. Ч.1 : Навч. посібник / В. С. Григорків, О. Ю. Якутова. – Чернівці : Рута, 2006. – 124 с.
11. Григорків В. С. Економетрика : Лінійні моделі парної та множинної регресії : навчальний посібник / В. С. Григорків. – Чернівці : ЧНУ, 2009. – 224 с.
12. Дослідження однофакторної і багатофакторної регресії, аналіз часових рядів у системі STATISTICA6: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів/ Л.М.Топтунова, Л.В.Васильєва, О.А.Кльованік. – Краматорськ: ДДМА, 2008. – 122 с.
13. Дрейпер Н., Смит Г. Прикладной регрессионный анализ, 2007. 912 с.
14. Егоршин А. А. Практикум по эконометрии в Excel : Учебное пособие для экономических вузов / А. А. Егоршин, Л. М. Малярец.– Х. : ИНЖЭК, 2005. – 100 с.
15. Економетрія засобами MS Excel : Навч. посіб./ С. Л. Лондар, Р. В. Юринець. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 238 с.
16. Сучасні економетричні методи у фінансах [Текст] : навч. посіб. / І. Г. Лук'яненко, Ю. О. Городніченко. - К. : Літера ЛТД, 2002. – 352 с.
17. Халафян А. А. STATISTICA 6. Статистический анализ данных / А. А. Халафян. – М. : ООО «Бином-Пресс», 2007. – 512 с.
18. Економетрика : Учеб. пособие / С. А. Бородич. – Мн. : Новое знание, 2001. – 408 с.
19. Економетрика : Учебник / Под ред. И. И. Елисевой. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 344 с.
20. Економетрика : Учебник для вузов / Под ред. проф. Н. Ш. Кремера. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 311 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Онлайн курси
 1. Econometrics: Methods and Applications <https://www.coursera.org/learn/erasmus-econometrics>
 2. Econometrics <https://www.coursera.org/learn/econometrics>
 3. Економетрика (Econometrics) <https://www.coursera.org/learn/ekonometrika>
2. Відео в YouTube
 1. What is econometrics? <https://www.youtube.com/watch?v=RG7Wr2cCWj8>
 2. Introduction to Econometrics <https://www.youtube.com/watch?v=z09hret40el>
 3. Financial Econometric- Step By Step Methodology of Econometrics <https://www.youtube.com/watch?v=bMgW1hFq34>
3. Інтернет – джерела
 - 1) <http://uk.wikipedia.org>
 - 2) <http://ukrstat.gov.ua/>
 - 3) <http://data.worldbank.org/>
4. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича // www.library.chnu.edu.ua.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

”МІКРОЕКОНОМІКА”

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов’язкова

(вказати: обов’язкова)

Освітньо-професійна програма **”Менеджмент організацій і адміністрування”**

(назва програми)

Спеціальність **051 – Економіка, 071 – Облік і оподаткування, 072 – фінанси, банківська**

(вказати: код, назва)

справа і страхування, 073 – Менеджмент, 075 – Маркетинг, 076 –

Підприємництво,

торгівля і біржова діяльність

Галузь знань **07 – Управління і адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

05 – соціальні і поведінкові науки

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **кандидат економічних наук, доцент**

Сторощук Бог

дан Дмитрович

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra->

[menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/storoshuk-bogdan-dmytrovych](http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/storoshuk-bogdan-dmytrovych)

<https://www.facebook.com/storbd>

Контактний тел.

+380-67-235-28-75 (Viber, WhatsApp, Telegram)

+380-50-155-01-42 (Telegram)

E-mail:

b.stor@chnu.edu.ua, storbd@gmail.com

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=442>

Консультації

Очні консультації: середа 13:30-15:30

Онлайн-консультації: п'ятниця 15:00-17:00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Мікроекономіка” складена відповідно до освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів галузей знань “Управління і адміністрування” та „Соціальні та поведінкові науки”

Навчальна дисципліна призначена для з'ясування закономірностей функціонування окремих економічних суб'єктів (мікросистем: споживачів, фірм, галузей, державних інститутів та ін.) у процесі використання обмежених ресурсів для задоволення безмежних потреб шляхом виробництва, купівлі-продажу і споживання економічних благ.

2. Мета навчальної дисципліни:

Метою вивчення навчальної дисципліни “Мікроекономіка” є ознайомлення студентів з основними поняттями сучасної економічної теорії, базовими мікроекономічними моделями, за допомогою яких аналізуються результати прийняття мікроекономічними суб'єктами економічних рішень, умовами рівноваги на різноманітних типах ринків, проблемами загальної рівноваги та добробуту.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни “Мікроекономіка” є

- поглиблення теоретичних знань з економічної теорії;
- визначення та розуміння мікроекономічних явищ та понять;
- опанування методів мікроекономічного моделювання та аналізу;
- використання результатів мікроекономічного аналізу для розробки та прийняття економічних рішень, зокрема, управлінських.

3. Пререквізити. „Економічна теорія”, „Економічна історія”, „Макроекономіка”, „Історія економічної думки”. Математичною основою курсу є дисципліна „Вища математика”.

4. Результати навчання

знати:

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.
- розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.
- знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- основи теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
- універсальний інструментарій для вивчення поведінки економічних суб'єктів у ринкових умовах і методи її оптимізації;
- принципи раціональної поведінки мікросистем на ринках;
- термінологію та основні засоби мікроекономічного аналізу;
- основи функціонування ринкового механізму, узгодження попиту і пропозиції, руху ринкової системи до рівноважного стану;

вміти:

- реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- застосовувати здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
- застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

- проводити дослідження на відповідному рівні.
- застосовувати здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- генерувати нові ідеї (креативність).
- цінувати та поважати різноманітності та мультикультурності.
- працювати у міжнародному контексті.
- діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- визначати та описувати характеристики організації.
- аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.
- управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.
- діяти соціально відповідально і свідомо.
- обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- планувати діяльність організації та управляти часом.
- працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.
- оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.
- створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.
- аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
- формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.
- демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
- виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
- виявляти навички організаційного проектування.
- застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
- демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.
- обґрунтувати дієві інструменти мотивування персоналу організації.
- демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.
- оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
- спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.
- ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.
- демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.
- демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.
- виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни МІКРОЕКОНОМІКА												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	Вид підсумкового контролю
Денна	II	I / 3	4,0	120	2	30	30	0	0	60	0	іспит

Заочна	II	I / 3	4,0	120	2	10	4	0	0	104	0	іспит
--------	----	-------	-----	-----	---	----	---	---	---	-----	---	-------

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основи формування та взаємодії попиту і пропозиції												
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки	6	2	2	–	–	2	6	–	–	–	–	6
Тема 4. Попит та пропозиція	8	2	2	–	–	4	8	1	–	–	–	7
Тема 5. Теорія еластичності	8	2	2	–	–	4	8	1	1	–	–	6
Тема 2. Корисність економічного блага. Економічний вибір.	8	2	2	–	–	4	8	1	–	–	–	7
Тема 3. Аналіз поведінки споживача	7	2	2	–	–	3	7	–	–	–	–	7
Тема 6. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми	8	2	2	–	–	4	8	1	–	–	–	7
Тема 7. Витрати виробництва	8	2	2	–	–	4	8	1	1	–	–	6
Разом за ЗМ1	53	14	14	–	–	25	53	5	2	–	–	46
Змістовий модуль 2. Ринки благ і ресурсів та проблеми їхньої ефективності												
Тема 8. Ринок досконалої конкуренції	8	2	2	–	–	4	8	1	1	–	–	6
Тема 9. Монопольний ринок	8	2	2	–	–	4	8	1	1	–	–	6
Тема 10. Ринок монополістичної конкуренції	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	8
Тема 11. Олігопольна структура ринку	8	2	2	–	–	4	8	1	–	–	–	7
Тема 12. Похідний попит	7	2	2	–	–	3	7	1	–	–	–	6
Тема 13. Ринок праці	6	1	1	–	–	4	6	–	–	–	–	6
Тема 14. Ринок капіталу	6	1	1	–	–	4	6	–	–	–	–	6
Тема 15. Економічна ефективність та добробут	8	2	2	–	–	4	8	1	–	–	–	7
Тема 16. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	8
Разом за ЗМ 2	67	16	16	–	–	35	67	5	2	–	–	60
Усього годин	120	30	30	–	–	60	120	10	4	–	–	106

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота студентів складається з двох компонентів:

2. *Основний* – передбачає засвоєння навчальної програми відповідно до цілей навчання та змісту матеріалів у окремих темах і модулях у обсязі, який дасть можливість позитивного виконання таких видів робіт:

- теоретичні виступи із наведенням практичних прикладів на семінарсько-практичних заняттях;
- робота з тестами;
- тлумачення відповідей на завдання „правильно-неправильно”;
- розв’язування задач;
- написання модульних контрольних робіт;
- виконання завдань під час проходження підсумкового контролю у вигляді іспиту.

3. *Додатковий* – це творче завдання, яке виконується за результатами вивчення II модуля і являє собою мікроекономічне дослідження ринку певного конкретного блага або ресурсу. Дане дослідження здійснюється за такими напрямками:

- основні учасники (продавці та покупці на ринку);
- оцінка ринкових часток основних учасників і розрахунок показників концентрації ринку;
- описання основних властивостей продукту чи ресурсу, який виступає об’єктом купівлі-продажу на ринку;
- характеристика рівня розвитку основних форм нецінової конкуренції: торгових марок і торгових знаків, диференціації продукту, реклами;
- оцінка рівня та методів контролю за цінами;
- визначення можливих бар’єрів для виходу на ринок.

Виконання основного компонента обов’язкове для всіх студентів, оскільки воно є основою отримання тієї загальної кількості балів, яка відповідає позитивним оцінкам. Творче завдання з додаткового компонента оцінюється максимум у 15 балів і призначене для студентів, які бажають вивчати дисципліну в більшому обсязі, ніж це передбачено програмою.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента та ін.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- відповіді студентів під час практичних занять;
- модульні контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;

- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2								40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МКР	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	МКР
3	3	3	3	3	3	3	9	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
50-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. Рекомендована література

Основна література:

1. *Базилевич В., Лук'янов В., Писаренко Н., Квіцинська Н.* Мікроекономіка: Опорний конспект лекцій. – К.: Четверта хвиля, 1998. – 248 с.
2. *Гребенников П.И., Леусский А.И., Тарасевич Л.С.* Микроэкономика / общая редакция Л.С. Тарасевича. – СПб.: Изд-во СПбУЭФ, 1996. – 352с.
3. *Долан Э.Дж., Линдсей Д.* Микроэкономика / Пер. с англ. В.Лукашевича и др.; Под общ. Ред. Б.Лисовика и В.Лукашевича. – С.-Пб.: Изд-во АО “Санкт-Петербург оркестр”, 1994. — 448 с.
4. *Економічна теорія: Курс лекцій / За ред. Комарницького І.Ф.* – Чернівці: Рута, 2006. – Теми 4 і 13. – 280с.

5. Економічна теорія: навч. посіб. для студ. неекон. спец. вищ. навч. закл. / За ред. З.І.Галушки. – Вид. 3-тє, доповн. – Теми 4,13. – Чернівці: ДрукАрт, 2012. – 350с.
6. Кириленко В.І. Мікроекономіка: Навч. посібник для студентів економ. спец. вузів. – К.: Таксон, 1998. – 334 с.
7. Косік А.Ф., Гронтовська К.Е. Мікроекономіка: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 416 с.
8. Макконел К.Р., Брю С.Л. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. В 2-х т. Пер. с англ. 11-го изд. – М.: Республика, 1992.
9. Мікроекономіка і макроекономіка: Підруч. для студентів екон. спец. закл. освіти: у 2-х ч. / С.Будаговська, О.Кілієвич, І.Луїна та ін.; За заг. ред. С.Будаговської. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. – 517 с.
10. Мікроекономіка. Модульна програма / Укл.: Сторощук Б.Д., Сасенко О.С. – Чернівці: Рута, 2007. – 43с.
11. Мікроекономіка. Практикум / Укл.: Сторощук Б.Д., Сасенко О.С. – Чернівці: Рута, 2007. – 84с.
12. Пиндайк Р., Рубинфельд Д. Микроэкономика: Сокр. пер. с англ. / Науч. ред.: В.Т.Борисович, В.М.Полтерович, В.И.Данилов и др. – М.: "Экономика", "Дело", 1992. – 510 с.
13. Сторощук Б.Д. Роль класичних теорій у методології моделювання процесів ціноутворення // Сучасні інформаційні технології в економіці та досвід їх використання в навчальному процесі. Матеріали Всеукраїнської школи-семінару. – Чернівці: ТОВ „ДрукАрт”, 2008. – С.132-134.
14. Сторощук Б.Д. Тлумачення природи економічних суб'єктів // Економіка в школах України. – 2009. – березень, № 3(52). – С.2-5.
15. Сторощук Б.Д. Формальна мікроекономіка. (Предмет і метод мікроекономіки. Попит і пропозиція, їх взаємодія) // Економіка в школах України. – 2009. – серпень № 8(57). – С.13-18.

Додаткова література:

1. Андреюк Н.В. Мікроекономіка: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2004. - 176 с.
2. Гронтовська К.Е., Косік А.Ф. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 404 с.
3. Задоя А.О. Мікроекономіка: Курс лекцій та вправи: Навч. посіб. – 4-те вид., стер. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2005. – 211 с.
4. Краснікова Л.І., Лук'яненко І.Г. Практикум з мікроекономіки: Тести, проблем. ситуації, вправи: Навч. посіб. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 317 с.
5. Кулішов В.В. Мікроекономіка: Основи теорії і практикум: Навчальний посібник. 2-ге вид., стер. – Львів: «Магнолія плюс», 2006. – 331 с.
6. Максимова В.Ф. Микроэкономика. Учебник. Издание третье переработанное и дополненное. – М.: “Соминтэк”, 1996. – 328 с.
7. Овчинников Г.П. Микроэкономика. Макроэкономика. – С-Пб.. Изд. Михайлова В.А. – 1997. - 752с.
8. Пол А. Самуэльсон, Вильям Д. Нордхаус. Экономика: Пер. с англ. – М.: «Лаборатория Базовых Знаний», 2000. – 800 с.
9. Фандель Гюнтер. Теория производства и издержек / Пер. с нем. под руководством и науч. ред. М.Г.Грещака. – К.: Таксон, 1998. – 528с.
10. Фель У., Оберендер П. Основы микроэкономики: Пер. с нем. 6-го изд. Под ред. А.П.Наливайко. – Киев: Укртиппроект. – 1997.
11. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Экономика: Пер. с англ. со 2-го изд. – М.: “Дело ЛТД”, 1993. – 864 с.
12. Франк Р.Х. Микроэкономика и поведение. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 696 с.
13. Хейне Пол. Экономический образ мышления / Пер. с англ. Издание второе, стереотипное. – М.: Изд-во “Дело” при участии изд-ва “Catallaxy”, 1992. – 704 с.

14. Ястремський О.І., Гриценко О.Г. Основи мікроекономіки /Підручник. – К.: Товариство «Знання», КОО, 1998. - 714 с.

6. Інформаційні ресурси

6. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : <http://minfin.kmu.gov.ua>
8. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minregion.gov.ua/>
9. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// http://www.me.gov.ua/](http://www.me.gov.ua/)
10. Офіс реформ Кабінету Міністрів України. Офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/uryad-ta-organi-vladi/ofis-reform-kabinetu-ministriv-ukrainu>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
МЕНЕДЖМЕНТ
Обов'язкова

Освітньо-професійна програма „Менеджмент організацій і адміністрування”

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

економічний факультет

Мова навчання українська

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/terletska-nataliya-myhajlivna>

Контактний тел. **52-65-51**

E-mail: n.terlecka@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1812>.

Консультації Четвер з 13.00 до 15.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Головним завданням вивчення менеджменту, як наукової дисципліни, є набуття комплексу знань щодо вибору нових форм та методів управління у процесі створення цілісної, ефективної та гнучкої системи управління організацією в умовах постійно змінюваного середовища.

Важливість формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців з менеджменту визначається специфікою їхніх професійних обов'язків, інтенсивно зростаючими вимогами міжнародного ринкового середовища до професійної компетентності та формування у них професійних особистісних якостей та ґрунтовних знань.

2. Мета навчальної дисципліни: формування у майбутніх менеджерів сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі менеджменту, розуміння концептуальних основ системного управління організаціями, набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.

3. Пререквізити. З метою підвищення ефективності засвоєння курсу здобувач вищої освіти має вивчити до початку вивчення курсу «Менеджмент» такі предмети: «Економічна теорія», «Підприємництво та бізнес-культура».

4. Результати навчання:

Загальні компетентності:

- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК5. Знання та розуміння предметної сфери і професійної діяльності.
- ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК11. Здатність до адаптації та дій у новій ситуації.
- ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

- ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.
- ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- ФК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.
- ФК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.
- ФК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- ФК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.
- ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.
- ФК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.
- ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.
- ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
- ФК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.
- ФК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.
- ФК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.
- ФК 16. Здатність визначати потенційні ринкові можливості та формувати на цій основі нові бізнес-ідеї.

Програмні результати навчання:

- ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.
- ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
- ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
- ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.
- ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
- ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.
- ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.
- ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.
- ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
- ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.
- ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.
- ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.
- ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.
- ПРН 18. Ідентифікувати основних чинників розвитку організації та узагальнювати результати її діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Менеджмент</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	5	150	3	30	30	-	-	90	-	екзамен
Заочна	2	3	5	150	3	10	4	-	-	136	-	екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. «Теоретико-методологічні основи менеджменту»												
Тема 1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту	13	3	3	-	-	7	11,1	0,8	0,3	-	-	10
Тема 2. Історія розвитку менеджменту	11	2	2	-	-	7	10,9	0,6	0,3	-	-	10
Тема 3. Закони, закономірності та принципи менеджменту	10	2	2	-	-	6	10,9	0,6	0,3	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	34	7	7	-	-	20	32,9	2	0,9	-	-	30
Змістовий модуль 2. «Види та зміст управлінської діяльності»												
Тема 1. Функції та методи менеджменту	16	4	4	-	-	8	13,3	0,9	0,4	-	-	12
Тема 2. Планування як загальна функція менеджменту	11	2	2	-	-	7	12,2	0,9	0,3	-	-	11
Тема 3. Організування як загальна функція менеджменту	14	3	3	-	-	8	12,2	0,8	0,3	-	-	11
Тема 4. Мотивування як загальна функція менеджменту	11	2	2	-	-	7	12,2	0,8	0,3	-	-	11
Тема 5. Контролювання як загальна функція менеджменту	10	2	2	-	-	6	12,2	0,8	0,3	-	-	11
Тема 6. Регулювання як загальна функція менеджменту	10	2	2	-	-	6	11,2	0,8	0,3	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	72	15	15	-	-	42	72,9	5	1,9	-	-	66
Змістовий модуль 3. «Забезпечення результатів управлінської діяльності»												
Тема 1. Процес управління	11	2	2	-	-	7	11,1	0,8	0,3	-	-	10
Тема 2. Інформація та комунікації у менеджменті	11	2	2	-	-	7	11	0,7	0,3	-	-	10
Тема 3. Керівництво та лідерство	11	2	2	-	-	7	11,1	0,8	0,3	-	-	10
Тема 4. Ефективність менеджменту	11	2	2	-	-	7	11	0,7	0,3	-	-	10
Разом за змістовим модулем 3	44	8	8	-	-	28	44,2	3	1,2	-	-	40
Усього годин	150	30	30	-	-	90	150	10	4	-	-	136

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Зародження світової управлінської думки
2	Управлінська думка в Україні з часів Київської Русі до кінця XIX ст.
3	Розвиток управлінської думки в Україні після 1917 р.
4	Виникнення та розвиток школи наукового управління
5	Адміністративна школа менеджменту
6	Школа психології та людських стосунків
7	Менеджмент на зламі XX – XXI століть
8	Особливості застосування методів менеджменту у ринкових відносинах
9	Планування як загальна функція менеджменту
10	Організування як загальна функція менеджменту
11	Організаційні структури управління
12	Мотивування як загальна функція менеджменту
13	Концептуальні мотиваційні теорії
14	Контролювання як загальна функція менеджменту
15	Регулювання як загальна функція менеджменту
16	Технологія прийняття управлінських рішень
17	Інформація та комунікації у менеджменті
18	Керівництво та лідерство: поняття, сутність та значення
19	Типологія стилів керівництва
20	Організаційні зміни, організаційний розвиток і ефективність менеджменту

5.4. Тематика індивідуальних завдань

Назва теми
1. Особливості розвитку та проблеми менеджменту на сучасному етапі становлення ринкової економіки в Україні.
2. Внесок українських вчених у розвиток вітчизняного менеджменту.
3. Системний підхід у менеджменті: причини формування, основні положення та представники.
4. Внесок М.Тугана-Барановського у розвиток науки про менеджмент.
5. Концепції життєвого циклу організації.
6. Організаційна культура як чинник підвищення ефективності діяльності організації.
7. Хоторнський експеримент: сутність, етапи, висновки.
8. Синергія: сутність, види, потенційні наслідки.
9. Функції менеджменту: сутність, умови зародження та особливості застосування.
10. Внесок А.Файоля у розвиток функціонального підходу в менеджменті.

11. Стратегія діяльності організації: сутність, завдання, класифікація.
12. Роль бюджетування в процесі менеджменту.
13. Підходи до оцінювання середовища функціонування організації.
14. Формування систем морального стимулювання на вітчизняних підприємствах.
15. Підходи до оцінювання ефективності організаційних структур управління.
16. Проблеми формування дієвих та реалістичних систем стимулювання працівників.
17. Внесок українських учених у розвиток мотиваційних теорій.
18. Застосування сучасних інформаційних технологій у процесі контролювання.
19. Врахування соціально-психологічних та економічних аспектів при формуванні системи контролю в організації.
20. Діалектичність зв'язків між методами та функціями менеджменту.
21. Проблеми визначення ефективності впливу методів менеджменту на керовану систему.
22. Методи оптимізації управлінських рішень.
23. Технологія реалізації прийнятих управлінських рішень.
24. Прогнозування як ефективний спосіб оптимізації управлінських рішень.
25. Застосування способів моделювання з метою оптимізації управлінських рішень.
26. Вплив зовнішнього середовища на формування комунікаційних процесів в організації.
27. Роль інформації у забезпеченні процесів комунікацій.
28. Застосування ділового етикету у бізнесі.
29. Ситуація як визначальний чинник вибору оптимального стилю керівництва.
30. Проблеми підбору та застосування методів подолання організаційних конфліктів.
31. Методи формування стресостійкості у менеджерів.
32. Організаційні зміни як об'єкт управління.
33. Способи подолання опору організаційним змінам.
34. Технологія управління організаційним розвитком.
35. Проблеми визначення ефективності діючої в організації системи менеджменту.
36. Механізми застосування японських методів менеджменту.
37. Оцінювання можливостей застосування «моделі Гарцбурга» на українських підприємствах.
38. Формування системи мотивування за шведською моделлю.
39. Сутність системи управління за результатами у фінському менеджменті.
40. Особливості технології французького менеджменту.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, експрес-опитування, рольовий тренінг, аналіз виробничих ситуацій, індивідуальні завдання) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є **екзамен**.

Засоби оцінювання: контрольні роботи; стандартизовані тести; індивідуальні завдання; аналіз виробничих ситуацій; реферати; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; контрольні кваліфікаційні завдання для ККР.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна шкала та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4(добре)
70-79	C	4(добре)
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	3 (задовільно)
35-49	Fx	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
0-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Екзамен	Сума	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12			T13
Сутність, роль та методологічні основи менеджменту	Історія розвитку менеджменту	Закони, закономірності та принципи менеджменту	Функції та методи менеджменту	Планування як загальна функція менеджменту	Організування як загальна функція менеджменту	Мотивування як загальна функція менеджменту	Контролювання як загальна функція менеджменту	Регулювання як загальна функція менеджменту	Процес управління	Інформація та комунікації у менеджменті	Керівництво та лідерство	Ефективність менеджменту		
Σ балів за ЗМ 1 - 20			Σ балів за ЗМ 2 - 20						Σ балів за ЗМ 3 - 20			40	100	

5. Рекомендована література
Основна

1. Гірняк О.М., Лазановський П.П. Менеджмент: теоретичні основи і практикум ,. К.: „Магнолія плюс”, Львів: „Новий світ - 2000”, 2003. 336с.
2. Кравченко В.О. Основи менеджменту: навч.посіб.Одеса,Атлант, 2012.212 с.
3. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту: підручник / 2-е вид., випр., допов. К. : Академвидав, 2007. 464 с.
4. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : навч. посіб. / 3-є вид., допов. і перероб. Л. : Нац. ун-т «Львів, політехніка»; «Інтелект-захід», 2007. 384 с.
5. Менеджмент: теорія і практика: навч. посіб. / А.А. Мазаракі, Г.Є. Мошек, Л.А. Гомба та ін. К. : Атіка, 2007. 564 с.
6. Мельник О.Г., Кузьмін О.Є., Мала Н.Т., Саніна О.Р. Менеджмент: навч.посіб. Львів: Львівська політехніка, 2012. 240 с.
7. Менеджмент: підручник / зад ред.М.Л.Разу. М.: КНОРУС, 2015. 480 с.
8. Основи менеджменту / за ред. А.А.Мазаракі. Харків: Фоліо, 2014. 846 с.
9. Осовська Г.В., Осовський О.А.Менеджмент: підручник. К.: Кондор, 2015. 563 с.
10. Ситник Й.С. Менеджмент організацій: навч.посібник. Львів: «Тріада плюс», Київ: «Алерта», 2008. 456 с.
11. Сладкевич В.П. Сучасний менеджмент організацій: навч. посібник. К.: МАУП, 2007. 488 с.
12. Стахів О.Г., Явнюк О.І., Волощук В.В. Основи менеджменту: навч.посіб. / Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2015. 336 с.
13. Федоренко В.Г. Менеджмент: підручник. К.: Алерта, 2015. 492 с.
14. Юрик Н.Є. Історія менеджменту: курс лекцій. Тернопіль: ТНТУ, 2015. 114 с.

Допоміжна

1. Баєва О.В. Основи менеджменту: практикум: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2007. 524 с.
2. Галушка З.І., Комарницький І.Ф. Стратегічний менеджмент: навч.-метод. посібник. [2-е вид., доп. та перероб.] Чернівці: ЧНУ, 2011. 240 с.
3. Данюк В.М. Організація праці менеджера: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2006. 276 с.
4. Дідковська Л.Г. Менеджмент: навч.посібник. К.: Алерта, КНТ, 2007. 516 с.
5. Клівець П.Г. Менеджмент: теорія і практика: навч.посібник. Дніпропетровськ: Баланс-Клуб, 2005. 346 с.
6. Комарницький І.Ф., Терлецька Ю.О. Антикризове управління підприємством: теорія та практика: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ, 2012. 248 с.
7. Кредісов А.І. Історія вчень менеджменту. К.: ВІРА-Р, 2000. 336с.
8. Мельник А.С. Менеджмент державних установ і організацій: навч.посібник. Тернопіль: Основи, 2006. 317 с.
9. Менеджмент організацій: підручник / Л.І.Федулова, І.В.Сокирник, В.В.Стадник, М.А.Йохна / за ред. Л.І.Федулової. К: Либідь, 2003. 448 с.
10. Менеджмент для магістрів: навч. посіб / за ред. А.А. Єпіфанова. Суми: Університетська книга. 2003. 762 с.
11. Основи менеджменту / М.Мескон, М.Альберт, Ф.Хедоурі. М.: Дело, 2008. 702 с.
12. Подсолонко О. А. Менеджмент: теорія та практика. К.: ЦУЛ, 2003. 370 с.
13. Пушкар Р.М. Менеджмент: теорія та практика. Т.: Карт-бланш, 2003. 490 с.
14. Соболев С.М. Менеджмент: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2005. 225 с.
15. Терлецька Н.М., Білоконь К.В. Сучасні інформаційні технології як чинник ефективності інтегрованої інформаційно-аналітичної системи пенсійного забезпечення. *Науковий вісник Чернівецького університету*: Економіка: зб. наук. пр. Вип. 786 / Черн.нац.ун-т ім.Ю.Федьковича. Чернівці, 2017. С.54-57.
16. Терлецька Н.М., Голинська Б.Я. Управління життєвим циклом та режимом

- функціонування операційної системи підприємства. *Молодий вчений*. Вип. № 2(54). 2018. С.754-757.
17. Терлецька Н.М., Ємець Ю.М. Забезпечення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання шляхом активізації його інноваційної діяльності. *Інфраструктура ринку*. Вип. 17. 2018. С.220-224.
 18. Терлецька Н.М. Адаптація організаційної структури управління до умов динамічного зовнішнього середовища. *Регіональна економіка та управління*. Вип. № 2(24). 2019. С.122-125.
 19. Терлецька Н.М., Мажар М.І. Менеджмент ощадливого виробництва: проблеми та перспективи впровадження на українських підприємствах. *Сучасні тенденції забезпечення ефективності економіки держави: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м.Київ, 12 вересня 2020 р.)*. К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2020. С.54-58.
 20. Шегда А.В. Менеджмент: навч. посібник. К.: Знання, 2012. 583 с.
 21. Хміль Ф.І. Менеджмент. К.: Вища школа, 2016. 306 с.

6. Інформаційні ресурси

1. Internet-джерела
2. Наукова бібліотека ЧНУ
3. Електронні бібліотеки ВНЗ

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

економічний факультет

Кафедра **Бізнесу та управління персоналом**

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Економіка підприємства

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

економічний факультет

(
Мова навчання українська

Розробники: к.е.н., доцент Антохова І.М.

к.е.н. Тодорюк С.І.

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-ekonomiky-pidpryyemstva-ta-up>

Контактний тел. 51 25 21

Е-mail: i.antochova@chnu.edu.ua, s.todoriuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2036>

Консультації Онлайн-консультації: понеділок з 13.00 до 15.00

1. Анотація дисципліни

Навчальну дисципліну «Економіка підприємства» віднесено до групи нормативних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки ОР «Бакалавр» за освітньою програмою «Менеджмент організацій і адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». Вона є своєрідним вступом до вивчення дисциплін циклу професійної підготовки. Вивчення дисципліни дає можливість студентові набути досвіду організації планування, координації, реалізації та контролю за діяльністю підприємств, організацій та установ.

2. Мета навчальної дисципліни:

Надання майбутнім фахівцям знання необхідних теоретичних основ, методичних рекомендацій, практичних навичок, формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань, які є необхідними для вільного володіння практикою прийняття оптимальних рішень щодо функціонування окремих складових виробничо-господарського механізму підприємства, з питань аналізу його виробничої діяльності, обґрунтування економічної стратегії розвитку підприємства на ринку, методології розрахунку важливих показників господарської діяльності з врахуванням чинників внутрішнього та зовнішнього середовища функціонуючого підприємства.

3. Пререквізити.

Вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши такі навчальні дисципліни, як: «Економічна теорія»; «Макроекономіка», «Мікроекономіка».

4. Результати навчання

а) знати:

- ✓ про предмет і об'єкт навчальної дисципліни, її зміст, мету та завдання, місце та роль в системі економічних дисциплін;
- ✓ основні терміни та поняття, що формують понятійний апарат навчальної дисципліни;
- ✓ основний методичний інструментарій, що використовується в процесі діагностування підприємства;
- ✓ про існуючі міждисциплінарні зв'язки;
- ✓ про напрями використання отриманих знань (тобто предмет та об'єкт прикладання отриманих знань);
- ✓ аналізувати та розв'язувати завдання у сфері функціонування суб'єктів господарювання.

б) вміти:

- ✓ визначати показники продуктивності праці;
- ✓ планувати і розраховувати трудомісткість продукції, чисельність працівників;
- ✓ визначати та аналізувати показники структури та використання основного капіталу, показники використання оборотного капіталу;
- ✓ обчислювати та аналізувати показники ефективності функціонування підприємства;
- ✓ виявляти і використовувати передовий досвід по підвищенню ефективності функціонування суб'єктів господарювання та їх структурних підрозділів у країні та за кордоном.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	5	150	30	30	-	-	90	-	екзамен
Заочна	2	3	5	150	10	4			136		екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин					
		Аудиторні заняття			Самост. робота	ІНДЗ
	Усього	Лекції	Семінар. заняття	Практич. заняття		
МОДУЛЬ І. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ						
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки та управління підприємством, ресурсне забезпечення промислового підприємства: матеріально-речові та трудові ресурси підприємства						
Тема 1. Теорії підприємств в основи підприємництва	8/9	2/1		1	5/8	Написання статей, тез на науково-практичні конференції, науково-пошукова робота
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми.	8/9	2/1		1	5/8	
Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання.	7/8	2			5/8	
Тема 4. Структура та управління підприємством.	9/9	2/1		2	5/8	
Тема 5. Ринок і продукція.	7/8	1		1	5/8	
Тема 6. Планування діяльності підприємства.	7/8	1		1	5/8	
Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці.	10/11	2/1		2/1	6/9	
Тема 8. Капітал підприємства.	12/11	2/1		4/1	6/9	
Тема 9. Інвестиції.	9/9,5	1/0,5		2	6/9	
Тема 10. Інноваційна діяльність.	9/9,5	1/0,5		2	6/9	

Змістовний модуль 2. Технічна база і організація виробництва, результати виробничо-господарської діяльності підприємства та їх фінансово-економічна оцінка. Антикризова система господарювання.						
Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства.	10/10	2/1		2	6/9	Написання статей, тез на науково-практичні конференції, науково-пошукова робота
Тема 12. Організація виробництва і забезпечення якості продукції.	10/10	2/1		2	6/9	
Тема 13. Витрати на виробництво і реалізацію продукції.	10/11	2/1		2/1	6/9	
Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.	14/11	4/1		4/1	6/9	
Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація.	10/8	2		2	6/8	
Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність.	10/8	2		2	6/8	
МОДУЛЬ II. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ						
ІНДЗ						
Форма підсумкового контролю - іспит						
Загальна кількість годин	150/150	30/10		30/4	90/136	

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Теорії підприємств в основі підприємництва 1.Теорії підприємств. 2.Підприємництво як сучасна форма господарювання. 3.Договірні взаємовідносини і партнерські зв'язки у підприємницькій діяльності.
2	Види підприємств, їх організаційно-правові форми. 1.Визначення, цілі та напрями діяльності підприємства. 2.Правові основи функціонування підприємства. 3.Класифікація і структура підприємств. 4.Добровільні та інституційні об'єднання підприємств (організацій)
3	Зовнішнє середовище господарювання. 1.Вплив зовнішнього оточення на діяльність підприємств. 2.Макросередовище господарювання і його чинники. 3.Ринкова інфраструктура та економічна поведінка суб'єктів економіки.
4	Структура та управління підприємством. 1.Сутність і функції процесу управління. Сутність і функції процесу управління. 2.Методи управління діяльністю підприємств. 3.Виробнича і загальна структура. 4.Організаційні структури управління підприємствами різних форм власності.
5	Ринок і продукція. 1.Сучасне ринкове середовище підприємства. 2.Загальна характеристика продукції (послуг). 3.Товарна, реалізована і валова продукція.

	4. Виробництво. Порядок розробки плану реалізації (продаж) і виробництва.
6	Планування діяльності підприємства. 1.Індикативне макроекономічне планування. 2.Державне економічне регулювання. 3.Прогнозування розвитку суб'єктів господарювання. 4.Методичні основи планування. 5.Стратегія розвитку підприємства і бізнес-планування. 6.Тактичне та оперативне планування.
7	Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці. 1.Поняття, класифікація і структура персоналу підприємства та інших суб'єктів господарювання. 2.Визначення чисельності окремих категорій працівників. 3.Кадрова політика. 4. Продуктивність праці. 5. Мотивація трудової діяльності працівників. Оплата праці: сутність, функції, державна політика і загальна організація. 6.Застосовувані форми і системи оплати праці робітників. 7. Доплата і надбавки до заробітної плати та організація преміювання персоналу. 8.Участь працівників у прибутках підприємства (установи, організації).
8	Капітал підприємства. 1.Характеристика матеріальних активів (виробничих засобів та іншого майна). 2.Оцінка, класифікація і структура основних засобів. 3.Спрацювання, амортизація і відтворення основних засобів. 4.Ефективність відтворення і використання основних засобів. 5.Структура, нормування і використання оборотних засобів підприємства. 6.Види та джерела формування оборотних коштів. 7.Оборотні кошти. 8. Обчислення обсягу та оцінка ефективності оборотних коштів.
9	Інвестиції. 1.Інвестиції: визначення, структура і напрямки використання. 2. Обчислення обсягу та оцінка ефективності капітальних вкладень.
10.	Інноваційна діяльність. 1.Загальна характеристика інноваційних процесів. 2.Науково-технічний прогрес (поступ), його загальні та пріоритетні напрями. 3.Організаційний прогрес (поступ). 4.Оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень.
11	Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства. 1.Техніко-технологічна база підприємства. 2.Поняття, види і значення інфраструктури. 3.Система технічного обслуговування. 4.Відтворення і розвиток інфраструктури. 5. Виробнича потужність підприємства. 6. Ефективність відтворення виробничих потужностей.
12	Організація виробництва і забезпечення якості продукції. 1.Сутнісна характеристика, структура і принципи організації виробничих процесів. 2.Організаційні типи виробництва. 3.Виробничий цикл. 4.Методи організації виробництва. 5.Форми організації виробництва. 6.Якість, її оцінка і конкурентоспроможність продукції (послуг). 7.Методи забезпечення якості. 8.Державний нагляд за якістю і внутрішньовиробничий технічний контроль.
13	Витрати на виробництво і реалізацію продукції. 1.Поточні витрати на продукування виробів (послуг). Їх класифікація і структура. 2.Кошторис виробництва і собівартість товарної продукції. 3.Обчислення собівартості окремих виробів. 4.Стратегія і шляхи зниження поточних витрат. 5.Ціни на продукцію (послуги): загальна характеристика, види, методи встановлення і регулювання.
14	Фінансово-економічні результати діяльності підприємства. 1.Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства (організації). 2.Прибутковість (дохідність) підприємства. 3.Рентабельність ресурсів і продукції. 4.Оцінка фінансово-економічного стану підприємства. 5.Сутнісна характеристика і вимірювання ефективності виробництва.

	6.Чинники підвищення ефективності виробництва.
15	Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація. 1.Сучасні моделі розвитку підприємств. 2.Структурна перебудова економіки і реструктуризація підприємств (організацій). 3.Практика здійснення та ефективність реструктуризації суб'єктів господарювання. 4.Санація (фінансове оздоровлення) господарюючих суб'єктів.
16	Економічна безпека та антикризова діяльність. 1.Змістово-типологічна характеристика економічної безпеки господарюючого суб'єкта. 2.Рівень економічної безпеки і кризовий стан підприємства. 3.Стратегія забезпечення належної економічної безпеки підприємства. 4.Національна програма антикризового господарювання.
	Разом

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Поточний контроль здійснюється у формі усних відповідей, доповідей та рефератів, розв'язуванні виробничих ситуацій а також написанні самостійних та контрольних робіт.

Підсумковий контроль знань здійснюється у формі іспиту.

Завданням іспиту є перевірка рівня засвоєння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (іспиту).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 змістовий модуль – **30**; за 2 змістовий модуль – **30** балів.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається іспит, виводиться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (іспиту) – до 40 балів. Якщо студент за власною ініціативою, бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів), виконує додаткові види роботи, що відображені (реферати, ІНДЗ, розв'язання додаткових задач) при цьому набравши додатково не менше 40 балів, може отримати оцінку за іспит автоматично.

Критерієм успішного проходження студентом підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Студент, який не отримав позитивні оцінки за підсумками роботи над кожним модулем, вважається не атестованим та не допускається до складання іспиту. Допущеним до складання іспиту студент може бути лише у разі відпрацювання всього матеріалу, передбаченого навчальним планом у повному обсязі, або тієї частини навчального матеріалу, за який отримано незадовільну оцінку, або за яким він не атестований.

Облік успішності за формами поточного контролю знань за двома модулями в межах академічних груп проводиться за такими видами роботи студента:

- підготовка рефератів та ІНДЗ,
- письмове визначення основних понять,
- контрольні роботи, самостійні роботи.

1. Порядок проведення іспиту

З навчальної дисципліни «Економіка підприємства» проводиться семестровий іспит. Студенти отримують білет, що містить два теоретичних питання з дисципліни, два тестових завдань, виробнича ситуація та 2 категорії для визначення.

У 40 балів, що можливо отримати на іспиту, входять 2 теоретичних питання (по 10 балів кожне), два тестових завдання (по 1 балу за кожне), виробнича ситуація (12 балів) та 2 категорії (по 3 балу за кожною).

У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Аналогічно виставляються бали по інших питаннях.

Після підготовки студентами відповіді відбувається його усна відповідь викладачеві. У процесі цього студентів можуть бути задані додаткові питання.

2. Критерії оцінювання відповідей

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на запитання, правильно розв'язана виробнича ситуація та сформульовано правильні визначення з глосарію, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови розкриття питань білету понять з глосарію, але містить неточності, що несуттєво впливають на зміст завдання та є неточності у розв'язанні виробничої ситуації.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття одного з питань білету, але у відповіді не достатньо правильно сформульовано визначення з глосарію та є неточності у розв'язанні виробничої ситуації.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, є спроби розв'язання виробничої ситуації, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та виробничої ситуації.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																		Ісп	Су
Змістовий модуль №1											Змістовий модуль № 2							ит	ма
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	М.к.р. 1	Тема 11	Тема 12	Тема 13	Тема 14	Тема 15	Тема 16	М.к.р. 2	40	10 0
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	10	4	3	4	3	3	3	10		

7. Рекомендована література ОСНОВНА

1. Акіліна О.В. [Основи підприємництва: навчальний посібник](#) / О.В. Акіліна. – К. : ЦНЛ, 2006. – 176 с.
2. Аслаян Г.П. Проблеми вдосконалення інституційних механізмів європейської інтеграції України / Г.П. Аслаян // Парламент. – 2005. – № 5. – С. 10-11.
3. Бурик А.Ф. [Планування діяльності підприємства: навч. посібн.](#) / А.Ф. Бурик. – К. : ЦНЛ, 2013. – 260 с.
4. Варфоломеев В.Н. Алгоритмическое моделирование элементов экономических систем: практикум / В.М. Варфоломеев, С.В. Назаров. – М. : Финансы и статистика, 2004. – С.138-154.
5. Виноградська А.М. Комерційне підприємництво: сучасний стан, стратегії розвитку: монографія / А.М. Виноградська. – К. : ЦНЛ, 2004. – С. 327-429.
6. Володькіна М.В. Економіка промислового підприємства. Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 196 с.
7. Ганин В.И. Анализ финансово-хозяйственной деятельности предприятий с применением ПК: Учебное пособие / В.И. Ганин. – К.: 2006. – 344 с.
8. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навч. посіб. / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – К. : ЦНЛ, 2010. – 480 с.
9. Гой І.В. [Підприємництво: навчальний посібник](#) / І.В. Гой. – К.: ЦНЛ. – 2013. – 368 с.
10. Головка В.І. Фінансово-економічна діяльність підприємств: контроль, аналіз і безпека: навч. пос. / В.І. Головка. – К. : ЦНЛ, 2006. – 448 с.
11. Гончаров С.М. [Глумачний словник економіста: навчальний посібник](#) / С.М. Гончаров. – К. : ЦНЛ, 2009. – 268 с.
12. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 18. - С. 440-462.
13. Гринчуцький В. І. [Економіка підприємства: навч. посіб.](#) / В.І. Гринчуцький. - К.: ЦНД. – 2012. – 302 с.
14. Должанський І.З. [Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник](#) / І.З. Должанський. - К.: ЦНЛ. – 2006. – 360 с.
15. Должанський І.З. Бізнес-план: технологія розробки / І.З. Должанський. – К: Ніка-Центр, 2009. – 382 с.

16. Донець Л.І. [Основи підприємництва. Навчальний посібник](#) / Донець Л.І. . - К.: ЦНЛ. – 2006. – 320 с.
17. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2001. - 528 с. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2001. - 528 с.
18. Захарченко В.І. Економіка підприємства: практикум / В.І. Захарченко . - К.: ЦНД. – 2012. – 144 с.
19. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник / О.С. Іванілов. – К.: ЦНД. – 2011. – 728 с.
20. Касьянова Н.В. : [Потенціал підприємства: формування та використання](#): підручник / Н.В. Касьянова. – К.: ЦНЛ. – 2013. – 248 с.
21. Ковалев Д.В. [Прибыль. Введение в технологии обращения с прибылью. Учебное пособие.](#) / Д.В. Ковалев. – К.: ЦНЛ. – 2013. – 292 с.
22. Ковальчук К.Ф. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій: навч. Посіб. / за аг. Ред.. К.Ф. Ковальчука. – К.: ЦНД. – 2012. – 326 с.
23. Козак Ю.Г. Економіка: навчальний посібник / Ю.Г. Козак. – К.: ЦНЛ, 2006. – 296 с.
24. Крупельницька І.Г. [Звітність підприємства. Навчальний посібник.](#) / І.Г. Крупельницька. – К.: ЦНЛ, 2012. – 232 с.
25. Круш П.В. [Капітал та основні засоби підприємства: Навчальний посібник](#) / П.В. Круш. - К.: ЦНЛ, 2008. – 328 с.
26. Кулішов В.В. Економіка підприємства: теорія і практика / В.В. Кулішов. - К: Ніка-Центр, 2002. - С. 8-37.
27. Кучеренко В.Р. [Основи бізнесу: практичний курс.](#) / В.Р. Кучеренко. - К.: ЦНЛ, 2010. – 176 с.
28. Маслак О.І. [Економіка промислового підприємства: навчальний посібник](#) / О.І. Маслак. . – К.: ЦНЛ, 2011. – 172 с.
29. Медведєв М.Г. Економетричні методи моделювання навч. посіб. / М.Г. Медведєв. - К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. -С.86-116.
30. Мельник Л.Г. Економіка підприємства: конспект лекцій : навч. посіб. / Л.Г. Мельник, О.І. Карінцева. - Суми: Університетська книга, 2003. - 412 с.
31. Мельников А.М. [Основи організації бізнесу: навчальний посібник.](#) / А.М. Мельников. – К.: ЦНЛ, 2013. – 200 с.
32. Микитюк П.П. [Інноваційна діяльність: навчальний посібник](#) / П.П. Микитюк . – К.: ЦНЛ, 2009. – 392 с.
33. Носова С.С. Экономика: энцикл. слов. / С.С. Носова, А.А. Талахадзе. - М. : Гелиос АРВ, 2003. - 447 с.
34. Пашута М.Т. Інновації: навчальний посібник України. / М.Т. Пашута. – К.: ЦНЛ, 2005. – 120 с.
35. Петюх В.М. Ринок праці: навч. посіб. / В.М. Петюх. - К. : КНЕУ, 2000. - с. 180-211. Петюх В.М. Ринок праці: навч. посіб. / В.М. Петюх. - К. : КНЕУ, 2000. - с. 180-211.
36. Пивовар А.Г. Большой англо-русский финансово-экономический словарь / А.Г. Пивовар. - М. : Экзамен, 2003. С.941-942.
37. Подсолонко ВА. Підприємництво / В.А. Подсолонко [та ін.]. – К. : ЦНЛ, 2013. – 616 с.
38. Раицкий К.А. Экономика организации (предприятия) : учебник / КА. Раицкий. - М. : Дашков и КО, 2003. - С. 621-703.
39. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия : учебник / Г.В. Савицкая. - М. : ИНФРА-М, 2004. - С. 305-334.
40. Салухіна Н.Г [Стандартизація та сертифікація товарів і послуг: навчальний посібник](#) / Н.Г. Салухіна. – К. : ЦНЛ, 2013. – 426 с.
41. Семенов Г.А. [Техніко-економічні розрахунки на підприємстві: навчальний посібник.](#) / Г.А. Семенов. – К. : ЦНЛ, 2005. – 184 с.
42. Семенов Г.А. [Організація і планування на підприємстві: навчальний посібник](#) / Г.А. Семенов. – К.: ЦНЛ, 2006. - 560 с.

43. Сідун ВА. Економіка підприємства : навч. посіб. / В.А. Сідун, Ю.В. Пономарьова. – К.: ЦНЛ, 2006. – 356 с.
44. Сіменко І.В. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. / І.В. Сіменко. – К.: ЦНЛ, 2013. – 384 с.
45. Семенов Г.А. Економіка підприємства: навч. посіб. / Г.А. Семенов – К.: ЦНЛ, 2005. – 328 с.
46. Стокер Дж. Вступ у бізнес / Дж. Стокер, Е. Долан; [пер. з англ.]. - К. : Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу, 2000. - С. 381-394.
47. Федорова В.А. Економіка підприємства зарубіжних компаній: навч. посіб. / В.А. Федорова. – К.: ЦНЛ, 2008. – 228 с.
48. Цигилик І.І. Економіка підприємства (в питаннях і відповідях): навч. Посіб. / І.І. Цигилик. – К.: ЦНЛ, 2007. – 216 с.
49. Цигилик І.І. Основи підприємництва. Навчальний посібник. / І.І. Цигилик . – К.: ЦНЛ, 2007. – 224 с.
50. Шегда А. В. [Економіка підприємства: збірник тестів і задач: навчальний посібник.](#) / А.В. Шегда. – К.: ЦНЛ, 2010. – 328 с.
51. Шлійко А.В. Економіка підприємництва товарів і послуг: навч. посіб. / А.В. Шлійко. – К.: ЦНЛ, 2008. – 340 с.

ДОДАТКОВА

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» // Відомості Верховної Ради, 1991. — № 47, із змінами і доповненнями.
2. Закон України «Про державну програму заохочення іноземних інвестицій в Україні» // Відомості Верховної Ради, 1992. — № 8.
3. Закон України «Про приватизацію майна державних підприємств» // Відомості Верховної Ради, 1992. — № 24, із змінами і доповненнями.
4. Закон України «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)» // Відомості Верховної Ради, 1992. — № 24, із змінами і доповненнями.
5. Закон України «Про цінні папери та фондову біржу» // Відомості Верховної Ради, 1991. — № 38.
6. Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» // Відомості Верховної Ради, 1991. — № 42.
7. Закон України «Про Антимонопольний комітет» // Відомості Верховної Ради, 1993. — № 36.
8. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» // Відомості Верховної Ради, 1995. — № 12.
9. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів» // Відомості Верховної Ради, 1996.
10. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» // Відомості Верховної Ради, 1997.
11. Закон України «Про лізинг» // Відомості Верховної Ради, 1998. — № 3.
12. Закон України «Про державну програму приватизації» // Відомості Верховної Ради, 2000. — № 21.
13. Бажал Ю. М. Економічна теорія технологічних змін: Навч. посібник. — К.: «Заповіт», 1996. — 239 с.
14. Бачевський Б.Є. [Потенціал і розвиток підприємства: навчальний посібник.](#) / Б.Є Бачевський. – К.: ЦНЛ, 2009. – 396 с.
15. Башиян І. Г., Копич І. М. Яку систему регуляції національної економіки ми повинні створити в Україні // Регіон. економіка, 1997. — № 2.
16. Білорус О. Г., Вареник М. Н., Давимука С. А. та ін. Концептуальний підхід до дерегулювання економіки і шляхи його реалізації в Україні // Регіон. економіка, 1998. — № 5.
17. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент. — К.: МП «ИТЭМ-ЛТД», 1995. — 448 с.

18. Бородюк В. М., Буцко М. Н. Структурный фактор в развитии экономики Украины. — К.: Наук. думка, 1991. — 117 с.
19. Бунина М. К., Семенов А. М. Экономическая политика: Учебное пособие. — М.: ЗАО «Бизнес школа ИНТЭЛ-Синтез», 1999. — 336 с.
20. Бураковський І. Теорія міжнародної торгівлі. — К.: Основи, 1996. — 241 с.
21. Ведута Е. Н. Государственные экономические стратегии / Рос. экон. акад. им. Г. В. Плеханова. — М.: Изд-во «Деловая книга», 1998. — 440 с.
22. Виноградська А.М. [Технологія комерційного підприємництва: навчальний посібник](#) / А.М. Виноградська. — К.: ЦНЛ, 2006. — 784 с.
23. Гальчинський А. С. Циклічність як загальна закономірність ринкової економіки // Економіка України, 1991. — № 8.
24. Гальчинський А., Геєць В., Семиноженко В. Україна: Реалії та інноваційний розвиток. — К., 1997.
25. Гальчинський А. Україна: Вступ у майбутнє. — К.: Основи, 1999. — 220 с.
26. Ганін В.І. [Методологія соціально-економічного дослідження: навчальний посібник](#) / В.І. Ганін. — К.: ЦНЛ, 2008. — 224 с.
27. Геєць В. М. Реструктуризація підприємств як умова оздоровлення економіки // Розбудова держави, 1998. — № 5, 6.
28. Говорушко Т.А. [Малий бізнес: навчальний посібник](#) / Т.А. Говорушко. — К.: ЦНЛ, 2006. — 192 с.
29. Голіков В. Приватизація як фактор переходу України до ринкової економіки // Економіка України, 1996. — № 8.
30. Глазьев С. Ю. Теория долгосрочного технико-экономического развития. — М.: ВлаДар, 1993. — 240 с.
31. Глазьев С. Ю. Экономическая теория технического развития. — М.: Наука, 1990. — 230 с.
32. Гойко А. Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрями їх реалізації. — К.: ВІРА-Р, 1999. — 320 с.
33. Гребенников П. И. Макроэкономика внешней торговли: Учеб. пособие. — СПб: ГУЭФ, 1998. — 64 с.
34. Губський Б. В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі. — К.: Наук. думка, 1998. — 390 с.
35. Давидович І.Є. [Управління витратами: навчальний посібник](#) / І.Є. Давидович. — К.: ЦНЛ, 2008. — 316 с.
36. Давимука С. А. Теоретико-методологічні аспекти приватизації і механізм її реалізації в Україні. — Львів, 1998.
37. Державне регулювання економіки: Навч. посібник / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Купенко та ін. — К.: КНЕУ, 2000. — 316 с.
38. Джуха В. М. Лизинг: Учебн. пособие. — Ростов н/Д: Феникс, 1999. — 320 с.
39. Добикіна О.К. [Потенціал підприємства: формування та оцінка: навчальний посібник](#) / О.К. Добикіна. — К.: ЦНЛ, 2007. — 208 с.
40. Долішний М., Козоріз Г. Моделі державного регулювання в ринковій економіці // Економіка України, 1999. — № 6.
41. Дорогунцов С., Горська О. Трансформація структури економіки України: Теорія і практика // Економіка України, 1998. — № 5.
42. Іванюта П.В. [Управління ресурсами та витратами: навчальний посібник](#) / П.В. Іванюта. — К.: ЦНЛ, 2011. — 316 с.
43. Колесников О.В. [Ціноутворення: навчальний посібник](#) / О.В. Колесников. — К.: ЦНЛ, 2010. — 156 с.
44. Коломойцев В. Е. Структурна трансформація промислового комплексу України. — К.: Укр. енциклоп., 1997. — 304 с.
45. Коломойцев В. Е. Чиказька економічна школа, або чи потрібні Україні небезпечні експерименти над народом? — Луганськ: Вид-во Східно-укр. держ. ун-ту, 1998. — 127 с.

46. Кондрашихін А.Б. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник / А.Б. Кондрашихін. — К.: ЦНЛ, 2008. — 438 с.
47. Кондрашихін А.Б. Теорія та практика підприємницького ризику. Навчальний посібник / А.Б. Кондрашихін. — К.: ЦНЛ, 2009. — 224 с.
48. Концепція регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки / Пост. КМУ від 1.06.1995 № 382. // Податки / інформ. бюлетень/ — 1995. — № 6.
49. Косова Т.Д. Організація і методика економічного аналізу: навчальний посібник / Т.Д. Косова. — К.: ЦНЛ, 2012. — 526 с.
50. Кравцова В. И., Корунин А. Л. Инновационная модель развития: Теория и практика нововведений. — М.: Изд-во «Информпечать», 1998. — 192 с.
51. Криковцева Н.О. Комерційна діяльність: навчальний посібник / Н.О. Криковцева. — К.: ЦНЛ, 2007. — 296 с.
52. Круш П.В. Оцінка бізнесу: навчальний посібник / П.В. Круш. — К.: ЦНЛ, 2004. — 264 с.
53. Лапко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання. — К.: ІЕП НАНУ, 1999. — 254 с.
54. Леонтьев В. В. Межотраслевая экономика. — М.: Экономика, 1997. — 479 с.
55. Лівшиц Д.М. Як підготувати бізнес-план: практичний посібник / Д.М. Лівшиц. — К.: ЦНЛ, 2012. — 382 с.
56. Лукинов І. І. Методи і засоби державного регулювання економіки перехідного періоду // Економіка України, 1999. — № 5.
57. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: підручник / Т.В. Майорова. — К.: ЦНЛ, 2009. — 470 с.
58. Международные экономические отношения: Учебник. / Под ред. Е. Ф. Жукова. — М.: ЮНИТИ, 1999. — 485 с.
59. Мельник А. Ф. Державне регулювання економіки перехідного періоду (світовий досвід і проблеми України). — Тернопіль: Збруч, 1995. — 179 с.
60. Мартенс А. В. Инвестиции: Учеб. пособие. — К.: Киевское инвестиционное общество, 1997. — 416 с.
61. Мінін Л., Білоус Г. Про державне регулювання економіки // Економіка України, 1999. — № 3.
62. Михайлова Л.І. Управління персоналом: навчальний посібник / Л.І Михайлова. — К.: ЦНЛ, 2007. — 248 с.
63. Мосійчук В. Світова практика проведення лізингових операцій та проблеми її впровадження в Україні // Економіка України, 1999. — № 3.
64. Назаренко В.О. Формування якості товарів: навчальний посібник / В.О. Назаренко. — К.: ЦНЛ, 2012. — 386 с.
65. Науменко В. І., Мінін Л. В. та ін. Структурна перебудова економіки України: Основні напрями та пріоритети. — К.: НДЕІ Мінекономіки, 1994.
66. Основы инновационного менеджмента: Теория и практика: Учебн. пособие / Под ред. П.Н. Завлина и др. — М.: ОАО «НПО «Изд-во «Экономика», 2000. — 475 с.
67. Павловський М. А. Макроекономіка перехідного періоду: Український контекст. — К.: Техніка, 1999. — 336 с.
68. Пахомов Ю. М., Лук'яненко Д. Г., Губський Б. В. Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі. — К.: Україна, 1997. — 237 с.
69. Пересада А. А. Інвестиційний процес в Україні. — К.: Вид-во «Лібра» ТОВ, 1996. — 344 с.
70. Радіонова І. Ф. Макроекономіка та економічна політика: Підручник. — К.: Таксон, 1996. — 240 с.
71. Рыжих В. Н. Стратегия и тактика научно-технического и экономического развития Украины. — Харьков: Прапор, 1998. — 381 с.
72. Сакс Джефрі, Півоварський О. Економіка перехідного періоду (уроки України) / Пер. з англ. — К., 1996.

73. Сахал Девендра. Технический прогресс: Концепции, модели, оценки / Пер. с англ. — М.: Финансы и статистика, 1985. — 367 с.
74. Структурные сдвиги в экономике развитых капиталистических стран: Роль новейших технологий. / Сб. обзоров. — М.: ИНИСН, 1989. — 155 с.
75. Савчук В. П., Прилипко С. Н., Величко Е. Г. Анализ и разработка инвестиционных проектов: Учеб. пособие. — К.: «Абсолют-В», «Эльга», 1999. — 304 с.
76. Стародубровская И. В. Антимонопольная политика: Теоретические и практические аспекты. — М.: Знание, 1991. — 56 с.
77. Турило А.М. Управління витратами підприємства: навчальний посібник / А.М. Турило. — К.: ЦНЛ, 2009. — 120 с.
78. Україна на роздоріжжі: Уроки з міжнародного досвіду економічних реформ / Під ред. Акселя Зіденберга і Лутца Хоффмана. — К.: Фенікс, 1998. — 478 с.
79. Усенко Я. Б. Методологічні та економіко-правові проблеми оренди і лізингу майна. — К.: Критика, 2001. — 240 с.
80. Фахутдинов Р. А. Инновационный менеджмент: Учебник для вузов. — М.: ЗАО «Бизнес школа «Интел-Синтез», 1998. — 600 с.
81. Фрідман Р., Рапчинський А., Ерл Дж. Приватизація в Росії, Україні та країнах Балтії / Пер. з англ. — К.: Основи, 1994. — 319 с.
82. Фролова Л.В. / Л.В. Фролова. — К.: ЦНЛ, 2013. — 384 с.
83. Філіпенко А. С., Бандера В. З. та ін. Перехідна українська економіка: Стан і перспективи. — К.: Академія, 1996. — 224 с.
84. Ходов Л. Г. Основы государственной экономической политики. — М.: Изд-во БЕК, 1997. — 332 с.
85. Черваньов Д. М., Нейкова Л. І. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України. — К.: Товариство «Знання», КОО, 1999. — 514 с.
86. Чижова В. І. Приватизація в Україні: Підсумки і проблеми. — К.: НАН України, 1998. — 240 с.
87. Эффективность государственного управления / Пер. с англ. под ред. С. А. Батикова и др. — М.: Фонд, 1998. — 848 с.
88. Эрхард Л. Благосостояние для всех / Пер. с нем. — М.: 1991.
89. Соболев Б. В. Основні аспекти державної кредитно-інвестиційної політики України // Фінанси України, 1996. — № 3, 4.

РЕСУРСИ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

1. www.me.gov.ua — Міністерство економіки України
2. www.minfin.gov.ua — Міністерство фінансів України
3. www.scnm.gov.ua — Державний комітет України у справах національностей та міграцій
4. www.ukrstat.gov.ua — Державний комітет статистики України
5. www.niss.gov.ua — Національний інститут стратегічних досліджень
6. www.iweir.org.ua — Інститут світової економіки і міжнародних відносин
7. www.igls.com.ua — Інститут глобальних стратегій
8. www.ier.kiev.ua — Інститут економічних досліджень і політичних консультацій
9. www.lawukraine.com — База українського законодавства в Інтернет
10. www.bucoda.cv.ua — Офіційний сайт Чернівецької області.
11. www.uazone.net — інформаційний сервер про Україну.
12. www.nbu.gov.ua — Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
13. www.alpha.rada.kiev.ua — Національна парламентська бібліотека
14. www.dev.lac.lviv.ua/lib - Електронна бібліотека Львівської комерційної академії
15. www.lib.com.ua — Електронна бібліотека

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ТЕОРІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ
Обов'язкова

Освітньо-професійна програма **Менеджмент організацій і адміністрування**
Спеціальність **073 Менеджмент**
Галузь знань **07 Управління та адміністрування**
Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

економічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Профайл викладача	http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/terletska-yuliya-olegivna
Контактний тел.	52-65-51
E-mail:	y.terlecka@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1811 .
Консультації	Вівторок з 13.00 до 15.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Головним завданням вивчення теорії організації, як наукової дисципліни, є набуття комплексу знань щодо проектування та корегування організаційних систем, регулювання та управління ними в умовах постійно змінюваного середовища.

Важливість формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців з менеджменту визначається специфікою їхніх професійних обов'язків, володіння сучасними знаннями і навичками проектування організаційних структур управління, адекватним завданням раціонального використання ресурсів організації, володіння системного бачення всіх організаційних процесів, що створює необхідні передумови для прийняття рішень і здійснення господарської діяльності в умовах мінливого ринкового середовища.

2. Мета навчальної дисципліни: формування сучасного, на основі системного підходу, світогляду щодо створення, функціонування й еволюції організацій..

3. Пререквізити. З метою підвищення ефективності засвоєння курсу здобувач вищої освіти має вивчити до початку вивчення курсу «Теорія організації» такі предмети: «Економічна теорія», «Підприємництво та бізнес-культура», а також доцільним є вивчення курсу «Менеджмент» разом з дисципліною «Теорія організації».

4. Результати навчання:

Загальні компетентності:

- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК5. Знання та розуміння предметної сфери і професійної діяльності.
- ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК11. Здатність до адаптації та дій у новій ситуації.
- ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

- ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.
- ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- ФК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.
- ФК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.
- ФК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- ФК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.
- ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.
- ФК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.
- ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.
- ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
- ФК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.
- ФК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.
- ФК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.
- ФК 16. Здатність визначати потенційні ринкові можливості та формувати на цій основі нові бізнес-ідеї.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

ПРН 18. Ідентифікувати основних чинників розвитку організації та узагальнювати результати її діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Навчальна дисципліна <i>Теорія організації</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	4	5	150	2	30	30	-	-	90	-	екзамен
Заочна	2	4	5	150	2	8	8	-	-	134	-	екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Загальна теорія організації												
Тема 1. Методологічні засади теорії організації	19,5	4	4	-	-	11,5	19,5	1	1	-	-	17,5
Тема 2. Основні організаційні теорії та моделі	19,5	4	4	-	-	11,5	19,5	1	1	-	-	17,5
Тема 3. Організація як система	19	4	4	-	-	11	19,5	1	1	-	-	17,5
Тема 4. Організація як соціум	17	3	3	-	-	11	19,5	1	1	-	-	17,5
Разом за змістовим модулем 1	75	15	15	-	-	45	78	4	4	-	-	70
Змістовий модуль 2. Створення ефективної організації												
Тема 1. Організаційний процес. Самоорганізація	19,5	4	4	-	-	11,5	18	1	1	-	-	16
Тема 2. Зовнішнє та внутрішнє середовище організації	19,5	4	4	-	-	11,5	18	1	1	-	-	16
Тема 3. Організаційне проектування	19	4	4	-	-	11	18	1	1	-	-	16
Тема 4. Культура організації	17	3	3	-	-	11	18	1	1	-	-	16
Разом за змістовим модулем 2	75	15	15	-	-	45	72	4	4	-	-	64
Усього годин	150	30	30	-	-	90	150	8	8	-	-	134

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Системний підхід до управління організацією в умовах ринкової трансформації економіки
2	Еволюція теоретичних концепцій організації
3	Система управління організацією: зміст, завдання та напрями вдосконалення
4	Організаційні концепції людських стосунків
5	Імідж організації як фактор її конкурентоспроможності
6	Аналіз внутрішнього середовища та конкурентні можливості організації
7	Структура організації як чинник забезпечення її ефективності
8	Концептуальні підходи до формування організаційної культури

5.4. Тематика індивідуальних завдань

Назва теми
1. Модель організації як елемент механізму координації її діяльності.
2. Етапи розвитку організації у контексті теорії життєвого циклу.
3. Сучасна організаційна парадигма: сутність, значення, зміст, практична спрямованість.
4. Управління підприємствами різних організаційно-правових форм.
5. Системний підхід до управління організацією в умовах ринкової трансформації економіки.
6. Державне регулювання та підтримка організацій.
7. Система управління організацією: зміст, завдання та напрями вдосконалення.
8. Системна модель управління організацією як відкритою системою.
9. Використання принципів ефективного менеджменту в процесі управління організацією.
10. Еволюція теоретичних концепцій організації.
11. Класична школа теорії організації Ф.Тейлора.
12. Адміністративна школа А.Файоля.
13. Організаційна школа Г.Урвіка.
14. Теорія організаційного потенціалу І.Ансоффа.
15. Організаційні концепції людських стосунків.
16. Імідж організації як фактор її конкурентоспроможності.
17. Концептуальні підходи до формування організаційної культури.
18. Вплив організаційної культури на ефективність організації.
19. Сучасна українська організаційна культура: джерела та основний зміст.
20. Роль персоналу у досягненні ефективної діяльності організації.
21. Особливості управління персоналом на різних стадіях життєвого циклу організації.
22. Вплив кадрової політики на формування організаційної культури.
23. Проблеми формування активної кадрової політики в організації.
24. Система ділової оцінки управлінського персоналу організації.
25. Планування та розвиток кар'єри в сучасній організації.
26. Управління організаційною поведінкою персоналу організації.
27. Модель управління організацією у стані кризи.
28. Організаційні комунікації як інструмент координації діяльності підрозділів організації.
29. Наукова організація праці в апараті управління на сучасному етапі.
30. Впровадження сучасних управлінських технологій в організації.
31. Управління внутрішнім середовищем організації у сучасних умовах.
32. Аналіз внутрішнього середовища та конкурентні можливості організації.
33. Управлінський вплив на зовнішнє середовище організації в умовах нових економічних відносин.
34. Сутність та етапи організаційного проектування.
35. Концептуальні підходи до проектування організаційних форм управління.
36. Переваги та недоліки традиційних організаційних форм управління.
37. Оптимізація організаційної структури управління підприємством.
38. Оцінка ефективності організаційних форм управління.
39. Перспективи розвитку організаційних утворень.
40. Типологія організаційних культур.
41. Характеристика типів культури за ознакою конкуруючих цінностей.
42. Корпоративна культура та її роль у реалізації стратегії організації.
43. Оцінка ефективності діяльності системи управління організацією.
44. Резерви та фактори підвищення ефективності управління організацією.

45. Структура організації як чинник забезпечення її ефективності.
46. Формальна та неформальна організаційна структура.
47. Сучасні підходи до побудови організації.
48. Наукова організація праці в апараті управління організацією на сучасному етапі.
49. Формування інформаційної системи організації на основі створення АРМ та шляхи її вдосконалення.
50. Система комунікацій організації як чинник ефективності управління.
51. Інформаційне забезпечення управлінського процесу та шляхи його удосконалення.
52. Сучасні технології управління ризиками в діяльності організації.
53. Управління процесом адаптації організації до ринкових умов господарювання.
54. Типи ОСУ організацією та їх відповідність організаційно-правовим формам підприємництва.
55. Діагностика системи управління організацією в сучасних умовах.
56. Управління ризиком: сучасні теорії та практичний досвід організацій.
57. Управління організацією у кризових ситуаціях.
58. Управління конкурентоспроможністю організації.
59. Теорія та практика культури управління вітчизняними організаціями.
60. Управління процесом організаційних змін підприємства у кризових ситуаціях.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, експрес-опитування, рольовий тренінг, аналіз виробничих ситуацій, індивідуальні завдання) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є **екзамен**.

Засоби оцінювання: контрольні роботи; стандартизовані тести; індивідуальні завдання; аналіз виробничих ситуацій; реферати; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; контрольні кваліфікаційні завдання для ККР.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна шкала та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4(добре)
70-79	C	4(добре)
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	3 (задовільно)
35-49	Fx	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
0-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
Методологічні засади теорії організації	Основні організаційні теорії та моделі	Організація як система	Організація як соціум	Організаційний процес. Самоорганізація	Зовнішнє та внутрішнє середовище організації	Організаційне проектування	Культура організації		
Σ балів за ЗМ 1 - 30				Σ балів за ЗМ 2 - 30				40	100

5. Рекомендована література

Основна

1. Акулов В.Б. Теория организации: учеб. пособие. Петрозаводск : ПетрГУ, 2002. 192 с.
2. Беляев А. А. Системология организации: учебник / А.А. Беляев, З.М. Коротков ; под ред.Э.М. Короткова. М. : ИНФРА-М, 2000. 182 с.
3. Гусаров Ю.В. Теория менеджмента: учеб.пособ. / Ю.В. Гусаров, Л.Ф.Гусарова. М.: ИНФРА-М, 2013. 263 с.
4. Гончарова М.Л. Теорія організації: навч.посіб. Суми:ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015.134 с.
5. Кузнецов Ю.В.Теория организации: учебник. М., 2015. 365 с.
6. Латфуллин Г.Р. Теория организации. СПб. : Питер, 2004. 395 с.
7. Мильнер Б.З. Теория организации : учебник. М. : Инфра-М, 2009. 864 с.
8. Монастирський Г.Л. Теорія організації : навч. посіб. К.: Знання, 2008.319 с.
9. Петрович Й.М. Теорія організації: підручник. Львів: Магнолія-2006, 2013. 336 с.
10. Смирнов З.А. Теория организации. М. : Инфра-М, 2003. 248 с.
11. Теория организации / Т.Ю. Приходько, В.И. Приходько. СПб. : Питер, 2004. 269 с.
12. Терещенко Т.В. Теорія організація: навч.посіб. Хмельницький: ХУУП, 2015. 335 с.

Допоміжна

1. Бай С.І. Менеджмент організації: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2014. 180 с.
2. Бай С.І. Розвиток організації: політика, потенціал, ефективність: монографія / С.І.Бай. К.: КНТЕУ, 2009. 280 с.
3. Бідняк М.Н. Організація управління: навч. посіб. К.: А.С.К., 2013. 176 с.
4. Гліненко Л.К. Стратегічне управління розвитком бізнес-систем в економіці України: монографія. Львів: Новий світ-2000, 2012. 776 с.
5. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: підручник. К.: Академвидав, 2015. 464 с.
6. Менеджмент організацій: підручник / Л.І.Федулова, І.В.Сокирник, В.В.Стадник, М.А.Йохна / за ред. Л.І.Федулової. К: Либідь, 2003. 448 с.
7. Подлесных В.И. Теория организации: учебник.СПб.: Бизнес-пресса,2012. 336 с.
8. Рогожин С.В. Теория организации: учеб.пособие. М.: Экзамен, 2003. 320 с.
9. Румянцева З.П. Общее управление организацией: теория и практика / З.П. Румянцева. М.: ИНФРА-М, 2005. 304 с.

10. Теория организации: учебник / Г.Р.Латфуллин, А.В.Райченко. СПб.: Питер, 2012. 282 с.
11. Терлецька Ю.О. Циклічність організаційного розвитку в контексті теорії криз. *Наукова спадщина Йозефа Алоїза Шумпетера і сучасність: погляд із минулого в майбутнє*: матеріали III Міжнародної Шумпетерівської конференції. (м.Чернівці, 21-22 жовтня 2016 р.). Чернівці: ЧНУ, 2016. С.73-75.
12. Терлецька Ю.О., Терлецька Н.М. Чинники формування життєздатності суб'єкта господарювання в контексті теорії сталого розвитку: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «*Фінансові інструменти сталого розвитку економіки*». м.Чернівці, 20 березня 2018 р. Чернівці: ЧНУ, 2018. С.210-213.
13. Терлецька Ю.О. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств олійно-жирового комплексу в умовах невизначеності зовнішнього середовища. *Економіка та суспільство*. Вип. № 14. 2018. С.533-538
14. Терлецька Ю.О. Чинники забезпечення ефективності механізму управління сучасним підприємством. *Інфраструктура ринку*. Вип. № 27. 2019. С.228-232.
15. Терлецька Ю.О. Інноваційні технології як елемент антикризового управління підприємствами олійно-жирового комплексу в умовах економічної нестабільності. *Молодий вчений*. Вип. № 2(66). 2019. С.647-650.
16. Терлецька Ю.О., Блауш Л.С., Терентяк Д.П. Формування концепції розвитку підприємства на засадах ситуаційного управління. *Молодий вчений*. Вип. № 1(77). 2020. С.265-269.
17. Терлецька Ю.О. Теорія організації / Менеджмент і адміністрування: підручник для бакалаврів. Том 1 / за ред. Галушки З.І., Терлецької Н.М. Чернівці: ЧНУ, 2013. 400 с.
18. Туровец О.Г. Теория организации: учеб.пособие / О.Г.Туровец, В.Н.Родионова. М.: ИНФРА-М, 2003. 128 с.
19. Управление организацией: учебник / под.ред. А.Г.Поршнева, З.П.Румянцевой, Н.А.Саломатина. М.: ИНФРА-М, 2003. 716 с.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Фінанси підприємств»
обов'язкова

Освітньо-професійна програма: «Менеджмент організацій і адміністрування»
Спеціальність: 073 «Менеджмент»
Галузь знань: 07 Управління та адміністрування
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Факультет: економічний
Мова навчання: українська

Профайл викладача: <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektiv-kafedry-finansiv-i-kredytu/greshko-roman-igorovych>

Контактний тел.: 050-5196682

E-mail: r.greshko@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/enrol/index.php?id=541>

Консультації: очні консультації: вівторок, 13:00 - 14:00, к. 14, ауд. 47 а
он-лайн консультації: вівторок, 12:00 - 13:00
(за попередньою домовленістю)

Дисципліна «Фінанси підприємств» належить до обов'язкових навчальних дисциплін підготовки студентів за освітньо-професійною програмою «Менеджмент організацій і адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» та дозволяє, після завершення засвоєння змісту дисципліни, набути студентами знань та вмінь щодо вирішення складних фінансових задач та практичних проблем суб'єктів господарювання, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері *менеджменту* підприємств.

2. Мета навчальної дисципліни: сформувані фундаментальні знання щодо теорії та практики фінансових відносин як специфічної форми суспільних відносин, підсистеми економічного базису, а також як теоретичної основи прийняття фахових рішень у сфері фінансового забезпечення, фінансового планування, аналізу та організації фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

3. Пререквізити. Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Фінанси підприємств», - це «Економічна теорія», «Мікроекономіка», «Фінанси», «Економіка підприємства».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 «Менеджмент» (освітня програма: «Менеджмент організацій і адміністрування») вивчення дисципліни «Фінанси підприємств» сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Програмні компетентності:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

ФК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

ФК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

ПРН 18. Ідентифікувати основних чинників розвитку організації та узагальнювати результати її діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1 Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні заняття	
Денна	2021-2022	5	5	150	30	30			90		Екзамен
Заочна	2021-2022	5	5	150	8	6			136		Екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього у тому числі						усього у тому числі					
	го	л	п	лаб	інд	с.р.	го	л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційні основи функціонування підприємств											
Тема 1. Теоретичні основи фінансів підприємств	15	3	3			9	15	0,5	0,5			14
Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств	15	3	3			9	15	0,5	0,5			14
Тема 3. Грошові надходження підприємств	15	3	3			9	16	1	1			14
Тема 4. Формування і розподіл прибутку підприємств	15	3	3			9	16	1	1			14
Тема 5. Кредитування підприємств	15	3	3			9	15	0,5	0,5			14
Разом за ЗМ1	75	15	15			45	77	3,5	3,5			70
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. “Сучасні аспекти функціонування фінансів підприємств”											
Тема 6. Фінансове забезпечення відтворення основного капіталу підприємства	15	3	3			9	15,5	1	0,5			14
Тема 7. Оборотний капітал підприємства	15	3	3			9	15,5	1	0,5			14
Тема 8. Оподаткування підприємств	15	3	3			9	15,5	1	0,5			14
Тема 9. Фінансове планування на підприємстві	15	3	3			9	15	0,5	0,5			14
Тема 10. Оцінка фінансового стану підприємств	15	3	3			9	11,5	1	0,5			10
Разом за ЗМ 2	75	15	15			45	73	4,5	2,5			66
Усього годин	150	30	30			90	150	8	6			136

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Сутність та основи організації фінансів підприємств

	- Фінансові ресурси як об'єкт економічного дослідження. - Фінансові ресурси та їх класифікація. - Сутність, значення та завдання фінансів підприємств. - Економічна сутність фінансів підприємств та їх економічні показники.
2	Організація грошових розрахунків підприємств - Касова та платіжна дисципліна на підприємстві. - Розрахунки з використанням платіжних вимог, вимог-доручень, доручень, чеків, кредитивів, векселів. - Порядок проведення депозитних операцій. - Особливості розрахунків в електронних системах типу "клієнт-банк".
3	Грошові надходження підприємств - Порядок визначення прибутку від різних видів діяльності. - Економічні фактори, що впливають на розмір прибутку. - Витрати господарської діяльності.
4	Формування і розподіл прибутку - Особливості формування і розподілу валового та чистого доходу. - Сутність та методи обчислення рентабельності.
5	Кредитування підприємств - Кредит у міжнародних економічних відносинах. - Комерційне кредитування підприємств. - Лізингове кредитування підприємств. - Кредитування малих підприємств. - Міжбанківське кредитування.
6	Фінансове забезпечення відтворення основних засобів - Порядок складання та проведення експертної оцінки проектно-кошторисної документації. - Джерела фінансування капітальних вкладень та порядок їх планування.
7	Обігові кошти - Норматив оборотних коштів для допоміжних матеріалів, палива, тари, запчастин, МШП, незавершеного виробництва, готової продукції, витрат майбутніх періодів. - Формування джерел фінансування оборотних активів. - Способи прискорення оборотності оборотних коштів. - Вплив розміщення оборотних коштів на фінансовий стан підприємства.
8	Оподаткування підприємств - Обчислення та сплата податку на додану вартість. - Порядок нарахування та сплати акцизного збору. - Порядок нарахування та сплати податку на прибуток. - Порядок нарахування та сплати податку з власників транспортних засобів. - Порядок нарахування та сплати податку з доходів фізичних осіб.
9	Фінансове планування на підприємствах - Особливості річного фінансового планування в агропромислових формуваннях. - Зміст оперативного фінансового планування.
10	Оцінювання фінансового стану підприємств - Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. - Аналіз показників оцінки майнового стану підприємства. - Аналіз джерел формування капіталу. - Аналіз показників ліквідності. - Аналіз показників фінансової стійкості підприємства.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Форми поточного контролю: письмова (контрольні та самостійні роботи тестування, розв'язання практичних задач).

Форми підсумкового контролю: екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання:

- підготовка рефератів та ІНДЗ;
- розв'язання практичних задач;
- проекти (індивідуальні та командні проекти), аналітичні звіти;
- контрольні роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – **30**; 2 модуль – **30**.

Студент, який набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни 60 балів та виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати іспит і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати іспит з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною. Якщо студент набрав менше 35 балів, він не допускається до складання іспиту.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається екзамен, виводиться із суми балів поточного контролю за змістовими модулями (до 60 балів) та підсумкового контролю (екзамену) – до 40 балів. Якщо студент за власною ініціативою, бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів), виконує додаткові види роботи (реферати, ІНДЗ, розв'язання додаткових задач) при цьому набравши додатково не менше 40 балів, може отримати оцінку за іспит автоматично.

Формою підсумкового контролю з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі вивчення дисципліни «Фінанси підприємств» є письмовий іспит. Студенти отримують білет, що містить два теоретичних питання з дисципліни, письмове визначення 5 основних понять, 5 тестових завдань і одне практичне завдання з пройденого матеріалу. У 40 балів, що можливо отримати на іспиті входить: 2 теоретичних питання (по 10 балів відповідно), письмове визначення 5 основних понять (по 1 балу відповідно), 5 тестів по 1 балу (сумарно 5) та задача (10 балів). У випадку не повної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Аналогічно виставляються бали по другому питанню. Задача оцінюється таким чином: 10 балів – за повністю розв'язану задачу; 8 – за правильно вказані формули, однак неправильне розв'язання; 5 – за правильно вказані формули, що необхідно для розв'язку, яке однак не має числового розв'язку; 3 – за правильний хід обчислення, однак не виконаний в повному обсязі. В іншому випадку задача оцінюється в 0 балів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за

		розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Критерії оцінювання відповідей

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне запитання, тестові питання, а також подано правильний розв'язок задачі, що розкриває суть матеріалу, свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань і задачі, але містить неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття одного з питань білету, але у той же час тестові та практичні завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, і в той же час практичне завдання розв'язано з деякими неточностями виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та не повного розв'язання практичного завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Розподіл балів, які отримують студенти (екзамен)

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (екзамен)	Сумар на к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література - основна

1. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навчальний посібник / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.

2. Власова Н.О., Міщенко В. А., П'ятак Т. В., Кочетова Т. І., Котлярова А.В. Фінанси підприємств: підручник. Харків: Світ книг, 2018. - 437 с.

3. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

4. Закон України “Про інвестиційну діяльність” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

5. Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

6. Закон України «Про акціонерні товариства» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/514-17>

7. Закон України «Про банки і банківську діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
8. Закон України «Про заставу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>
9. Закон України «Про обіг векселів в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>
10. Закон України «Про фінансовий лізинг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>
11. Кодекс України з процедур банкрутства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#n1753>
12. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: навчальний посібник / Н. М. Любенко. – К: ЦУЛ, 2019. – 264 с.
13. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: підручник / О.О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук. – К.: ЦУЛ, 2017. – 504 с.
14. Нікола С.О. Фінанси підприємств : навч. посіб. / С. О. Нікола. – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. – 206 с.
15. Фінанси підприємств: навчальний посібник / В.І. Аранчій, В.Д. Чумак, Л.В. Бражник. – 2-ге видання, розширене та доповнене. – Полтава: РВ ДПАА, 2018. – 350 с.
16. Щербань О.Д. Види та методи фінансового планування на підприємстві / О.Д. Щербань // Молодий вчений. – 2017. - № 6 (46). – С. 530-534. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/6/121.pdf>

7.2. Допоміжна

1. Бабяк Н.Д., Буратчук Н.Ю. Фінансовий контролінг у транснаціональних корпораціях і холдингах// Фінанси підприємств. – 2012. - №3. – с. 110-116.
2. Козюк В. В. Пов'язане кредитування: олігархічний банкінг і фінансова нестабільність // Фінанси України. 2016. № 8
3. Леоненко П.М., Федосов В. М., Юхименко П. І. Формування загальної та національної архітектури фінансової науки // Фінанси України. 2017. №6
4. Соколовська А. М. Податкові аспекти acquis ЄС як орієнтири вдосконалення акцизного податку в Україні // Фінанси України. 2016. №12.
5. Хомутенко А. В. Прагматика та семантика термінів фінансової науки “суспільні фінанси”, “публічні фінанси” та “державні фінанси”// Фінанси України. 2017. №1.

8. Інформаційні ресурси

1. Ukraine Business & Economy <http://www.oon.com.ua>.
2. Офіційний сайт Держкомстату України <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Електронні вісті <http://www.elvisti.com>
4. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://www.rada.gov.ua>
5. Газети країн світу <http://www.dds.ni>
6. Преса Росії <http://www.online.ru>
7. Преса України <http://www.brama.com/news/ukr.html>
8. Financial Times <http://www.ft.com>
9. Wall Street Journal (only with paid subscription) <http://www.wsj.com>
10. New York Times (Information About) <http://www.nytimes.com>
11. Вісник Національного банку України <http://www.bank.gov.ua>
12. Європа <http://www.eur.ru>
13. Комп'ютер <http://www.maximum.com.ua>
14. Всесвітній банк <http://www.worldbank.org>
15. Європейський Союз <http://www.europa.eu.int>
16. Міжнародний валютний фонд (МВФ) <http://www.imf.org>
17. Сайт Корпоративные финансы <http://www.cfin.ru>

18. Сайт журналу GAAP & IAS <http://www.gaap.ru>
19. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку <http://www.ssmc.gov.ua/>
20. Сайт Національного Депозитарію України / <http://www.ndu.gov.ua/>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний університет
Кафедра міжнародної економіки

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА
обов'язкова

Освітньо-професійна програма **Менеджмент організацій і адміністрування**
Спеціальність **073 «Менеджмент»**
Галузь знань **07 «Управління та адміністрування»**
Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
Економічний факультет

Мова навчання **українська**

Розробники: д.е.н., проф. Шилепницький П.І., к.е.н., доц. Саєнко О.С. к.е.н.,
асист. Роговська-Іщук Ірина Володимирівна

Профайл викладача (-ів) <https://interec.info/persons/shylepnyczkyj-pavlo-ivanovych/>;
<https://interec.info/persons/rogovska-ishhuk-iryna-volodymyrivna/>;
<https://interec.info/persons/sayenko-oleksandr-sergijovych/>

Контактний тел. **+380958740198; + 380505138066; +380505247165**

Е-mail: p.shylepnytskii@chnu.edu.ua
o.saienko@chnu.edu.ua;
i.rogovska-ishchuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації **Очні консультації: за попередньою домовленістю.**
(вівторок-середа з 14.00 до 15.00).

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна спрямована на формування цілісного уявлення про структуру та особливості світового ринку в умовах економічної глобалізації, про форми міжнародних економічних відносин, про особливості функціонування міжнародних ринків. Дозволяє систематизувати знання, отримані з інших дисциплін, у напрямку розуміння особливостей формування і розвитку міжнародних економічних відносин.

2. Мета навчальної дисципліни: формування у студентів знань про загальні світогосподарські процеси та особливості міжнародних економічних відносин на сучасному етапі розвитку світового господарства, сприяння отриманню навичок здійснення аналізу міжнародних ринків та виявлення тенденцій у галузі міжнародної економіки

3. Пререквізити. З метою підвищення ефективності засвоєння курсу йому передують такі навчальні дисципліни, як «Економічна теорія», «Мікро економіка», «Макроекономіка», «Гроші та кредит».

4. Результати навчання (відповідно до компетентностей та програмних результатів освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування»)

Загальні компетентності:

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

Фахові компетентності:

- Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

Програмні результати навчання

- Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
- Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.
- Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
- Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Назви тем	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	Усього	Лекції	Практичні	Індивідуальні.	СРС	Усього	Лекції	Практичні	СРС
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ									
Тема 1. Предмет і структура курсу “Міжнародна економіка”	12	2	2		8	12	1		11
Тема 2. Базові поняття міжнародної економіки	12	2	2		8	12	1		11
Тема 3. Відкрита економіка: значення та показники	12	2	2		8	12	1		11
Тема 4. Теорії міжнародної торгівлі	12	4	2		6	12	1		11
Тема 5. Міжнародна торгівля: суть, структура, показники	12	2	4		6	12	1		11
Тема 6. Міжнародна торговельна політика	15	2	2		11	15	1		14
Модульний контроль І									
Всього за ЗМ 1	75	14	14		47	75	6		69
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МІЖНАРОДНИЙ РУХ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА І ФУНКЦІОНАЛЬНА СИСТЕМА СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА									

Тема 7. Міжнародний рух капіталу	12	4	4		4	12	1	1	10
Тема 8. Міжнародна міграція робочої сили	12	2	2		8	12	1		11
Тема 9. Міжнародна передача технологій	12	2	2		8	12	1		11
Тема 10. Міжнародна валютно-фінансова система	12	4	2		6	12	1	1	10
Тема 11. Інтеграційні процеси у світовому господарстві	12	2	4		6	12	1		11
Тема 12. Моніторинг та регулювання міжнародної економіки	15	2	2		11	15	1		14
Модульний контроль II									
Підсумковий контроль: іспит									
Всього за ЗМ 2	75	16	16		47	75	6	2	67
РАЗОМ	150	30	30		90	150	12	2	136

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Предмет і структура курсу “Міжнародна економіка”
2.	Базові поняття міжнародної економіки
3.	Відкрита економіка: значення та показники
4.	Теорії міжнародної торгівлі
5.	Міжнародна торгівля: суть, структура, показники
6.	Міжнародна торговельна політика
7.	Міжнародний рух капіталу
8.	Міжнародна міграція робочої сили
9.	Міжнародна передача технологій
10.	Міжнародна валютно-фінансова система
11.	Інтеграційні процеси у світовому господарстві
12.	Моніторинг та регулювання міжнародної економіки

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Оцінювання знань студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю знань.

Поточний контроль знань проводиться з метою виявлення якості навчального процесу та його результатів у міжсесійний період, що здійснюється в ході аудиторних та індивідуальних занять і перевірки самостійно виконаних студентами завдань, передбачених навчальною програмою дисципліни.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу, вироблених навичок здійснення економічних розрахунків, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст тем, умінь публічно та письмово презентувати певний матеріал.

Об'єктами поточного контролю знань студента є три види навчальної діяльності:

- рівень засвоєння знань та активність роботи на семінарських (практичних) заняттях;

- написання рефератів з окремих питань дисципліни;
- виконання модульних завдань під контролем викладача.

При контролі рівня знань та активності роботи студента оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у доповідях з теоретичного питання та виступах щодо застосування методики розв'язання ситуаційного завдання; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарське (практичне) заняття, у формі доповнення відповіді інших студентів, результати прикінцевого тестування.

У процесі контролю написання рефератів оцінці підлягає розкриття окремих питань навчальної програми дисципліни з використанням як літературних джерел, так і статистичних та аналітичних матеріалів.

Тематика рефератів подана до кожної теми семінарських занять. Обсяг реферату - 10-12 сторінок стандартного аркуша комп'ютерного набору. Термін подання реферату викладачу – не пізніше дати проведення відповідного семінарського заняття.

Модульні завдання, що підлягають оцінці, можуть виступати у формі тесту, який розв'язується в аудиторії, або в формі лабораторної роботи, яка виконується в комп'ютерному класі. Протягом семестру студент має пройти три модульні контролі, кожен з яких включає 2 завдання.

Перший модуль охоплює 1-6 теми, другий – 7-12 теми.

Вся діяльність студента під час поточного контролю оцінюється в діапазоні від 0 до 60 балів. При цьому оцінювання студента за виконання кожного виду навчальної діяльності базується на методі експертних оцінок.

Рівень знань студента оцінюється на основі його доповіді з теоретичного питання та результатів розв'язання ситуаційного (практичного) завдання за шкалою 5; 4; 3; 0 балів згідно з такими критеріями:

- на оцінку “5” заслуговує студент, який всебічно, безпомилково, в логічній послідовності і вільно розкрив теоретичне питання; самостійно і правильно виконав ситуаційне (практичне) завдання та продемонстрував знання методики його розв'язання;
- оцінку “4” отримує студент, який дав правильну, але неповну відповідь на теоретичне питання або розкрив всі аспекти поставленого питання, але припустився несуттєвих помилок; в основному володіє знаннями методики розв'язання ситуаційного (практичного) завдання, але потребує незначної допомоги з боку викладача;
- оцінку “3” отримує студент із неповними, але задовільними результатами роботи над завданнями;
- оцінка “0” виставляється студенту, який не розкрив вузлових елементів теоретичного завдання; не володіє методикою розв'язання ситуаційного (практичного) завдання або який відмовився відповідати на питання, поставлене викладачем.

Протягом семестру студент може виступати з доповіддю та розв'язанням ситуаційного (практичного) завдання (за власною ініціативою або за запрошенням викладача) не один, а декілька разів. Тому кінцева оцінка за цей вид навчальної діяльності визначається як середньоарифметична кількість балів; при необхідності вона округляється до величини, яка є кратною 2. Наприклад: $(5 + 10) : 2 = 7,5 \text{ бала} = 8 \text{ балів}$; $(0 + 5 + 5) : 3 = 3,3 \text{ бала} = 4 \text{ балів}$; $(0 + 5 + 0) : 3 = 1,7 \text{ бала} = 2 \text{ бали}$.

Активність студента при обговоренні питань, що винесені на семінарські (практичні) заняття, оцінюється за шкалою 5; 0 балів у межах семестру: 5 балів – за виступи із суттєвим доповненням, якщо їх не менше трьох на заняттях; 0 балів – за відсутність виступів із суттєвим доповненням або якщо їх менше трьох.

У цілому протягом семестру за рівень знань та активність роботи на семінарських (практичних) заняттях студент може “заробити” максимально 55 балів: 45 балів – за виступи з доповідями або розв'язання ситуаційного (практичного) завдання плюс 10 балів – за активність в обговоренні питань семінарських (практичних) занять.

Реферати оцінюються за шкалою 5; 4; 3; 0 балів: за повне розкриття теми реферату - 5 балів; за частково неповне розкриття – 4 бали; за неповне розкриття теми та невикористання фактичних матеріалів, що характеризують ситуацію на глобальних ринках, - 3 бали; за

відхилення від теми, а також за порушення терміну подання або невиконання реферату - 0 балів.

Кожне модульне завдання оцінюється за шкалою 10; 9; 8; 7; 6; 5; 0 балів залежно від відсотка правильно виконаних завдань. За умови менше 50% правильних відповідей на модульне завдання студент отримує оцінку "0".

За три модульних завдання студент може максимально отримати 15 балів. У підсумку за три види поточного контролю знань максимальна сума балів за семестр формується таким чином: $60 = 40 + 5 + 15$.

Основною формою підсумкового контролю знань є екзамен.

Метою іспиту є встановлення фактичної відповідності та оцінка рівня знань студентів вимогам програми дисципліни.

Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни.

Екзамен проводиться у письмовій формі за розкладом, який доводиться до студентів заздалегідь до початку екзаменаційної сесії. Тривалість заліку - дві академічних години.

Екзамен проводиться викладачем - лектором потоку. Кожен студент отримує окремий білет, завдання з якого він переписує в бланк письмової роботи і дає на них відповіді.

Після закінчення екзамену роботи здаються викладачу, який їх перевіряє та оцінює.

Місце і час оголошення результатів доводяться до студентів на початку заліку. Результати заліку та загальна підсумкова оцінка доводяться до студентів лектором потоку.

Усі суперечливі питання щодо підсумкових результатів іспиту розглядаються і вирішуються спільно з екзаменатором, за незгоди студента - апеляційною комісією факультету.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається із суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання екзаменаційних завдань. До екзаменаційної відомості заносяться сумарні результати в балах поточного контролю та іспиту.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- аналітичні звіти;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка "А" передбачає: глибоку, всебічну відповідь на всі екзаменаційні завдання; чітке логічне і аргументоване викладення набутих знань з безпомилковим використанням наукової термінології, а також наведення конкретних прикладів; повне володіння студентом програмним матеріалом; уміння застосовувати теоретичні знання на практиці при вільному володінні технічними засобами; уміння пов'язувати суміжні дисципліни з фаховою (спеціальною) дисципліною; сумлінну роботу студента протягом семестру.

Оцінка "В" відрізняється від оцінки "А" тільки тим, що студентом було допущено несуттєві неточності і не проявлено належної самостійності у викладенні думок. Знання програмного матеріалу добрі, зміст екзаменаційних питань розкрито, відповідь послідовна, чітка, грамотна і не потребувала особливого втручання викладача. Студент продемонстрував

уміння використовувати теоретичні знання на практиці при вільному володінні технічними засобами.

Відповідь оцінюється на **оцінку “С”** за умови, що студент виявив достатні знання теоретичного матеріалу відповідно до програми курсу та вміння співвідносити теоретичні знання із практичною ситуацією, проте у відповідях було допущено певну кількість значних помилок і недоліків.

Оцінка “D” ставиться тоді, коли студент не повністю розкрив зміст екзаменаційних питань, програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Студент поверхнево знайомий з рекомендованою літературою, теоретичні знання застосовуються ним на практиці із значними труднощами, допущено помилки при вирішенні задач. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими.

Відповідь оцінюється на **“E”** у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу.

Оцінка “Fx” ставиться тоді, коли студент не розкрив зміст екзаменаційних питань, при відповідях допустив грубі помилки, практично не вживав наукової термінології та не володіє більшою частиною програмного матеріалу. Студент не знає рекомендованої літератури, не може пов'язати зміст теоретичних положень з вирішенням практичних завдань. Студент не має достатніх теоретичних знань та практичних навиків, які б дозволили повноцінно виконувати обов'язки фахівця з вищою освітою.

Система ліквідації академічної заборгованості з дисципліни має такий зміст:

- студенти, які набрали за результатами поточного і підсумкового контролю від 25 до 49 балів, після належної підготовки мають право повторно скласти іспит;

- студенти, які набрали за результатами поточного і підсумкового контролю від 0 до 24 балів, зобов'язані пройти повторний курс вивчення дисципліни перед повторним складанням іспиту.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування, самостійна робота та модуль-контроль														Підсумковий тест (екзамен)	Сума
ЗМ 1							ЗМ 2								
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	МК	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	МК		
4	4	4	4	4	4	6	4	4	4	4	4	4	6	40	100

7. Рекомендована література основна

1. Антофій Н.М. Міжнародна економіка : навч. посіб. / Н.М. Антофій, О.В. Булюк, С.В. Фомішин; за ред. С.В. Фомішина. Херсон : Олді-плюс, 2013. 350 с.

2. Міжнародні економічні відносини : підручник А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.
3. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : навч. Посібник. Т.В. Шталь [та ін.]. Харків : «Видавництво «Форт», 2015. 364 с.
4. Міжнародна економіка: підручник. Савельєв Є.В., Зварич І.Я. Тернопіль: ТНЕУ 2018. 424с.
5. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: навч. посіб. А.О. Босак та ін.; Нац. ун-т «Львів. політехніка», Навч.-наук. ін-т економіки і менеджменту. Львів : Міські інформ. системи, 2017. 364 с.
6. Міжнародна економіка : підручник. Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Я. М. Столярчук. — К. : КНЕУ, 2014. 762, [2] с.

допоміжна

7. Бабенко А. Г. Міжнародна економіка. навч. посіб. Дніпропетр. держ. фінанс. акад. Дніпропетровськ: Дніпропетр. держ. фінанс. акад., 2013. 308 с.
8. Сахаров В. Є. Міжнародна економіка: навч. посіб. 2-ге вид., випр. К. : Ін Юре, 2008. 432 с.
9. Лук'яненко Д. Міжнародна економіка Держ. ВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Київ : КНЕУ, 2014. 762 с.
10. Румянцева А. П. Міжнародна економіка: підручник 3-тє вид., перероб і доп. К.: Знання, 2006. 479 с.
11. Міжнародна економіка: Практикум: навч. посіб. за заг. ред. А.О. Старостіної. – К.: НВП «Інтерсервіс», 2015. – 416 с.
12. Босак А. О. Міжнародна економіка: теоретичні та прикладні аспекти: навч. посіб. [в 2 ч.] Львів: Міські інформаційні системи. Ч.1. 2015. 244с.; Ч.2. 2016. 205 с.
13. Михайлина Д.Г., Роговська-Іщук І.В. Транскордонна кластеризація як інноваційний вектор включення у глобальний відтворювальний простір. Науковий вісник Чернівецького національного університету: Збірник наукових праць. Економіка, 2013. Вип. 650-652. С.288-295
14. Пробоїв О.А., Роговська-Іщук І. В., Структуровані продукти й синтетичні інструменти на глобальних фінансових ринках// Пробоїв О.А., Роговська-Іщук І. В., Економіка і суспільство, Вип.№ 16, 2018, С.88-97.
15. Роговська-Іщук Ірина, Саєнко Олександр, Синергетичний підхід в дослідженні міжнародних фінансових ринків//Scientific letters of academic society of Michal Baludansky Vol. 5 N.1.2017., Р. 119 – 123.
16. Михайлина Д. Г., Роговська-Іщук І. В., Альтернативні функції логотипу в умовах глобалізаціїринкового середовища // Михайлина Д. Г., Роговська-Іщук І. В., Вісник ЧТЕІ КНТЕУ, Випуск І-ІІ (65-66), 2017, С. 434-443
17. Роговська-Іщук Ірина, Ковальчук К-О. Прояви та наслідки фінансової глобалізації у світі та в Україні// Роговська-Іщук Ірина, Ковальчук К, Науковий вісник Чернівецького національного університету: Збірник наукових праць, випуск 789 Економіка, С.9-16.
18. Саєнко О, Демчук Н., Роговська-Іщук І.В. Соціальні цінності українського суспільства: довіра, солідарність, відповідальність/ Саєнко О, Демчук Н., Роговська-Іщук І.В.//Релігія та соціум: міжнародний часопис №3 – 4 (31- 32), 2018, С. 64-69
19. Михайлина Д.Г. Сучасні імперативи організаційної реструктуризації міжнародних корпорацій. Науковий вісник Чернівецького національного університету: Збірник наукових праць. Економіка. 2011. Вип. 557-558. С. 136 – 140 URL: http://econom.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/07/nv_557-558.pdf
20. Михайлина Д.Г. Сучасні тенденції транснаціоналізації української економіки. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий збірник, 2011. Вип. 7. Т. 2. С.238-242 URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/zbirnyky/aktual-problem-2011-7-2.pdf>

21. The Best Global Marketing Strategies for 2020 /By Anush Clive Fernandes . In Sales . January 21, 2019. 13. URL: <https://verloop.io/blog/the-best-global-marketing-strategies-for-2020/>
22. Three Global Marketing Trends You Need to Know in 2019. URL: <https://www.wordbank.com/us/blog/international-marketing/global-marketing-trends-2019/>Trade Shocks and Tensions. URL: <https://www.weforum.org/projects/trade-shocks-and-tensions>
23. Paul Hirst & Grahame Thompson The problem of ‘globalization’: international economic relations,national economic management and the formation of trading blocs Economy and Society Volume 21, 1992 - Issue 4
24. Shaping the Future of Trade and Global Economic Interdependence. URL: <https://www.weforum.org/platforms/shaping-the-future-of-trade-and-global-economic-interdependence>

8. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України URL:<http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
3. Офіційний сайт Державної митної служби України URL: <http://www.customs.gov.ua>
4. Офіційний веб-сайт Державної служби експортного контролю URL: <http://www.dsecu.gov.ua>
5. Офіційний сайт Європейського Союзу URL: [http:// www.europa.eu.int](http://www.europa.eu.int)
6. Офіційний сайт ЮНКТАД URL: [http:// www.unctad.org](http://www.unctad.org)
7. Офіційний сайт СОТ URL:: [http:// www.wto.org](http://www.wto.org)
8. Офіційний сайт Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку URL:: <http://wdc.org.ua/uk/sustainabledevelopment/> publications.
9. Офіційна сторінка статистичної бази ООН. URL: <http://www.trademap.org>
10. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень URL: <http://www.niss.gov.ua>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра маркетингу, інновацій та регіонального розвитку

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Маркетинг

Освітньо-професійна програма: «Менеджмент організацій і адміністрування»

Спеціальність: 073 Менеджмент

Галузь знань : 07 «Управління та адміністрування»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Економічний факультет

Мова навчання : Українська

Розробники: І.А. Крупенна, к.е.н., доцент

Профайл викладача (-ів) <http://mmix.cv.ua/staff/krupenna-nyemtseva-inga-anatolivna>

Контактний тел. +380372585080

E-mail: i.krupenna@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1971>

Консультації Офлайн консультація середа 12:00-13:00
 Онлайн консультація вівторок 10:20-11:20

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни). Курс «Маркетинг» спрямований на формування у студентів компетентності щодо теоретичних аспектів маркетингу, набуття практичних навичок пов'язаних з функціонування маркетингу – загальна характеристика маркетингу, вивчення маркетингового інструментарію, управління маркетинговою політикою, вивчення елементів комплексу маркетингу підприємства, формування маркетингових програм, роль досліджень в маркетингу. Курс «Маркетинг» буде корисним професійним спеціалістам з маркетингу, менеджерам, економістам, фінансистам, бухгалтерам, фахівцям у міжнародних економічних відносин, а також тим, хто збирається займатися підприємництвом, мати власний бізнес з урахуванням його сучасної ринкової спрямованості.

2. Мета навчальної дисципліни: формування знань щодо базових категорій маркетингу, методологічний аспект організації маркетингової діяльності та її пріоритетів у сучасних умовах; формування у студентів розуміння маркетингу як філософії, стратегії та тактики учасників ринкових відносин (виробників, посередників та споживачів), що орієнтується на ефективне задоволення потреб споживачів та реалізацію інтересів бізнесу. **Завдання курсу:** засвоєння студентами сучасної теорії, принципів, технологій і інструментів маркетингу, що застосовуються в умовах сучасного ринку; оцінка сучасних тенденцій у цій галузі знань; оволодіння основними маркетинговими поняттями, що застосовуються у підприємницькій практиці; опанування методологічного апарату організації маркетингової діяльності на підприємствах; здобуття практичних навичок у застосуванні маркетингової політики на підприємстві; набуття здатностей до творчого пошуку напрямків удосконалення маркетингової діяльності.

3. Пререквізити. Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки бакалаврів. Теоретичною і методичною базою вивчення дисципліни є: Вступ в спеціальність. Макроекономіка. Мікроекономіка. Історія економічних вчень. Економічна теорія.

4. Результати навчання: Результатом вивчення дисципліни «Маркетинг» є набуття здобувачами освіти за ОП «Менеджмент організацій і адміністрування» таких компетентностей:

<i>Загальні компетентності</i>	ЗК.3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 9 .Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.
<i>Спеціальні (фахові) компетентності</i>	СК 7.Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту. СК.8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом. СК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань. СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління. СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Програмні результати навчання за ОП «Менеджмент організацій і адміністрування»:

ПР 03. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПР 04. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПР 05. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПР 06. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПР 07. Виявляти навички організаційного проектування.

ПР 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПР 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	4	5	150	30	30			90		Іспит
Заочна	2	4	5	150	10	4			136		Іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. ЗМІСТ МАРКЕТИНГУ ТА ЙОГО ІНСТРУМЕНТАРІЙ											
Тема 1. Вступ до маркетингу	10	2	2			6						
Тема 2. Характеристики маркетингу та класифікація його видів	10	2	2			6						
Тема 3. Маркетингове середовище	18	4	4			10						
Тема 4. Маркетингові дослідження та МІС	12	2	2			8						
Разом за ЗМ1	50	10	10			30						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. КОМПЛЕКС МАРКЕТИНГУ											
Тема 5. Маркетингова товарна політика	14	4	4			6						
Тема 6. Маркетингова цінова політика	12	2	2			8						
Тема 7. Маркетингова політика розподілу (продажу)	12	2	2			8						
Тема 8. Маркетингова політика комунікацій (просування)	16	4	4			8						
Разом за ЗМ 2	54	12	12			30						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 3. СИСТЕМА МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ											
Тема 9. Маркетингові стратегії сегментації та вибору цільового ринку	8	0	0			8						
Тема 10. Процес управління	9	2	2			5						

маркетингом на підприємстві												
Тема 11. Організація маркетингової діяльності. Стратегічний та тактичний маркетинг	9	2	2			5						
Тема 12. Контроль в маркетингу	8	2	2			4						
Тема 13. Особливості маркетинг в галузях і сферах діяльності	12	2	2			8						
Разом за ЗМЗ	46	8	8			30						
Усього годин	150	30	30			90						

5.3. Зміст практичних занять

№ з/п	Назва теми
1	Поняття маркетингу, розвиток його концепції 1. Причини виникнення маркетингу. 2. Роль маркетингу у господарській діяльності. 3. Визначення маркетингу – класичні і сучасні. 4. Понятійний апарат маркетингу. 5. Концепція маркетингу як нова філософія бізнесу. 6. Концепція вдосконалення виробництва. 7. Концепція вдосконалення товару. 8. Збутова концепція маркетингу. 9. Власне маркетингова концепція.
2	Процес, функції, суб'єкти та типологія маркетингу 1. Процес маркетингу. 2. Функції маркетингу. 3. Об'єкти маркетингу: товар, послуга, особистість, ідея, територія. 4. Основні суб'єкти маркетингу. Товаровиробники. Посередники. Оптова торгівля. Роздрібна торгівля. Постачальники. Фахівці з маркетингу. 5. Типологія маркетингу: класифікація за ступенем охоплення ринку; за впливом на існуючий рівень попиту; за галуззю прикладення зусиль тощо. 6. Запровадження концепції маркетингу в практику вітчизняних підприємств.
3	Маркетингове середовище 1. Ознаки властиві середовищу маркетингу: невизначеність, динамічність, складність, взаємопов'язаність факторів, непередбачуваність, контрольованість. Зовнішнє та внутрішнє середовище маркетингу. 2. Зовнішнє середовище маркетингу. Макро- та мікросередовище. 3. Фактори макросередовища маркетингу. Економічні, демографічні, природні, науково-технічні, політико-правові, соціально-культурні. 4. Основні фактори мікро середовища. Постачальники, маркетингові посередники,, клієнти, конкуренти, контактні аудиторії. 5. Комплекс маркетингу організації як відображення її внутрішнього середовища. 4Р, 7Р
4	Маркетингові дослідження та інформаційні системи 1. Аналіз тенденцій, що сприяють використанню інформації у маркетинговій діяльності. 2. Формування системи маркетингової інформації. 3. Формування напрямків використання маркетингової інформації.

	4. Суть та види маркетингових досліджень. 5. Організація маркетингового дослідження. 6. Агрегована схема маркетингового дослідження: процедура підготовки маркетингових досліджень, процес маркетингового дослідження. 7. Деталізована схема здійснення маркетингового дослідження. 8. Реферативні доповіді по інструментарію маркетингового дослідження.
5	Маркетингова товарна політика 1. Розуміння товару у маркетингу. 2. Класифікація товарів. 3. Товарна марка. 4. Упаковка. 5. Товарний асортимент і товарна номенклатура. 6. Теорія життєвого циклу товару (ЖЦТ). 7. Конкурентноздатність товару на ринку.
6	Маркетингова цінова політика 1. Основні стратегії ціноутворення. Стратегії виживання, максимізації поточного прибутку, збереження існуючого положення. 2. Методи ціноутворення; середні витрати плюс прибуток, забезпечення цільового прибутку, встановлення ціни на основі відчутної цінності товарів або послуг; 3. Методика розрахунку вихідної ціни (базової ціни). Етапи розрахунку ціни. Визначення попиту. Дослідження еластичності попиту. Оцінка витрат. Аналіз цін конкурентів. Встановлення остаточної ціни. 4. Підходи до проблеми ціноутворення. 5. Види цін у маркетинговій діяльності. Характеристика видів цін.
7	Маркетингова політика розподілу 1. Сутність, значення та зміст маркетингової політики розподілу. 2. Організація товарного руху в каналах розподілу. 3. Сутність та функції каналів та схем розподілу. 4. Основні рівні та конфігурації каналів. 5. Сутність та функції оптової торгівлі. 6. Форми та методи оптової торгівлі. 7. Роздрібна торгівля, її сутність та призначення. 8. Класифікація закладів роздрібно торгівлі: за асортиментом; за ціновим рівнем; за способом обслуговування; за типом власності. 9. Застосування сучасних технологій у збутовій політиці підприємства.
8	Маркетингова комунікаційна політика 1. Маркетингові комунікації на сучасному ринку. Процес маркетингової комунікації. Види маркетингових комунікацій. 2. Реклама як основний засіб маркетингових комунікацій. Історія розвитку реклами. Цілі та види реклами. Реклама звернення. Композиція рекламного звернення. Основні носії реклами. Законодавче регулювання рекламної діяльності. 3. Стимулювання збуту й особливості його використання. Види стимулювання збуту. Цінове та нецінове стимулювання. Вплив стимулювання на конкурентноздатність продукції. Пряме та опосередковане стимулювання. 4. Персональні продажі як особова комунікація. Процес персональних продаж. Управління торговим персоналом. 5. Виставки у контексті комунікативного впливу. Планування виставкової діяльності. Комунікативна виставкова діяльність. 6. Імідж та спонсорство. Особливості створення іміджу підприємства. Бренд як носій іміджу підприємства. Сутність та методика спонсорства.
9	Маркетингові стратегії сегментації та вибору цільового ринку

	1. Виникнення, сутність і зміст STP-маркетингу 2. Фактори та критерії сегментації ринку 3. Оцінка та вибір цільових ринків 4. Маркетингові стратегії охоплення ринку.
10	Процес управління маркетингом на підприємстві 1. Підсистема маркетингу на підприємстві. 2. Завдання відділу маркетингу. 3. Функції маркетолога в організації. 4. Координація діяльності відділу маркетингу з іншими підрозділами.
11	Організація маркетингової діяльності. Планування в маркетингу. 1. Системні види маркетингової діяльності. 2. Суть і принципи організації маркетингу. 3. Підсистема маркетингу на підприємстві. Переваги та недоліки основних організаційних структур маркетингу. 4. Суть та види планів у маркетингу. 5. Принципи розробки ефективного маркетингового плану. 6. Планування та розробка маркетингових стратегій. 7. Структура маркетингового плану. 8. Удосконалення реалізації програм маркетингу.
12	Контроль у маркетингу 1. Суть контролю маркетингової діяльності. 2. Види контролю. 3. Ревізія маркетингу. Аудит маркетингу. 4. Контроль у стратегічному маркетингу.
13	Особливості маркетинг в галузях і сферах діяльності Маркетинг в галузях національної економіки 1. Сфери застосування маркетингу: виробнича сфера, торгівля, сфера послуг, мерчандайзинг, франчайзинг, фінансова сфера, некомерційні організації (навчальні заклади, лікувально-оздоровчі заклади, заклади культури, політика, спорт, культура). 2. Сутність та основні характеристики маркетингу послуг. 3. Некомерційний маркетинг. 4. Маркетинг організацій та окремих осіб. 5. Політичний маркетинг. 6. Банківський маркетинг. 7. Промисловий маркетинг. 8. Екологічний маркетинг. 9. Туристичний маркетинг. 10. Маркетинг в агропромисловому комплексі. 11. Міжнародний маркетинг.

Зміст завдань для самостійної роботи з курсу «Маркетинг»

Самостійна робота полягає в опрацюванні завдань розміщених в збірнику:

Буднікевич І.М. Маркетинг для бакалаврів : робочий зошит / уклад. І. Буднікевич, В. Вардеанян, О. Кифяк, І. Крупенна, І. Черданцева, І. Бабух, О. Бурдяк, Є. Венгер, І. Зрибнева; за ред. д.е.н., проф. І.М. Буднікевич. Вид. 2-ге, переробл. та доповн. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2020. 216 с.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1	Поняття маркетингу, розвиток його концепції 1. Історія виникнення і розвитку маркетингу як науки та практичної діяльності, 2. Тенденції розвитку сучасної концепції маркетингу. 3. Проблеми становлення соціально-етичного маркетингу в умовах глобалізації економіки. 4. Українські вчені-економісти про маркетинг. 5. Роль маркетингу в господарській діяльності 6. Розвиток ринку та розширення функцій маркетингу. 7. Інтерпретація основних маркетингових категорій. 8. Сучасні напрями використання маркетингової діяльності. 9. Концепція вдосконалення виробництва. 10. Концепція вдосконалення товару. 11. Збутова концепція маркетингу. 12. Власне маркетингова концепція. 13. Концепція соціально-етичного маркетингу. 14. Концепція стратегічного маркетингу. 15. Маркетинг взаємодії. 16. Маркетинг баз даних. 17. Інтернет-маркетинг. 18. Глобальний маркетинг. 19. Маркетинг не по-Котлеру	6
2	Характеристики маркетингу. Класифікація маркетингу. 1. Типологія маркетингу за ступенем охоплення ринку. 2. Типологія маркетингу за впливом на існуючий рівень попиту. 3. Класифікація за галуззю прикладення зусиль 4. Можливості використання маркетингу для різних умов конкурентної боротьби.	6
3	Маркетингове середовище 1. Підготовка презентації результатів SWOT-аналізу	10
4	Маркетингові дослідження та інформаційні системи 1. Формування гіпотези дослідження. 2. Вибір інструментів дослідження. 3. Формування анкети. 4. Проведення анкетування. 5. Узагальнення результатів маркетингового дослідження 6. Підготовка презентації у Power Point.	8
5	Маркетингова товарна політика 1. Товарна марка та товарний знак. 2. Основні стратегії використання товарної марки. 3. Пакування товару та його види. 4. Товарний асортимент і товарна номенклатура. 5. Товарна політика підприємства. 6. Теорія життєвого циклу товару (ЖЦТ). 7. Конкурентноздатність товару на ринку	6
6	Маркетингова цінова політика 1. Методи ціноутворення. 2. Методика розрахунку вихідної ціни (базової ціни). 3. Етапи розрахунку ціни. 4. Підходи до проблеми ціноутворення	8
7	Маркетингова політика розподілу 1. З Організація товарного руху в каналах розподілу. 2. Основні рівні та конфігурації каналів. 3. Сутність та функції оптової торгівлі. 4. Форми та методи оптової торгівлі. 5. Роздрібна торгівля, її сутність та призначення. Класифікація закладів роздрібно торгівлі: за асортиментом; за	8

	ціновим рівнем; за способом обслуговування; за типом власності.	
8	Маркетингова комунікаційна політика 1. Реклама як основний засіб маркетингових комунікацій. 2. Стимулювання збуту й особливості його використання. 3. Персональні продажі як особова комунікація. 4. Виставки у контексті комунікативного впливу. 5. Імідж і спонсорство.	8
9	Маркетингові стратегії сегментації та вибору цільового ринку 1. Сутність сегментації 2. Ознаки сегментації ринку 3. Оцінка та вибір цільових ринків	8
10	Процес управління маркетингом на підприємстві 1. Наукові засади маркетингового менеджменту 2. Концепції управління маркетингом 3. Процес управління маркетингом. 4. Маркетингові програми.	5
11	Організація маркетингової діяльності. Стратегічний та тактичний маркетинг. 1. Організація та функціональні зв'язки маркетингу на підприємстві 2. Алгоритм створення маркетингових підрозділів підприємства. 3. Різновиди організаційних структур маркетингу 4. Взаємозв'язок принципів управління економікою та стратегічного маркетингу. 5. Маркетингові стратегії бізнес портфелю фірми 6. Маркетингові конкурентні стратегії 7. Маркетингові стратегії зростання підприємства	5
12	Контроль у маркетингу 1. Процес організації контролю маркетингової діяльності 2. Типологія маркетингового контролю 3. Рівні маркетингового контролю.	4
13	Маркетинг в галузях національної економіки 1. Сфери умови ефективного застосування маркетингу 2. Сутність та основні характеристики маркетингу послуг. 3. Некомерційний маркетинг, сфери та особливості його застосування. 4. Маркетинг організацій та окремих осіб. 5. Політичний маркетинг. 6. Особливості та процедури банківського маркетингу. 7. Концепція промислового маркетингу. 8. Маркетинговий механізм управління охороною оточуючого середовища. 9. Туристичний маркетинг. 10. Маркетинг в агропромисловому комплексі. 11. Міжнародний маркетинг.	8
	Разом	90

6. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою

Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- вирішення ситуацій;
- практичні ситуації;
- ділова гра;
- проекти (індивідуальні та командні проекти);
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на наукових заходах;
- тези;
- участь у Форумі інновацій;
- реферати та есе;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю є усна відповідь студентів, вирішення ситуацій, письмові роботи та їх презентація, творчі завдання.

Вивчення даної дисципліни вимагає застосування новаторських підходів до організації навчального процесу на основі широкого застосування новітніх інформаційних технологій. Основний наголос повинен робитися на практичному використанні та закріпленні отриманих теоретичних знань через організацію тренінгів, вирішення управлінських ситуацій, аналізу практики впровадження інновацій, підготовки власних кейсів. Невід'ємним компонентом навчання повинна стати організація круглих столів, семінарів із залученням компетентних спеціалістів у сфері інновацій, наукових організацій з метою наближення навчального процесу до практики організації та управління інноваціями.

Обов'язковою є самостійна підготовка студентами творчої роботи з актуальних проблем теорії та практики інновацій для глибшого й ґрунтовнішого вивчення зарубіжного досвіду інноватики, виконання індивідуального завдання на основі вирішення конкретної ситуації. З метою опанування дисципліни «Інновації та інноваційна економіка» робочою програмою передбачено проведення практичних занять, самостійна робота студентів, інноваційний форум, іспит.

Формами підсумкового контролю є іспит у тестовій формі – 40 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)													Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13		
3	4	6	6	5	5	5	8	2	2	3	3	8	40	100

7. Список рекомендованої літератури з курсу «Маркетинг»

Базова література

1. Балабанова Л, Холод В., Балабанова І. Маркетинг підприємства : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури. 2019. 612 с.
2. Балабанова Л.В. Маркетинг : підручник / Л.В. Балабанова. – Вид. 3-тє, перероб. і допов. – Київ : КНЕУ, 2015. – 543 с
3. Біловодська О.А. Маркетинговий менеджмент: навч. посіб./ О.А.Біловодська. – К.: Знання, 2015 – 332 с.
4. Буднікевич І.М. Маркетинг для бакалаврів : робочий зошит / уклад. І. Буднікевич, В. Вардеанян, О. Кифяк, І. Крупенна, І. Черданцева, І. Бабух, О. Бурдяк, Є. Венгер, І. Зрибнєва; за ред. д.е.н., проф. І.М. Буднікевич. Вид. 2-ге, переробл. та доповн. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2020. – 216 с.
5. Буднікевич І.М. Маркетингу галузях і сферах діяльності : навч. посібник / ред. І. М. Буднікевич. - К. : Центр учбової літератури, 2013. – 535 с.
6. Буднікевич І.М.Маркетинг для бакалаврів : навч. посібник / І. Буднікевич, В. Вардеанян, О. Кифяк, І. Бабух та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.М. Буднікевич. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2018. 396 с.
7. Гаркавенко С. С. Маркетинг : підручник. – 5-те вид. доп. / С. С. Гаркавенко. – К. : Лібра, 2007. – 720 с.
8. Котлер Ф. Основы маркетинга: краткий курс / Филип Котлер; пер. с англ. – М. ; СПб. ; Киев : Диалектика, 2020. – 496 с.
9. Маркетинг : навчальний посібник для студентів вищ. навч. закладів / В. В. Липчук, Р. П. Дудяк, С. Я. Бутіль, Я. С. Янишин ; за заг. ред. В. В. Липчука. - Львів : Магнолія 2006, 2012. - 456 с.
10. Маркетинговий менеджмент : Підручник / Ф.Котлер, К. Ленемар, А. Павленко та ін. – К.: Видавництво «Хімджест», 2008.
11. Окландер М. А. Маркетингова товарна політика, [текст] : навч. ітосіб. / М. Л. Окландер, М. В. Кіріосова - К.: «Центр учбової літератури», 2020. -248с.
12. Примак Т.О. Маркетинг: Навч.посібник. – К.:МАУП, 2014. – 228 с.

Допоміжна література

1. Армстронг Г. Введение в маркетинг / Г. Амстронг, Ф. Котлер. Изд. Дом «Вильямс», Пер. с англ. – 8-е изд. – М.: Вильямс, 2007. – 832 с.
2. Барден Фил «Взлом маркетинга. Наука о том, почему мы покупаем». Манн, Иванов и Фербер, 2014.
3. Годин С. Фиолетовая корова. Сделайте свой бизнес выдающимся! / Сет Годин. – М: "Манн, Иванов и Фербер", 2016. – 176 с.
4. Гончаров С.М. Практикум з маркетингу : навчальний посібник / Станіслав Гончаров, Ніна Кушнір. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 205 с.
5. Иган Джон. Маркетинг взаимоотношений. Анализ маркетинговых стратегий на основе взаимоотношений: учебник для студ. вузов, обучающихся по спец. экономики и упр. 080100, "Коммерция (торговое дело)" 080301:пер. с англ.. – 2-е изд. – М. : ЮНИТИ, 2008. – 363с.
6. Ілляшенко Н.С. Маркетинг інновацій: конспект лекцій / укладач Н.С. Ілляшенко. – Суми: Сумський державний університет, 2014. – 132 с.
7. Інноваційно-інформаційні процеси у маркетингу [Текст] : [колект.] монографія / [голов. ред.: Л. М. Савчук, М. О. Багорка]. - Дніпро : Журфонд, 2019. - 334 с.
8. Коллисон К. Учитесь летать / К.Коллисон, Д.Парселл – М.: Институт стратегических исследований, 2006. – 320 с.
9. Котлер Ф. Маркетинг 3.0: от продуктов к потребителям и далее к человеческой душе / пер. с англ./ Ф. Котлер, Х. Картаджайя, А. Сетиаван – М: Эксмо, 2011. – 240 с.
10. Крикавський Є.В. Маркетинг та менеджмент : навчальний посібник / Євген Крикавський, Тетяна Данько, Наталя Ярошевич ; ред. С. В. Князь ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львівська політехніка". - Львів : Львівська політехніка, 2016. – 95 с.
11. Криштанович С.В. Менеджмент і маркетинг у фізичній культурі і спорті : навч. посіб. / Світлана Криштанович, Володимир Холявка. - Львів : ЛДУФК, 2018. - 174
12. Мальська М.П. Маркетинг у туризмі: підручник / М.П. Мальська, Н.Л. Мандюк – К.: ЦУЛ, 2016. – 366 с.
13. Манн И. Маркетинг без бюджета. 50 работающих инструментов / Игорь Манн, М.: Манн, Иванов и Фербер, 2011. – 288 с.

14. Маркетинг в отраслях и сферах деятельности: Учебник / Под ред. проф. В.А. Алексунина. – М.: Маркетинг, 2011. – 516 с.
15. Маркетинг взаємодії: сучасна теорія і практика : монографія ; під заг. ред. Н. В. Попової, А. В. Катаєва ; [Н. В. Попова, А. В. Катаєв, О. Б. Андрющенко та ін.]. – Х. : ФОП Панов А. М., 2016.
16. Маркетинг для магістрів: навч. посіб. / Ред.: С.М. Ілляшенко. – Суми: Унів. кн., 2008. – 928 с.
17. Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу: монографія / С.М. Ілляшенко (заг.ред.). – Суми : Університетська книга, 2008.
18. Маркетинг: бакалаврський курс: підручник для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С. М. Ілляшенка; Сумс. держ. ун-т, НДІ економіки розвитку Міносвіти і науки України та НАН України / С. М. Ілляшенко (Ред.). – Суми : Університетська книга, 2009. – 1134 с.
19. Маркетинг: підручник / В.Руделіус, О.Азарян, О.А.Виноградов та ін. – К.: Навчально-методичний центр Консорціуму з удосконалення менеджмент-освіти, 2008. – 648 с.
20. Маркетингова діяльність підприємств : сучасний зміст : монографія / ред. Н. В. Карпенко. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 251 с.
21. Маркетингові дослідження [Текст] : навч. посіб. / Л. С. Безугла [та ін.] ; Дніпров. держ. аграр.-екон. ун-т. - Дніпро : Біла К. О. [вид.], 2019. - 299 с.
22. Міжнародний маркетинг [Текст] : підручник / [А. А. Мазаракі та ін.] ; за ред. А. А. Мазаракі, д-ра екон. наук, проф., акад. НАПН України, заслуж. діяча науки і техніки України; Т. М. Мельник, д-ра екон. наук, проф. ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - Київ : Київ. нац. екон.-торг. ун-т, 2018. - 447 с.
23. Нагапетьянц Н.А.Маркетинг в отраслях и сферах деятельности: Учеб. пособие / Под ред. д-ра экон. наук, проф. Н.А. Нагапетьянца. – М.: Вузовский учебник. 2006. – 272 с.
24. Новітній маркетинг: навч. посіб. / Є.В. Савельєв, С.І. Чеботар, Д.А. Штефанич, М.Г. Шевчик, В.О. Мартинюк. – К.: Знання, 2008. – 420 с.
25. Очковская М. С., Рыбалко М. А. Маркетинг: новые тенденции и перспективы: Учеб. пособие. – 2-е изд., доп. – М.: Экономический факультет МГУ имени М. В. Ломоносова, 2016. – 176 с.
26. Павленко А. Ф. Маркетинг: Підручник/ А. Ф. Павленко, А. В. Войчак. — К.: КНЕУ, 2013. — 246 с.
27. Планування маркетингу : навчальний посібник / О. А. Овечкіна, Д. В. Солоха, К. В. Іванова [та ін.]. - Електронні дані. - Київ : Центр учбової літератури, 2013. - 352 с.
28. Провост, Фостер Data Science для бізнесу. Як збирати, аналізувати і використовувати дані [Текст] / Фостер Провост і Том Фоусетт ; пер. з англ. Анастасія Дудченко. - Київ : Наш формат, 2019. - 396,
29. Прокопенко О.П. Екологічний маркетинг : навч. посіб. – К. : Знання, 2012. – 319 с.
30. Райс, Ел. Маркетингові війни / Ел Райс і Джек Траут ; [пер. з англ. В. Стельмаха]. - Харків : Фабула : Ранок, 2019. – 237 с.
31. Ромат Е. Маркетинговые коммуникации : учебник / Евгений Ромат, Дмитрий Сендеров. – Санкт-Петербург : Питер, 2016. – 496 с.
32. Світвуд, Адель Маркетингова аналітика. Як підкріпити інтуїцію даними / Адель Світвуд ; пер. з англ. Олександра Асташова. - Київ : Наш формат, 2019. – 150 с.
33. Сударкіна С.П. Стратегічний маркетинг і товарно-інноваційна політика: текст лекцій для студ. екон. ф-ту ден. і заоч. форм навчання / С. П. Сударкіна; Х. : НТУ "ХПІ", 2010. 115 с.
34. Сьюэлл Карл Клиенты на всю жизнь / Карл Сьюэлл/ М.: Манн, Иванов и Фербер, 2011.
35. Теремко В.І. Видавничий маркетинг: навч. посіб.. – К. : Академвидав, 2009. – 272с. Траут Дж. Дифференцируйся или умирай! Выживание в эпоху убийственной конкуренции / Джек Траут – М.: Альпина Паблишерз, 2010. – 302 с.
37. Траут, Джек. Большие бренды - большие проблемы! : учитесь на чужих ошибках! : [пер. с англ.] / Джек Траут. - СПб. [и др.] : Питер, 2009. - 251 с.
38. Халилов Д. Маркетинг в социальных сетях / Дамир Халилов. – Москва : Манн, Иванов и Фербер, 2016. – 240 с.
39. Халилов Д. Маркетинг в социальных сетях. 2-е издание. / Дамир Халилов. М.: Издательство «Манн, Иванов и Фербер». – 2014. – 201 с.
40. Цифровий маркетинг – модель маркетингу ХХІ сторіччя : монографія / авт. кол. : М. А. Окландер, Т. О. Окландер, О. І. Яшкіна та ін. ; за ред. М. А. Окландера. – Одеса : Астропринт, 2017. – 292 с.
41. Черномаз П.О.. Міжнародний маркетинг: навч. посіб. / П. О. Черномаз. – К. : Академвидав, 2010. – 270 с.
42. Янч, Джон Маркетинг без диплома. Просто и практично / Джон Янч ; пер. с англ. Ю. Константиновой ; [науч. ред. В. Смирнов]. — М. : Манн, Иванов и Фербер, 2015. — 304 с.

Інформаційні ресурси

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
2. Українська асоціація маркетингу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uam.in.ua/> -
3. Маркетинг та реклама [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mr.com.ua/> -
4. Маркетинг в Україні <http://uam.in.ua/rus/projects/marketing-in-ua/arhive.php> -
5. ProReklamu.com. Реклама, Маркетинг, PR, SEO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ProReklamu.com/>
6. ReklaMonstr. Обзор рынка интернет рекламы [Електронний ресурс] :- Режим доступу: <https://reklamonstr.com/>.
7. MMR (Marketing Media Review) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mmr.ua/>.
8. WebPro Experts. Академия Интернет-Маркетинга #1[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://webpromoexperts.com.ua/>
9. Офіційний сайт Американської асоціації маркетингу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ama.org>
10. Ресурси для дослідження Інтернет маркетингу: Google Analytics; Google Webmasters; Key Collector; Key Word Planner Google; ADVSE; Changedetect
11. Офіційний сайт компанії Nielsen [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nielsen.com>
12. Офіційний сайт компанії GFK Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gfk.ua/>

Інформаційні ресурси

1. Закон про рекламу <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=270%2F96-%E2%F0>
2. <http://udau.edu.ua/library.php?pid=1259> Хворостян Ю.В. Вдосконалення маркетингових комунікацій туристичних підприємств.
3. http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ekon/2009_27/statti/2_14.htm
4. <http://www.credit-rating.ua/ua/analytics/analytical-articles/12839/?print>
5. <http://ukrstat.gov.ua/> – Державний комітет статистики України.
6. <http://uam.in.ua/> - Українська асоціація маркетингу
7. <https://www.mr.com.ua/> - Маркетинг та реклама
8. <http://uam.in.ua/rus/projects/marketing-in-ua/arhive.php> - Маркетинг в Україні

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економіко-математичного моделювання

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ОПТИМІЗАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА МОДЕЛІ

Обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Менеджмент організацій та адміністрування»

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: Григорків В.С., завідувач кафедри економіко-математичного моделювання,
д.ф.-м.н, професор

Григорків М.В., доцент кафедри економіко-математичного моделювання,
к.е.н., доцент

Ярошенко О.І., доцент кафедри економіко-математичного моделювання,
к.е.н., доцент

Профайл викладача (-ів) <https://emm.cv.ua/teachers/hryhorkiv-vasyl-stepanovich> <https://emm.cv.ua/teachers/hryhorkiv-mariia-vasilivna> <https://emm.cv.ua/teachers/yaroshenko-olena-ivanivna>

Контактний тел.: Григорків В.С. (0505281600), Григорків М.В. (0506418085), Ярошенко О.І. (0502858771)

E-mail: v.hryhorkiv@chnu.edu.ua, m.hryhorkiv@chnu.edu.ua, o.yaroshenko@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в <https://emm.cv.ua/courses/optymizatsijni-metody-ta-modeli>

Консультації *Григорків В.С.* Щотижня у понеділок з 09:50 до 11:10 год., 63 а.
Індивідуальні консультації (за попередньою домовленістю) у понеділок
з 14:40, 63 а.

Григорків М.В. Щотижня у понеділок з 11:30 до 12:30 год., 64 а.
Індивідуальні консультації (за попередньою домовленістю) у понеділок
з 11:30, 64 а.

Ярошенко О.І. Щотижня у понеділок з 13:00 до 14:00 год., 64 а.
Індивідуальні консультації (за попередньою домовленістю) у понеділок з 12:00, 64 а.

1. Анотація дисципліни.

Дисципліна «Оптимізаційні методи та моделі» призначена для формування фундаментальних теоретичних знань та практичних навиків із формалізації оптимізаційних економіко-математичних моделей та методів їх розв'язування з метою прийняття оптимальних рішень в економіці.

2. Мета навчальної дисципліни: формування базового теоретичного інструментарію для побудови, аналізу та знаходження розв'язків оптимізаційних моделей в економіці та прийняття оптимальних економічних рішень.

3. Пререквізити. Успішне вивчення дисципліни «Оптимізаційні методи та моделі» передбачає наявність знань з таких дисциплін: Економічна теорія, Мікроекономіка, Макроекономіка, Вища математика, Інформатика.

4. Результати навчання. Згідно з освітньо-професійною програмою «Менеджмент організацій і адміністрування» вивчення дисципліни «Оптимізаційні методи та моделі» забезпечує такі компетентності та результати навчання:

Загальні та фахові компетентності:

- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ФК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

Результати навчання:

- ПРН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Оптимізаційні методи та моделі												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна		4	4.0	120	2	30	30	-	-	60	-	Іспит
Заочна		4	4.0	120	2	8	6	-	-	106	-	Іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Основи теорії безумовної та умовної мінімізації функцій. Класичні задачі лінійного програмування											
Тема 1. Оптимізаційні економікоматематичні моделі та методи: основні поняття та класифікація	6					6	6					6
Тема 2. Оптимізаційні моделі із цільовою функцією однієї змінної. Класичний метод мінімізації	13	3	3			7	12	1	1			10
Тема 3. Теоретичні основи та методи розв'язування моделей безумовної мінімізації із цільовою функцією багатьох змінних	15	4	4			7	16					16
Тема 4. Основи теорії та методи розв'язування моделей умовної мінімізації функції багатьох змінних	15	4	4			7	16					16
Тема 5. Лінійне програмування: класичні моделі та методи їх розв'язування	19	5	5			9	21	3	2			16
Разом за ЗМ1	68	16	16			36	71	4	3			64
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Спеціальні класи моделей та методів умовної оптимізації											
Тема 6. Спеціальні моделі лінійного програмування та методи їх розв'язування	20	6	6			8	20	4	3			13
Тема 7. Деякі класи моделей нелінійного програмування	16	4	4			8	16					14

Тема 8. Динамічне програмування: принцип оптимальності, алгоритм його реалізації, приклади	16	4	4			8	13					15
Разом за ЗМ 2	52	14	14			24	49	4	3			42
Усього годин	120	30	30			60	120	8	6			106

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1.	Оптимізаційні економіко-математичні моделі та методи: вступні поняття та приклади
2.	Методи та моделі мінімізації функції однієї змінних
3.	Елементи теорії безумовної мінімізації функції багатьох змінних
4.	Елементи теорії умовної мінімізації функції багатьох змінних
5.	Моделі лінійного програмування та методи їх розв'язування
6.	Деякі класи моделей нелінійного програмування та методи їх розв'язування
7.	Динамічне програмування

1. 6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо). МН2 – практичні методи (практичні або лабораторні роботи).

МН4 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали тощо).

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами.

МН6 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебінари тощо).

МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни.

Форми та методи оцінювання

МО1 – контрольні роботи (тематичні, модульні).

МО2 – тести, опитування, самостійні роботи за індивідуальними завданнями. МО5 – презентації результатів виконання завдань.

МО7 – підсумковий контроль – іспит.

МО11 – інші види індивідуальних та групових завдань.

2. Політика та критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не

більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Загальні критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів екзамену (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Уточнені критерії оцінювання:

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Під час вивчення дисципліни «Оптимізаційні методи та моделі» застосовуються методи усного контролю та виконання практичних завдань, серед яких слід виокремити: експрес-опитування лекційного матеріалу, аудиторне розв'язування задач, перевірка виконання практичних завдань, проведення поточних контрольних робіт, тестування, перевірка виконання самостійних завдань.

Рубіжний (проміжний) контроль передбачає проведення модульних контрольних робіт, складовими яких є:

за перший модуль:

- усне опитування матеріалу (Т1) – 2 бали,
- індивідуальні контрольні завдання – 4 бали (Т2), 6 балів (Т3), 6 балів (Т4), 8 балів (Т5),
- тестування – 4 бали (Т5);

за другий модуль:

- індивідуальні контрольні завдання – 16 балів (Т6), 8 балів (Т7), 2 бали (Т8),
- тестування – 4 бали (Т8).

Отже, загальна кількість балів за перший модуль – 30, другий модуль – 30, що відображено у таблиці розділу балів, які отримують студенти. Зазначимо, що студенти заочної форми навчання перелічені вище завдання виконують у форматі самостійної роботи.

Підсумковий контроль передбачає виконання завдань, які вказані у екзаменаційному білеті і структурно поділені на теоретичні, практичні та тестові завдання.

З навчальної дисципліни проводиться семестровий іспит. Студенти отримують завдання, що містить 2 теоретичні питання, 1 практичне та 2 тестових завдання.

У 40 балів, що можливо отримати на іспиті входить 2 теоретичних питання (по 13 балів), практичне завдання (10 балів) і 2 тестових завдання (по 2 бали). 13 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання, 10 балів ставиться за повністю виконане практичне завдання і 2 бали за правильну відповідь у тесті. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

Після підготовки конспекту відповіді та виконаних практичного та тестових завдань студент розкриває зміст відповіді викладачеві у форматі усного спілкування, під час якого студенту можуть бути задані додаткові питання.

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичні запитання, а також повністю виконані практичне та тестові завдання. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови розкриття теоретичних питань білету, практичного та тестових завдання у випадку неточностей, що несуттєво впливають на якість виконаного завдання.

Якщо одне із теоретичних питань білету, практичне завдання та тести виконані повністю, а відповідь на інше теоретичне питання не достатньо правильно аргументована, то підсумковою оцінкою буде оцінка «С».

Якщо підхід до викладення теоретичного матеріалу правильний, практичне завдання розв'язано з деякими похибками, а тестові завдання виконані правильно, то виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу, розв'язання практичного та тестових завдань, але до кінця цей підхід не реалізований.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	Добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	Достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Іоточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2			40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
2	4	6	6	12	16	8	6		

7. Рекомендована література – основна

- Григорків В. С., Григорків М. В. Оптимізаційні методи та моделі : підручник / В. С. Григорків, М. В. Григорків. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. – 400 с.
- Григорків М. В. Оптимізаційні методи та моделі. Тестові завдання : навч. посібник / М. В. Григорків. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. – 104 с.

3. Григорків В. С. та ін. Оптимізаційні методи та моделі : вибрані завдання для тематичного контролю : навч. посіб. / В. С. Григорків, О. І. Ярошенко, М. В. Григорків, Г. П. Кибич ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : ДрукАрт, 2013. – 168 с.
4. Сухарев А.Г., Тимохов А.В., Федоров В.В. Курс методов оптимизации. М.: Наука, 1986. 328 с.
5. Экономико-математические методы и модели: Учеб. пособие / Н.И. Холод, А.В. Кузнецов, Я.Н. Жихар и др.; Под. общ. ред. А.В. Кузнецова. 2-е изд. – Мн.: БГЭУ, 2000. – 412 с.
6. Экономико-математические методы и прикладные модели: Учеб. пособие для вузов / В.В. Федосеев, А.Н. Гармаш, Д.М. Дайитбеков и др.: Под. ред. В.В. Федосеева. – М.: ЮНИТИ, 1999. 391 с.
7. Лесин В.В., Лисовец Ю.П. Основы методов оптимизации. – М.: Изд-во МАИ, 1998. – 344 с.
8. Поляк Б.Т. Введение в оптимизацию. – М.: Наука, 1983. – 384 с.
9. Моисеев Н.Н., Иванилов Ю.П., Столярова Е.М. Методы оптимизации. М.: Наука, 1978. – 352 с.
10. Григорків В.С., Бойчук М.В. Практикум з математичного програмування: навч. посібник для студентів економічних спеціальностей вузів. – Чернівці: Прут, 1995. – 244 с.
11. Математичне програмування: Навчальний посібник / І.М. Богаєнко, В.С. Григорків, М.В. Бойчук, М.О. Рюмшин. – К.: Логос, 1996. – 266 с.
12. Ключко О.В., Ключко В.І., Потапова Н.А. Методи оптимізації в економіці: Навчальний посібник. – Вінниця: вінницька газета, 2013. – 456 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича / www.library.chnu.edu.ua.
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського / www.nbuv.gov.ua.
3. Державний комітет статистики України / www.ukrstat.gov.ua/
4. Національний банк України / <http://www.nbuv.gov.ua>
5. Пошукова система / <http://uk.wikipedia.org>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Операційний менеджмент

обов'язкова

(

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: **Грунтковський Володимир Юрійович.**, асистент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н

Профайл викладача: econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/gruntkovskiy-volodymyr-yurijovych

Контактний тел.

E-mail: v.gruntkovskiy@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1777>

Консультації Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Онлайн-консультації: четвер з 13.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Призначення дисципліни «Операційний менеджмент» - сформувати у студентів систему поглядів на організацію як цілісну, відкриту систему. Визначати сукупність елементів операційної підсистеми та віднаходити шляхи підвищення ефективності функціонування організації.

2. Мета навчальної дисципліни: сформувати у менеджерів уміння створювати та ефективно управляти операційною системою загалом та її компонентами зокрема А також формування наступних компетенцій:

Загальні компетенції

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні компетенції

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

3. Пререквізити. Вивчення дисципліни «Операційний менеджмент» ґрунтується на дисциплінах «Інформатика», «Мікроекономіка», «Економіка підприємства», «Маркетинг», «Економетрика», «Вступ до спеціальності», «Статистика», «Основи бізнесу», «Менеджмент».

4. Результати навчання

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	Змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	4	120	2	30	30			60		іспит

Заочна	3	5	4	120	2	8	6			106		іспит
--------	---	---	---	-----	---	---	---	--	--	-----	--	-------

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти операційного менеджменту											
Тема 1. Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту	15	2	2			9	15	2				13
Тема 2. Операційна стратегія як основа проектування операційної системи	15	4	4			7	15		2			13
Тема 3. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати	15	4	4			7	15	2				13
Тема 4. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати	15	4	4			7	15					15
Разом за ЗМ1	60	14	14			30	60	4	2			54
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Система планування виробничої (операційної) діяльності організацій											
Тема 5. Управління процесом проектування операційної системи	12	4	4			6	12					12
Тема 6. Управління поточним функціонуванням операційної системи	12	4	4			6	12	2	2			8
Тема 7. Основи управління проектами	12	4	4			6	12		2			10
Тема 8. Основи менеджменту якості	12	2	2			6	12					12
Тема 9. Управління результативністю операційної діяльності	12	2	2			6	12	2				10

Разом за ЗМ 2	60	16	16			30	60	4	4			52
Усього годин	120	30	30			60	120	8	6			106

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Тема 1. Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту 1. Виробництво як процес перетворення ресурсів організації у вихідну продукцію. 2. Об'єктивні закономірності управління виробництвом (операційною діяльністю). 3. Галузеві особливості операційної функції. 4. Виробничий та операційний менеджмент: спільні та відмінні характеристики. 5. Сутність і місце операційного менеджменту в системі менеджменту організації. 6. Взаємозв'язок операційного менеджменту з іншими функціональними видами менеджменту. 7. Історичний розвиток операційного менеджменту: промислова революція, розвиток теорії менеджменту, розвиток науки менеджменту і систем. 8. Особливості операційного менеджменту: цілі та основні завдання. 9. Функціональна характеристика операційного менеджменту.
2	Тема 2. Операційна стратегія як основа проектування операційної системи 1. Коло стратегічних питань, що вирішуються в операційному менеджменті. 2. Сутність та етапи розробки операційної стратегії. 3. Формування стратегії виробництва товару. 4. Вплив життєвого циклу на операційну стратегію. 5. Розробка стратегій процесу. 6. Типи процесів: сфокусований на процесі, на продукті та процесі, який повторюється. 7. Особливості сфери послуг, які впливають на операційну стратегію. 8. Застосування "дерева рішень" у проектуванні продукту або процесу.
3	Тема 3. Операційна система організації: поняття, склад та види 1. Сутність системного підходу до операційного менеджменту. 2. Операційна система як об'єкт управління. 3. Складові операційної системи: підсистема забезпечення, трансформуючи підсистема та підсистема планування і контролю. 4. Класифікаційні підходи до операційних систем. 4.1. Специфічні риси одиничної операційної системи. 4.2. Особливості операційної системи серійного типу. 4.3. Характеристика операційної системи масового виробництва. 4.4. Операційна система з безперервним процесом як різновид операційної системи масового виробництва.
4	Тема 4. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати 1. Поняття операційної діяльності підприємства. 2. Склад основних ресурсів як входних факторів операційної діяльності.

	- Принципи організації та складність операційних процесів. Типи операційних процесів, їх ознаки. - Організація операційного процесу у просторі: технологічний та предметний напрями спеціалізації. - Поняття, структура та тривалість операційного циклу підприємства. - Визначення тривалості операційного циклу підприємства. - Особливості управління за фазами операційного циклу підприємства.
5	Тема 5. Управління процесом проектування операційної системи - Проектування операційної системи: сутність, цілі та етапи. - Склад критеріїв та факторів проектування операційної системи. - Соціотехнічний підхід до розробки операцій. - Відмінності між проектуванням продукту та послуги. - Сучасний рівень розвитку виробничих та невиробничих операційних систем. - Необхідність рішень з просторової організації підприємства. - Проектування виробничих потужностей: аргументи на користь створення великих централізованих та невеликих децентралізованих підприємств. - Проектування та місце розташування підприємства: фактори мікро- та макросередовища. - Розміщення обладнання на робочих місцях для виробництва: поопераційне функціональне, потокове лінійне та фіксовано позиційне планування. Проектування робіт та нормування праці.
6	Тема 6. Управління поточним функціонуванням операційної системи - Довгострокове, середньострокове та короткострокове планування операцій, сукупне планування. - Базові стратегії планування. - Управління матеріально-технічним забезпеченням. - Функції, завдання і основні вимоги до оперативного управління виробництвом. - Зміст та фази оперативного управління. - Види систем оперативного управління виробництвом. - Організація диспетчеризації операційної діяльності. - Роль, завдання та принципи управління матеріальними ресурсами та запасами. - Управлінські рішення у сфері управління запасами та пов'язаними з ними витратами. - Особливості управління запасами залежного та незалежного попиту. - Виштовхувальні та витягувальні системи. - Робоче середовище та умови праці, режим роботи. - Розподіл та кооперація праці. - Методи нормування праці та часу. Хронометраж.
7	Тема 7. Основи управління проектами - Сутність проектного підходу до управління організацією. - Значення та основні завдання в процесі управління проектами. - Планування проектів. - Створення робочих графіків за допомогою діаграм Г. Гантта. - Методи сітьового планування: переваги та недоліки.
8	Тема 8. Основи менеджменту якості - Поняття, значення та фактори забезпечення якості товарів та послуг. - Показники якості та методи їх оцінювання. - Основні підходи щодо менеджменту якості. - Планування якості.

	5. Організаційне забезпечення якості. 6. Інструменти контролю якості. 7. Аналіз програм забезпечення якості: підхід У. Е. Демінга, Д. Джурана, П. Кросбі, К. Ішакава. 8. Підхід з позицій загального менеджменту якості. 9. Розвиток програми забезпечення якості. Система стандартів ISO 9000.
9	Тема 9. Управління результативністю операційної діяльності 1. Показники результативності функціонування виробничих та невиробничих операційних систем. 2. Продуктивність операційної діяльності як міра результативності операційного менеджменту. Комплексний підхід до питань продуктивності. 3. Моделювання процесу управління продуктивністю операційної системи. 4. Фактори, що впливають на динаміку продуктивності організації. 5. Шляхи підвищення продуктивності організації.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Навчальний матеріал розподілено за 2-ма модулями. Максимальна оцінка за кожний модуль складає 30 балів. Ще 40 балів студент може отримати на іспиті.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається викладачем, що проводить заняття.

Модульний контроль проводиться наприкінці змістового модулю за рахунок аудиторних занять і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формує цей модуль. Модульний контроль реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань і проведення спеціальних контрольних заходів.

Підсумковий контроль – залік проводиться у формі усної відповіді на 3 теоретичних запитання. З метою уточнення оцінки студент може відповісти на 1-2 додаткових запитання (за вибором викладача).

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- модульні контрольні роботи;
- тести трьох рівнів складності;
- фіксовані виступи;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- індивідуальне та групове виконання ситуаційних завдань;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

№ з/п	Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Бали рейтингу	Максимальна кількість балів
1. Бали поточної успішності за участь у семінарських заняттях			
Критерії оцінювання		5 балів	
Відмінно («5») – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.		5	
Добре («4») – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.		4	
Задовільно («3») – студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.		3	
Незадовільно («2») – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.		2	
Незадовільно («1») – студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.		0-1	
2. Самостійна робота студентів			
Критерії оцінювання		5 балів	
• розгорнутий, вичерпний виклад змісту питань; • повний перелік необхідних для розкриття змісту питань категорій та законів; • використання актуальних фактичних та статистичних даних, матеріалів останніх подій в економічній сфері в країні та за її межами; • використання матеріалів періодики;		4-5	

- проведений опис об'єктів.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

шкала ECTS, бали	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички
1	2	3
A 90 – 100 відмінно	Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести закони та принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань	Студент самостійно розв'язує типові задачі різними способами, стандартні, комбіновані й нестандартні проблеми задачі здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних і лабораторних робіт студент дотримується всіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати
B 80 – 89 добре	Студент знає і може самостійно сформулювати основні закони, теореми, принципи та пов'язати їх з реальними явищами, може привести як словесне, так і математичне формулювання основних положень теорії, навести приклади їх застосування в практичні й діяльності, але не завжди може самостійно довести їх.	Студент самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) вправи і задачі, володіє базовими навичками з виконання необхідних математичних операцій та перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти розрахункову схему та обрати раціональний метод розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату.
C 70 – 79 добре	Володіє інформацією з рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але невпевнено володіє матеріалом для вирішення проблемних задач та припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного матеріалу. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його	При виконанні практичних або лабораторних робіт студент може самостійно підготувати робоче місце, виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки

	відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	
D 60 – 69 задовільно	Студент відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії (аксіоми, закони, принципи), знає умовні позначки основних величин та їх розмірність, може записати окремі вирази теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може	Студент може розв'язати найпростіші типові задачі за зразком, виявляє здатність виконувати основні елементарні операції та перетворення, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити метод її розв'язання.
E 50 – 59 задовільно	Студент засвоїв основні поняття та положення навчальної дисципліни, але невпевнено орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність знань	При виконанні практичних завдань студент виконує роботу за зразком (інструкцією), але з помилками; робить висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи.
F_x 35 – 49 з можливістю перескласти	Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії (аксіоми, теореми, принципи, закони)	Студент знає умовні позначення, вміє розв'язувати задачі лише на відтворення основних формул, здійснювати найпростіші математичні дії.
F 1 – 34 незадовільно з обов'язковим повторним курсом	Основи курсу студентом не освоєні, завдання не виконані, знання не продемонстровані.	При виконанні практичних робіт студент вміє користуватися окремими прикладами, але не може самостійно виконати роботу і зробити висновки

Екзамен

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)	Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
---	---------------------------	--------------------

Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	100
7	7	8	8	6	6	6	6	6		

5. Рекомендована література -основна

1. Чейз Р.Б., Джейкобс Ф.Р., Аквилано Н.Дж., Производственный и операционный менеджмент, 10-е изд.: Пер. с англ. под ред. Н.А. Коржа. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2007. – 1184 с.
2. Чейз Р.Б., Эквилан Н.Дж., Якобс Р.Ф. Производственный и операционный менеджмент, 8-е изд.: Пер. с англ. под ред. Н.А. Коржа. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2001. – 704 с.
3. Стивенсон В.Дж. Управление производством / Пер. с англ. – М.: ООО «Изд-во «Лаборатория Базовых Знаний», ЗАО «Изд-во БИНОМ», 1998. – 928 с.
4. Хейзер, Джей Операционный менеджмент: учебник для слушателей, обучающихся по программам «Мастер делового администрирования» / Джей Хейзер, Барри Рендер; пер. И. Малкова. – 10-е изд. – Санкт-Петербург [и др.]: Питер, 2016. – 1056 с.
5. Найджел Слак, Стюарт Чеймберс, Роберт Джонстон. Организация, планирование и проектирование производства. Операционный менеджмент: перевод с 5-го английского издания. – Москва: Инфра-М, 2014. – 789 с.
6. Пивоваров С.Э., Максимцев И.А., Рогова И.Н., Хутиева Е.С. Операционный менеджмент: Учебник для вузов. Стандарт третьего поколения. – СПб.: Питер, 2011. – 544 с.
7. Ильдеменов С.В. Операционный менеджмент: учебник / С.В. Ильдеменов, А.С. Ильдеменов, С.В. Лобов. – М.: ИНФРА-М, 2019. – 337 с.
8. Операционный менеджмент: Учебное пособие. MBA, MANCOSA-НГУЭУ / Пер. с англ. – Новосибирск: НГУЭУ, 2007. – 206 с.
9. Гелловэй Л. Операционный менеджмент. – СПб.: Питер, 2002. – 320 с. (Серия «Теория и практика менеджмента»).
10. Трут О.О. Операційний менеджмент: підручник / О.О. Трут. – К.: Академвидав, 2013. – 348 с. 116
11. Капінос Г.І. Операційний менеджмент [текст]: навч. посіб. / Г.І. Капінос, І.В. Бабій. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 352 с.
12. Іванов М.М. Операційний менеджмент: навч. посіб. / М.М. Іванов, П.В. Комазов. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
13. Омеляненко Т.В. Операційний менеджмент: навч. посіб. / Т.В. Омеляненко. – К.: КНЕУ, 2009. – 478 с.
14. Омеляненко Т.В., Задорожна Н.В. Операційний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2003. – 236 с.
15. Васильков В.Г. Організація операційної діяльності підприємства [Електронний ресурс]: підручник / В.Г. Васильков, Н.В. Василькова. – К.: КНЕУ, 2015. – 502 с.
16. Васильков В.Г. Організація і управління процесами виробництва: навч. посіб. / В.Г. Васильков, Н.В. Василькова. – К.: КНЕУ, 2011. – 503 с.
17. Васильков В.Г. Організація виробництва: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 524 с.
18. Організація виробництва: Навч. посібн. / В.О. Онищенко, О.В. Редкін, А.С. Старовірець, В.Я. Чевганова. – К.: Лібра, 2003. – 336 с.
19. Організація виробництва. Практикум [Текст]: навч. посібник / В.О. Онищенко, О.В. Редкін, А.С. Старовірець, В.Я. Чевганова. – К.: Лібра, 2005. – 376 с.
20. Яковлев А.І. [та ін.]; ред. А.І. Яковлев, С.П. Сударкіна, М.І. Ларка Організація виробництва: підручник. Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків: НТУ «ХПІ», 2016. – 436 с.
21. Сумець О.М. Основи операційного менеджменту: Підручник / Для студентів економ. спец. Під ред. проф. О.Л. Яременка. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 416 с.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ДЕРЖАВНЕ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ
обов'язкова

Освітньо-професійна програма “МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І АДМІНІСТРУВАННЯ”

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: Поченчук Г.М., доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, д.е.н.

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/pochenchuk-galyna-myhajlivna>

Контактний тел. **050 434 56 87**

E-mail: g.pochenchuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=446>

Консультації Очні консультації: за попередньою домовленістю.
Онлайн консультації: понеділок з 12.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Державне та регіональне управління» спрямована на формування у студентів сучасного мислення та спеціальних знань у галузі управління на національному та регіональному рівнях; набуття умінь та формування компетенцій, необхідних для виконання функцій менеджменту організації (підприємства), пов'язаних із взаємодією з органами державної влади і місцевого самоврядування. Дисципліна орієнтує на вироблення умінь та навичок здійснення оцінки проблематики державного та регіонального управління, а також виконання функцій менеджменту органів державної влади та місцевого самоврядування на основі знань методів державного регулювання, спеціального інструментарію державного управління в різних сферах суспільного розвитку..

2. Мета навчальної дисципліни: набуття знань, вмінь і практичних навичок, необхідних для виконання функцій менеджменту організації, пов'язаних із взаємодією з органами державної влади і місцевого самоврядування, в рамках субординаційних, реординаційних і координаційних зв'язків, а також для виконання функцій та реалізації повноважень органів державної влади і місцевого самоврядування.

3. Пререквізити. Проблематика вивчення навчальної дисципліни «Державне та регіональне управління» охоплює дослідження принципів, функцій, методів і прийомів управління, організації державного апарату і державної служби на державному та регіональному рівнях, форм управлінської діяльності, державно-управлінських відносин, що характеризує зовнішнє середовище функціонування приватних організацій та є змістом діяльності державних організацій різних сфер. Тому з метою кращого опанування тематики дисципліни передують її вивченню такі курси як «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Історія економіки та економічної думки», «Статистика», «Економетрика», «Менеджмент», «Теорія організації».

4. Результати навчання.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Державне та регіональне управління» є формування ряду загальних та професійних компетентностей, а також забезпечення програмних результатів навчання, які передбачені освітньою програмою в межах змістовної проблематики курсу.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності:

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

ФК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

ФК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

ФК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни _____												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна	індивідуальні завдання	
Денна	3-й	6-й	4	120	2	30	30					іспит
Заочна	3-й	6-й	4	120	1							іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади державного управління та система органів державної влади.												
Тема 1. Основи теорії державного управління	10	2	2			6	10	1				9
Тема 2. Державна влада та державне управління	8	2	2			4	8	1				7

Тема 3. Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку	9	3	2			4	9	1				8
Тема 4. Роль різних гілок влади у процесі державного управління	8	2	2			4	8	1				7
Тема 5. Державне управління на регіональному рівні	9	2	3			4	9	1				8
Тема 6. Система органів державної влади в Україні: конституційні основи їх функціонування, роль в управлінні	8	2	2			4	8	1				7
Тема 7. Центральні органи виконавчої влади в Україні	8	2	2			4	8		2			6
Змістовий модуль 2. Регіональні органи влади та державна служба.												
Тема 8. Регіональні органи державного управління	9	2	2			5	9	1				8
Тема 9. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні	10	3	2			5	10	1				9
Тема 10. Внутрішня організація та управління органу державної влади	8	2	2			4	8	1				7
Тема 11. Державна служба в Україні	8	2	2			4	8		2			6
Тема 12. Ефективність державного управління. Державний контроль у сфері виконавчої влади	8	2	2			4	8	1				7

Тема 13. Відносини органів публічної влади в системі управління	8	2	2			4	8	1				7
Тема 14. Розвиток системи державного та регіонального управління	9	2	3			4	9	1				8
Усього годин	120	30	30			60	120	12	4			104

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1.	Державне та регіональне управління у системі суспільних наук, інші науки і галузі знань.
2.	1. Моделі державного управління: світовий досвід. 2. Структура державного управління у провідних країнах світу: інституційний, функціональний та організаційний аналізи; центральні, регіональні та місцеві органи управління, їх ієрархія, проблеми взаємодії. 3. Використання зарубіжного досвіду державного управління у вітчизняній практиці.
3.	1. Вплив держави на розвиток інформаційного простору, формування суспільної свідомості. 2. Державне управління і сфера особистого життя людини.
4.	Особливості організаційної структури державного управління в зарубіжних країнах.
5.	1. Регіональне управління та місцеве самоврядування. 2. Поняття та суть місцевого самоврядування. Його основні ознаки та принципи, моделі управління. 3. Роль органів місцевого самоврядування у розвитку регіону. Централізація та децентралізація влади.
6.	Історичний досвід державного управління в Україні.
7.	Історія формування і функціонування центральних органів виконавчої влади.
8.	Господарсько-правовий механізм діяльності територій із спеціальним статусом.
9.	Всесвітня Декларація місцевого самоврядування, Європейська Хартія місцевого самоврядування та проблеми функціонування інституту місцевого самоврядування в Україні.
10.	1. Зміст та особливості організаційної структури органу державної влади 2. Підходи та методи побудови організаційних структур органу державної влади
11.	Бюрократія і бюрократизм у державному управлінні: світові тенденції та вітчизняна специфіка.
12.	Громадський контроль за діяльністю органів державного управління.
13.	1. Основні напрями взаємодії органів публічної влади з трудовими колективами та суб'єктами господарювання 2. Взаємовідносини органів державної влади й місцевого самоврядування із судовими та правоохоронними органами. 3. Співпраця органів публічної влади та громадян.
14.	Протидія корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є стандартизовані тести; проекти (індивідуальна та групові); аналітичні звіти; реферати; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; контрольні роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Система оцінювання знань, умінь та навичок студентів, набутих під час вивчення дисципліни містить такі складові:

- поточний контроль результатів навчальної діяльності студентів та оцінювання її результатів під час вивчення дисципліни;
- підсумковий контроль результатів навчальної діяльності студентів та оцінювання її результатів після вивчення дисципліни.

Поточний контроль результатів навчальної діяльності студентів здійснюється з **метою** перевірки знань, умінь та навичок студентів під час проведення аудиторних занять, а також для перевірки результатів виконання завдань самостійної роботи. Проводиться на кожному занятті. Оцінюється рівень розуміння студентом теоретичного матеріалу, вміння формулювати запитання по темі та давати на нього відповідь, якість підготовки питань, що виносяться на самостійне вивчення.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є показником рівня засвоєння студентами навчальної програми та виконання вимог самостійної роботи студентів. Результати поточного контролю є основною інформацією для визначення оцінки при проведенні іспиту і становлять 60% при визначенні підсумкової оцінки. Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті.

Сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих студентом у процесі навчання оцінюється за такими критеріями:

- "відмінно" – студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;
- "добре" – студент добре засвоїв теоретичний матеріал заняття, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; володіє практичними навичками, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичних навичок;
- "задовільно" – студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, припускається помилок при виконанні практичних навичок;
- "незадовільно" – студент не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2								40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МКР	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	МКР		
3	3	3	3	3	3	3	9	3	3	3	3	3	3	3	9		

7. Рекомендована література -основна

1. Державне та регіональне управління. *Менеджмент і адміністрування*: підручник для бакалаврів: у 3 т. / за ред. Галушки З. І., Запукляка В. М., Саєнка О. С. Чернівці: ЧНУ. 2013. Т. 2. С. 7–80.
2. Державне та регіональне управління : навчальний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» / за ред. проф. С. І. Архирєєва. Харків : Видавництво Іванченка І.С. 2018. 128 с.
3. Державне та регіональне управління : навч.посібник за заг. ред. А.Ф. Мельник . Тернопіль: Економічна думка, 2014. 452 с.
4. Конституція України. К.: Юрид.літ.,1996. 50 с.
5. Авер'янов В.Б. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право. К. : Юстиніан. 2007. 288 с.
6. Воронкова В.Г Менеджмент в державних організаціях: навч. посіб. К.: Професіонал. 2004. 256 с.
7. Глен Райт. Державне управління. К. 1994. 113 с.
8. Михайловська О. В., Філіппова Н. В., Ладонько С. С. Аналіз теоретичних підходів до визначення сутності складних дефініцій публічного управління та адміністрування. URL: <http://www.univer.km.ua/visnyk/1549.pdf>
9. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / Ред. кол.: К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, В.А. Дерезь (відп. ред.). К.: ФОП Москаленко О.М. 2017. 796 с.
10. Проблеми реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні: монографія / за заг. ред. Т. Е. Василевської. Київ : НАДУ. 2018. 256 с.
11. Романюк С.А. Децентралізація: теорія та практика застосування : монографія/ С. А. Романюк. Київ : 2018. 216 с.

.....

7. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua/>
3. Закон України «Про державну службу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.
4. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
5. Концепція впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyi-vprovadzhennya-informacijnoyi-sistemi-upravlinnya-lyudskimi-resursami-v-derzhavnih-organah-ta-zatverdzhennya-planu-zahodiv-shodo-yiyi-realizaciyi?_ga=2.141705394.168557516.1602342158-765956128.1602342158
6. Концепція запровадження посад фахівців з питань реформ. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/249552384?_ga=2.141705394.168557516.1602342158-765956128.1602342158

7. Концепція реформування системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-konceptiyi-vprovadzhennya-informacijnoyi-sistemi-upravlinnya-lyudskimi-resursami-v-derzhavnih-organah-ta-zatverdzhennya-planu-zahodiv-shodo-yiyi-realizaciyi?_ga=2.189409067.168557516.1602342158-765956128.1602342158
8. Інструмент інституціональної розбудови TAIX. URL: <http://www.center.gov.ua/component/k2/item/747-%D0%B0%D0%BF%D0%BB%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96-%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B8-taix>
9. Інструмент інституціональної розбудови Twinning. URL: <http://www.center.gov.ua/component/k2/item/3567-%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82-%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B1%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B8-twinning>
10. Органи виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/catalog>
11. Офіс реформ Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/uryad-ta-organi-vladi/ofis-reform-kabinetu-ministriv-ukrainu>
12. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. URL: <https://www.president.gov.ua/>
13. Програми діяльності Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/programa-dij-uryadu>
14. Реформа державного управління. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-derzhavnogo-upravlinnya>
15. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-rozporyadzen-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-24-chervnya-2016-r-474-i-vid-27-grudnya-2017-r-1013?_ga=2.141705394.168557516.1602342158-765956128.1602342158
16. Центр адаптації державної служби до стандартів Євросоюзу. URL: <http://www.center.gov.ua/>
17. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра маркетингу, інновацій та регіонального розвитку

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ЛОГІСТИКА

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування

Спеціальність 073-МЕНЕДЖМЕНТ

Галузь знань 07-УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

Мова навчання українська

Розробник: к.е.н. Зрибнева І.П., доцент кафедри маркетингу, інновацій та регіонального розвитку

Профайл викладача (-ів) http://mmix.cv.ua/staff/zribneva_iryna
Контактний тел. +38-050-757-22-28
E-mail: i.zrybneva@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=237>
Консультації

Офлайн консультації: середа 14.00-15.00

Онлайн-консультації: п'ятниця з 14.00 до 15.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Логістика є найбільш прогресивним науково-прикладним напрямком діяльності господарюючих суб'єктів, який у взаємозв'язку з менеджментом і маркетингом являє собою оптимальний варіант системи управління в економіці.

2. Мета навчальної дисципліни:

- формування у майбутніх спеціалістів системних знань і розуміння концептуальних основ логістики;
- виявлення загальних закономірностей розвитку логістичних систем та процесів, особливостей формування логістичних потоків та ланцюгів;
- розуміння сутності, завдань, функцій основних сфер та областей логістики;
- набуття практичних навичок щодо вибору та прийняття логістичних рішень;
- набуття навичок самостійної роботи щодо засвоєння навчального матеріалу та виконання науково-дослідних завдань.

3. Пререквізити. Здобувач вищої освіти має володіти знаннями в області Менеджменту, Маркетингу, Інформаційних технологій, що підвищує ефективність засвоєння курсу.

4. Результати навчання. Результатом вивчення дисципліни «Логістика» є набуття здобувачами освіти за ОП «Менеджмент організацій і адміністрування» наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

<i>Інтегральна компетентність</i>	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.
<i>Загальні компетентності</i>	ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу. ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні
<i>Спеціальні (фахові) компетентності</i>	СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. СК16. Здатність визначати потенційні ринкові можливості та формувати на цій основі нові бізнес-ідеї.
<i>Програмні результати навчання</i>	ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень. ПРН9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи. ПРН16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним. ПРН17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера. ПРН18. Ідентифікувати симптоми та основних чинників розвитку організації та узагальнювати результати її діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- наукові та методологічні основи логістики;
- сутність логістичної місії;
- термінологічний апарат логістики;
- функціональні області та сфери логістики;
- методи вирішення логістичних завдань.

Вміти:

- визначати цілі логістики та способи їх досягнення;
- аналізувати матеріальні та пов'язані з ними потоки;

- формувати логістичні ланцюги;
- визначати потреби у матеріальних ресурсах;
- розраховувати основні показники базових та допоміжних сфер логістики;
- оптимізувати потокові процеси в логістичних системах;
- виконувати розрахунки за допомогою використання спеціалізованих комп'ютерних програм.

Бути готовим:

- приймати ефективні логістичні рішення щодо оптимізації витрат;
- застосовувати набуті знання при вивченні професійно-орієнтованих дисциплін, при проходженні практик, у бізнесовій діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни Логістика												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2021/2022	6	5	150	3	30	30			90		екзамен
Заочна	2021/2022	6	5	150	3	8	8			134		екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Теми лекційних занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛОГІСТИКИ	12	2	2			8	12		1			11
Тема 2. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ЛОГІСТИЧНИХ ПОТОКІВ	12	2	2			8	12	1				11
Тема 3. ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ І ЛАНЦЮГИ	12	2	2			8	12	1				11
Тема 4. ЛОГІСТИКА ПОСТАЧАННЯ. ЗАКУПІВЕЛЬНА ЛОГІСТИКА	12	2	4			6	12	1	1			10
Тема 5. ВИРОБНИЧА ЛОГІСТИКА	12	4	2			6	12	1				11
Тема 6. РОЗПОДІЛЬЧА (ЗБУТОВА) ЛОГІСТИКА	12	2	4			6	12	1	1			10
Тема 7. ІНФОРМАЦІЙНА ЛОГІСТИКА	12	4	2			6	12	1	1			10
Тема 8. ЛОГІСТИКА ЗАПАСІВ	12	2	2			8	12		1			11
Тема 9.	12	2	2			8	12		1			11

СКЛАДСЬКА ЛОГІСТИКА												
Тема 10. ТРАНСПОРТНА ЛОГІСТИКА	15	2	4			9		15	1	1		13
Тема 11. СЕРВІСНА ЛОГІСТИКА	12	2	2			8		12	1			11
Тема 12. ЛОГІСТИКА У РІЗНИХ ВИДАХ ТА СФЕРАХ ДІЯЛЬНОСТІ	15	4	2			9		15		1		14
Усього годин	150	30	30			90		150	8	8		134

5.3. Самостійна робота

1. Зародження логістики як теоретичної концепції
2. Історія та етапи розвитку логістики
3. Наукові підходи до тлумачення поняття «логістика»
4. Основні принципи логістики
5. Логістичні концепції
6. Наукові парадигми логістики
7. Основна місія логістики
8. Логістичний мікс. Правило «7R»
9. Основні завдання логістики
10. Функції логістики та їх класифікація
11. Організація збутової діяльності підприємства на засадах логістики
12. Логістика складування, визначення та призначення складів
13. Транспортні системи, як об'єкт оптимізації у логістиці товаропросування
14. Роль логістики у проектуванні транспортних терміналів
15. Товарна політика підприємства, що працює за принципами комерційної логістики
16. Основні системи управління запасами
17. Поняття логістичного сервісу, роль сервісу у діяльності торговельних підприємств
18. Удосконалення торговельних систем на засадах логістики
19. Інформаційні системи у логістиці
20. Логістична оптимізація матеріальних потоків
21. Взаємодія комерційної логістики з основними управлінськими функціями підприємства
22. Управління системою доставки продукції на підприємстві
23. Робота логістичних систем в умовах нестабільного ринку
24. Канали розподілу товарів та послуг та їх функції
25. Мультиканальна логістика
26. Види складів, основні проблеми і завдання складської діяльності
27. Засоби для укрупнення та перевезення вантажів
28. Визначення оптимальних розмірів замовлень на постачання продукції
29. Розміщення центрів зберігання та розподілу матеріальних потоків
30. Взаємозв'язок маркетингових та логістичних інформаційних систем
31. Оптимізація витрат на зберігання запасів у складських системах
32. Принципи побудови логістичних інформаційних систем
33. Функціональний взаємозв'язок логістики з маркетингом і плануванням виробництва
34. Контроль ефективності розподілу продукції.
35. Фактори і тенденції розвитку сучасної логістики
36. Ефективні методи вирішення логістичних завдань
37. Шляхи оптимізації матеріальних потоків у виробництві
38. Ефективність застосування логістичного підходу до управління матеріальними потоками

39. Сучасні системи та структури розподілу продукції в логістиці
40. Цифровізація логістичних інформаційних систем
41. Сучасні системи оцінки виробничих запасів
42. Фактори ефективного функціонування логістики складування
43. Проблеми і рішення сучасної транспортної логістики в Україні
44. Формування підсистеми логістичного сервісу
45. Інтегрована логістика
46. Реорганізація діяльності підприємства на основі логістики
47. Інновації в логістиці
48. Застосування логістичних методів до вирішення завдання ціноутворення
49. Вплив ринкової політики фірми на формування стратегії логістики
50. Фактори і тенденції розвитку сучасної логістики

Теми практичних занять

№	Назва теми
1	ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИКИ
2	РОЗРАХУНОК ВЕЛИЧИНИ СУМАРНОГО МАТЕРІАЛЬНОГО ПОТОКУ
3	АЛГОРИТМ ПОБУДОВИ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ ТА ЛАНЦЮГІВ
4	ОЦІНКА ТА ВИБІР ОПТИМАЛЬНИХ ПОСТАЧАЛЬНИКІВ
5	РОЗРАХУНОК ЕКОНОМІЧНОГО РОЗМІРУ ЗАМОВЛЕННЯ (ECONOMIC ORDER QUANTITY - EOQ)
6	РОЗРАХУНОК ПАРАМЕТРІВ МІКРОЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ
7	РОЗРАХУНОК ЕФЕКТИВНОСТІ КАНАЛІВ РОЗПОДІЛУ
8	РОЗРАХУНОК РОЗТАШУВАННЯ РОЗПОДІЛЬНОГО ЦЕНТРУ
9	ВИКОРИСТАННЯ В ЛОГІСТИЦІ ТЕХНОЛОГІЙ АВТОМАТИЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ШТРИХОВИХ КОДІВ
10	РАНЖУВАННЯ ЗАПАСІВ ЗА ABC/XYZ-АНАЛІЗОМ
11	РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ СКЛАДСЬКОЇ ЛОГІСТИКИ
12	ВИРІШЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАДАЧ
13	ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОГО МАРШРУТУ ПЕРЕВЕЗЕННЯ
14	ОЦІНКА РІВНЯ ЛОГІСТИЧНОГО СЕРВІСУ
15	МЕНЕДЖМЕНТ ЛОГІСТИКИ В РІЗНИХ СФЕРАХ ТА ВИДАХ ДІЯЛЬНОСТІ

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента.

Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовленості студента і здійснюється під час проведення аудиторних та інших занять, при оцінюванні лабораторних та контрольних робіт, виконання індивідуальних і командних завдань самостійної роботи.

Підсумковий контроль (екзамен) проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Засоби оцінювання результатів навчання:

- контрольні роботи;
- тести;
- укладання словника термінів з логістики;
- реферати;

- розрахункові, розрахунково-графічні практичні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань самостійної роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Максимальна підсумкова оцінка за шкалою ЧНУ, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни «Логістика», становить 100 балів, що виводиться із суми балів поточного контролю (до 60 балів), підсумкового контролю (екзамену) – до 40 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)													Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	Σ	40	100
4	4	4	6	5	6	5	5	5	6	5	5	60		

T1, T2 ... T12 – теми дисципліни Логістика

Кількість балів за кожен тему виводиться із суми поточних видів контролю. Практичні заняття проводяться з метою формування у студентів практичних умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірки та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Відповідно до навчального плану, студент виконує завдання самостійної роботи, за результатами якої виявляється ступінь засвоєння теоретичних положень та набуття практичних навичок з прийняття логістичних рішень. Оцінки з практичних занять та за самостійну роботу враховуються при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.

Якщо студент в результаті поточного контролю набрав менше 30 балів, він вважається не атестованим та не допускається до складання екзамену. Допущеним до складання екзамену студент може бути лише у разі відпрацювання всього матеріалу, передбаченого навчальним планом у повному обсязі, або тієї частини навчального матеріалу, за який отримано незадовільну оцінку, або за яким він не атестований.

На екзамені можна отримати максимум до 40 балів за наступні види завдань:

- за перше теоретичне питання студент отримує до 10 балів (за розгорнуту відповідь);
- за друге завдання (терміни і категорії) – до 10 балів (за кожне правильне визначення терміну/категорії студент отримує 2 бали);
- за третє завдання (тести) в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/mod/quiz/view.php?id=62767> – до 10 балів (20 тестових питань, за кожен правильну відповідь на тестове питання студент отримує 0,5 бали);
- за четверте завдання (практична задача) – до 10 балів.

Підсумкова оцінка проводиться за стобальною шкалою ЧНУ, за шкалою ECTS (відповідно до вимог Болонської угоди) та національною шкалою. Відповідність між ними встановлюється за такою схемою:

Оцінка за шкалою ЧНУ	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	Пояснення за розширеною шкалою
90 – 100	A	Відмінно	відмінно
80 – 89	B	Добре	дуже добре
70 – 79	C		добре
60 – 69	D		задовільно

50 – 59	E	Задовільно	достатньо
35 – 49	FX	Незадовільно	(незадовільно) з можливістю повторного складання
1 – 34	F		(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

7. Література:

7.1 Базова (основна)

1. Тюріна Н., Гой І., Бабій І. Логістика: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2019. 392 с.
2. Окландер М.А. Логістика: Київ: Видавництво Центр навчальної літератури, 2018. 346 с.

7.2 Допоміжна

1. Афанасенко І.Д, Борисова В.В. Цифровая логистика: учебник для вузов. СПб: Питер, 2019. 272 с.
2. Бауэрсокс Д.Д. Логистика: интегрированная цепь поставок: пер. с англ./ Д.Д. Бауэрсокс, Д.Д. Клосс; 2-е изд. М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2005. 640 с.
3. Борисенко І.І. Логістика. Навчальний посібник для ВНЗ / Борисенко І.І., Мішина С.В., Азаренкова Г.М. К. : Знання, 2008. 566 с.
4. Гаджинский А.М. Логистика: методические рекомендации к изучению тем раздела "Методологические и концептуальные основы логистики". М.: МУПК, 2000. 30 с.
5. Гаджинский А.М. Основы логистики: учеб. пособие. М.: Информационно-внедренческий центр "Маркетинг", 2000. 121 с.
6. Дональд Ф. Вуд, Пол Р. Мерфи Современная логистика / перевод. с англ. Пелявский О. М.: Вильямс, 2016. 720 с.
7. Кальченко А.Г. Логістика: Підручник / Кальченко А.Г. К.: КНЕУ, 2006. 284с.
8. Крикавський Є. Логістика та управління ланцюгами поставок: Навч. посібник / Є. Крикавський, О. Похильченко, М. Фертч. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 844 с.
9. Пономарьова Ю.В. Логістика: Навчальний посібник / Пономарьова Ю.В. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. 192 с.
10. Смирнов І., Косарева Т. Транспортна логістика. Київ: Видавництво Центр навчальної літератури, 2018. 224с.
11. Сумець О.М. Логістика: теорія та практика. Навчальний посібник для ВНЗ / Сумець О.М., Алькема В.Г. К.: Професіонал, 2008. 272 с.
12. Уотерс Д. Логистика. Управление цепью поставок: пер. с англ. / Д. Уотерс. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. 503 с.
13. Чернописька Н.В. Логістика: компендіум і практика. Навчальний посібник для ВНЗ / Чернописька Н.В., Чухрай Н.І., Крикавський Є.В. К.: Кондор, 2009. 340 с.
14. Шрайбфедер Дж. Эффективное управление запасами / Шрайбфедер Дж., Пер. с англ. М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. 304 с.

8. Інформаційні ресурси

1. <https://ula-online.org/ua>
2. <https://ukrlogistica.com.ua>
3. <http://translogistics.com.ua>
4. <http://logistika.in.ua>
5. <https://mtu.gov.ua/files/Logistics.pdf>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Управління персоналом

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма

МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І АДМІНІСТРУВАННЯ

(назва програми)

Спеціальність 073 Менеджмент

(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Запукхляк Володимир Михайлович, доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н., доцент

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/zapuhlyak-volodymyr-myhajlovych>

(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача (-ів))

Контактний тел. + 380 372 52 65 51

Е-mail: v.zapukhlyak@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2854>

Консультації Очні консультації: за попередньою домовленістю.
Онлайн-консультації: вівторок з 13:00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни). “Управління персоналом” викладається на третьому курсі. Знання, отримані в рамках навчальної дисципліни, покликані забезпечити цілісність сприйняття інших управлінських дисциплін, набуття управлінських навичок, допоможуть при виконанні кваліфікаційних робіт, є важливою складовою системи мислення менеджера та ефективного прийняття управлінських рішень.

2. Мета навчальної дисципліни: формування комплексної системи знань, сучасного управлінського мислення у сфері планування, формування, перерозподілу і раціонального використання людських ресурсів організації на засадах високої економічної та соціальної ефективності колективу і забезпечення конкурентних переваг.

3. Пререквізити. “Економічна теорія”, “Мікроекономіка”, “Менеджмент”.

4. Результати навчання

Фахові компетенції

ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

ФК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

ФК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

ФК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <i>Управління персоналом</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	II	4,5	135	2	30	30	-	-	75	-	іспит
Заочна	3	II	4,5	135	2	10	6	-	-	119	-	іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. <i>Соціально-економічні засади управління персоналом</i>											
Тема 1. Управління персоналом у системі менеджменту організацій		4	4	-	-	7		1	1	-	-	10
Тема 2. Управління персоналом як соціальна система		2	2	-	-	6		1	1	-	-	9
Тема 3. Соціальне партнерство в організації		2	2	-	-	6		1		-	-	9
Тема 4. Формування колективу організації		2	2	-	-	6		1	1	-	-	9
Тема 5. Згуртованість та соціальний розвиток колективу		2	2	-	-	5		1		-	-	9
Тема 6. Організування діяльності та функції служб персоналу		2	2	-	-	5				-	-	9
Разом за ЗМ 1	63	<i>14</i>	<i>14</i>	-	-	35	63	5	3	-	-	55
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. <i>Технологія та методи управління персоналом</i>											
Тема 1. Кадрова політика і стратегія управління персоналом організації		4	4	-	-	7		1	1			10
Тема 2. Кадрове планування в організаціях		2	2	-	-	6		1				9
Тема 3. Організація набору та відбору персоналу		2	2	-	-	7		1	1			9
Тема 4. Оцінювання персоналу в організації		2	2	-	-	5		1				9

Тема 5. Управління розвитком і рухом персоналу організації		2	2	-	-	5			1			9
Тема 6. Управління процесом вивільнення персоналу		2	2	-	-	5		1				9
Тема 7. Ефективність управління персоналом		2	2	-	-	5						9
Разом за ЗМ 2	72	16	16			40	72	5	3			64
Усього годин	135	30	30			75	135	10	6			119

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Тема 1. Управління персоналом у системі менеджменту організацій Роль та значення управління персоналом як науки. Людина як суб'єкт і об'єкт управління персоналом. Орієнтація персоналу на корпоративну культуру. Особливості та роль персоналу в досягненні конкурентоспроможності сучасних організацій. Проблеми та тенденції у кадровому менеджменті успішних компаній. Управління персоналом як специфічна функція менеджменту. Зміст понять «трудові ресурси», «персонал», «трудовий потенціал» «кадри». Системний підхід до управління персоналом організації. Основні елементи (підсистеми) управління персоналом. Етапи історичного розвитку управління персоналом. Аналіз сучасних концепцій і теорій управління персоналом. Зміст концепцій «управління кадрами», «управління персоналом», «менеджмент персоналу», «управління людськими ресурсами». Особливості управління персоналом у закордонних компаніях: можливості використання досвіду.
2	Тема 2. Управління персоналом як соціальна система Характерні риси особистості, що пов'язані з її поведінкою в організації. Поняття особистості. Ціннісна орієнтація працівника. Індивід й індивідуальність: спільне та відмінне персоналу. Класифікація персоналу за категоріями та її характеристика: виробничий персонал (робітники) та управлінський персонал (службовці), зміст виконуваних функцій та основні категорії в організаціях різних сфер діяльності. Основні характеристики персоналу організації. Чисельність та структура персоналу організації. Нормативна, фактична облікова та середньооблікова чисельність працівників організації. Структура персоналу: організаційна, соціальна, штатна, рольова, функціональна. Співвідношення та зміст понять «професія», «спеціальність», «кваліфікація», «посада». Вимоги до професійно-кваліфікаційного рівня працівників. Компетентність і компетенції працівника. Види компетенцій та їх рівні. Професійна компетентність і професійна придатність.
3	Тема 3. Соціальне партнерство в організації

	Соціальне партнерство як засіб узгодження інтересів роботодавця і працівників. Механізм функціонування системи соціального партнерства: функції і завдання, законодавча база. Інтереси роботодавця і працівників: спільність і розбіжність, імовірність виникнення і загострення конфліктів. Колективний договір як засіб зміцнення соціального партнерства. Сторони та зміст колективного договору. Порядок укладання та реєстрації колективного договору. Строк чинності колективного договору та контроль за його виконанням. Регулювання соціально-трудових відносин в організації. Громадські організації. Роль профспілкової організації у представництві інтересів найманих працівників.
4	Тема 4. Формування колективу організації Колектив як соціальна група. Ознаки колективу: єдність мети, умовна відокремленість, організаційна та територіальна єдність. Функції колективу та його різновиди в організації. Роль керівника та менеджера з персоналу у формуванні колективу. Види структур трудового колективу: функціональна, професійно-кваліфікаційна, соціально-демографічна, вікова, соціально-психологічна, соціально-класова. Колектив як вища форма внутрішньої організації групи. Ознаки колективу. Принципи та етапи процесу створення трудового колективу. Роль корпоративної культури у формуванні колективу організації: норми, цінності, традиції. Формальна і неформальна структура трудового колективу. Типи формальних груп в організації. Фактори утворення неформальних груп та основні ознаки їх існування. Різновиди малих груп в управлінні персоналом. Чинники ефективної роботи групи. Специфіка жіночих колективів.
5	Тема 5. Згуртованість та соціальний розвиток колективу Згуртованість колективу: сутність і стадії. Особливості управління персоналом на етапах розвитку колективу. Колективи згуртовані, розчленовані та роз'єднані. Фактори, що впливають на згуртованість колективу. Поняття про команду та командну роботу в управлінні персоналом. Колектив і команда: спільне та відмінне. Соціально-психологічні особливості колективу як об'єкта управління. Психологічна сумісність членів колективу та чинники, що її обумовлюють. Соціальні ролі особистості. Вимоги до психологічних якостей працівників і керівників сучасних організацій. Методи вивчення соціально-психологічного клімату в колективі. Сутність і значення соціального розвитку колективу. Зміст, етапи розробки проекту, затвердження та реалізація плану соціального розвитку. Характеристика основних розділів і документальне відображення. Методи збирання соціальної інформації.
6	Тема 6. Організування діяльності та функції служб персоналу Призначення та роль сучасних служб персоналу в організації. Стан, проблеми і тенденції розвитку кадрових служб. Основні функції та відповідальність кадрових служб. Статус, організаційна побудова та принципи розподілу повноважень між працівниками кадрових служб. Ролі та функції менеджера з персоналу в організації роботи кадрової служби. Вимоги до ділових, професійних та особистісних рис менеджера з персоналу. Інформаційне та методичне забезпечення служби персоналу. Автоматизовані програми з управління персоналом. Основні регламентуючі документи в організації діяльності кадрових служб. Організація обліку та звітності з персоналу. Заходи з охорони та безпеки кадрової інформації в організації.
7	Тема 7. Кадрова політика і стратегія управління персоналом організації Поняття та значення кадрової політики в організації. Фактори, що впливають на формування кадрової політики та умови її реалізації. Класифікація типів кадрової

	політики за основними ознаками. Зміст кадрової політики на різних етапах життєвого циклу організації. Етапи розробки (проектування) кадрової політики та їх зміст: нормування, програмування та моніторинг персоналу. Розробка та реалізація кадрової політики у концептуальних кадрових документах. Правова база для здійснення сучасної кадрової політики (зміст та протиріччя). Сутність стратегії управління персоналом. Основні типи кадрової стратегії. Взаємозв'язок стратегії розвитку організації, стратегії управління персоналом та кадрової політики. Механізм розроблення та реалізації стратегії управління персоналом. Прогнозування в роботі з персоналом як основа розроблення кадрової стратегії.
8	Тема 8. Кадрове планування в організаціях Поняття кадрового планування. Мета та завдання планування роботи персоналом на підприємстві. Види планування: стратегічне, тактичне, операційне (поточне). Фактори, що впливають на визначення потреб у персоналі. Поняття маркетингу персоналу та його функції. Методи визначення потреб підприємства у персоналі. Характеристика методів планування персоналу. Планування чисельності персоналу за категоріями посад: основна та додаткова потреби у персоналі. Аналіз внутрішніх та зовнішніх джерел майбутніх потреб у персоналі. Способи нормування ресурсів. Оперативний план роботи з персоналом в організації. Індивідуальний план працівника. Структура інформації про персонал.
9	Тема 9. Організація набору та відбору персоналу Зміст процесу набору та наймання працівників. Основні джерела інформації про вакансії. Визначення вакантних місць. Формування вимог до претендентів. Професіограма: модель співробітника і модель посади. Залучення персоналу: створення бази даних кваліфікованих кандидатів для відбору. Характеристика джерел залучення кандидатів. Роль кадрових агентств. Професійна орієнтація та профорієнтаційна робота. Методи та форми професійної орієнтації. Профорієнтація: суть і завдання, організація роботи. Методи управління професійною орієнтацією працівників. Зарубіжний досвід. Моделі та методи відбору працівників. Критерії відбору працівників. Загальні процедури найму персоналу в організаціях. Етапи відбору кадрів. Професійний відбір персоналу. Первинний відбір. Техніка проведення телефонної розмови з приводу працевлаштування. Анкетування. Правила проведення інтерв'ю з представниками різних рівнів управління організації. Види співбесід. Довідки про кандидата. Співбесіда з керівником підрозділу. Аналізування та оцінювання індивідуальних відмінностей претендентів, їх зіставлення. Випробування. Рішення про найм. Трудова адаптація та її види: організаційна, соціально-психологічна, професійна, психофізіологічна. Первинна та вторинна адаптація. Входження та інтеграція. Швидкість трудової адаптації та фактори, що її зумовлюють. Керівна і виховна роль керівника та менеджера персоналу. Інструктаж. Наставництво.
10	Тема 10. Оцінювання персоналу в організації Оцінювання персоналу в сучасній організації. Сутність та різновиди оцінювання персоналу за цілями. Критерії та методи оцінювання персоналу. Якісні, кількісні та комбіновані методи ділового оцінювання працівників організації. Основні принципи ефективного ділового оцінювання працівників. Оцінювання якості роботи різних категорій персоналу. Методи оцінювання управлінського персоналу: за діловими якостями, за складністю виконуваних функцій, за результатами та цілями діяльності. Критерії та різновиди ділового оцінювання керівників: оцінювання результатів основної та другорядної діяльності, оцінювання поведінки в колективі, виконання

	функцій з управління колективом та оцінювання результатів роботи підлеглих. Показники оцінювання різних категорій посад керівників. Основні критерії оцінювання спеціалістів: рівень кваліфікації, творчість і винахідливість, ініціативність, виконавська і трудова дисципліна. Оцінювання робітників і службовців: рівень кваліфікації, виконавська і трудова дисципліна, якісні показники роботи, дотримання правил техніки безпеки тощо. Атестування персоналу: сутність та види. Призначення та зміст атестаційної комісії. Організація та порядок проведення атестації персоналу. Зміст атестації для різних категорій персоналу. Документальне супроводження атестації. Використання результатів атестації персоналу.
11	Тема 11. Управління розвитком і рухом персоналу організації Загальний і професійний розвиток персоналу. Сутність та завдання професійного розвитку персоналу. Виявлення та аналізування потреб персоналу. Навчання персоналу. Програми підготовки персоналу. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації, перепідготовка. Післядипломна та додаткова освіта. Стажування. Зміст понять «самоосвіта», «саморозвиток». Перспективи професійного зростання в Україні. Поняття про трудову кар'єру та службове зростання. Планування та управління службовою кар'єрою працівників. Моделі кар'єри: горизонтальна та вертикальна. Фактори, що визначають напрям та швидкість кар'єри. Створення відповідних умов для кар'єрного зростання працівників. Управління мобільністю кадрів. Аналізування потреб та оцінка плану розвитку персоналу. Планування та підготовка кадрового резерву. Формування списку кадрового резерву за категоріями персоналу. Особливості підготовки резерву управлінських кадрів. Ротація кадрів як форма руху і підвищення кваліфікації працівників. Переміщення, переведення на іншу посаду, роботу. Суміщення професій. Види кадрових нововведень. Інноваційний потенціал працівника.
12	Тема 12. Управління процесом вивільнення персоналу Причини та фактори вивільнення персоналу. Процедура звільнення. Соціальні та виробничі критерії вибору працівників на звільнення. Соціальні гарантії. Особливості виходу працівників на пенсію як форма звільнення. Поняття та значення абсентеїзму. Управління плинністю кадрів та фактори, що їх зумовлюють. Показники абсолютні та відносні. Типові порушення трудової та виконавської дисципліни, причини їх виникнення. Нещасні випадки. Дисциплінарний вплив. Розробка заходів із регулювання плинності персоналу. Управління якістю трудового життя працівників організації. Управління безпекою персоналу: техніка безпеки та охорони здоров'я працівників в організації.
13	Тема 13. Ефективність управління персоналом Система економічних, соціальних та організаційних показників управління персоналом: сутність та зміст. Критерії ефективності управління персоналом. Комплексна оцінка ефективності управління персоналом: сутність, переваги та недоліки у застосуванні. Методи оцінювання ефективності результатів роботи персоналу. Взаємозалежність ефективності діяльності підприємства та результатів роботи персоналу. Показники оцінювання ефективності діяльності підрозділів з управління персоналом. Ефективність витрат на персонал. Роль кадрового аудиту та кадрового консультування в підвищенні ефективності управління персоналом.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Моніторинг навчальних результатів здійснюється на основі:

поточного контролю за підсумками оцінювання експрес-опитувань, тестувань, індивідуального й колективного опрацювання кейсів, виступів, повідомлень, реферативних завдань та участі в дискусіях з проблематики відповідних семінарських занять (максимальна сумарна кількість балів, яку може отримати студент за роботу на семінарських заняттях в рамках одного змістового модуля становить 30 балів);

модульних контрольних робіт (курс передбачає написання 2 модульних контрольних робіт – 10 балів за перший модуль, 10 балів за другий модуль), завдання яких передбачають розкриття сутності відповідних понять, термінів, а також вирішення тестів;

підсумкового контролю у вигляді іспиту (оцінюється в 40 балів). Завдання, які є елементами підсумкового контролю (іспиту), передбачають: розгорнуті відповіді системно-теоретичного характеру; формулювання дефініцій і лаконічних пояснень; тести.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається із суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання екзаменаційних завдань. До залікової відомості заносяться сумарні результати в балах поточного контролю та екзамену.

Засоби оцінювання:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- аналітичні звіти;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- індивідуальний і колективний аналіз кейсів;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
A (90 – 100)	Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Досконало і творчо виконує самостійні ІНДЗ. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою. Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
B (80-89)	Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
C (70-79)	Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.

D (60-69)	Продemonстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
E (50-59)	Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)														Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	MK1	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	MK2	
4	4	3	3	3	3	10	3	3	3	3	3	3	2	10	
30							30								

T1, T2 ... T13 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Балабанова, Л. В., Сардак О. В. Управління персоналом : підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 468 с.
2. Бутенко І.А. Теоретико-методичні засади управління персоналом промислового підприємства : монографія. Одеса : ІПРЕД НАНУ, 2015. 238 с.
3. Дяків О. П., Островерхов В. М. Управління персоналом : навчально-методичний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 288 с.
4. Мороз О.С. Управління людськими ресурсами : навч. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2015. 324 с.
5. Поліщук І.І., Швед В.В. Управління персоналом : навч.-метод. посіб. Вінниця : Твори, 2019. 283 с.
6. Хміль Ф.І. Управління персоналом. Київ : Академвидав, 2006. 488 с.
7. Муромець Н.Є., Мирошніченко Ю.В., Савченко І.Г. Управління персоналом в системі менеджменту організації : монографія. Харків : Панов А. М., 2019. 192 с.

7.2. Допоміжна

1. Запухляк В.М. Управління персоналом. *Менеджмент і адміністрування : підручник у трьох томах. Т. 2* / за ред. З.І. Галушки, В.М. Запухляка. Чернівці, 2013. 312 с.
2. Запухляк В.М., Мельник О.І. Людський капітал як чинник підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки України. *Агросвіт*. 2017. №3. С. 40–44.
3. Zapukhliak V., Luste O. Social capital as a factor of organizational change and personnel management system adaptability. *Evropský časopis ekonomiky a managementu*. 2019. Issue 1. (Vol. 5). P. 169-175.
4. Балабанова Л.В., Стельмашенко О.В. Стратегічне управління персоналом підприємства. Київ : Знання, 2011. 236 с.
5. Батюк Б.Б. Управління персоналом : навч. посіб. Львів : СПОЛОМ, 2014. 193 с.
6. Галич О.А., Вакуленко Ю.В., Терещенко І.О., Крутько Т.В. Стратегічне управління персоналом як фактор зростання конкурентоспроможності підприємства. *Агросвіт*. 2019. № 6. С. 27–32.
7. Климчук А.О. Управління підприємством в системі оцінки, мотивації та стимулювання персоналу : монографія. Хмельницький : ХНУ, 2018. 283 с.
8. Темплар Р. Правила кар'єри. Чіткий алгоритм персонального успіху. Київ : КМ-Букс, 2020. 296 с.
9. Управління персоналом : підручник / В. М. Данюк та ін. Київ : КНЕУ, 2014. 668 с.
10. Управління персоналом : навч. посіб. / М.І. Ожиганова та ін. Вінниця : ВНТУ, 2014. 187 с.
11. Управління персоналом : підручник / О.М. Шубалий та ін. Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2018. 403 с.
12. Управління персоналом в умовах знаннєвої економіки : колект. монографія / за ред. Г. Г. Савіної. Херсон : Вишемирський В. С., 2019. 129 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Офіційний сайт Державної служби зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://me.kmu.gov.ua>
6. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень URL: <http://www.niss.gov.ua>
7. Офіційний сайт Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку. URL: <http://wdc.org.ua/>
8. Офіційний сайт Статистичного відділу ООН (UNSD). URL: <https://unstats.un.org/home/>
9. Hofstede Insights. URL: <https://www.hofstede-insights.com/country>
10. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum). URL: <https://www.weforum.org/>
11. Офіційний сайт Boston Consulting Group. URL: <https://www.bcg.com/>
12. Офіційний сайт Harvard Business Review: <https://hbr.org/>
13. Офіційний сайт HR magazine. URL: <https://www.hrmagazine.co.uk/>
14. Офіційний сайт HRZone. URL: <https://www.hrzone.com/>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Адміністративний менеджмент
обов'язкова

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування
Спеціальність 073 Менеджмент
Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Економічний факультет
Мова навчання українська

Розробники: к.е.н., доц. Кравець Вячеслав Іванович

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/kravets-vyacheslav-ivanovych>

Контактний тел. (0372)52-65-51

E-mail: v.kravetz@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1862>

Консультації Онлайн-консультації: понеділок з 15.00 до 16.00

<https://calendar.google.com/calendar/u/2/r/day/2020/10/5?tab=wc>

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс адміністративного менеджменту призначений для формування здатності управляти сучасною організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

2. Метою вивчення дисципліни “Адміністративний менеджмент” є підвищення ефективності управління організаційними структурами завдяки правильному використанню менеджерами принципів та інструментів адміністрування, створення системи адміністративного управління організацією.

3. Дисципліни, які здобувач має вивчити до початку роботи над курсом: організаційні структури управління.

4. Результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- концептуальні основи адміністративного менеджменту;
- методи та підходи до адміністрування у комерційних та некомерційних організаціях, органах державної влади тощо;
- основні технології адміністративного менеджменту;
- методологію процесу розробки управлінських рішень у адміністративному менеджменті.

вміти:

- здійснювати діагностику адміністративних процедур на підприємстві;
- оцінювати ефективність адміністрування організаційних структур управління;
- аналізувати чинники впливу на ефективність адміністрування;
- розробляти адміністративні рішення у відповідності до стратегії та тактики розвитку підприємства;
- використовувати адміністративні методи управління у процесі управління сучасною організацією.

Матриця відповідності компетенцій результатам навчання за дисципліною

№	Компетенції	Шифр компетенцій (ЗК-загальні; СК-спеціальні)	Результати навчання
1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ЗК-3	ПРН-6
2.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	ЗК-4	ПРН-12
3.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	ЗК-5	РПН-5
4.	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій	ЗК-8	ПРН-8
5.	Здатність вчитись та оволодівати сучасними знаннями	ЗК-9	ПРН-12
6.	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	ЗК-10	ПРН-3
7.	Здатність до адаптації в новій ситуації	ЗК-11	ПРН-16
8.	Здатність генерувати нові ідеї	ЗК-12	ПРН-4
9.	Здатність діяти на основі етичних міркувань	ЗК-15	ПРН-15
10.	Здатність визначати та описувати характеристики організації.	СК-1	ПРН-3
11.	Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.	СК-4	ПРН-11
12.	Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.	СК-5	ПРН-3
13.	Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.	СК-7	ПРН-4
14.	Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.	СК-8	ПРН-7
15.	Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.	СК-9	ПРН-17
16.	Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.	СК-10	ПРН-10
17.	Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.	СК-11	ПРН-9
18.	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.	СК-12	ПРН-6

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни _____												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	4	120	2	30		30			60	іспит
Заочна	4	7	4	120	2	8		6			106	іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					с.р.
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Модуль 1. Теоретичні засади та технологія адміністративного менеджменту.													
Теоретичні основи адміністративного менеджменту	8	2	2			4	8	0,5	0,5				7
Система адміністративного менеджменту	8	2	2			4	8	0,5	0,5				7
Основи планування в адміністративному менеджменті	8	2	2			4	8	0,5	0,5				7
Організовування праці підлеглих та проектування робіт	8	2	2			4	8	1	0,5				6,5
Мотивування працівників адміністративного апарату	8	2	2			4	8	1	0,5				6,5
Контроль та регулювання в адміністративному менеджменті	8	2	2			4	8	0,5	0,5				7
Разом за змістовим модулем 1	48	12	12			24	48	4	3				41
Модуль 2. Методи та управлінські рішення в адміністративному менеджменті .													
Методи адміністративного менеджменту	24	6	6			12	24	2	1				21
Управлінські рішення в адміністративному менеджменті	24	6	6			12	24	1	1				22
Сучасні технології адміністративного менеджменту	24	6	6			12	24	1	1				22
Разом за змістовим модулем 2	72	18	18			36	72	4	3				65
Усього годин	120	30	30			60	120	8	6				106

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	тема	Назва теми
1	1.1	Порівняльний аналіз теоретичних концепцій адміністрування
2	1.2	Система адміністративного менеджменту

3	1.3	Аналіз методів планування в адміністративному менеджменті
4	1.4	Методика дослідження процесу організовування праці підлеглих та проектування робіт
5	1.5	Моделі мотивування працівників адміністративного апарату
6	1.6	Інструменти контролю та регулювання в адміністративному менеджменті
7	2.1	Порівняльний аналіз практичних методів адміністративного менеджменту
8	2.2	Інструменти прийняття управлінських рішень в адміністративному менеджменті
9	2.3	Сучасні технології адміністративного менеджменту

ІНДЗ(реферати) – для навчальної дисципліни:

Тематика рефератів

1. Еволюція теоретичних концепцій формування адміністративного менеджменту.
2. Особливості класичної адміністративної школи: А. Файоль. Л. Урвік, Г. Черч, Дж. Муні, А. Рейш.
3. Теорія адміністративної організації ідеального типу М. Вебера.
4. Управлінський бюрократизм.
5. Проблеми й перспективи розвитку адміністративного менеджменту в умовах хаосу та невизначеності.
6. Влада та її використання в управлінні організацією.
7. Співставлення понять авторитету та влади з позицій адміністративного менеджменту.
8. Дисципліна, відповідальність та стягнення в організації.
9. Психологічні аспекти адміністративного впливу на підлеглих.
10. Психодіагностика підлеглих в процесі адміністративного управління.
11. Психологічні ролі та типологія керівників.
12. Концепція проектування роботи в адміністративному менеджменті.
13. Розподіл повноважень та визначення відповідальності в практиці адміністративного менеджменту.
14. Технології прийняття рішень та їх застосування в адміністративному менеджменті.
15. Оцінка ефективності адміністративних рішень.
16. Методика розробки регламентів у адміністративному менеджменті.
17. Комунікаційні ролі менеджера.
18. Особливості внутрішньо фірмових комунікацій між власниками, менеджерами та підлеглими.
19. Зовнішні комунікації менеджерів: проблеми комунікування з контрагентами.
20. Переговорні практики в адміністративному менеджменті.
21. Конфлікти та їх вирішення в процесі управлінської роботи.
22. Ефективні офісні технології в адміністративному менеджменті.
23. Планування робочого простору в офісі.
24. Організація та адміністрування системи документообороту на підприємстві.
25. Організування ефективної роботи офісу.

6. Система контролю та оцінювання

В процесі вивчення курсу застосовуються наступні форми контролю: усні доповіді на семінарах, тести, самостійні роботи, індивідуальні завдання.

Форма підсумкового контролю: **екзамен**.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Знання	Вміння
А (90 – 100)	Має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Засвоїв теоретичні засади адміністрування, специфіку практичних і тестових завдань. Досконало і творчо виконує самостійні ІНДЗ. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні джерела з економічної теорії. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.	Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Вміє використовувати додаткову літературу, словники і довідники, грамотно викладати програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.

B (80-89)	Показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності.	Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
C (70-79)	Опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи проектування організаційних структур управління.	Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання.
D (60-69)	Має знання лише основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю.	Виконує практичні завдання в межах програмних вимог. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
E (50-59)	Ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою. Недосконало дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з помилками, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача.	Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях.	Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.	Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Іспит	Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2				
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T1.6	T2.1	T2.2	T2.3	40	100
5	5	5	5	5	5	10	10	10		

7. Рекомендована література

1. Бородіна О.А. Адміністративний менеджмент. Навч. посіб. — Маріупіль: ПДТУ, 2015. — 84 с.
2. Галушка З.І. Менеджмент та адміністрування: підручник у трьох томах. Т.2 / З.І Галушка, В.М. Запущляк, А.А. Антохов та інші, - Чернівці, 2013. 312 с.
3. Дудкіна О.П., Кривокульська Н.М. Опорний конспект лекцій з дисципліни "Адміністративний менеджмент". Навч.-метод. посіб. — Тернопіль: ФОП Паляниця, 2018. — 102 с..
4. Мильнер Б.З. Теория организации: Учебник. — М.: ИНФРА-М, 2003. — 558 с.
5. Мищенко, Е.С. Организационные структуры управления (современное состояние и эволюция): учебное пособие. Тамбов : Изд-во ГОУ ВПО ТГТУ, 2011. – 104 с.
6. Монастирський Г. Теорія організації: Навч.посібник — К.: Знання, 2008. — 319 с.
7. Осовська Г.В., Осовський О.А. Менеджмент організацій: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2005. — 860 с.
8. Подлесных В.И. Теория организации: Учебник. — СПб.: Изд. дом "Бизнес-пресса", 2006. — 336 с.
9. Рогожин С.В., Рогожина Т.В. Исследование систем управления: Учебник. — М.: Изд-во "Экзамен", 2005. — 288 с.
10. Сучасні концепції менеджменту: Навч. Посібник / за ред. Л. Федулової. – К.: ЦУЛ, 2007. – 536 с.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

Економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Стратегічне управління»

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма “Менеджмент організацій і адміністрування”

(назва програми)

Спеціальність 073 Менеджмент

(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 “Управління і адміністрування”

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Економічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

українська

Мова навчання

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Галушка З.І. завідувач кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, д.е.н., професор;

Лусте О.О., асистент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів):

1) Галушка З.І. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/galushka-zoya-ivanivna>

Контактний тел. 050 67 75 300

E-mail: z.halushka@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

2) Лусте О.О. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/luste-olena-olegivna>

Контактний тел. 0958511626

E-mail: o.luste@chnu.edu.ua

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.
Онлайн-консультації: понеділок з 14.00 до 16.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Призначення навчальної дисципліни рекомендується визначати конкретно і коротко. Визначити її місце в структурі професійної підготовки майбутніх фахівців.

“Стратегічне управління” викладається у 8 семестрі (ґрунтується на знаннях, здобутих студентами у ході вивчення більшості дисциплін, що належать як до обов’язкової, та і до вибіркової компонент ОП). Курс узагальнює знання інших дисциплін та забезпечує їх реалізацію на основі формування у студентів стратегічного економічного мислення та набуття навиків застосування методів стратегічного управління для забезпечення ефективності діяльності організації.

2. Мета навчальної дисципліни: формування у студентів стратегічного мислення, що дозволяє розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми розвитку організації, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов зовнішнього середовища.

3. Пререквізити. “Менеджмент”, “Економіка підприємства”, “Фінанси підприємства”, “Маркетинг”, “Облік і аудит”, “Економічний аналіз”, “Державне та регіональне управління”, “Управління персоналом”.

4. Результати навчання

знати:

- предметну область професійної діяльності;
- основи абстрактного мислення, аналізу, синтезу;
- способи застосування теоретичних знань у практичних ситуаціях;
- методологію проведення досліджень на відповідному рівні;

вміти:

- визначати та описувати характеристики організації;
- аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища;
- визначати перспективи розвитку організації;
- обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту;
- аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення;
- демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень;
- визначати потенційні ринкові можливості та формувати на цій основі нові бізнес-ідеї;
- виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень;
- застосовувати методи стратегічного менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації;
- оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації;
- ідентифікувати основні чинники розвитку організації та узагальнювати результати її діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни _____												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	8	3	90	2	22	22			46		іспит
Заочна	4	8	3	90		10	2			78		іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК НОВА УПРАВЛІНСЬКА ФІЛОСОФІЯ												
Тема 1. Концептуальні засади теорії стратегічного управління	8	2	2			4		1					8
Тема 2. Рівні стратегічних рішень та типологія стратегій підприємства	8	2	2			4		1					8
Тема 3. Етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства	8	2	2			4		1					8
Тема 4. Стратегічне планування	8	2	2			4		1					8
Тема 5. Стратегічний аналіз зовнішнього	8	2	2			4		1	1				8

середовища підприємства												
Тема 6. Стратегічний потенціал підприємства та формування його конкурентних переваг	8	2	2			4		1	1			8
Разом за ЗМ1	48	12	12			24		6	2			48
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. ВИДИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА											
Тема 7. Види стратегічного управління	9	2	2			5		1				9
Тема 8. Портфельні стратегії та управління стратегічною позицією підприємства	10	2	2			6		1				7
Тема 9. Генерування стратегій та умови їх реалізації	10	2	2			6		1				7
Тема 10. Стратегічний контроль в процесі стратегічних перетворень на підприємстві	13	4	4			5		1				7
Разом за ЗМ 2	42	10	10			22		4	2			30
Усього годин	90	22	22			46		10	2			78

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Завдання полягає у проведенні стратегічного аналізу (SWOT-, PEST-, SNW-) господарської діяльності підприємства, на якому студенти проходили виробничу практику
2	Захист виконаного завдання з його презентацією
...	

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Навчальний матеріал розподілено за 2-ма модулями. Максимальна оцінка за кожний модуль складає 30 балів. Ще 40 балів студент може отримати на іспиті.

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, фіксований виступ, творча робота, наукова публікація за проблем стратегічного управління) відповідь студента, звіт та презентація матеріалів зі стратегічного аналізу підприємства чи організації, на прикладі яких виконується бакалаврська робота.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- модульні контрольні роботи;
- тести трьох рівнів складності;
- аналітичні звіти (SWOT-, PEST-, SNW – аналіз господарської діяльності підприємства, організації, установи);
- фіксовані виступи;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- індивідуальне та групове виконання ситуаційних завдань;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

(Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни).

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали).

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології стратегічного управління для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни “Стратегічне управління”;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, проведенні стратегічного аналізу, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань;
- застосування аналітичних підходів;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, бачити слабкі й сильні сторони організації, обґрунтовувати можливості і загрози, що існують у зовнішньому середовищі організації;
- вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;
- якість і чіткість викладення міркувань;
- обґрунтованість висновків щодо розробки стратегії розвитку досліджуваного підприємства (організації).

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення іспиту, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінка	Знання	Вміння
5 (відмінно) А (90 – 100)	Студент Має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Засвоїв теоретичні засади та принципи стратегічного управління. Творчо та науково обґрунтовано виконав ІНДЗ. Глибоко розуміє основну літературу та сучасні публікації з проблем стратегічного управління.	Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Вміє використовувати додаткову літературу, словники і довідники, грамотно викладати програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
4(дуже добре) В (80-89) 4 (добре) С (70-79)	Показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи економічної теорії.	Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень. Вміє використовувати на практиці програмні настанови, розв'язувати тестові завдання.
3 (задовільно) D (60-69) 3 (задовільно) Е (50-59)	Має знання лише основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою. Недосконало дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з помилками, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача.	Виконує практичні завдання в межах програмних вимог. Допускає неточності, помилки при розв'язанні тестів, відповідях на питання. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
2 (незадовільно) з можливістю перескласти FX (35-49) 2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом F (1-34)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.	Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (екзамен)	Сумар на к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40	100
5	5	5	5	5	5	6	9	9	6		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

5. Рекомендована література

5.1. Основна

1. Галушка З.І., Лусте О.О. Стратегії розвитку бізнесу: теорія і практика. Навчальний посібник. Чернівці. ЧНУ, 2020. 340 с.
2. Стратегічний SWOT-аналіз зовнішнього середовища організації. Методичні рекомендації. Укладачі: Галушка З.І., Лусте О.О., Грунтковський В.Ю. Чернівці. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. 2021.
3. Ігнат'єва І.А. Стратегічний менеджмент. Підручник. К.: Каравела, 2019. 464 с.
4. Стратегічне управління (І. Токмакова, В. Дикань, В. Зубенко та ін.). Центр навчальної літератури. 2019. 272 с.
5. Стратегічний менеджмент. Навчально-методичний посібник / З.І. Галушка, І.Ф. Комарницький. 2-е вид., доп. та перероб. Чернівці: «Чернівецький національний університет», 240 с.
<https://scholar.google.com.ua/citations?viewop=viewcitation&hl=uk&user=dDKxVngAAAJ&citationforview=dDKxVngAAAJ:u5HHmVDuO8C>
6. Менеджмент і адміністрування. Підручник для бакалаврів / за ред. Галушки З.І., Терлецької Н.М.). Чернівці. Том 1. 2013. 400 с.
7. Томпсон А.А., Стрикленд А.Дж. Стратегический менеджмент: Искусство разработки и реализации стратегии: Учеб. для вузов: Пер. с англ. М.: Банки и биржи: ЮНИТИ, 1998. 576 с.

5.2. Допоміжна

1. Аакер Д. Стратегическое рыночное управление / Пер. с англ. под ред. Ю.Н. Каптуревского. СПб.: Питер, 2002. 544 с.
2. Акофф Р. Планирование будущего корпорации: Пер. с англ. М.: Прогресс, 1985. 325 с.
3. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия. СПб.: Питер Ком., 1999. 416 с.
4. Ансофф И. Стратегическое управление: Сокр.пер. с англ. М.: Экономика, 1989. 519 с.
5. Антикризисное управление: Учеб. пособие для техн. вузов / Под ред. Е.С. Минаева и В.П. Панагушина. М.: Приор, 1998. 432 с.
6. Виссема Х. Менеджмент в подразделениях фирмы (предпринимательство и координация в децентрализованной компании): Пер. с англ. М.: ИНФРА-М, 1996. 288 с.
7. Виссема Х. Стратегический менеджмент и предпринимательство: возможности для будущего процветания: Пер. с англ. М.: Финпресс, 2000. 272 с.
8. Грюниг Р., Хекнер Ф., Цойс А. Методы идентификации стратегических факторов успеха. Проблемы теории и практики управления. 1996. № 6. С. 84-89.
9. Дойль П. Менеджмент: стратегия и тактика. СПб.: Питер, 1999. 560 с.
10. Друкер Питер Ф. Задачи менеджмента в XXI веке: Пер. с англ.: Учеб. пособие. М.: Изд. Дом «Вильямс», 2000. 272 с.

11. Кунц Г., О'Доннел С. Управление: системный и ситуационный анализ управленческих функций: В 2 т.: Пер. с англ. М.: Прогресс, 1981. 495 с.
12. Минцберг Г., Альстрэнд Б., Лэмпел Дж. Школы стратегий / Пер. с англ. Под ред. Ю.Н. Каптуревского СПб.: Питер, 2000. 336 с.
13. Минцберг Г., Куинн Дж.Б., Гошал С. Стратегический процесс / Пер. с англ. Под ред. Ю. Каптуревского. СПб.: Питер, 2001. 688 с.
14. Портер М. Международная конкуренция: конкурентные преимущества стран: Пер. с англ./ Под ред. В.Д. Щетинина. М.: Междунар. отношения, 1993. 896 с.
15. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції: Пер. с англ. К.: Основи, 1998. 390 с.
16. Стратегическое сафари: Экскурсия по дебрям стратегического менеджмента / Минцберг Г., Альстрэнд Б., Лампель Ж., 2-е изд. М.:Альпина Пабли., 2016. 365 с. URL: <http://znanium.com/catalog/product/925066>
17. Хорнби У., Гэмми Б., Уолл С. Экономика для менеджеров: Учеб. пособие для вузов: Пер. с англ. М.: ЮНИТИ, 1999. 535 с.

6. Інформаційні ресурси

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки
2. ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 5 серпня 2020 р. № 695 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>
Стратегія розвитку Чернівецької області на період до 2027 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>
3. Чернівці 2030. Інтегрована концепція розвитку міста. <http://chernivtsi2030.cv.ua>
4. Офіційний сайт Верховної Ради України URL : <https://parlament.org.ua>
5. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
6. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua>
8. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL : <https://mof.gov.ua/uk>
9. Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php>
10. Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL: <http://etet.org.ua>
11. Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua>
12. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>
13. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/>
14. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua>
15. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>
16. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
17. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
18. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org>
19. Програма розвитку ООН в Україні URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/about-us.html>
20. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: <https://www.google.com/search?client=opera&q=Стратегія+сталого+розвитку+України+до+2030+року&sourceid=opera&ie=UTF-8&oe=UTF-8>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
МЕНЕДЖМЕНТ У МАЛОМУ БІЗНЕСІ
обов'язкова

Освітньо-професійна програма “МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І АДМІНІСТРУВАННЯ”

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: Поченчук Г.М., доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, д.е.н.

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/pochenchuk-galina-myhajlivna>

Контактний тел. **050 434 56 87**

E-mail: g.pochenchuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Онлайн консультації: понеділок з 12.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Менеджмент у малому бізнесі» спрямована на формування у студентів сучасного мислення та спеціальних знань у сфері управління в малому бізнесі ; набуття умінь та формування компетенцій, необхідних для виконання функцій менеджменту малого підприємства або в процесі реалізації власної справи. Дисципліна орієнтує на вироблення умінь та навичок здійснення оцінки проблематики малого підприємництва, а також виконання функцій менеджменту в сфері малого бізнесу на основі знань методів бізнес-управління, спеціального інструментарію різних видів менеджменту.

2. Мета навчальної дисципліни: набуття знань, вмінь і практичних навичок, необхідних для виконання функцій менеджменту щодо організаційно-економічного механізму функціонування суб'єктів малого підприємництва. Для досягнення мети при вивченні навчальної дисципліни необхідно вирішити наступні завдання: вивчення методів аналізу і планування основних економічних і соціально-економічних показників, які характеризують діяльність господарюючих суб'єктів малого підприємництва; - розвиток самостійності мислення і інтерпретації при оцінці результатів фінансово-економічної діяльності організації малого бізнесу; освоєння основ управління економічною діяльністю організації малого бізнесу і обґрунтування пропозицій щодо їх вдосконалення з урахуванням критеріїв соціально-економічної ефективності, ризиків і можливих соціально-економічних наслідків; вивчення нормативно-правової бази державного регулювання і підтримки організацій малого бізнесу; - набуття вмінь застосовувати отримані знання в умовах, що моделюють професійну діяльність.

3. Пререквізити. З метою кращого опанування тематики дисципліни передують її вивченню такі курси як «Менеджмент», «Теорія організації», «Економіка підприємств», «Фінанси підприємств», «Операційний менеджмент».

4. Результати навчання.

Результатом вивчення навчальної дисципліни є формування ряду загальних та професійних компетентностей, а також забезпечення програмних результатів навчання, які передбачені освітньою програмою в межах змістовної проблематики курсу.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні компетентності:

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

ФК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

ФК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

ФК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Програмні результати навчання

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни

Назва дисципліни	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна	індивідуальні завдання
Історія України	34-й	57-й	55	1150	32	330	330		9		
Історія України	34-й	57-й	55	1150							

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи малого підприємництва.												
Тема 1. Сутність та роль малого бізнесу в економіці	15	3	3			9						
Тема 2. Організація діяльності підприємств малого бізнесу	15	3	3			9						
Тема 3. Сучасні форми організації малого бізнесу	15	3	3			9						
Тема 4. Державна політика розвитку малого бізнесу	15	3	3			9						
Тема 5. Самоврядування в малому бізнесі	15	3	3			9						
Всього за М1	75	15	15			45						
Змістовий модуль 2. Особливості управління в малому бізнесі.												

Тема 6. Основи управління малим підприємством	15	3	3			9						
Тема 7. Особливості менеджменту в малому бізнесі	15	3	3			9						
Тема 8. Стратегічне управління малим підприємством	15	3	3			9						
Тема 9. Інноваційна діяльність в малому бізнесі	15	3	3			9						
Тема 10. Особливості ведення малого бізнесу в інших країнах	15	3	3			9						
Всього за М2	75	15	15			45						
Усього годин	150	30	30			90						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
15.	<i>Тема 1. Сутність та роль малого бізнесу в економіці</i> Переваги і недоліки малого підприємства.
16.	<i>Тема 2. Організація діяльності підприємств малого бізнесу</i> Державна реєстрація суб'єкта малого підприємництва (малі підприємства та ФОПи) Техніко-економічне обґрунтування та бізнес-план
17.	<i>Тема 3. Сучасні форми організації малого бізнесу</i> Фактори, що обумовлюють вибір організаційної форми підприємства. Переваги і недоліки (організаційні, економічні, регулятивні) різних правових форм Франчайзинг як спосіб організації і розвитку малих фірм.
18.	<i>Тема 4. Державна політика розвитку малого бізнесу</i> Податкова політика держави та фінансування підприємств малого та середнього бізнесу. Державна політика підтримки малого підприємництва: етапи формування Завдання державної програми підтримки малого бізнесу
19.	<i>Тема 5. Самоврядування в малому бізнесі</i> Профспілки і малий бізнес в Україні
20.	<i>Тема 6. Основи управління малим підприємством</i> Менеджер як організатор ефективного управління Комунікації в малому підприємстві. Процес прийняття управлінських рішень на малому підприємстві
21.	<i>Тема 7. Особливості менеджменту в малому бізнесі</i> Мале підприємство як тип підприємницької організації. Стиль і методи керівництва малим підприємством.

	Виробнича інфраструктура малого підприємництва та інвестиційна політика.
22.	<i>Тема 8. Стратегічне управління малим підприємством</i> Види стратегій розвитку малого підприємства. Вибір стратегії розвитку малого підприємства
23.	<i>Тема 9. Інноваційна діяльність в малому бізнесі</i> Мале інноваційне підприємство. Оцінка ефективності інноваційних проектів. Стимулювання інноваційної діяльності малих підприємств.
24.	<i>Тема 10. Особливості ведення малого бізнесу в інших країнах</i> Види державної підтримки малого бізнесу Злиття та поглинання компаній, типи та особливості Франшиза як спосіб організації своєї справи

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є стандартизовані тести; проекти (індивідуальна та групові); аналітичні звіти; реферати; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; контрольні роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Система оцінювання знань, умінь та навичок студентів, набутих під час вивчення дисципліни містить такі складові:

- поточний контроль результатів навчальної діяльності студентів та оцінювання її результатів під час вивчення дисципліни;
- підсумковий контроль результатів навчальної діяльності студентів та оцінювання її результатів після вивчення дисципліни.

Поточний контроль результатів навчальної діяльності студентів здійснюється з метою перевірки знань, умінь та навичок студентів під час проведення аудиторних занять, а також для перевірки результатів виконання завдань самостійної роботи. Проводиться на кожному занятті. Оцінюється рівень розуміння студентом теоретичного матеріалу, вміння формулювати запитання по темі та давати на нього відповідь, якість підготовки питань, що виносяться на самостійне вивчення.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є показником рівня засвоєння студентами навчальної програми та виконання вимог самостійної роботи студентів. Результати поточного контролю є основною інформацією для визначення оцінки при проведенні іспиту і становлять 60% при визначенні підсумкової оцінки. Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті.

Сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих студентом у процесі навчання оцінюється за такими критеріями:

– "відмінно" – студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

–"добре" – студент добре засвоїв теоретичний матеріал заняття, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; володіє практичними навичками, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичних навичок;

–"задовільно" – студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, припускається помилок при виконанні практичних навичок;

–"незадовільно" – студент не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T6	T7	T8	T9	T10	МКР		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

7. Рекомендована література

1. Алексєєнко В. Роль малого бізнесу в економіці України. *Економічний вісник університету*: зб. наук. праць. Переслав-Хмельницький. 2009. Вип. 13. С. 117-121.
2. Атамас П.Й. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу. URL: http://pidruchniki.ws/12250719/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/nedoliki_malogo_biznesu
3. Брежнева-Єрмоленко О.В. Інтелектуальна складова в структурі елементів нової економіки. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. №3(105). С.4-12.
4. Ваганов К., Кириченко О. Стратегія розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. №1. С. 103–118.
5. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики. К.: Т-во «Знання», КОО. 2005. 302с.
6. Васильців Т.Г. Економіка малого підприємства: Навч. посіб. К., 2013. 446 с
7. Великий малий: відновлення економіки світ покладає на МСБ. URL: <https://business.ua/uk/node/11188>
8. Горизонт-2020: получение грантов ЕС URL: <http://www.ek-ua.com/h2020.htm>.
9. Господарський кодекс України (Із змінами і доповненнями). URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T030436.html
10. Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва. URL: <http://www.dkrp.gov.ua>.
11. Дикань В. Л. Украина в глобальной миросистеме: особенности и последствия государственной экономической политики. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2017. Вип. 59. С. 11-19
12. Дикань О. В. Розвиток малого бізнесу в Україні: проблеми та шляхи забезпечення. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2017. № 57. С.58-66.
13. Европейский Союз усиливает поддержку украинского малого и среднего бизнеса, предоставляя новое финансирование от Группы ЕИБ Ощадбанку. URL: <https://news.finance.ua/ru/news/-/416723/evropejskij-soyuz-usilivaet-podderzhku-ukrainskogo-malogo-i-srednego-biznesa-predostavlyaya-novoe-finansirovanie-ot-gruppy-eib-oshhadbanku>.
14. Жигір А.А. Сутність підприємництва та чинники його економічного розвитку. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 20. С.28-33, С.30
15. Как малому бизнесу получить грант в 10 тыс. евро – ЕБРР. URL: <https://delo.ua/ukraine/kak-malomu-biznesu-poluchit-grant-v-10-tys-evro-ebrr-239927/>.
16. Корешков В., Кусакін М., Осмола І. Інтегровані системи менеджменту організації. Особливості, проблеми і шляхи вирішення. *Стандартизація сертифікація якості*. 2007. №1. С. 54-61.
17. Красота О. В. Мале підприємництво: економічна сутність та роль у подоланні кризи . *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка»*. 2010. Вип. 117. С. 37–40.
18. Краус К. М. Внутрішньо-організаційні заходи з удосконалення управління маркетингом малих підприємств торговельної галузі України. *Ефективна економіка*. 2016. 11. С. 45-49. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>.

19. Кузнецова, І. О., Сокурєнко, І. А. Стадії життєвого циклу малого підприємства : характеристика та специфіка прийняття управлінських рішень. Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць. 2019. № 1 (69). С. 179–188.
20. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г., Петришин Н. Я. Прикладний менеджмент: навч. посіб. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка». 2009. 292 с.
21. Кузьмін О., Петришин Н., Сиротинська Н. Нова парадигма побудови систем менеджменту. Науковий вісник. «Демократичне врядування» Вип. 6. 2011. С.38-44.
22. Лимар О.Ф. Кількісна та якісна характеристика суб'єктів малого підприємництва в країнах європейського союзу. Вісник Житомирського національного агроєкологічного університету: науково-теоретичний збірник. 2011. № 2 (29). т.2. С.149-156.
23. Липчук В. В., Коробка С.В. Праксиологічні засади управління малим підприємством у сучасних умовах. Збірник наукових праць. Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент». Луцький національний технічний університет. 2010. Випуск 7 (26). Частина 2. С.112-117.
24. Малий бізнес: надежды и реальность URL:<http://ubr.ua/top/malyi-biznes-nadejdy-i-realnost>
25. Малий и средний бизнес: проблемы, тенденции перспективы и стратегии выхода на международный рынок <https://core.ac.uk/download/pdf/287382436.pdf>
26. Можливості участі в Рамковій програмі ЄС «Горизонт-2020» у 2016-2017 роках: інформаційні матеріали / Л.В. Радійчук, Н.І. Шульга. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. 2016. 56 с.
27. Організація бізнесу в Україні: правові форми: URL <https://www.victorija.ua/dovidnik/orhanizatsiya-biznesu-v-ukrayini-pravovi-formy.html>
28. Основи підприємництва: Підручник / під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с., С.16
29. Остапчук О.В. Метод компромісного вибору оптимальної організаційної структури. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2017. №3,Т.1. С. 88-91.
30. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
31. Половян О.В., Петренко К.Г. Основи управління малим підприємством. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 6 (96). С. 131-135.
32. Полякова О.М. Соціальна відповідальність малого бізнесу як його конкурентна перевага. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2017. Вип. 60. С. 33-39.
33. Развитие малого и среднего бизнеса: как реанимировать процесс в Украине. URL: <http://chp.com.ua/all-news/item/53144-razvitie-malogo-i-srednego-biznesa-kak-reanimirovat-protsess-v-ukraine>.
34. Саєнко М.Г. Стратегія підприємства. Підручник. Тернопіль: «Економічна думка». 2006.390 с.
35. Синицина Г.А., Рачкован О.Д. Основи бізнесу та підприємницької діяльності : конспект лекцій. Харків : ХДУХТ. 2019. 93 с.
36. Скібіцька Л. І. Менеджмент підприємницької діяльності. Книга перша: Організація бізнесу. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2010. 820 с.
37. Табінський В.А. Проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні. Молодий вчений. 2017. № 3 (43). С. 848-851.
38. Толстова А.В. Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2017. Вип. 60. С. 55-62.
39. Третьякова Е. Структура и технология управления организацией: концептуальный подход. Проблемы теории и практики управления. 2008. №4. С. 96-101.
40. Фролова Н.Л. Аналіз державної політики в сфері розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2017. Вип. 60. С. 62-71.

7. Інформаційні ресурси

1. Програми підтримки малого і середнього підприємництва на державному рівні. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=fd7fb228-3d3c-43d6-a9a5-34eea3e04718&title=PidtrimkaMalogoISerednogoPidprimnitstvaNaDerzhavnomuRivni>
2. Портал для підприємців. URL: <https://sme.gov.ua/>
3. Аналітичними документами про стан МСП. URL: <https://www.sme.gov.ua/analytics>
4. Інформаційні матеріали щодо стану та розвитку малого і середнього підприємництва. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=5f43eb87-a668-4ea4-9db3-b46a02c5a782&title=StatistichniTaInformatsiiniMaterialiSchodoStanuTaRozvitkuMalogoISerednogoPidprimnitstva>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ
Обов'язкова

Освітньо-професійна програма **Менеджмент організацій і адміністрування**
Спеціальність **073 Менеджмент**
Галузь знань **07 Управління та адміністрування**
Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

економічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Профайл викладача	http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/terletska-yuliya-olegivna
Контактний тел.	52-65-51
E-mail:	y.terlecka@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1810 .
Консультації	Вівторок з 13.00 до 15.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Головним завданням вивчення управління інноваціями, як наукової дисципліни, є набуття комплексу знань щодо прийомів та методів управління нововведеннями, механізмів та алгоритмів стратегічного управління інноваціями; використання досвіду зарубіжних країн в організації діяльності венчурних фірм, бізнес-інкубаторів, інноваційних центрів; здійснення оцінки інноваційного потенціалу організації.

Важливість формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців з менеджменту у сфері інновацій визначається специфікою їхніх професійних обов'язків, інтенсивно зростаючими вимогами міжнародного ринкового середовища до професійної компетентності та формування у них професійних особистісних якостей та ґрунтовних знань.

2. Мета навчальної дисципліни: оволодіння сучасними теоретичними основами та практичними навичками управління інноваційною діяльністю організації.

3. Пререквізити. З метою підвищення ефективності засвоєння курсу здобувач вищої освіти має вивчити до початку вивчення курсу «Управління інноваціями» такі предмети: «Менеджмент», «Теорія організації», «Операційний менеджмент», «Стратегічне управління», «Інвестиційний менеджмент».

4. Результати навчання:

Загальні компетентності:

- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК5. Знання та розуміння предметної сфери і професійної діяльності.
- ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК11. Здатність до адаптації та дій у новій ситуації.
- ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

- ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики інноваційної організації.
- ФК 2. Здатність аналізувати результати інноваційної діяльності підприємства.
- ФК 3. Здатність визначати перспективи інноваційного розвитку організації.
- ФК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами шляхом реалізації функцій інноваційного менеджменту.
- ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій інноваційного менеджменту.
- ФК 8. Здатність планувати інноваційну діяльність організації.
- ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні інноваційних завдань.
- ФК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.
- ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації у процесі управління інноваціями.
- ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
- ФК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.
- ФК 16. Здатність визначати потенційні ринкові можливості та формувати на цій основі нові інноваційні бізнес-ідеї.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
 ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій інноваційного менеджменту.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер інноваційної діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності інноваційної організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

ПРН 18. Ідентифікувати основних чинників інноваційного розвитку організації та узагальнювати результати її діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни**5.1. Загальна інформація**

Назва навчальної дисципліни «Управління інноваціями»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	8	3	90	2	22	22	-	-	46	-	екзамен
Заочна	4	8	3	90	2	10	2	-	-	78	-	екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. «Інноваційна діяльність як об'єкт інноваційного менеджменту»												
Т1. Сутність понять управління інноваціями	11,6	2,8	2,8	-		6	10,9	1	0,2	-	-	9,7
Т.2. Інноваційна діяльність як об'єкт управління	11,6	2,8	2,8	-		6	10,9	1	0,2	-	-	9,7
Т3. Державна підтримка інноваційних процесів	11,4	2,7	2,7	-		6	11,6	1,5	0,3	-	-	9,8
Т4. Організаційні форми інноваційної діяльності	10,4	2,7	2,7	-		5	11,6	1,5	0,3	-	-	9,8
Разом за змістовим модулем 1	45	11	11	-		23	45	5	1	-	-	39
Змістовий модуль 2. «Ефективність інноваційної діяльності»												
Т 1. Управління інноваційним розвитком організації	11,6	2,8	2,8	-		6	11,4	1,5	0,2	-	-	9,7
Т2. Управління інноваційним проектом	11,4	2,7	2,7	-		6	11,4	1,5	0,2	-	-	9,7
Т 3. Система стимулювання інноваційної діяльності на підприємстві	11,4	2,7	2,7	-		5	11,1	1	0,3	-	-	9,8
Т4. Оцінювання ефективності інноваційної діяльності організації	11,6	2,8	2,8	-		6	11,1	1	0,3	-	-	9,8
Разом за змістовим модулем 2	45	11	11	-		23	45	5	1	-	-	39
Усього годин	90	22	22	-		46	90	10	2	-	-	78

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Концепція та технологія управління нововведеннями
2	Інноваційна діяльність як об'єкт управління
3	Державне регулювання інноваційної діяльності
4	Організація інноваційної діяльності
5	Управління інноваційними проектами
6	Система стимулювання інноваційної діяльності на підприємстві
7	Фінансування інноваційних процесів
8	Оцінка та аналіз ефективності інноваційної діяльності

5.4. Тематика індивідуальних завдань

Назва теми
1. Інновації як фактор економічного зростання.
2. Значення інноваційної діяльності для формування сучасної моделі економічного зростання економіки України.
3. Становлення теорії інноватики та її сучасні концепції..
4. Взаємодія основних функцій у системі інноваційного менеджменту.
5. Особливості інноваційного розвитку в провідних індустріальних країнах.
6. Вплив розвитку інноваційного процесу на конкурентну боротьбу на світових ринках.
7. Роль науки в інноваційних процесах.
8. Особливості внутрішньо організаційної моделі інноваційного процесу на підприємстві.
9. Визначення рівня новизни інновації для фірми.
10. Чинники, що впливають на успіх або провал нововведень.
11. Джерела та причини виникнення інноваційних ідей.
12. Політика України в галузі державного регулювання.
13. Принципи державної інноваційної політики.
14. Функції податкових заходів щодо інноваційної діяльності.
15. Державний контроль у сфері інноваційної діяльності.
16. Напрями удосконалення організаційної структури інноваційного процесу.
17. Порівняльна характеристика джерел формування інформаційної бази інноваційного розвитку.
18. Структура інформаційної бази управління вибором напрямів і варіантів інноваційного розвитку.
19. Інформаційні моделі прийняття рішень про вибір варіантів інноваційного розвитку.
20. Форми інтеграції науки і виробництва.
21. Роль венчурного бізнесу в розвитку інноваційної діяльності.
22. Модель сегментації як однієї із стадій формування цільового ринку на базі інновацій.
23. Поняття інноваційного потенціалу підприємства, його структура.
24. Методичні підходи до оцінювання інноваційного потенціалу підприємства.
25. Ресурсне планування інноваційної програми.
26. Організація та менеджмент інноваційної програми.
27. Основні чинники ризику в економіці України.
28. Особливості врахування ризику в інноваційній діяльності.
29. Ризики інноваційної діяльності та їх класифікація.
30. Порівняльний аналіз методів кількісного оцінювання ризику.
31. Роль держави у стимулюванні винахідницької діяльності.
32. Механізм стимулювання творчої активності на підприємствах України.
33. Роль заробітної плати у стимулюванні інноваційної діяльності.
34. Вплив матеріального стимулювання на інноваційну діяльність.
35. Вплив науково-технічного прогресу на розвиток суспільства.
36. Специфіка розвитку сучасного етапу НТП.
37. Концепція раціональності екологічної інноваційної безпеки.
38. Оцінка результативності інноваційної діяльності.
39. Показники оцінки економічної ефективності.
40. Експертні методи оцінювання інноваційних проєктів.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, експрес-опитування, рольовий тренінг, аналіз виробничих ситуацій, індивідуальні завдання) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є **екзамен**.

Засоби оцінювання: контрольні роботи; стандартизовані тести; індивідуальні завдання; аналіз виробничих ситуацій; реферати; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; контрольні кваліфікаційні завдання для ККР.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна шкала та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4(добре)
70-79	C	4(добре)
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	3 (задовільно)
35-49	Fx	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
0-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
Сутність понять управління інноваціями	Інноваційна діяльність як об'єкт управління	Державна підтримка інноваційних процесів	Організаційні форми інноваційної діяльності	Управління інноваційним розвитком організації	Управління інноваційним проектом	Система стимулювання інноваційної діяльності на підприємстві	Оцінювання ефективності інноваційної діяльності організації		
Σ балів за ЗМ 1 - 30					Σ балів за ЗМ 2 - 30			40	100

5. Рекомендована література

Основна

1. Василенко В.О., Шматько В.Г. Інноваційний менеджмент: навч. посібник /за ред. В.О.Василенка. К.: Центр навчальної літератури, 2012. 440 с.
2. Дудар Т.Г. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2011.
3. Економіка і організація інноваційної діяльності: підручник / О.І.Волков, М.П.Денисенко, А.П. Гречан та ін. / за ред. проф. О.І. Волкова, проф. М.П. Денисенка. К.: ВД «Професіонал», 2014. 660 с.
4. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним ризиком: проблеми, концепції, методи: навч. посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. 278 с.
5. Ілляшенко С.М., Біловодська О.А. Управління інноваційним розвитком промислових підприємств: монографія. Суми: «Університетська книга», 2010. 298 с.
6. Інноваційний менеджмент: статико-динамічна візуалізація: навч.посібник / за ред. С.В.Князь, Н.Г.Георгіаді, Л.Й.Топоровська, Д.К.Зінкевич. Львів: Львівська політехніка, 2012.
7. Інноваційний розвиток промисловості України / О.І.Волков, М.П.Денисенко, А.П.Гречан та ін. К.: КНТ, 2006.
8. Йохна М.А. Економіка й організація інноваційної діяльності: навч. посібник / М.А. Йохна, В.В. Стадник. К.: «Академія», 2005. 400 с.
9. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2013. 504 с.
10. Микитюк П.П.Інноваційний менеджмент: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2007. 456 с.
11. Пашута М.Т., Шкільнюк О.М. Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання: навч.посіб.. К.: ЦНЛ, 2005.
12. Польшаков В.І. Інвестиційний менеджмент: навч.посібник / В.І.Польшаков, Н.В. Ткаченко. К.: Кондор, 2009. 172 с.
13. Про інноваційну діяльність: закон України: офіц. текст. Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 994. Режим доступу до закону за станом на 11 липня 2017 р.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1171-17>.
14. Скібіцький О.М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент: навч.посібник. К.: ЦНЛ, 2012. 408 с.
15. Стадник В.В., Йохна М.А. Інноваційний менеджмент: навч.посіб. К.: Академвидав, 2016.
16. Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної діяльності: навч. посіб. К.: Академвидав, 2012. 400 с.
17. Школа І.М., Бутирська І.В. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. Чернівці: Книги-XXI, 2010. 312 с.

Допоміжна

1. Гриньов А.В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління. Х.: ІНЖЕК, 2003. 308 с.
2. Жук М.В. Інфраструктурне забезпечення інноваційного процесу в Україні. Актуальні проблеми економіки.2008.№8. С.66-71.
3. Іжевський В.В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2010. №7. С.160-166
4. Ілляшенко С.М. Інноваційні ризики та їх класифікація. Актуальні проблеми економіки. 2005. №4. С.48-57.
5. Клименко В.І. Фінансування інноваційної діяльності в Україні. Економіка. Фінанси. Право. 2008. №1. С.24-29.
6. Кузьмін О.Є. Інвестиційна та інноваційна діяльність в Україні: монографія. Львів: ЛБІ НБУ, 2003. 233 с.
7. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. Львів: Видавн. центр Львів, націон. ун-ту ім. Івана Франка, 2011. 432 с.
8. Микитюк П.П., Здреник В.С. Сутність та зміст аналізу інноваційної діяльності

- підприємств: науково-технічний аспект. Інноваційна економіка. 2012. №5. С. 165-169.
9. Павленко І.А. Економіка і організація інноваційної діяльності: навч.-метод. посіб./ І.А.Павленко, Н.П.Гончарова, Г.О.Швиданенко. К.:КНЕ, 2002. 150 с.
 10. Терлецька Ю.О., Терлецька Н.М., Горобець-Надольська Ж.В. Інноваційний потенціал суб'єкта господарювання як результат його інноваційної політики. Науковий вісник Чернівецького університету: Економіка: зб. наук. пр. Вип. 773-774. Черн.нац.ун-т ім.Ю.Федьковича. Чернівці, 2016. С.64-67.
 11. Терлецька Ю.О. Інноваційна діяльність як засіб адаптації суб'єкта господарювання до умов нестабільного зовнішнього середовища. Науковий вісник Чернівецького університету: Економіка: зб. наук. пр. Вип. 786. ЧНУ, Чернівці, 2017. С.65-69.
 12. Терлецька Ю.О. Використання інноваційних технологій у процесі удосконалення якості продукції на підприємстві. Молодий вчений. Вип. № 3(55). 2018. С.712-715.
 13. Терлецька Ю.О., Ємець Ю.М. Інновації як чинник конкурентоспроможності промислових підприємств: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Соціальне підприємництво: теорія, практика та міжнародний досвід». м.Київ, 18 травня 2018 р. Київ: КНЕУ, 2018. С.161-164.
 14. Терлецька Ю.О., Балан А.А., Кузьмук Н.Я. Інноваційні технології як елемент антикризового управління підприємствами олійно-жирового комплексу в умовах економічної нестабільності. Молодий вчений. Вип. № 2(66). 2019. С.647-650.
 15. Терлецька Ю.О. Управління інноваціями / Менеджмент і адміністрування: підручник для бакалаврів. Том 1 / за ред. Галушки З.І., Терлецької Н.М. Чернівці: ЧНУ, 2013. С.264-312.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Комунікаційний менеджмент

обов'язкова

Освітньо-професійна програма

МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І АДМІНІСТРУВАННЯ

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: Запукхляк Володимир Михайлович, доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н., доцент

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/zapukhlyak-volodymyr-myhajlovych>

Контактний тел. + 380 372 52 65 51

E-mail: v.zapukhlyak@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2852>

Консультації Очні консультації: за попередньою домовленістю.
Онлайн-консультації: понеділок з 13:00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни). Комунікаційний менеджмент викладається на четвертому курсі і покликаний на основі комплексного підходу дати системне уявлення про ділову комунікацію і методологію комунікативного менеджменту; сформувати знання щодо концептуальних засад і технологій комунікативного менеджменту; розвинути аналітичні здібності і практичні навички студентів в контексті управління комунікаційними процесами на міжособовому, внутрішньоорганізаційному та міжорганізаційному рівнях.

2. Мета навчальної дисципліни: полягає в ознайомленні студентів зі специфікою комунікації в сучасному соціальному та бізнес-середовищі, щоб вони, як майбутні менеджери, учасники бізнес-процесів могли оцінити місце і значення корпоративних комунікацій, орієнтуватися в комунікаційному просторі, застосовувати отримані знання на індивідуальному та організаційному рівні.

3. Пререквізити. «Економічна теорія», «Мікроекономіка», «Менеджмент», «Управління персоналом», «Стратегічний менеджмент»

4. Результати навчання

Фахові компетенції

ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

ФК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <i>Комунікаційний менеджмент</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	II	3	90	2	22	22	-	-	46	-	іспит
Заочна	4	II	3	90	2	8	4	-	-	78	-	іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. <i>Концептуальні основи організаційних комунікацій як процесу</i>											
Тема 1. Середовище реалізації і сутність комунікаційного менеджменту		2	2	-	-	5		1	-	-	-	7
Тема 2. Комунікації в контексті еволюції теорії менеджменту		2	2	-	-	5		1	-	-	-	7
Тема 3. Комунікативна функція в діяльності організацій		2	2	-	-	4		1	-	-	-	7
Тема 4. Комунікаційний процес		2	2	-	-	4		1	1	-	-	7
Тема 5. PR як основа комунікаційного менеджменту		2	2	-	-	4		-	1	-	-	7
Разом за ЗМ 1		10	10	-	-	22		4	2	-	-	35
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. <i>Технології ефективного управління організаційними комунікаціями</i>											
Тема 6. Дослідження середовища організації в рамках комунікаційного менеджменту		2	2	-	-	4		1	-	-	-	7
Тема 7. Комунікаційний компонент реалізації плану PR-кампанії		2	2	-	-	4		1	-	-	-	7
Тема 8. Формування позитивного іміджу організації		2	2	-	-	4		1	1	-	-	8
Тема 9. Комунікації у кризових і конфліктних ситуаціях		2	2	-	-	4		1	-	-	-	7

Тема 10. Технології цивілізованого лобіювання		2	2	-	-	4		-	-	-	-	7
Тема 11. Ефективні міжособистісні комунікації		2	2	-	-	4		-	1	-	-	7
Разом за ЗМ 2		12	12			24		4	2			43
Усього годин	90	22	22			46	90	8	4			78

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Тема 1. Середовище реалізації і сутність комунікаційного менеджменту Роль і значення інформації в управлінській діяльності. Дані, інформація, знання. Модель DIKW. Ф.Махлуп. Інформаційна економіка. Показники якості економічної інформації. Цикл інформації. Фірма (організація) як середовище інформаційного обміну. Виробничі та «інформаційні працівники». Knowledge worker. Персонал, культура, матеріальні активи, зацікавлені групи і комунікації. Сутність і специфіка комунікаційного менеджменту. Соціальні й економічні аспекти комунікаційного менеджменту.
2	Тема 2 Комунікації в контексті еволюції теорії менеджменту Специфіка і роль комунікацій у менеджменті і в соціальних системах. Лінійна (класична) модель комунікацій. Соціально-психологічна (інтеракційна) модель. Шумова модель комунікацій. Факторна модель комунікацій. Циклічна (збалансована) модель комунікацій. Принципи побудови комунікацій в «школі наукового управління» та «адміністративній школі». Комунікаційні аспекти принципів А. Файоля. Делегування відповідальності, співставність відповідальності і влади, діапазон контролю. «Місток» Файоля. Розуміння комунікацій в «школі людських відносин». Дивергенція цілей. Е. Мейо, Р. Лікерт, Ф. Ротлісбергер. Значення комунікацій в «школі соціальних систем». Г. Саймон. Концепція обмеженої раціональності. Принципи побудови комунікацій: порівняльний аналіз.
3	Тема 3. Комунікативна функція в діяльності організацій Роль і місце комунікацій в управлінському контексті. Механістичний і діяльнісний підхід до комунікації. Ключові аспекти комунікаційної взаємодії: інформаційний, інтерактивний, гносеологічний, аксіологічний, нормативний, семіотичний. Цілі і функції комунікацій в організації: інформативна, мотиваційна, контрольна, експресивна. Види комунікацій в організації. Міжособові, внутрішньоорганізаційні, зовнішні. Висхідні і низхідні комунікації. Вербальна і невербальна комунікація.
4	Тема 4. Комунікаційний процес Базова модель процесу комунікацій. Модель Шеннона-Вівера. Комунікатор, повідомлення, передавач, адресат, шум. Модель комунікацій В.Шрамма. Інформування, інструктування, переконання. Соціальне оточення. Специфіка елементів комунікаційного процесу. Декодування, стереотипи, символи, семантика, тиск групи. Бар'єри у процесі комунікацій. Шум. Мікробар'єри і макробар'єри. Фактори джерела (відправника). Фактори одержувача.
5	Тема 5. PR як основа комунікаційного менеджменту Сутність та призначення паблік рілейшнз в контексті управлінської діяльності. «Чорний» PR. Інтернет просування. Спеціальні події. Продакт плейсмент. Пабліцитний капітал. Нематеріальні активи та їх структура. Стійкі конкурентні

	переваги. Паблік рілейшнз і споріднені види діяльності. Прес-посередництво. Пабліситі. Реклама. Маркетинг. Відмінності між цільовими функціями PR і пропаганди. Принципи PR і функції PR. Вимоги до особистих якостей фахівця з паблік рілейшнз.
6	Тема 6. Дослідження середовища організації в рамках комунікаційного менеджменту PR-аудит. Комунікаційний аудит. Аудит груп громадськості, що мають відношення до організації (релевантні групи громадськості). Аудит ставлення груп громадськості до організації. Аудит міри впливовості груп громадськості. Аналіз комунікаційного клімату. Аналіз комунікаційних мереж. Контент-аналіз. Соціальний аудит. Об'єкти та технології соціального аудиту. Ситуаційний аналіз. Маркетингові дослідження.
7	Тема 7. Комунікаційний компонент реалізації плану PR-кампанії Структура плану PR-кампанії. Ситуація; цілі; громадськість (аудиторія); стратегія; тактика; календар-графік; бюджет; оцінка. Умови ефективності інформаційного повідомлення. Повідомлення і цільова аудиторія. Як зробити повідомлення новиною. Надійність джерела повідомлення. Використання неконтрольованих і контрольованих засобів комунікації. Принципи ефективної комунікації. Перелік подій та їх типова комунікаційна підтримка.
8	Тема 8. Формування позитивного іміджу організації. Соціально-психологічна природа іміджу. Функції іміджу на рівні організації. Імідж, репутація, бренд як елементи інтелектуального капіталу. Компоненти іміджу. Внутрішня громадськість та імідж організації. Іміджева атрибутика організації. Імідж і репутація – порівняльна характеристика. Позиціонування організації за допомогою репутаційного менеджменту. Моделі тактики репутаційного менеджменту. Бренд. Модель 5E.
9	Тема 9. Комунікації у кризових і конфліктних ситуаціях. Типологія криз та інших екстремальних ситуацій. Роль людського чинника у кризових ситуаціях. Управління в умовах кризи. Процес управління проблемами. Комунікація в умовах кризи. Комунікаційна модель впливу кризи на співробітників організації. Модель SBR. Ключова роль співробітників організації в умовах кризи. Стратегія і тактика боротьби з чутками. Дезінформація. Центр боротьби з чутками.
10	Тема 10. Технології цивілізованого лобіювання Лобіювання: сутність, легітимність, практика. GR-менеджмент і лобіювання. Організація лобістської кампанії. Ключові тактики лобіювання. Безпосереднє лобіювання. Опосередковане лобіювання. Внутрішнє лобіювання. Прийоми та способи лобіювання. Методи впливу на адресатів лобіювання.
11	Тема 11. Ефективні міжособистісні комунікації. Ефективні публічні виступи. Модель CALLER. Активне слухання. Емпатія. Методи забезпечення ефективного зворотного зв'язку. Позамовні навички комунікації. Категорії позамовних засобів комунікації. Статичні особливості й характеристики. Динамічні компоненти. Кінезис і комунікації. Дотик як засіб спілкування. Особистий простір. Соціальний простір. Візуальний контакт. Особливості використання інтонаційної системи у комунікаціях.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Моніторинг навчальних результатів здійснюється на основі:

поточного контролю за підсумками оцінювання експрес-опитувань, тестувань, індивідуального й колективного опрацювання кейсів, виступів, повідомлень, реферативних завдань та участі в дискусіях з проблематики відповідних семінарських занять (максимальна сумарна кількість балів, яку може отримати студент за роботу на семінарських заняттях в рамках одного змістового модуля становить 30 балів);

модульних контрольних робіт (курс передбачає написання 2 модульних контрольних робіт – 10 балів за перший модуль, 10 балів за другий модуль), завдання яких передбачають розкриття сутності відповідних понять, термінів, а також вирішення тестів;

підсумкового контролю у вигляді іспиту (оцінюється в 40 балів). Завдання, які є елементами підсумкового контролю (іспиту), передбачають: розгорнуті відповіді системно-теоретичного характеру; формулювання дефініцій і лаконічних пояснень; тести.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається із суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання екзаменаційних завдань. До залікової відомості заносяться сумарні результати в балах поточного контролю та екзамену.

Засоби оцінювання:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- аналітичні звіти;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- індивідуальний і колективний аналіз кейсів;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
A (90 – 100)	Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Досконало і творчо виконує самостійні ІНДЗ. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою. Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
B (80-89)	Студент показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
C (70-79)	Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.
D (60-69)	Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.

Е (50-59)	Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів (екзамен)	Сумар-на к-ть балів	
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2							40	100
T1	T2	T3	T4	T5	МК1	T6	T7	T8	T9	T10	T11	МК2		
4	4	4	4	4	10	4	4	3	3	3	3	10		
30						30								

T1, T2 ... T11 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Бурмака. Т. М. Комунікативний менеджмент : конспект лекцій. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 69 с.
2. Денисюк С.Г. Комунікологія : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2017. 101 с.
3. Романовський О.Г., Середа Н.В., Воробйова Є.В. Основи публік рилейшнз : навч. посіб. Харків : НТУ «ХП», 2018. 173 с.
4. Картер Р. Коммуникации. Москва: Манн, Иванов, Фербер, 2019. 160 с
5. Коноваленко М. Ю. Теория коммуникации. Москва : Юрайт, 2019. 415 с.
6. Сагер Л.Ю. Управління внутрішніми комунікаціями підприємств: теорія, методика, практика : монографія. Київ : ЦУЛ, 2018. 196 с.
7. Холод О.М. Комунікаційні технології. Київ : ЦУЛ, 2013. 212 с.

7.2. Допоміжна

1. Борг Д. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. Харків : Фабула, 2019. 304 с.
2. Климанська Л.Д. Зв'язки з громадськістю : технології прагматичної комунікації. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 161 с.
3. Коццолино М. Невербальная коммуникация: теории, функции, язык и знак. Харьков : Гуманитарный центр, 2009. 246 с.
4. Красноручський О.О. Комунікаційні стратегії: цілі розробки і використання. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2014. Т. 20. № 6. С. 93–98.
5. Курбан О.В. PR у маркетингових комунікаціях. К : Кондор, 2014. 246 с.

6. Лейхиф Дж.М. Бизнес-коммуникации. СПб. : Питер, 2001. 688 с.
7. Лукашевич М.П. Шандор Ф.Ф. Соціологія масової комунікації. Київ : Знання, 2015. 367 с.
8. Майовець Є.Й. Маркетингові комунікації : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 191 с.
9. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації. Львів : Літопис, 2010. 537 с.
10. Осовська Г.В. Комунікації в менеджменті. Київ: Кондор, 2008. 215 с.
11. Примак Т.О. PR для менеджерів і маркетологів : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2013. 200 с.
12. Розов В.І. Комунікативна підготовка: навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2015. 160 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень URL: <http://www.niss.gov.ua>
4. Офіційний сайт Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку. URL: <http://wdc.org.ua/>
5. Офіційний сайт Статистичного відділу ООН (UNSD). URL: <https://unstats.un.org/home/>
6. Hofstede Insights. URL: <https://www.hofstede-insights.com/country>
7. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum). URL: <https://www.weforum.org/>
8. Офіційний сайт Boston Consulting Group. URL: <https://www.bcg.com/>
9. Офіційний сайт Harvard Business Review: <https://hbr.org/>
10. Офіційний сайт Interbrand. URL: <https://www.interbrand.com/>
11. Офіційний сайт IPRA (International Public Relations Association). URL: <https://www.ipra.org/>
12. Офіційний сайт PricewaterhouseCoopers. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk.html>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Конкурентна політика

вибіркова

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування
Спеціальність 073 Менеджмент
Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Економічний факультет
Мова навчання українська

Розробники: Губатюк І.В. доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н.

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/gubatyuk-igor-volodymyrovych>

Контактний тел. 52-59-97
E-mail: i.gubatyuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації Очні консультації: за попередньою домовленістю.
Онлайн-консультації: четвер з 13.00 до 15.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

“Конкурентна політика” викладається у 3 семестрі (базується на знаннях, здобутих студентами в процесі вивчення більшості дисциплін, що належать як обов’язкової, так і до вибіркової компоненти освітньої програми). Курс узагальнює знання інших дисциплін та забезпечує їх реалізацію на основі формування у студентів конкурентного економічного мислення та отримання навиків застосування методів конкурентної діагностики та управління для забезпечення конкурентоспроможності підприємства та ефективної діяльності організації.

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета навчальної дисципліни “Конкурентна політика” - формування у студентів конкурентного мислення, що дозволяє визначати місце фірми в реальному економічному середовищі, визначати способи зростання конкурентоспроможності підприємства, розв’язувати практичні проблеми підвищення конкурентоспроможності продукції фірми, які характеризуються системністю та невизначеністю умов зовнішнього середовища вивчення дисципліни, дає можливість формувати теоретичні, практичні та прикладні аспекти конкурентного світогляду.

3. Пререквізити.

“Мікроекономіка”, “Макроекономіка”, “Менеджмент”, “Економіка підприємства”, “Маркетинг”, “Статистика”, “Економічний аналіз”, “Державне та регіональне управління”.

4. Результати навчання

знати:

- особливості основних типів, форм і методів конкуренції;
- критерії оцінки конкурентоспроможності підприємства;
- методи аналізу конкурентного середовища;
- загальні принципи формування і реалізації державного регулювання конкуренції;
- базові різновиди конкурентних стратегій та відповідні їм ефективні стратегії конкуренції;
- основні конкурентні переваги конкурентного підприємства та способи їх досягнення в реальній ситуації;
- загальні та специфічні чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства;
- нормативну базу регулювання конкуренції в Україні;
- теоретичні та практичні аспекти діяльності конкурентної позиції підприємства на ринку;
- основні методи та підходи до формування конкурентних переваг організації;
- принципи формування конкурентоспроможності продукції;
- можливості оптимізації конкурентних рішень та вибору альтернатив.

вміти:

- здійснювати конкурентний аналіз для формування конкурентної стратегії фірми;
- оцінювати ринкову ситуацію і стійкі конкурентні переваги підприємства;
- виявляти існуючих і потенційних та прямих і непрямих конкурентів фірми;
- оцінювати конкурентів на основі їх сильних, слабких сторін та стратегічних варіантів дій;
- здійснювати діагностику та ревізію поточної конкурентної стратегії;
- виконувати розрахунки по оцінці ступеня інтенсивності конкуренції;
- здійснювати розрахунки щодо обґрунтування організаційно-технічних рішень, що спрямовані на підвищення якості продукції і продуктивності виробництва;

- виконувати розрахунки та здійснювати аналіз одиничних, групових та інтегральних показників конкурентоспроможності продукції та конкурентоспроможності підприємства;
- застосовувати методи SWOT, IAP, ZOTS, PIMS, Мак-Кінсі для аналізу конкурентних переваг;
- оцінювати ефективність окремих людей управління конкурентоспроможність підприємства

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни _____												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	3,5	120	15	30			75	3,5		залік
Заочна	2	3				8				99		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. КОНКУРЕНЦІЯ ТА КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ												
Тема 1. Суть та основні риси конкуренції.	10	2	1	-	-	7	10	2	-	-	-	8	
Тема 2. Конкуренція та конкурентоспроможність організації.	11	2	1	-	-	8	11	2	-	-	-	9	
Тема 3. Типи ринків та конкурентні ситуації.	11	2	1	-	-	8	10	-	-	-	-	10	
Тема 4. Основні показники і оцінка конкурентних переваг.	12	4	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10	
Тема 5. Цілі, методи і етапи конкурентного аналізу.	11	4	2	-	-	5	9	-	-	-	-	9	
Разом ЗМ1	55	14	7	-	-	34	50	4	-	-	-	46	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. КОНКУРЕНТНИЙ АНАЛІЗ												
Тема 6. Конкурентне середовище організацій.	11	2	1	-	-	8	10	-	-	-	-	10	
Тема 7. Конкурентна позиція і конкурентні переваги.	10	2	1	-	-	7	9	1	-	-	-	8	
Тема 8. Методологія оцінки	12	4	2	-	-	6	10	1	-	-	-	9	

конкурентоспроможності фірми.												
Тема 9. Функціональний метод оцінки конкурентоспроможності.	11	4	2	-	-	5	9	-	-	-	-	9
Тема 10. Галузеві особливості конкурентоспроможності підприємств.	11	2	1	-	-	8	10	1	-	-	-	9
Тема 11. Державне регулювання конкуренції.	10	2	1	-	-	7	9	1	-	-	-	8
Разом ЗМ2	65	16	8	-		41	57	4	-	-	-	53
Усього годин	120	30	15	-		75	107	8	-	-	-	99

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Завдання полягає у проведенні конкурентного аналізу (SWOT, IAP, ZOTS, PIMS, Мак-Кінсі) господарської діяльності підприємства, на якому студенти проходили виробничу практику
2	Захист виконаного завдання з його презентацією
3	Самостійний аналіз конкурентних переваг конкретного підприємства

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Навчальний матеріал поділено за 2-ма модулями. Максимальна оцінка за кожний модуль складає 30 балів. Ще 40 балів студент може отримати на заліку.

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, фіксований виступ, творча робота за проблемами конкурентного управління) відповідь студента, звіт та презентація матеріалів зі аналізу конкурентного становища підприємства чи організації, на прикладі яких виконується бакалаврська робота.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- модульні контрольні роботи;
- тести трьох рівнів складності;
- аналітичні звіти (SWOT, IAP, ZOTS, PIMS, Мак-Кінсі – аналіз господарської діяльності підприємства, організації, установи);
- фіксовані виступи;
- есе;
- обчислювальні задачі з аналізу конкурентних умов;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- обговорення ситуаційних завдань;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології конкурентного управління для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни “Конкурентна політика”;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, проведенні конкурентного аналізу, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань;
- застосування аналітичних підходів по характеристиці концентрації ринків;
- можливість проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, бачити слабкі й сильні конкурентні сторони організації, обґрунтовувати можливості і загрози, що існують у зовнішньому конкурентному середовищі організації;
- вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;
- обґрунтованість висновків щодо розробки стратегії розвитку досліджуваного підприємства (організації);
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння співставляти витрати на здійснення конкурентного управління з його результатами.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Оцінка	Знання	Вміння
5 (відмінно) А (90 – 100)	Має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Засвоїв теоретичні засади та принципи стратегічного управління. Творчо та науково обґрунтовано виконав ІНДЗ. Глибоко розуміє основну літературу та сучасні публікації з проблем стратегічного управління.	Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Вміє використовувати додаткову літературу, словники і довідники. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
4(дуже добре) В (80-89) 4 (добре) С (70-79)	Показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу.	Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень. Вміє використовувати на практиці програмні настанови, розв'язувати тестові завдання.
3 (задовільно) D (60-69) 3 (задовільно) E (50-59)	Має знання лише основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою. Недосконало дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з помилками, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача.	Виконує практичні завдання в межах програмних вимог. Допускає неточності, помилки при розв'язанні тестів, відповідях на питання. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
2 (незадовільно) з можливістю перескласти FX (35-49) 2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом F (1-34)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.	Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)											Кількість балів (залік)	Сумар на к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	40	100
6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T11 – теми змістових модулів.

5. Рекомендована література

5.1. Основна

8. Губатюк І.В. Соціальні аспекти ефективності конкурентної політики держави в сучасній економіці України (324-343с.) // Економічний та управлінський потенціал соціалізації економіки: монографія /за заг. ред. З.І. Галушки. – Чернівці: Чернівецький національний університет ім.Ю.Федьковича, 2020. – 408с.
9. Губатюк І.В. Методологічні основи еволюції теорії конкуренції // Науковий вісник Чернівецького університету. Збірник наук. праць. Вид. 790. Економіка. – Чернівці: ЧНУ, 2017 – 74с. (12-18с.)
10. Губатюк І.В. Особливості формування сучасного конкурентного середовища в Україні // Науковий вісник Чернівецького національного університету. Збірник наукових праць. Вид. 650-652. Економіка – Чернівці. ЧНУ, 2013 – 352с. (15-17с.).
11. Борисенко З.М. Основи конкурентної політики: Підручник. – К.: Таксон, 2004. – 704
12. Должанський І. З., Загорна Т. О. Конкурентоспроможність підприємства: Навчальний посібник. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
13. Клименко С. М. Управління конкурентоспроможністю підприємства: [навч. посіб.] / С. М. Клименко, О. С. Дуброва, Д. О. Барабась, Т. В. Омеляненко. – К. : КНЕУ, 2008. – 520 с.
14. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. / Р. Л. Лупак, Т. Г. Васильців. – Львів: Видавництво ЛКА, 2016. – 484 с.
15. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія] / за заг. ред. о. Янкового. – о.: атлант, 2013. – 470 с.
16. Конкурентоспроможність: проблеми науки і практики: Монографія. –Х.: ВД «Інжек», 2006. – 248 с.
17. Оцінка конкурентоспроможності сучасного промислового підприємства: навч-практ. посібник для студентів економ. спец / О. М. Сумець, О. Є. Сомова, Є. Ф. Пеліхов. – К.: Професіонал, 2009. – 280 с.
18. Піддубний І.О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. Київ: ВД «ІНЖЕК», 2004. 264 с.
19. Портер М. Международная конкуренция: конкурентные преимущества стран: Пер. с англ./ Под ред. В.Д.Щетинина. М.: Междунар. отношения, 1993. 896 с.
20. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції: Пер. с англ. К.: Основи, 1998. 390 с.
21. Шарко М. В. Управління конкурентоспроможністю підприємств у сучасних умовах : Колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. М. В. Шарко. – ПП Вишемирський В. С., 2016. – 177 с.

5.2. Допоміжна

18. Брюховецкая Н.Е. Конкуренция и соревнование в условиях инновационного развития предприятий /Н.Е. Брюховецкая, И.П.Булеев// Вісник економічної науки України. -№1. 2017. - С.7-15.
19. Брюховецкая Н.Е. Конкуренция и соревнование в условиях инновационного развития предприятий /Н.Е. Брюховецкая, И.П.Булеев// Вісник економічної науки України. -№1. 2017. - С.7-15.
20. Воротін В.Є. Еволюція методологічних підходів до формування конкурентних переваг суб'єктів аграрного виробництва / В.Є. Воротін, Є.Ю. Маркова // Актуальні проблеми інноваційної економіки. № 3. 2016, с. 27–32
21. Гайдук В. А. Конкурентоздатність в умовах сучасного ринку // Економіка та держава. – 2007. – № 2. – С. 16-17.
22. Желуденко К. В. Сутність та фактори конкурентоспроможності продукції підприємств України / К. В. Желуденко // Інтелект ХХІ. – 2017. – № 1. – С. 66–71.
23. Карапетян Е. Т. Проблеми підвищення конкурентоспроможності національних підприємств / Е. Т. Карапетян / Електронне наукове видання Збірник наукових праць «Сучасні підходи до управління підприємством». – 2016. - №1.
24. Карапетян Е. Т. Проблеми підвищення конкурентоспроможності національних підприємств / Е. Т. Карапетян / Електронне наукове видання Збірник наукових праць «Сучасні підходи до управління підприємством». – 2016. - №1.
25. Касич А. О., Харькова Ж. В. Управління конкурентними перевагами підприємства. Економічний аналіз: зб. наук. праць. 2016. Т. 25, № 2. С. 79–85.
26. Небрат В.В. Історія, теорія та перспективи розвитку підприємництва в Україні. Економіка та прогнозування. – № 4. – К., 2016. – С. 144–151.
27. Омеляненко Т. В., Барабась Д. О., Вакуленко А. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства. – К.: КНЕУ, 2006. – 272 с.
28. Піддубний І., Піддубна Л. Теорія конкурентоспроможності: сучасний стан і предметно-методологічний аспекти розвитку // Економіка України. – 2007. – № 8.
29. Предборський В.А. Побудова конкурентного ринкового середовища як фактор детінізації економіки. // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – №12. – с. 13-17с.
30. Селезньова О. В. Методологічні засади оцінки конкурентоспроможності підприємства // Економіка та держава. – 2007. – № 6. – С. 31-33.
31. Труніна І. М. Дослідження конкурентних переваг суб'єктів підприємницької діяльності в умовах глобалізації / І.М. Труніна, О.А. Сущенко // Часопис економічних реформ. – №3 (19)/2015. – С. 43-49.
32. Царенко О. В. Генезис концепції і методів управління конкурентоспроможності українських підприємств // Економіка та держава. – 2007. – № 8. – С. 53-56.

6. Інформаційні ресурси

21. Про захист економічної конкуренції <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
22. Про захист від недобросовісної конкуренції <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>
23. Діденко Є. О. Модель управління конкурентоспроможністю підприємства / Є. О. Діденко, П. І. Жураківський // Ефективна економіка, 2017. – № 5. – Режим доступу: <http://er.knutd.com.ua>
24. Сутність та роль конкуренції в ринковій економіці [Електронний ресурс] // Економіка і суспільство. – 2016. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/6_ukr/2.pdf.

25. Сутність та фактори конкурентоспроможності продукції підприємств України [Електронний ресурс] // Інтелект XXI № 1. – 2017. – Режим доступу: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2017/2017_1/9.pdf
26. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки
27. ПОСТАНОВА КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 5 серпня 2020 р. № 695 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>
28. Стратегія розвитку Чернівецької області на період до 2027 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>
29. Чернівці 2030. Інтегрована концепція розвитку міста. <http://chernivtsi2030.cv.ua>
30. Офіційний сайт Верховної Ради України URL : <https://parlament.org.ua>
31. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
32. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

(назва кафедри)

СИЛАБУС**навчальної дисципліни****Медіаграмотність для прийняття рішень**

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма _____

(назва програми)

Спеціальність 073 Менеджмент

(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 Управління і адміністрування

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Заволічна Т.Р., доцентка кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н.

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektiv-kafedry/zavolichna-tetyana-roman>**Контактний тел.** 0506712004**E-mail:** t.zavolichna@chnu.edu.ua**Сторінка курсу в Moodle** <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4226>**Консультації** очні та онлайн консультації: Вівторок 13:00-15:00

1. Анотація дисципліни.

Призначення навчальної дисципліни полягає у формуванні медіакомпетентності в студентів в контексті інформатизації суспільства та розвитку навичок критичного мислення при прийнятті управлінських рішень. В Національному освітньому стандарті вищої професійної освіти медіакомпетентність позначена як результат освіти майбутніх професіоналів. Вибіркова навчальна дисципліна «Медіаграмотність для прийняття рішень» передбачає комунікативно-ситуативну активність студентів в осмисленні явища «медіа» та їх різновидів; аналізу й узагальнення інформації; сутності медіапростору та його впливу на соціум та бізнес-процеси, зокрема – у сфері діяльності менеджерів. підготовка особистості до безпечної та

2. Метою навчальної дисципліни «Медіаграмотність для прийняття рішень» є вивчення базових понять медійної грамотності, розвиток здатності студентів критично осмислювати контент, який вони отримують через соціальні медіа і через традиційні ЗМІ, підвищити їхню обізнаність про способи захисту від медійних маніпуляцій; на їх основі – розвинути інтегративну медіакультурну здатність приймати ефективні управлінські рішення.

3. Пререквізити. Теоретико-методологічною базою для вивчення дисципліни є вступ у спеціальність, економічна теорія, інформаційні системи, макроекономіка, мікроекономіка та менеджмент.

4. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки за спеціальністю 073 Менеджмент вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Програмні результати навчання

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни _____												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	Годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	4	120	2	30	15	-	-	75	-	Залік
Заочна	2	3	4	120	2	6	-	-	-	114	-	Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	П	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Концептуальні основи медіаграмотності												
Тема 1. Медіаграмотність - must have сучасного українця	12	3	1			8	13	1				12
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення розвитку медіаосвіти в Україні та закордоном	10	3	1			6	10					10
Тема 3.Інформація та мас-медіа в епоху цифрової економіки	13	3	2			8	11					11
Тема 4. Управлінські рішення та навички критичного сприйняття інформації	13	3	2			8	13	1				12
Тема 5. Усвідомлене медіаспоживання: відрізняємо факти від суджень	12	3	1			8	13	1				12
Разом за змістовим модулем 1	60	15	7			38	60	3				57

Тема 6. Орієнтування в потоці щоденного медіаконтенту	13	3	2			8	13	1				12
Тема 7. Управлінські рішення та аналіз релевантної інформації	10	3	1			6	10					10
Тема 8. Монетизація медіа та джінса: загрози та фільтри для прийняття ефективного рішення	12	3	2			7	11					11
Тема 9. Маніпуляції в медіа та боротьба з ними	13	3	2			8	13	1				12
Тема 10. Стереотипи та дискримінація	12	3	1			8	13	1				12
Разом за змістовим модулем 2	60	15	8			37	60	3				57
Усього годин	120	30	15			75	120	6				114

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	НАЗВА ТЕМИ	Кількість Годин
1	Тема 1. Медіаграмотність - must have сучасного українця	8
2	Тема 2. Нормативно-правове забезпечення розвитку медіаосвіти в Україні та закордоном	6
3	Тема 3. Інформація та мас-медіа в епоху цифрової економіки	8
4	Тема 4. Управлінські рішення та навички критичного сприйняття інформації	8
5	Тема 5. Усвідомлене медіаспоживання: відрізняємо факти від суджень	8
6	Тема 6. Орієнтування в потоці щоденного медіаконтенту	8
7	Тема 7. Управлінські рішення та аналіз релевантної інформації	6
8	Тема 8. Монетизація медіа та джінса: загрози та фільтри для прийняття ефективного рішення	7
9	Тема 9. Маніпуляції в медіа та боротьба з ними	8
10	Тема 10. Stereotypes and discrimination	8
Разом		75

6. Система контролю та оцінювання

Засоби оцінювання

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- ІНДЗ;
- аналітичні матеріали;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Форми поточного та підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю є залік для студентів 2 курсу спеціальності “Менеджмент”.
Формами поточного контролю є усна та письмова (тестування, есе, реферати, творча робота) відповіді студентів та ін.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Поточне оцінювання знань та умінь студентів здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є: - активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять; - проходження проміжного контролю; - виконання модульного контрольного завдання. Оцінювання проводиться за такими критеріями: - розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; - ступінь засвоєння матеріалу дисципліни; - ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; - уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні завдань винесених на самостійне опрацювання та розгляд в аудиторії; - логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; - вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки. Максимальна кількість балів ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів. При оцінюванні практичних завдань увага приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то бальна оцінка буде знижена. Проміжний тестовий контроль проводиться два рази за семестр. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни. Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах даної навчальної дисципліни та згруповані за двома модулями, кожен з яких складається з тестових завдань різного рівня складності. Підсумковий контроль проводиться в кінці вивчення курсу у вигляді заліку. Оцінювання рівня знань при складанні заліку здійснюється за такими критеріями. «Зараховано» (60-100 балів). Студент засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу, допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій. «Не зараховано» (0-59 балів). Студент не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не вміє або неправильно виконує розрахунки при вирішенні практичних завдань.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

(для 1-6 курсів)

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	Відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре

	C (70-79)	Добре
Задовільно	D (60-69)	Задовільно
	E (50-59)	Достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Залік	Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	T6	T7	T8	T9	T10	МКР	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

5. Рекомендована література

Основна:

1. Бути медіаграмотним: 10 необхідних компетентностей. URL: http://www.osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/buti_medigramotnim_desyat_neobkhidnikh_kompetentnostey.
2. Вчимося бути медіаграмотними / за заг. ред. М. Масютіної. Бердянськ : Колібри ; Запоріжжя : Дике поле, 2016. 200 с.
3. Іванов В., Шкоба О. Медіаосвіта та медіаграмотність: визначення термінів. URL: [irbis-nbuv.gov.ua > cgi-bin > irbis-nbuv > cgiirbis_64](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis-nbuv.cgi?irbis_64).
4. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». К.: IREX в Україні, 2019-2020.
5. Медіаграмотність. Критичне мислення у мультимедійному світі Київ: АУП: Центр Вільної Преси, 2017. 319 с.
6. Кавєріна А. Кореляція джерел масової інформації з рівнем медіа грамотності. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/6143/Polit%>.
7. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: <https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya>
8. Критичне мислення в епоху інформаційних війн. URL: <https://youtu.be/pNjdMnw9Q6Y>.
9. Критичне мислення на другому місці найзатребуваніших компетенцій у 2020. Освітня платформа «Критичне мислення». URL: <http://www.criticalthinking.expert/statti/kritichne-mislennya-na-drugomu-mistsi-najzatrebuvanih-kompetentsij-u-2020/>.
10. Міжнародний досвід впровадження медіаграмотності для окремих цільових груп: можливості для України. Національний інститут міжнародних досліджень. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/mizhnarodniy-dosvid-vprovadzhennya-mediagramotnosti-dlya>
11. Сінді Шейбе, Фейз Рогоу. Медіаграмотність. Критичне мислення у мультимедійному світі; пер. з англ. С. Дьома ; за заг. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ : Академія Української Преси : Центр Вільної Преси, 2017. 319 с.
12. Технологія критичного мислення. URL: <https://www.youtube.com/watch?v>.

13. Черних О. О. Аналіз класифікацій загроз в Інтернеті. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № 1 (290), 2015. С. 281-289.
14. ЮНЕСКО опублікувала п'ять принципів медійної та інформаційної грамотності. URL : http://www.osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/yunesko_opublikovala_pyat_printsi_piv_medijnoi_ta_informatsijnoi_gramotnosti/
15. Як можна протидіяти «фейковим новинам»? Аналіз. Київ: Фонд Фрідріха Науманна за Свободу, Академія української преси, 2019. URL : http://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2019/11/YAK_protyd.

Допоміжна:

16. Абетка візуальної грамотності. / За редакцією Волошенюк О., Іванова В. Київ : АУП, ЦВП, 2019. URL: http://www.aup.com.ua/uploads/Abetka_vizualnoy_gramotnosti_2019.pdf.
17. Бойко С. Медіаграмотність як основа інформаційно-психологічної безпеки особистості в сучасних умовах. URL: http://pedagogylviv.org.ua/zhurnaly/december_2015.pdf.
18. Гороховський, О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи: практ. посіб. Дніпро : Ліра, 2017. 133 с.
19. Гуза Ю. Правила користування Фейсбуком від Йорана Андерсона. URL: <http://www.medialiteracy.org.ua/index.php/dlia-mediaspozhyvacha/publikatsii-2/44-publikatsii-dlia-mediastomera/596-pravyla-korystuvannia-feisbukom-vid-yorana-andersona.html>.
20. Інформаційний сервіс в Інтернеті: навчальний посібник / за ред. В.М. Шейка. Х. :Харк. держ. Академія культури, 2014. 208 с.
21. Ісакова Т. О. Мова ворожнечі як проблема українського інформаційного простору. *Стратегіч. пріоритети. Сер. Політика*. 2016. № 4. С. 90-97.
22. Збірник статей Шостої міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». Київ : Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2018. 244 с.
23. Зернецька О. Глобальні соціальні мережі та кібербезпека особистості. *Віче*. 2016. № 1-2. С. 22-25. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2016_1-2_14.
24. 15 кращих українських проєктів з медіа грамотності. URL: <https://www.ukrinform>.
25. Нерсисян Г. Медіаграмотність молоді — запорука протидії інформаційній агресії. *Науково-практичний журнал «Інвестиції: практика та досвід»* (Чорноморський державний університет ім. Петра Могили, Інститут державного управління). Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2018. № 6. С. 56-60
26. Новак В. О. Інформаційне забезпечення менеджменту: навч. посібник / В. О. Новак, Л. Г. Макаренко, М. Г. Луцький. К.: Кондор, 2015. 462 с.
27. Плахта Д. Медіаосвітня вакцинація. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/mediaosvitnya-vakcynasiya>
28. Пода Т. А. Інтернет-меми як феномен інформаційного суспільства. *Вісн. Нац. авіац. ун-ту*. 2017. № 1. С. 117-120.
29. Онкович Г. В. Сучасний стан і перспективи розвитку медіаосвіти в Україні. URL: https://www.researchgate.net/publication/330005610_Mediaosvita_v_Ukraini.
30. Тягло О. В. Досвід засвоєння критичного мислення в українській вищій школі. *Філософія освіти. Philosophy of Education*, 2(21). 240-257. URL: https://www.researchgate.net/publication/324840890_Dosvid_zasvoenna_kriticnogo_mislenna_v_ukrainskij_visij_skoli
31. Шевченко В. Фактчекінг і верифікація у журналістській роботі. *Образ*. 2018. № 1. С. 140-153

6. Інформаційні ресурси

1. Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua>.

2. Детектор медіа. URL: <http://detector.media>.
3. Інститут масової інформації. URL: <http://imi.org.ua>
4. Медіакритика. URL: <http://www.mediakrytyka.info>
5. Медіапсихологія і медіа освіта. URL: <http://www.mediaosvita.org.ua>
6. Телекритика. URL: <http://www.telekritika.ua/>
7. MediaLiteracy. URL: <http://www.medialiteracy.org.ua>
8. MediaSapiens. URL: <http://osvita.mediasapiens.ua>
9. FAKE OFF. URL: <http://fakeoff.org/uk>
10. Stopfake.org. URL: <http://www.stopfake.org>
11. Медіа. Твій надійний інтелект. URL: <http://media-iq.tilda.ws/>
12. VERIFIED: онлайн-курс з медіаграмотності. URL: <https://verified.edera.com/ua#rec151962418>
13. Медіаграмотність: практичні навички. Prometheus URL: <https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1>
14. Фактчек: довіряй-перевіряй. Ed-era URL: <https://courses.ed-era.com/courses/coursev1:VOXU-EdEra+FactCheck101+2018/about>
15. Он-лайн курс «Медіаграмотність для освітян» на платформі Prometheus
16. Он-лайн курс «Медіаграмотність для громадян» за посиланням <https://irex.mocotms.com/>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ЛІДЕРСТВО ТА ДОБРОБУТ
вибіркова

Освітньо-професійна програма *Менеджмент організацій і адміністрування*

Спеціальність 073 *Менеджмент*

Галузь знань 07 *Управління та адміністрування*

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники:

Заволічна Т.Р. доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н.

Профайл викладачів:

1) **Заволічна Т.Р.** <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/zavolichna-tetyana-romanivna>

Контактний тел. 050 6712004

Е-mail: t.zavolichna@chnu.edu.ua

Консультації **Очні консультації:** за попередньою домовленістю.

Онлайн-консультації: п'ятниця з 14.00 до 16.00.

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1774>

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Лідерство і добробут» є теорія і практика підготовки фахівців економічних спеціальностей та керівників нового типу, відданих своїй справі, наділених лідерськими якостями, готових проявляти ініціативу, шукати ефективних рішень, висувати та втілювати в життя найсміливіші задуми, які можуть впевнено впроваджувати інноваційні ідеї та вести за собою інших. Цей вибіркового курс дає можливість ефективніше досягти бакалаврам компетенцій, що відповідають вимогам освітньої програми підготовки фахівців за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 07 Управління та адміністрування.

2. Мета навчальної дисципліни: формування у майбутніх бакалаврів наукових і практичних знань, що полегшують майбутньому фахівцю професійне кар'єрне зростання, в сфері менеджменту організацій та стилів керівництва, розширення уявлень про лідерство як способу організації та управління, активізація лідерського потенціалу як сукупності умінь самоуправління і управління іншими людьми.

3. Пререквізити. Для успішного вивчення дисципліни необхідно володіти знаннями з курсів: “Економічна теорія”, “Психологія”, “Соціологія”, “Історія економіки та економічної думки”, а також володіти використанням бібліографії та джерел з економічної літератури.

4. Результати навчання Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки за спеціальністю 073 Менеджмент вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

ФК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

ФК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

ФК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

ФК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

ФК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

ФК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

ФК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички

Програмні результати навчання

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна	індивідуальні завдання	
Денна	2	4	3	90	15	15	60				залік
Заочна	2	4	3	90	6		84				залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Особистісний аспект ефективного лідерства											
Тема 1. Феномен лідерства.	12	2	2			8	12	1				11
Тема 2. Мотиваційні концепції лідерства.	12	2	2			8	11	1				10
Тема 3. Теорії еліт.	10	2	2			6	11	1				10
Тема 4. Лідер як успішна особистість	11	2	1			8	11					11
Разом за ЗМ1	45	8	7			30	45	3				42
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Колективний аспект ефективного лідерства											
Тема 5. Лідерство і команда	11	1	2			8	12	1				11
Тема 6. Лідер та підприємництво	12	2	2			8	11	1				10
Тема 7. Бізнес-план власної ідеї	10	2	2			6	11	1				10

Тема 8. Сучасні тренди глобальних лідерів	12	2	2			8	11					11
Разом за ЗМ 2	45	7	8			30	45	3				42
Усього годин	90	15	15			60	90	6				84

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	НАЗВА ТЕМИ	Кількість Годин
1	Тема 1. Феномен лідерства.	8
2	Тема 2. Мотиваційні концепції лідерства.	8
3	Тема 3. Теорії еліт.	6
4	Тема 4. Лідер як успішна особистість	8
5	Тема 5. Лідерство і команда	8
6	Тема 6. Лідер та підприємництво	8
7	Тема 7. Бізнес-план власної ідеї	6
8	Тема 8. Сучасні тренди глобальних лідерів	8
Разом		60

6. Система контролю та оцінювання

Засоби оцінювання

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- ІНДЗ;
- аналітичні матеріали;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Форми поточного та підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю є залік для студентів 2 курсу спеціальності “Менеджмент”.
Формами поточного контролю є усна та письмова (тестування, есе, реферати, творча робота) відповіді студентів та ін.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Поточне оцінювання знань та умінь студентів здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є: - активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять; - проходження проміжного контролю; - виконання модульного контрольного завдання. Оцінювання проводиться за такими критеріями: - розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; - ступінь засвоєння матеріалу дисципліни; - ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; - уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні завдань винесених на самостійне опрацювання

та розгляд в аудиторії; - логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; - вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки. Максимальна кількість балів ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів. При оцінюванні практичних завдань увага приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то бальна оцінка буде знижена. Проміжний тестовий контроль проводиться два рази за семестр. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни. Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах даної навчальної дисципліни та згруповані за двома модулями, кожен з яких складається з тестових завдань різного рівня складності. Підсумковий контроль проводиться в кінці вивчення курсу у вигляді заліку. Оцінювання рівня знань при складанні заліку здійснюється за такими критеріями. «Зараховано» (60-100 балів). Студент засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вмів виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу, допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій. «Не зараховано» (0-59 балів). Студент не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не вмів або неправильно виконує розрахунки при вирішенні практичних завдань.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС
(для 1-6 курсів)

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	Відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	Добре
Задовільно	D (60-69)	Задовільно
	E (50-59)	Достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Підсум. тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	МК 1	Сума	T5	T6	T7	T8	МК 2	Сума	40	100
5	5	5	5	10	30	5	5	5	5	10	30		

7. Рекомендована література -основна

1. Альтманом Г.Х. Зіркові годинник лідерства. Кращі стратегії управління в світовій історії / Пер. з нім. М.: Інтерекспорт, 2018. 272 с.
2. Бендер П.У., Хеллман Е. Лідерство зсередини / Переклад з англ. М.: Попурі, 2017. 303 с.
3. Бодальов А.А., Руткевич Л.А. Як стають великими або видатними. М.: Квант, 2019.
4. Вебер М. Харизматичне панування. *Соціологічні дослідження (СОЦІС)*. 2016. № 5. С.139-147.
5. Гоулман Д. Емоційне лідерство: Мистецтво управління людьми на основі емоційного інтелекту. М.: Альпіна, 2018. 301 с.
6. Дж. Уїтмор. Коучинг високої ефективності. / Пер. з англ. М.: Міжнародна академія корпоративного управління та бізнесу, 2018. 168 с.
7. Джим Коллінз. Від хорошого до великого. М.: Ізд.Манн, 2017. 320 с.
8. Кенджемі Дж.П. Використання лідером влади особистого авторитету чи влади законних повноважень. *Психологічний журнал*. 2019. № 7.С.49.
9. Кіпніс М. Тренінг лідерства. М.: Ось -89, 2016. 144 с.
10. Лоуб М., Кіндел С. Лідерство для «чайників» / Переклад з англ. М.: Діалектика, 2018. 385 с.
11. Річард Фарсон, Ральф Кейес. Парадокси лідерства. Перев. з англ. М.: ТОВ «Видавничий Дім Софія» 2019. 160 с.
12. Caruso, D.R., Mayer, J.D., & Salovey, P. (2009). Relation of an ability measure of emotional intelligence to personality. *Journal of Personality Assessment*, 79, 306-320.
13. Goleman, D., Boyatzis, R., & McKee, A. (2018). Primal Leadership: The Hidden Driver of Great Performance. *Harvard Business Review*, 79 (18), 42-51.

.....

8. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України URL : <https://parlament.org.ua>
2. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua>
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL : <https://mof.gov.ua/uk>
6. Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php>
7. Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL: <http://etet.org.ua>
8. Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua>
9. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>
10. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/>
11. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua>
12. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>
13. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
14. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
15. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org>
16. Програма розвитку ООН в Україні URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/about-us.html>
17. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/57342/mod_resource/content/1/Стратегія-сталого-розвитку.pdf

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

(назва інституту/факультету)

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування
(назва кафедри)

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Бізнес-тренінг з фахової успішності

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування
(назва програми)

Спеціальність 073 Менеджмент
(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Економічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Лусте О.О., асистент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

Лусте О.О. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/luste-olena-olegivna>

Контактний тел.

0958511626

E-mail:

o.luste@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Онлайн-консультації: вівторок з 13.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Призначення навчальної дисципліни полягає в оволодінні необхідними знаннями, обов'язковими для того, щоб розвинути здібності і практичні навички з питань організації та проведення бізнес-тренінгу командної роботи.

«Бізнес-тренінг з фахової успішності» викладається у 6 семестрі і входить до циклу професійної підготовки обов'язкових компонент освітньої програми «Менеджмент організацій і адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

2. Мета навчальної дисципліни:

Формування цілісного поняття про процеси організації, підготовки і проведення бізнес-тренінгів як елементу ефективного менеджменту; розкриття технології підготовки, організації і проведення бізнес-тренінгів у їх єдності і взаємозалежності; визначення основних складових елементів технології бізнес-тренінгу командної роботи; надання навичок щодо організації і проведення конкретних бізнес-тренінгів командної роботи.

3. Пререквізити.

Теоретико-методологічною базою для вивчення дисципліни є «Вступ у спеціальність», «Менеджмент», «Етика та бізнес-культура».

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 «Менеджмент» вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Фахові компетенції:

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

ФК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

ФК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

ФК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

ФК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

ФК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

ФК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

ФК 16. Здатність визначати потенційні ринкові можливості та формувати на цій основі нові бізнес-ідеї.

Результати навчання:

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

ПРН 18. Ідентифікувати основних чинників розвитку організації та узагальнювати результати її діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

[illegible]

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Основи організації бізнес-тренінгу	11	2	4			5						
Тема 2. Основи роботи з групою в процесі проведення бізнес-тренінгу	12	2	4			6						
Тема 3. Навчально-комунікаційні засоби бізнес-тренінгу	11	2	4			5						
Тема 4. Вплив бізнес-тренера на аудиторію	12	2	4			6						
Разом за змістовим модулем 1	46	8	16			22						
Змістовий модуль 2.												

Тема 5. Базова методика проведення бізнес-тренінгу	12	2	4			6						
Тема 6. Методика проведення конкретних тематичних бізнес-тренінгів	12	2	4			6						
Тема 7. Особливості управління командою при проведенні бізнес-тренінгу в організації	12	2	4			6						
Тема 8. Посттренінговий супровід	8	1	2			5						
Разом за змістовим модулем 2	44	7	14			23						
Усього годин	90	15	30			45						

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо)

МН2 – практичні методи (практичні або лабораторні роботи)

МО3 – бізнес-кейси (індивідуальні або командні)

МН4 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо)

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами

МН6 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебінари тощо)

МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни

Форми та методи оцінювання

МО3 – захист бізнес-кейсів, результатів досліджень

МО4 – аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті

МО5 – презентації результатів виконання завдань

МО6 – оцінювання завдань лабораторних робіт

МО7 – підсумковий контроль – залік

МО11 – інші види індивідуальних та групових завдань

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та

фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	зараховано
	B (80-89)	
	C (70-79)	
	D (60-69)	
	E (50-59)	
Не зараховано	FX (35-49)	не зараховано (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	не зараховано з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Залік	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
8	8	7	7	8	8	7	7	40	100

7. Рекомендована література

Основна

1. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник / Для студ. психол. і педагог. спеціальностей. – К.: „Центр навчальної літератури”, 2006. 968с.
2. Виноградський М.Д., Біляєва С.В., Виноградська А.М., Шкапова О.М., Управління персоналом: Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 504 с.
3. Дунець Л.М. Психологія спілкування: Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Соціальна педагогіка» та «Практична психологія». Хмельницький: ТУП, 2003. 142 с.
4. Карамушка Л.М., Малигіна М.П. Використання інтерактивних технік у процесі підготовки менеджерів та персоналу освітніх організацій до управління: Методичні рекомендації. Рівне, 2003. 20 с.
5. Комунікативний менеджмент : навч. Посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 368 с.
6. Психологія бізнесу та управління: навч. Посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 308 с.
7. Савельєва В. С. Психологія управління: Навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2006. 320 с.
8. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів після диплом. Освіти. К.: Фірма «ІНКОС», 2005. 366 с.

9. Швалб Ю.М., Данчева О.В. Практична психологія в економіці та бізнесі. К.: Лібра, 2008. 270 с.
10. Яцура В., Хоронжий А., Жигайло Н. Психологія керівника. Навчальний посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 256 с.

Допоміжна

1. Аблязов Р. А. Командний менеджмент К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. 352 с.
2. Балабанов И. Т. Инновационный менеджмент: СПб. : Издательство «Питер», 2000. 208 с.
3. Баранчев В. П. Управление знаниями в инновационной сфере: М.: «Благовест – В», 2007. 272 с.
4. Власова А. М. Інноваційний менеджмент. К.: КНЕУ, 2007. 192 с.
5. Гуняр Ф. Ж. Преобразование организации. М. : Дело, 2000. 376 с.
6. Должанський І. З. Управління потенціалом підприємства. К.: ЦЕК, 2006. 362 с.
7. Ильин Е. П. Психология творчества, креативности, одаренности. СПб. : Питер, 2009. 434 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Інтернет-портал для управлінців Менеджмент.com.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.management.com.ua/hrm/motivation.php>.
2. Журнал «Наша Психология» [Електронний ресурс]. / Режим доступу: <http://www.psych.ru/>.
3. Офіційний сайт журналу Psychologies [Електронний ресурс]. / Режим доступу : <http://www.psychologies.ru>.
4. Журнал «Психология» [Електронний ресурс]. / Режим доступу: <http://www.psychology.su>.
5. Науковий журнал «Економічний форум» [Електронний ресурс]. / Режим доступу : <http://eforum-lntu.com/archive.html>.
6. Науковий журнал «Маркетинг і менеджмент інновацій» [Електрон. ресурс] / Режим доступу : <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua>
7. Журнал «Креативна економіка» [Електронний ресурс]. / Режим доступу : <https://bgscience.ru/journals/ce>.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

(назва інституту/факультету)

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування
(назва кафедри)

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Етика та бізнес-культура

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування
(назва програми)

Спеціальність 073 Менеджмент
(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Економічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Лусте О.О., асистент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

Лусте О.О. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/luste-olena-olegivna>

Контактний тел.

0958511626

E-mail:

o.luste@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Онлайн-консультації: середа з 13.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Призначення навчальної дисципліни полягає в оволодінні основних принципів теорії спілкування, етичних та соціально-психологічних механізмів взаємодії людей в процесі ділових комунікацій. У всіх темах наголошується на важливості для ділового спілкування таких моральних ознак особистості, як порядність, відповідальність, сумлінність, доброзичливість і повага до ділових партнерів. Вивчення дисципліни передбачає ознайомлення з досягненнями зарубіжних і вітчизняних науковців у галузі ділових комунікацій і механізмів налагодження ефективних контактів.

«Етика та бізнес-культура» викладається у 2 семестрі і входить до циклу професійної підготовки обов'язкових компонент освітньої програми «Менеджмент організацій і адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

2. Мета навчальної дисципліни:

Формування у майбутніх спеціалістів системи наукових уявлень щодо психології ділового спілкування, компетентність в спілкуванні, параметри ділового спілкування, розвиток професійної компетентності завдяки засвоєнню знань в галузі психології ділового спілкування.

3. Пререквізити.

Теоретико-методологічною базою для вивчення дисципліни є «Економічна теорія» та «Вступ у спеціальність»

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 «Менеджмент» вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Фахові компетенції:

ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

ФК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

ФК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

ФК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

ФК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

ФК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

ФК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Результати навчання:

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

[illegible]

Тема 5. Індивідуальний імідж та репутаційний менеджмент	16	2	4	-	-	10	16	1	1	-	-	14
Тема 6. Технологія проведення виступів та бізнес-презентацій	16	2	4	-	-	10	14	1	1	-	-	12
Тема 7. Тактики та стратегії проведення ділових переговорів	16	2	4	-	-	10	15	1		-	-	14
Тема 8. Етика та етикет у діловому спілкуванні з іноземними партнерами	16	2	4	-	-	10	13	1		-	-	12
Разом за змістовим модулем 2	64	8	16	-	-	40		4	2	-	-	52
Усього годин	120	15	30	-	-	75		8	4			108

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо)

МН2 – практичні методи (практичні або лабораторні роботи)

МО3 – бізнес-кейси (індивідуальні або командні)

МН4 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо)

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами

МН6 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебінари тощо)

МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни

Форми та методи оцінювання

МО3 – захист бізнес-кейсів, результатів досліджень

МО4 – аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті

МО5 – презентації результатів виконання завдань

МО6 – оцінювання завдань лабораторних робіт

МО7 – підсумковий контроль – залік

МО11 – інші види індивідуальних та групових завдань

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та

фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	зараховано
	B (80-89)	
	C (70-79)	
	D (60-69)	
	E (50-59)	
Не зараховано	FX (35-49)	не зараховано (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	не зараховано з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Залік	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
8	8	7	7	8	8	7	7	40	100

7. Рекомендована література

Основна

1. Андрушко М. І., Завальницька Н. Б. Дипломатичний протокол і діловий етикет: Навчальний посібник. Львів: ЛДАУ, 2002.
2. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділової комунікації: Навчальний посібник. Видання 2-ге, доп. та переробл. К.: АртЕК, 2002.
3. Галушко В. П. Діловий протокол та ведення переговорів (Навчальний посібник). 1-е видання, Вінниця: НОВА КНИГА, 2002.
4. Гах Й. М. Етика ділового спілкування. Київ: Центр навчальної літератури, 2005.
5. Зусін В. Я. Етика та етикет ділового спілкування: Навчальний посібник: 2-ге вид., перероб. і доп.-К.: Центр навчальної літератури, 2005.
6. Кулик О. Сардачук П. Елементи дипломатичного протоколу і дипломатичної практики в історії України.Л., 2000.
7. Курбак О. В. Етика ділового та повсякденного спілкування: Навчальний посібник з етикету для студентів. 3-тє вид., Суми: ВТД «Універсальна крига». К.: Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005.
8. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. Львів: В-во «СПОЛОМ», 2001.
9. Резніченко В. І., Михно І. Л. Довідник-практикум офіційного, дипломатичного, ділового протоколу та етикету. К.: УНВЦ «Рідна мова», 2003.
10. Сагайдак О. П. Дипломатичний протокол на етикет: Навч. посіб. К.: Знання, 2006.

11. Тимошенко Н. Л. Корпоративна культура: діловий етикет. Навч. Посібник. К.: Знання, 2006.
12. Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування. К.: Лібра, 2003.

Допоміжна

1. Грей К. К. Организации. Теории, конфликты и менеджеры. Харьков: Гуманитарный центр. 2008. 196 с.
2. Грищенко В. О., Архипов О. Г., Журомська Л. М.. Самоменеджмент: Навч. посіб. / Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля. Луганськ : Видавництво СХУ ім. В.Даля, 2006. 192с.
3. Добротворский И.Л. Самоменеджмент: Эффективные технологии. Пактическое руководство для решения повседневных проблем. М.: Приор-Издат. 2003. 267 с.
4. Мамфорд А. Management Development. Как усовершенствовать работу менеджеров : Стратегии действий: М. : Нипро, 2006. 312 с.
5. Палеха Ю. І. Ділова етика. К.: 2004. 389 с.
6. Русинка І. Конфліктологія. К: Професіонал, 2007. 334 с.
7. Сагайдак О.П. Дипломатичний протокол та етикет. К.: Знання, 2005. 260 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua
4. Вербальна комунікація : навч. матеріали он-лайн : психологія .– Режим доступу: http://pidruchniki.com/1514020537285/psihologiya/verbalna_komunikatsiya
5. Вербальна та невербальна комунікація: навч. матеріали он-лайн : менеджмент.– Режим доступу: http://pidruchniki.com/85119/menedzhment/verbalna_neverbalna_komunikatsiya
6. Види комунікацій в організації : теорія організації та організаційна поведінка : менеджмент.– Режим доступу: http://stud.com.ua/39779/menedzhment/vidi_komunikatsiy_organizatsiyi

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

(назва інституту/факультету)

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування
(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Корпоративна соціальна відповідальність

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування
(назва програми)

Спеціальність 073 Менеджмент
(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Економічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Грунтковський В.Ю. асистенткафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

Грунтковський В. Ю. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/gruntkovskiy-volodymyr-yurijovych>

Контактний тел.

Е-mail: v.gruntkovskiy@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2805>

Консультації Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Онлайн-консультації: понеділок з 13.00 до 14.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Вивчення дисципліни висвітлює теоретико-методологічні, методичні та організаційно-економічні аспекти формування і розвитку соціальної відповідальності та передбачає ознайомлення студентів із основними теоріями та розмаїттям проблем сучасних світової економіки та бізнесу в аспекті їх відповідальності перед людиною та суспільством.

2. Мета навчальної дисципліни: Мета вивчення дисципліни – формування у фахівців базових знань з теорії та практики корпоративної соціальної відповідальності і набуття ними відповідних загальних та спеціальних компетенцій, що забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки.

Загальні компетенції

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетенції

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

СК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

3. Пререквізити. Вивчення дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність» ґрунтується на дисциплінах «Філософія», «Історія економіки та економічної думки»,

«Мікроекономіка», «Економіка підприємства», «Маркетинг», «Міжнародна економіка», «Вступ до спеціальності», «Управління персоналом», «Основи бізнесу», «Менеджмент».

4. Результати навчання

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни _____												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	Змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	4	120	2	30	30			60		іспит
Заочна	4	7	4	120	2	8	6			106		іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	денна форма	Заочна форма

	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Концептуальні основи корпоративної соціальної відповідальності.												
Тема 1. Соціокультурні передумови виникнення корпоративної соціальної відповідальності.	12	2	2	-		8	12	2				10
Тема 2. Історичні аспекти виникнення та розвитку соціальної відповідальності бізнесу.	12	4	4	-		4	12					12
Тема 3. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті загальноцивілізаційного розвитку.	12	2	2	-		8	12	2				10
Тема 4. Розвиток форм соціального партнерства держави, бізнесу та громадянського суспільства.	12	4	4	-		4	12		2			12
Тема 5. Взаємозв'язок корпоративної соціальної відповідальності та економічної ефективності діяльності організації.	12	2	2	-		8	12					10
Разом за змістовим модулем 1	60	14	14	-		32	60	4	2			54
Змістовий модуль 2. Корпоративна соціальна відповідальність в системі корпоративного управління.												
Тема 6. Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління.	12	2	2			8	12					12
Тема 7. Соціальне інвестування як форма прояву соціальної відповідальності.	12	4	4			4	12	2				10
Тема 8. Нормативно-правове регулювання корпоративної соціальної відповідальності.	12	2	2			8	12		2			12
Тема 9. Інституціоналізація корпоративної соціальної відповідальності.	12	4	4			4	12	2				10
Тема 10. Практика формування та розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на сучасному етапі.	12	4	4			8	12		2			12
Разом за змістовим модулем 2	60	16	16			28	60	4	4			52

Усього годин	120	30	30			60	120	8	6			106
---------------------	-----	----	----	--	--	----	-----	---	---	--	--	-----

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціокультурні передумови виникнення корпоративної соціальної відповідальності.	8
2	Історичні аспекти виникнення та розвитку соціальної відповідальності бізнесу.	4
3	Корпоративна соціальна відповідальність в контексті загальноцивілізаційного розвитку.	8
4	Розвиток форм соціального партнерства держави, бізнесу та громадянського суспільства.	4
5	Взаємозв'язок корпоративної соціальної відповідальності та економічної ефективності діяльності організації.	8
6	Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління.	
7	Соціальне інвестування як форма прояву соціальної відповідальності.	8
8	Нормативно-правове регулювання корпоративної соціальної відповідальності.	4
9	Інституціоналізація корпоративної соціальної відповідальності.	8
10	Практика формування та розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на сучасному етапі	4
	Разом	60

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю – усна та письмова.

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- аналітичні звіти;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Формами підсумкового контролю – іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- модульні контрольні роботи;
- тести трьох рівнів складності;
- фіксовані виступи;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- індивідуальне та групове виконання ситуаційних завдань;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
A	90 – 100	Відмінно
B	80 – 89	добре
C	70 – 79	добре
D	60 – 69	задовільно
E	50 – 59	задовільно
FX	35 – 49	незадовільно
F	1 – 34	незадовільно (без права перездачі)

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

5. Рекомендована література -основна

1. Благоев Ю.Е. «Генезис концепции корпоративной социальной ответственности» // Вестник Санкт-Петербургского университета. - 2006. - Сер. 8, вып.2.
2. Благоев Ю.Е. «Концепция корпоративной ответственности и стратегическое управление» // Российский журнал менеджмента. - 2004. - Т. 4, № 3. С. 17-34.
3. Благоев Ю.Е. «Корпорация как моральный агент» // Российский журнал менеджмента. - 2006. - № 4. С. 93-98.
4. Грішнова О.А. «Людський розвиток»: Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2006. -
5. Джордж Р.Т. «Деловая этика» / Пер. с англ. Р.И. Стопера. - СПб., "Экономическая школа", М., Издат. группа "Прогресс", 2001. Т.1.
6. Корпоративна соціальна відповідальність: підручник/ О. Гирик, О.Денис, О. Дубовик, І.Жеребило, А. Зінченко, Н. Реверчук, М.Саприкіна, Р.Семів, З. Скринник, К. Телюк; за загред. д-ра екон.наук, проф. Т.С. Смовженко, д-ра екон.наук, проф.А.Я.Кузнецової. - К.: УБС НБУ, 2009.
7. Куліш А. Соціальна відповідальність бізнесу в банківській сфері у запитаннях і відповідях.- К.: 2007.- 80 с.
8. Котлер Ф.,Н.Лі. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Пер. з англ. С. Яринич. - К.: Стандарт, 2005. - 302 с.
9. Лазоренко О. «Корпоративна соціальна відповідальність в Україні: експертна думка: зб. статей та рекомендацій» /—К.: Стилос, 2007.
10. Лазоренко О., Колишко Р., та ін. Посібник із КСВ. «Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності» / - К.: Видавництво "Енергія", 2008
11. Петрос О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної політики сучасних підприємств в Україні: [навч. посіб.] / Ольга Михайлівна Петрос. -К.: Центр учбової літератури, 2008. - 60 с.
12. Петрос О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної соціальної політики: [монографія] / Ольга Михайлівна Петрос. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 152 с.

13. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні: розуміння та впровадження. - К:2005.- 48 с.
14. Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию:[пер. С англ.]/Френсис Фукуяма. - М.:АСТ:АСТ Москва: Хранитель, 2006. - 730 с.
15. Donaldson T. The Stakeholder Revolution and the Clarkson Principles / Business Ethics Quarterly, 2002. - Vol. 12. - № 2. - P. 107-111.
16. Labour principles of the United Nations Global Compact : A Reference for Business / International Labour Office. - Geneva: ILO, 2008 // [http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/multi/documents/instructionalmaterial/wcms_101246 .pdf](http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/multi/documents/instructionalmaterial/wcms_101246.pdf)
17. International Instruments and Corporate Social Responsibility: A Booklet to Accompany Training The Labour Dimension of CSR: from Principles to Practice Promoting responsible and sustainable enterprise-level practices at times of crisis a guide for policy-makers and social partners / Stephan Ulrich, Nikolai Rogovsky, DavidLamotte ; International Labour Office, SustainableEnterpriseProgramme. - Geneva: ILO, 2009 // http://www.ilo.org/empent/Whatwedo/Publications/lang--en/docName--WCMS_101247/index.htm
18. Freeman, R. Strategic management: a stakeholder approach. Pitman, 1984.

Допоміжна

1. Декларация тысячелетия Организации Объединенных Наций. Утверждена резолюцией 55/2 Генеральной Ассамблеи от 8 сентября 2000 года // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=3&user=1189972613552263>
2. Глобальна ініціатива щодо звітності (Global Reporting Initiative, GRI, 2000);
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436 - IV. вихідні дані?
4. Закон України «Про екологічну експертизу» від 09 лютого 1995 року N 46/95-ВР
5. Зелена книга ЄС «Популяризація європейських засад корпоративної соціальної відповідальності» (EUGreenPaper «Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility», 2001);
6. Конвенція ЄЕК (?) ООН «Про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з екологічних питань (Орхуська конвенція);
7. Багмет Т. Етичні засади бізнесу // Наукові записки, Випуск 15, 2006
8. «Бізнес-освіта як бізнес: Якість послуг і соціальна відповідальність» Матеріали П'ятої щорічної міжнар. конф. "Розбудова менеджмент - освіти в Україні", (м. Харків, 13-15 листопада 2003 р.) / Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні; Українська асоціація з розвитку менеджменту і бізнес-освіти. — К. : Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні, 2003
9. Гнибіденко І.Ф., Колот А.М., Новікова О.Ф. та ін., За ред.І.Ф. Гнибіденка, А.М.Колота, В.В.Рогового. «Соціальна безпека: теорія та українська практика» Монографія / - К.: КНЕУ,2006.
10. Колот А.М. «Соціально-трудові відносини: теорія і практика регулювання :монографія» / Київ. нац. екон. ун-т, 2003.
11. Колот В.М., Рєпіна І.М., Щербина «Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура» Навч. Посібник - Вид. 2-ге, перероб. Та доп. -К.: КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2009
12. Коник Д. Л, Олійник М. В., Привалов Ю. О. - Соціальна відповідальність бізнесу в Україні: Матеріали експертного дослідження / НАН України; Інститут соціології ; Фонд "Інтелектуальна перспектива"; Представництво Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) / Ю. Саєнко (відп.ред.). —К. : Батискаф, 2002.
13. Корпоративная социальная ответственность бизнеса. Экспертная оценка и практика в Украине. - К.: ТЭФ ОЛБИ, 2008.
14. Кричевский Н.А., Гончаров С.Ф. - «Корпоративная социальная ответственность», 2007,

15. Куліш А. Соціальна відповідальність бізнесу в банківській сфері у запитаннях і відповідях. - К: 2007.
16. Лазаренко О., Колишко Р. та ін. «Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності» - К.: Вид. "Енергія", 2008
17. Небава М.І., Небава І.М. «Допитання про соціальну відповідальність бізнесу» // Теорії мікро-макроекономіки: Збірник наукових праць професорсько-викладацького складу і аспірантів. Академія муніципального управління. Випуск 28. - Київ. - 2006. - С.15-21.
18. Огляд діяльності 2006-2009. Global Compact Network Ukraine.
19. Осецький В. Л., Марченко В. М. «Соціальна відповідальність корпорацій України як фактор забезпечення їхньої конкурентоспроможності» // Економіка та держава, № 1, 2007. - с. 9 -12.
20. «Рейтинг социально ответственных компаний», Гвардия, апрель 2009
21. «Рейтинг социально ответственных компаний», Гвардия, март 2008.
22. Российский бизнес и Глобальный договор ООН, Москва, 2008
23. Садеков А., Косова Т. «Соціальні аспекти розвитку корпоративного управління в Україні» // Економіка України. - 2008. - № 11. - С. 88-93.
24. В.Ф.Семенова, О.Л.Михайлюк. - К.: «Екологічний менеджмент». Навч. посіб. / за ред. Знання, 2006.
25. Соціальна відповідальність бізнесу: конструктивний діалог з бізнесом і владою, К., 2008.
26. Соціальна відповідальність українського бізнесу: результати опитування. - К., 2005.
27. Сталінська Г.О. «Соціальна складова корпоративного управління: вплив на ефективність діяльності ТНК» / Культура народів Причорномор'я. — 2007. — №99. — С. 105-109
28. Степанова О.В. Соціально відповідальне управління промисловими підприємствами: проблеми формування та напрямки реалізації / О.В. Степанова // Вісник Сум. нац. аграр. ун-ту. Серія "Економіка та менеджмент". - 2007. - № 6-7 (26-27). - С. 404-414
29. Эксперт Украина, №16, апрель 2009
30. Knight, Z. 2007 Combating Climate Change-Opportunities and Risks. 2007. Merrill Lynch <http://www.ml.com/media/80331.pdf>
31. Milller, Clara. 2005. The Looking-Glass World of Nonprofit Money: Managing in For-Profits' shadow Universe. The Nonprofit Quarterly, Spring 2005
<http://www.nonprofitfinancefund.org/docs/Looking%20Glass,%20NPQ%20website.pdf>
32. Porter, M. Kramer, M. 2006. Strategy & Society: the link between competitive advantage and corporate social responsibility. Harvard Business Review. www.fsg-impact.org
33. Points of Light Foundation Developing Media Messages for Volunteer Programs. February/March 2002 www.pol.org
34. Schwab, K. 2008. Global Corporate Citizenship. Foreign Affairs, January/February 2008
<http://www.foreignaffairs.org/20080101faessay87108/klaus-schwab/global-corporate-citizenship.html>
35. The McKinsey Quarterly. The state of corporate philanthropy: A McKinsey global Survey. 2008. http://www.mckinseyquarterly.com/article_print.aspx?L2=21&L3+.
36. The World's Most Respected Companies. 2007. www.reputationinstitute.com
37. Zadek S., Sabapathy J., Dossing H., Swift T.- Responsible Competitiveness. Corporate Responsibility Clusters in Action. — January 2003

6. Інформаційні ресурси

1. «Круглый стол КО» (Caux Round Table) www.cauxroundtable.org

2. Глобальная инициатива ответственного лидерства (Global Responsible Leadership Initiative — GRLI) www.grli.org
3. Европейская академия бизнеса и общества (European Academy for Business and Society — EABIS) www.eabis.org
4. Европейская ассоциация этики бизнеса (European Business Ethics Network — EBEN) www.eben-net.org
5. Офіційний сайт Секретаріату мережі Глобального договору в Україні: www.globalcompact.org.ua.
6. Центр корпоративної соціальної відповідальності Вищої школи менеджмента СПбГУ. www.gsom.spbpu.ru
7. Ассоциация Менеджеров России www.amr.ru
8. International Centre for Corporate Social Responsibility (ICCSR) - www.nottingham.ac.uk/business/ICCSR
9. AccountAbility The Institute of Social and Ethical Accountability www.accountability21.net
10. Boston College Center for Corporate Citizenship - <http://www.bcccc.net/>
11. BRASS -The ESRC Centre for Business Relationships, Accountability, Sustainability and Society. www.brass.cf.ac.uk -
12. Bridgestar <https://www.bridgestar.org/Resources/Library/Lead/EDCOOPartner.aspx>
13. Business and Human Rights www.business-humanrights.org
14. Business Ethics Magazine - magazine of Social Responsibility www.business-ethics.com
15. Business for Social Responsibility www.bsr.org
16. Business In The Community website www.bitc.org.uk-
17. Business in the Community www.bitc.org.uk
18. Cambridge Programme for Industry - www3.cpi.cam.ac.uk
19. Committee to encourage corporate philanthropy - US www.corphilanthropy.org
20. Conference Board www.conference-board.org
21. Corporate Social Responsibility Forum www.pwblf.org
22. Corporate Watch - www.corpwatch.org
23. CSR Academy - www.csracademy.org.uk
24. CSR Europe is one of the leading European business networks for Corporate Social Responsibility with over 60 leading multinational corporations as members. The site is a fantastic resource with links to over 200 other relevant sites www.csreurope.org -
25. CSR Europe www.csreurope.org
26. CSRwire is a newswire service devoted solely to CSR issues - www.csrwire.com-
27. European Academy of Business in Society (EABIS) - www.eabis.org
28. FTSE4Good is an index series for socially responsible investment designed by FTSE, one of the world's leading global index providers- www.ftse.com/ftse4good/-
29. Global Reporting Initiative www.globalreporting.org
30. Harvard University, Kennedy School of Government, CSR Initiative <http://www.ksg.harvard.edu/cbg/CSRI/>
31. Carbon Disclosure Project Report <http://www.cdproject.net/>

32. International Business Leaders Forum (IBLF) is an international charity set up to promote responsible business practices. The site provides information on latest events relating to CSR as well as publications and links to organisations and institutions promoting CSR www.csrforum.org
33. Links to environmental, social, CSR and sustainability reports www.sustainability-reports.com
34. OnPhilanthropy <http://www.onphilanthropy.com/>
35. Points of Light Foundation, <http://www.pointsoflight.org/>
36. Reputation Institute - www.reputationinstitute.com
37. Social Accountability International (SAI) <http://www.sa-intl.org>
38. Sustainability. <http://www.sustainability.com/>
39. The Center for Corporate Citizenship at Boston College www.bc.edu/cccr
40. The Chartered Institute of Public Relations CSR network- www.ipr.org.uk/csr/
41. The Co-operative Bank, is recognised as one of the UK's leading organisation in terms of CSR. www.cooperativebank.co.uk
42. The Dow Jones Sustainability Indexes www.sustainability-index.com-
43. The Global Compact www.unglobalcompact.org
44. The Global Reporting Initiative was established in late 1997 with the mission of developing globally applicable guidelines for reporting on economic, environmental, and social performance, initially for corporations and eventually for any business, governmental, or non-governmental organisation -www.globalreporting.org-
45. The GoodCorporation is a global standard of corporate social responsibility designed to address the needs of all types and sizes of organisation -www.goodcorporation.com-
46. The Institute of Business Ethics (IBE) was established in 1986 to encourage high standards of corporate and business behaviour and the sharing of best practice www.ibe.org.uk
47. The UK government gateway to Corporate Social Responsibility www.csr.gov.uk-
48. The Work Foundation website- www.theworkfoundation.com - www.accountability.org.uk -
49. Transparency International www.transparency.de
50. Venture Philanthropy Partners. <http://venturephilanthropypartners.org/>
51. World Business Council for Sustainable Development www.wbcsd.ch

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

(назва кафедри)

СИЛАБУС**навчальної дисципліни****Інформаційний менеджмент**

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма _____

(назва програми)

Спеціальність 073 Менеджмент

(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 Управління і адміністрування

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Клевчик Л.Л. , асистент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н.

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/klevchik-leonid-leonidovych>**Контактний тел.** 0501723253**Е-mail:** l.klevchik@chnu.edu.ua**Сторінка курсу в Moodle** <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=428>**Консультації** очні та онлайн консультації: Вівторок 13:00-15:00

1. Анотація дисципліни.

Призначення навчальної дисципліни полягає у формуванні в студентів сучасних фундаментальних знань, навичок вирішення складних завдань управління інформаційними ресурсами та системами на підприємстві. Вміння приймати управлінські рішення на основі аналізу отриманої інформації за найкращого використання ресурсного потенціалу підприємства.

2. Метою навчальної дисципліни “Інформаційний менеджмент” є вивчення інформаційної системи та виробництво потрібної для організації інформації, для ефективного управління всіма її ресурсами, створення інформаційного та технічного середовища для управління її діяльністю.

3. Пререквізити. Теоретико-методологічною базою для вивчення дисципліни є менеджмент, управління персоналом, менеджмент організацій, корпоративні інформаційні системи, електронна комерція, інформаційні системи і технології управління, економічна теорія, макроекономіка, мікроекономіка.

4. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки за спеціальністю 073 Менеджмент вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

ФК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

ФК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни _____												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	Годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	4	120	2	30	30	-	-	60	-	Залік
Заочна	4	7	4	120	2	10	-	-	-	110	-	Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	П	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Концептуальні основи інформаційного менеджменту													
Тема 1. Інформаційний менеджмент та його роль у розвитку сучасного суспільства		3	3			6		1					11
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення суспільних		3	3			6		1					11

інформаційних відносин												
Тема 3. Управління персоналом в сфері інформатизації		3	3			6		1				11
Тема 4. Властивості інформації. Інформаційні потреби		3	3			6		1				11
Тема 5. Документ як джерело інформації. Властивості документальних джерел інформації		3	3			6		1				11
Разом за змістовим модулем 1	60	15	15			30	60	5				55
Змістовий модуль 2. Інформаційне забезпечення управління. Система управління інформаційними ресурсами												
Тема 6. Управлінська діяльність та інформаційне забезпечення управління		3	3			6		1				11
Тема 7. Види інформаційно-аналітичної діяльності. Результати		3	3			6		1				11

інформаційно-аналітичної діяльності												
Тема 8. Експертні оцінки у підготовки інформації для управлінських рішень		3	3			6		1				11
Тема 9. Корпоративні інформаційні системи		3	3			6		1				11
Тема 10. Принципи функціонування системи управління інформаційним и ресурсами. Модель електронного офісу		3	3			6		1				11
Разом за змістовим модулем 2	60	15	15			30	60	5				55
Усього годин	120	30	30			60	120	10				110

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	НАЗВА ТЕМИ	Кількість Годин
1	Тема 1. Інформаційний менеджмент та його роль у розвитку сучасного суспільства	8
2	Тема 2. Властивості інформації. Інформаційні потреби	6

3	Тема 3. Структура інформаційного ринку. Інформаційний консалтинг	8
4	Тема 4. Управлінська діяльність та інформаційне забезпечення управління	8
5	Тема 5. Документ як джерело інформації. Властивості документальних джерел інформації	7
6	Тема 6. Управління персоналом в сфері інформатизації	8
7	Тема 7. Корпоративні інформаційні системи	7
8	Тема 8. Інформаційна безпека в системі захисту економічної інформації	8
Разом		60

6. Система контролю та оцінювання

Засоби оцінювання

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- ІНДЗ;
- аналітичні матеріали;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Форми поточного та підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю є залік для студентів 4 курсу спеціальності “Менеджмент”.

Формами поточного контролю є усна та письмова (тестування, есе, реферати, творча робота) відповіді студентів та ін.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Поточне оцінювання знань та умінь студентів здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є: - активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять; - проходження проміжного контролю; - виконання модульного контрольного завдання. Оцінювання проводиться за такими критеріями: - розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; - ступінь засвоєння матеріалу дисципліни; - ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; - уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні завдань винесених на самостійне опрацювання та розгляд в аудиторії; - логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; - вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки. Максимальна кількість балів

ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів. При оцінюванні практичних завдань увага приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то бальна оцінка буде знижена. Проміжний тестовий контроль проводиться два рази за семестр. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни. Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах даної навчальної дисципліни та згруповані за двома модулями, кожен з яких складається з тестових завдань різного рівня складності. Підсумковий контроль проводиться в кінці вивчення курсу у вигляді заліку. Оцінювання рівня знань при складанні заліку здійснюється за такими критеріями. «Зараховано» (60-100 балів). Студент засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу, допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань. «Не зараховано» (0-59 балів). Студент не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не вміє або неправильно виконує розрахунки при вирішенні практичних завдань.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

(для 1-6 курсів)

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	Відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	Добре
Задовільно	D (60-69)	Задовільно
	E (50-59)	Достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота			Залік	Су ма
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2			

T1	T2	T3	T4	T5	МК Р	T6	T7	T8	T9	T10	МК Р	40	100
4	4	4	4	4	10	4	4	4	4	4	10		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

5. Рекомендована література

Основна:

1. Бочуля Т. В. Організація інформаційної складової процесу управління в економічному просторі. Європейський вектор економічного розвитку. 2013. № 2. С. 32-43
2. Грузіна І. А. Соціально-економічний розвиток регіонів в умовах формування інформаційного ринку. Формування ринкових відносин в Україні. 2018. № 6. С. 83–87
3. Ковальчук Т. Т. Сучасний інформаційний ринок: концептуально-пізнавальний конспект / Т. Т. Ковальчук, І. Ю. Марко, Є. І. Марко. К.: Знання, 2011. 255 с.
4. Лазор Я. О. Поняття та види інформаційних систем. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Економіка. 2016. № 837. С. 80–86
5. Лебідь О. В. Роль інформаційних технологій управління у розвитку підприємства. Академічний огляд. 2012. № 2 (37). С. 128–134
6. Лепейко Т. І. Концептуальні засади менеджменту в інформаційній економіці: монографія / Т. І. Лепейко. Харків: вид. ХНЕУ, 2010. 254 с.
7. Маркіна І. А. Організаційно-економічний механізм управління інформаційним потенціалом підприємства. Економічний форум. 2016. № 2. С. 175-181
8. Макаренко Є. А. Міжнародні інформаційні відносини: монографія / Є.А. Макаренко. К. : Наша культура і наука, 2014. 452 с.
9. Матвієнко О. В. Інформаційний менеджмент: навчально-методичний посібник / О.В. Матвієнко. К.: Університет економіки та права "КРОК", 2015. 88 с.
10. Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози / Є. А. Макаренко, М. М. Рижиков, М. А. Ожеван. К.: Центр вільної преси, 2015. 916 с.
11. Марущак Л. Концептуальні основи формування інформаційних потоків стратегічного управлінського обліку. Соціально-економічні проблеми і держава. 2015. Вип. 2 (13). С. 237-244
12. Полозова Т.В. Формування системи показників оцінки рівня інформаційної безпеки підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2011. № 33. С. 171–177.
13. Полумієнко С.К. Система індикаторів інформаційно-технологічного розвитку України. Екологічна безпека та природокористування. 2012. Вип.10. С. 227–246
14. Салига С. Я. Інформаційне забезпечення управлінських рішень на підприємствах: монографія / С. Я. Салига, В. В. Фатюха. Запоріжжя: ГУ ЗІДМУ, 2007. 152 с.
15. Темнікова Н. В. Інформаційний менеджмент в системі управління фінансовою спроможністю підприємства. Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Серія: Економіка. 2014. № 8. С. 196–200.

16. Хмельницький О. О. Інформаційна культура підготовка кадрів до інформаційної роботи: навчальний посібник / О. О. Хмельницький. К. : КНТ, 2013. 200 с.
17. Чічановський А. А. Інформаційні процеси в структурі світових комунікаційних систем: підручник / А. А. Чічановський, О. Г.Старіш. К.: Грамота, 2010. 568 с.

Допоміжна:

18. Глобалізація і безпека розвитку: монографія / Кер. авт. кол. О.Г. Білорус. К.: КНЕУ, 2012. 733 с.
19. Єжова Л. Ф. Інформаційний маркетинг: навчальний посібник / Л.Ф. Єжова. К.: КНЕУ, 2013. 560 с.
20. Інформаційний сервіс в Інтернеті: навчальний посібник / за ред. В.М. Шейка. Х. :Харк. держ. Академія культури, 2014. 208 с.
21. Коломієць В. Ф. Міжнародні інформаційні системи: підручник / В.Ф. Коломієць. К. : ВПЦ "Київський університет", 2015. 458 с.
22. Лазарева С. Ф. Економіка та організація інформаційного бізнесу: навчальний посібник / С.Ф. Лазарева. К. : КНЕУ, 2016. 667 с.
23. Мей Кристофер. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд: монографія / Кристофер Мей. К.: К.І.С., 2014. 220 с.
24. Новак В. О. Інформаційне забезпечення менеджменту: навч. посібник / В. О. Новак, Л. Г. Макаренко, М. Г. Луцький. К.: Кондор, 2015. 462 с.
25. Орлов П. І. Інформація та інформатизація: Нормативно-правове забезпечення: науково-практичний посібник / П.І. Орлов. - Х.: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2018. 576 с.
26. Тищенко В.Ф. Інтегральне оцінювання рівня розвитку інформаційно-комунікаційних технологій як структурної компоненти економіки знань. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 11 (137). С. 227–237
27. Уманців Г. Облікова інтерпретація інтелектуального капіталу в контексті становлення інформаційної економіки. Бухгалтерський облік і аудит. 2016. № 9. С. 9–15.
28. Флор О. М. Формування глобального інформаційного суспільства. Шлях України: монографія / О.М. Флор. К. : Відділ оперативної поліграфії Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Т. Шевченка, 2016. 140 с.
29. Чернозубкін І.О. Особливості управління інформацією суб'єкту господарювання з використанням комп'ютерних соціальних мереж. Вчені записки Університету «КРОК». Серія: Економіка. 2014. Вип. 31. С. 170-177
30. Чубукова О. Інформаційна економіка. Актуальні проблеми економіки. 2013. № 11-12. С. 14–16

6. Інформаційні ресурси

1. Офіційний Веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

2. Урядовий портал органів виконавчої влади України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
3. Офіційний інформаційний портал «Державного агентства з питань електронного урядування України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dknii.gov.ua/>
4. Рада національної безпеки і оборони України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rnbo.gov.ua/>
5. Постійне представництво України при ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://un.mfa.gov.ua/ua>
6. Веб-портал «Організація Північно атлантичного договору» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nato.int/cps/uk/>
7. Офіційний сайт Міжпарламентської асамблеї держав-учасників Співдружності незалежних держав (СНД) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iacis.ru/>
8. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/>
9. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти. Відділення інформаційно-аналітичних систем управління науково-освітньою галуззю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gioc.mon.gov.ua/>
10. Асоціація міст України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://auc.org.ua/>
11. Центр енерго-інформаційної безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bezpeka.org.ua>
12. Журнал IT Manager [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.allcio.ru/itmanager/>
13. Center for Information and Social Programs [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cisp.org.ua/>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра **економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

”РОЗРОБКА І ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ”

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов’язкова

(вказати: обов’язкова)

Освітньо-професійна програма **”Менеджмент організацій і адміністрування”**

(назва програми)

Спеціальність **073 – Менеджмент**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **07 – Управління і адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: **кандидат економічних наук, доцент**

Сторощук Богдан Дмитрович

дан Дмитрович

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/storoshuk-bogdan-dmytrovych>
<https://www.facebook.com/storbd>

Контактний тел. **+380-67-235-28-75 (Viber, WhatsApp, Telegram)**

+380-50-155-01-42 (Telegram)

E-mail: b.stor@chnu.edu.ua, storbd@gmail.com

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=442>

Консультації Очні консультації: вівторок 13:00-15:00

Онлайн-консультації: п’ятниця 16:00-18:00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Розробка і прийняття управлінських рішень” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань “Управління і адміністрування”

Навчальна дисципліна призначена для з'ясування закономірностей розробки та прийняття різних видів рішень в залежності від вихідних передумов, характеристик оточуючого середовища, особистісних характеристик суб'єкта прийняття рішення, невизначеності та ризику.

2. Мета навчальної дисципліни:

Метою вивчення навчальної дисципліни “Розробка і прийняття управлінських рішень” є ознайомлення студентів з основними поняттями сучасної теорії прийняття управлінських рішень, основними видами рішень та моделями їх розробки та прийняття, способами аналізу результатів прийняття економічних рішень, впливом на даний процес психологічних особливостей, невизначеності та ризику.

Основними завданнями дисципліни “Розробка і прийняття управлінських рішень” є:

- поглиблення теоретичних знань з теорії прийняття управлінських рішень;
- визначення та розумінні цілей та кінцевої мети прийняття управлінських рішень;
- опанування методів розробки та прийняття управлінських рішень;
- використання результатів аналізу для оцінки процесів прийняття управлінських рішень.

3. Пререквізити. „Економічна теорія“, „Економічна історія“, „Мікроекономіка“, „Макроекономіка“, „Менеджмент“, „Історія економічної думки“

4. Результати навчання

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Розробка і прийняття управлінських рішень</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	Вид підсумкового контролю
Денна	III	I / 5	4,0	120	2	30	30	0	0	60	0	іспит
Заочна	III	I / 5	4,0	120	2	10	4	0	0	104	0	іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

[illegible]

Тема 1. Прийняття рішень як основа управлінської діяльності	10	2	2	–	–	6	10	–	–	–	–	10
Тема 2. Постановка цілей у прийнятті рішення	10	4	4	–	–	2	10	2	1	–	–	7
Тема 3. Прийняття ефективних рішень для досягнення цілей	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 4. Проблеми: види, діагностика, аналіз	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 5. Види рішень	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 6. Процес прийняття рішень	10	4	2	–	–	4	10	1	–	–	–	9
Разом за ЗМ1	60	16	14	–	–	30	60	6	1	–	–	53
Змістовий модуль 2. Розробка механізму прийняття ефективних рішень												
Тема 7. Методи і техніки пошуку і розробки ефективних рішень	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 8. Оцінка ефективності прийнятих рішень	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 9. Невизначеність та ризик у прийнятті рішень	10	4	4	–	–	2	10	1	–	–	–	9
Тема 10. Психологія прийняття рішень	10	2	4	–	–	4	10	1	1	–	–	8
Тема 11. Вплив психології на раціональність	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Тема 12. Інновації в прийнятті рішень	10	2	2	–	–	6	10	1	–	–	–	9
Разом за ЗМ 2	60	14	16	–	–	30	60	6	1	–	–	53
Усього годин	120	30	30	–	–	60	120	12	2	–	–	106

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота студентів складається з двох компонентів:

4. *Основний* – передбачає засвоєння навчальної програми відповідно до цілей навчання та змісту матеріалів у окремих темах і модулях у обсязі, який дасть можливість позитивного виконання таких видів робіт:

- теоретичні виступи із наведенням практичних прикладів на семінарсько-практичних заняттях;
- робота з тестами;
- тлумачення відповідей на завдання „правильно-неправильно”;
- розв’язування задач;
- написання модульних контрольних робіт;
- виконання завдань під час проходження підсумкового контролю у вигляді іспиту.

5. *Додатковий* – це творче завдання, яке виконується за результатами вивчення II модуля і являє собою аналітичне дослідження розробки та прийняття рішень в конкретних умовах. Дане дослідження здійснюється за такими напрямками:

- діагностика довільної проблеми;
- стратегічна мета прийняття рішення стосовно даної проблеми;

- тактичні цілі, спрямовані на досягнення даної мети;
- основні обмеження для майбутнього рішення;
- визначення основних альтернатив майбутнього рішення;
- вибір найкращої з альтернатив;
- оцінка ефективності прийнятого рішення

Виконання основного компонента обов'язкове для всіх студентів, оскільки воно є основою отримання тієї загальної кількості балів, яка відповідає позитивним оцінкам. Творче завдання з додаткового компонента оцінюється максимум у 15 балів і призначене для студентів, які бажають вивчати дисципліну в більшому обсязі, ніж це передбачено програмою.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента та ін.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- відповіді студентів під час практичних занять;
- модульні контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МКР	T8	T9	T10	T11	T12	МКР		
4	4	4	4	4	4	6	4	4	4	4	4	6		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		

69-74	D	задовільно	
50-68	E		
35-59	F_x	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Рекомендована література

1. Алюшина Н.О. Тайм-менеджмент посадовця: мистецтво планувати та управляти своїм часом: метод. рек. до дистанц. курсу / Н.О.Алюшина. – К.: НАДУ, 2009. – 40 с.
2. Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень: навч. посіб. / за заг. ред В. А. Гошовської. – К. : НАДУ, 2010. – 88 с.
3. Бакуменко В. Д. Прийняття рішень в державному управлінні : Навчальний посібник [у 2 ч.] / В. Д. Бакуменко // Ч. 1. Теоретико-методологічні засади. – К. : ВПЦ АМУ, 2010. – 276 с.
4. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: Проблеми теорії, методології, практики: Монографія. – К.: Вид-во УАДУ, 2000. – 328 с.
5. Василенко В.О. Теорія і практика розробки управлінських рішень : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2002. 420 с.
6. Грінченко Ю.Л. Методичний посібник з дисципліни „Методи прийняття управлінських рішень” освітньо-професійної програми спеціальності 7.050201 “менеджмент організацій”. – Одеса, 2010. – 42 с.
7. Гурієвська В.М. Коучинг для керівників у системі державного управління: навч.-метод. матеріали / В.М. Гурієвська. – К.: НАДУ, 2010. – 48 с.
8. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін. ; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К.: НАДУ, 2010. – 820 с.
9. Керівництво та лідерство в системі державної служби : навчально-методичний посібник / Авт. : Ю. В. Ковбасюк, В. А. Гошовська, Л. А.Пашко – К. : НАДУ, 2011. – 147 с.
10. Кігель В.Р. Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці Київ : ЦУЛ, 2003. 202 с.
11. Колпаков В М Теория и практика принятия управленческих решений Учебное пособие – К МАУП 2000 – 256 с.
12. Колпаков В.М. Самоменеджмент: навч. посіб. / В.М. Колпаков. – К.: Видав. дім Персонал, 2008. – 523 с.
13. Колпаков В.М. Теория и практика принятия управленческих решений Київ : МАУП, 2004. 504 с.
14. Лепейко Т.І. Менеджмент: навч. посіб. / Т.І. Лепейко, О.М. Миронова. – Харків: ХНЕУ, 2010. – 202с.
15. Мала Н.Т., Процик І.С. Мистецтво прийняття управлінського рішення // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.14. – С. 345–351.
16. Машков В. Н. Психология управления : учеб. пособие / В. Н. Машков. – СПб. : Михайлов, 2000. – 203 с.
17. Михайлов Г. С. Принятие и реализация управленческих решений: акмеологическая концепция продуктивности : монография / Г. С.Михайлов – М. : Нар. образование, 2003. – 353 с.
18. Мірошниченко Ю. Р. Організаційно-правові засади підготовки та прийняття державно-політичних рішень. – Харків: Фактор, 2004. – 224 с.
19. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті. Навчальний посібник для студентів спец. 7.050106 “Облік і аудит” / За ред. д.е.н., проф.Ф.Ф.Бутинця, к.е.н., доц. М.М.Шигун. – Житомир: ЖДТУ, 2004. – 352с.
20. Прийняття управлінських рішень: організаційно-психологічний аспект : навч. посіб. / М. М. Білинська, Ю. В Ковбасюк – К. : НАДУ, 2011. – 232 с.
21. Притула М.М. Динамічні моделі та методи прийняття рішень у ринковій економіці : навч. пос. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2007. 256 с.
22. Розвиток лідерства / Л. Бізо, І. Ібрагімова, О. Кікоть, Т Федорів ; за заг.ред. І. Ібрагімової. – Проект “Реформа управління персоналом на державній службі в Україні”, 2012. – 400 с.

23. Рульєв В.А. Менеджмент: навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2011. – 312 с.
24. Скібіцька Л.І. Організація праці менеджера: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 360 с.
25. Скібіцький О.М. Лідерство та стиль роботи менеджера : навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 192 с.
26. Смоленніков Д.О. Методи прийняття управлінських рішень. Конспект лекцій Суми : Вид-во СумДУ, 2008. 89 с.
27. Созинов В.А. Управленческие решения: Учебное пособие. – Владивосток: Изд-во ВГУЭС, 2003. – 200 с.
28. Соловьєв А. И. Принятие государственных решений : Учеб. пособие. – М. : КНОРУС, 2006. – 344 с.
29. Теорія і практика прийняття управлінських рішень: Навч. посіб. / Крупник А. С., Линьов К. О., Нужний Є. М., Рудик О. М. – К. : Видавничий дім “ПРОСТІР”, 2007. – 156 с.
30. Харгроув Р. Ваш коуч : Помощь в решении самых запутанных проблем в управлении, бизнесе и карьере : [пер. с англ.] / Роберт Харгроув, Мишель Рено. – Новосибирск : Сиб. унив. изд-во, 2005. – 264 с.
31. Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2004. – 687с.
32. Эффективное принятие решений. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2006. – 184 с.
33. Яковенко О. І. Формування компетенцій професійної діяльності економістів у процесі практичної підготовки : навчально-методичний посібник Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2014. 184 с.
34. Deep, Sam, and Sussman, Lyie, Smart Moves for People in Charge, Addison-Wesley, 1995 N de Vries, M Kets, and Dick, R, Branson's Virgin: The coming of age of a counter-cultural enterprise, INSEAD, Fontainebleau, 1995
35. Drucker, Peter, Management: Tasks, Responsibilities, Practices, Harper and Row, New York, 1974].

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА
Вибіркова

Освітньо-професійна програма **Менеджмент організацій і адміністрування**

Спеціальність **073 Менеджмент**

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

економічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Профайл викладача <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/terletska-nataliya-myhajlivna>
Контактний тел. **52-65-51**
E-mail: **n.terlecka@chnu.edu.ua**
Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1813>.
Консультації Четвер з 13.00 до 15.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Головним завданням вивчення управління потенціалом підприємства, як наукової дисципліни, є набуття комплексу знань з основ управління потенціалом підприємства та управлінських навичок у сфері підвищення конкурентоспроможності продукції, вартості та ефективності потенціалу підприємства.

Важливість формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців з менеджменту визначається специфікою їхніх професійних обов'язків, уміннями обґрунтовувати і використовувати механізми запобігання виникненню та поширенню кризових ситуацій у процесі управління потенціалом суб'єкта господарювання в умовах невизначеності та ризику.

2. Мета навчальної дисципліни: формування у студентів загальнотеоретичних, методологічних та організаційних засад використання та оцінки потенціалу підприємства з урахуванням властивостей економічних систем, галузевих особливостей виробництва та ведення підприємницької діяльності.

Основними перевагами, які надає вивчення дисципліни «Управління потенціалом підприємства» є поглиблення теоретичних знань, оволодіння сучасним методичним інструментарієм, практичними навичками ефективного управління потенціалом підприємств як збалансованої соціально-економічної системи у сучасних умовах господарювання.

3. Пререквізити. З метою підвищення ефективності засвоєння курсу здобувач вищої освіти має вивчити до початку вивчення курсу «Управління потенціалом підприємства» такі предмети: «Менеджмент», «Теорія організації», «Операційний менеджмент», «Стратегічне управління», «Інвестиційний менеджмент».

4. Результати навчання:

Загальні компетентності:

- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК5. Знання та розуміння предметної сфери і професійної діяльності.
- ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК11. Здатність до адаптації та дій у новій ситуації.
- ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

- ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.
- ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- ФК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.
- ФК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.
- ФК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- ФК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.
- ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.
- ФК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

- ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.
 ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
 ФК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.
 ФК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.
 ФК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.
 ФК 16. Здатність визначати потенційні ринкові можливості та формувати на цій основі нові бізнес-ідеї.

Програмні результати навчання:

- ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
 ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.
 ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
 ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
 ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
 ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
 ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.
 ПРН 8. Застосовувати методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу сучасного підприємства для забезпечення ефективності його діяльності.
 ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.
 ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.
 ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.
 ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
 ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.
 ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.
 ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним, а також практичні навички щодо визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу.
 ПРН 18. Ідентифікувати основних чинників розвитку організації та узагальнювати результати її діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Управління потенціалом підприємства</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	6	3	90	2	22	22	-	-	46	-	залік
Заочна	3	6	3	90	2	8	4	-	-	78	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Концептуальні засади дослідження потенціалу суб'єкта господарювання												
Тема 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства	13	3	3	-	-	7	14,5	1,5	1	-	-	12
Тема 2. Формування потенціалу підприємства	12,5	3	3	-	-	6,5	13	1,5	0,5	-	-	11
Тема 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства	14,5	4	4	-	-	6,5	12,5	1	0,5	-	-	11
Разом за змістовим модулем 1	40	10	10	-	-	20	40	4	2	-	-	34
Змістовий модуль 2. Теоретико-методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства												
Тема 1. Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства	12,5	3	3	-	-	6,5	12,5	1	0,5	-	-	11
Тема 2. Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства	12,5	3	3	-	-	6,5	12,5	1	0,5	-	-	11
Тема 3. Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства	12,5	3	3	-	-	6,5	12,5	1	0,5	-	-	11
Тема 4. Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу	12,5	3	3	-	-	6,5	12,5	1	0,5	-	-	11
Разом за змістовим модулем 2	50	12	12	-	-	26	50	4	2	-	-	44
Усього годин	90	22	22	-	-	46	90	8	4	-	-	78

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Сучасні концепції розвитку підприємства
2	Економічний потенціал підприємства як об'єкт управління
3	Економічний потенціал регіону: сутність та характеристика основних елементів
4	Оцінка ефективності використання потенціалу
5	Інвестиційний потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління
6	Інтелектуальний потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління ним
7	Фінансовий потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління
8	Виробничий потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління
9	Інноваційний потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління
10	Трудовий потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління

5.4. Тематика індивідуальних завдань

Назва теми
1. Сучасні підходи до визначення та оцінки економічного потенціалу підприємства.
2. Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови.
3. Рівні економічного потенціалу підприємства.
4. Структура ринкового потенціалу підприємства.
5. Методи оцінки потенціалу підприємства: переваги, недоліки, сфера застосування.
6. Процедура оцінки потенціалу підприємства: основні етапи.
7. Фактори, що впливають на рівень потенціалу підприємства.
8. Економічний потенціал підприємства як об'єкт управління.
9. Методи управління потенціалом підприємства.
10. Економічний потенціал регіону: сутність та характеристика основних елементів.
11. Функції управління потенціалом підприємства.
12. Оцінка ефективності використання потенціалу.
13. Підприємницький потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління.
14. Багаторівнева структурна модель формування економічного потенціалу підприємства.
15. Формування та використання потенціалу регіону.
16. Особливості формування економічного потенціалу підприємства та його функції в рамках національної економіки.
17. Наукові тенденції розвитку економічного потенціалу підприємств у системі мікро-, макро- та мезоекономічного співіснування.
18. Аналіз галузевих і регіональних факторів та перспектив підвищення економічного потенціалу підприємств.
19. Складові елементи механізму підвищення економічного потенціалу підприємства.
20. Економічна діагностика можливостей механізму підвищення економічного потенціалу підприємства.
21. Стратегічні напрями підвищення економічного потенціалу відповідно до рівня впливу чинників зовнішнього середовища.
22. Адаптивне управління потенціалом підприємства та його елементами.

23. Ідентифікація та класифікація факторів впливу на формування потенціалу промислового підприємства.
24. Синергійний підхід до оцінювання та управління потенціалом підприємства за умов євроінтеграції.
25. Сучасний стан промислових підприємств України в контексті входження у Європростір.
26. Чинники впливу євроінтеграційних процесів на потенціал підприємства.
27. Вибір стратегії розвитку потенціалу підприємства із врахуванням зовнішньоекономічного впливу та євроінтеграції.
28. Економічний потенціал в контексті системного підходу.
29. Концепція управління економічною стійкістю підприємств.
30. Формування конкурентного потенціалу промислового підприємства.
31. Критерії та методика діагностування інноваційного потенціалу промислового підприємства.
32. Управлінська діагностика як спосіб ефективного пошуку шляхів удосконалення системи менеджменту підприємства та його потенціалу.
33. Формування адаптаційного механізму підприємства та його потенціалу до умов конкурентного середовища.
34. Ситуаційний підхід до управління адаптивним розвитком підприємства та його потенціалу.
35. Оцінювання потенціалу адаптивного розвитку підприємств.
36. Методика оцінки науково-технічного потенціалу підприємства.
37. Інвестиційний потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління.
38. Інтелектуальний потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління.
39. Фінансовий потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління.
40. Використання рейтингового аналізу при оцінці фінансового потенціалу суб'єкта господарювання.
41. Інноваційний потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління.
42. Кадровий (трудовий) потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління.
43. Навчання персоналу як спосіб розвитку кадрового потенціалу.
44. Роль мотивації в реалізації кадрового потенціал підприємства.
45. Виробничий потенціал підприємства: сутність, оцінка та управління.
46. Управлінський потенціал в структурі економічного потенціалу підприємства.
47. Основні методи підвищення економічного потенціалу суб'єкта господарювання.
48. Нематеріальні активи та методи їх оцінки.
49. Оцінка вартості земельної ділянки, будівель і споруд.
50. Оцінка ринкової вартості машин і обладнання.
51. Критеріальні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
52. Експертні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
53. Графічні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
54. Математичні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
55. Логістичні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
56. Одномоментні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
57. Стратегічні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
58. Індикативні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
59. Матричні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
60. Графоаналітична модель потенціалу підприємства.
61. Сучасні концепції розвитку підприємства.
62. Механізми розвитку потенціалу підприємства.
63. Мета та призначення внутрішньовиробничих резервів суб'єкта господарювання.

64. Класифікація резервів розвитку підприємства за різними класифікаційними ознаками.
65. Етапи аналізу внутрішніх резервів відповідно до рівня управлінських рішень.
66. Особливості аналізу витрат виробництва з метою управління внутрішніми резервами.
67. Вартість потенціалу підприємства згідно з витратними позиціями.
68. Переваги та недоліки концепцій оцінки вартості потенціалу суб'єкта господарювання.
69. Характеристика прикладних моделей оцінки конкурентоспроможності потенціалу суб'єкта господарювання.
70. Структурно-логічна схема формування вартості потенціалу підприємства та його складових.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, експрес-опитування, аналіз виробничих ситуацій, індивідуальні завдання) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання: контрольні роботи; стандартизовані тести; індивідуальні завдання; аналіз виробничих ситуацій; реферати; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; контрольні кваліфікаційні завдання для ККР.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Шкала оцінювання: національна шкала та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
80-89	B	зараховано
70-79	C	зараховано
60-69	D	зараховано
50-59	E	зараховано
35-49	Fx	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)						Залік	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	

Сутнісна характеристика потенціалу підприємства	Формування потенціалу підприємства	Конкурентоспроможність потенціалу підприємства	Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства	Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства	Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства	Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу		
Σ балів за ЗМ 1 - 30			Σ балів за ЗМ 2 - 30				40	100

5. Рекомендована література

Основна

1. Ачкасов І.А. Пушкар Т.А., Федорова В.Г. Потенціал підприємства: формування та оцінювання; Харк.нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2010. 189 с.
2. Бай С.І. Розвиток організації: політика, потенціал, ефективність: монографія. К.: КНТЕУ, 2009. 280 с.
3. Гавва В.Н., Божко Е.А. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: навч. посіб. К.: ЦНЛ, 2014. 224 с.
4. Іванов Ю.Б. Управління конкурентоспроможністю підприємства / Ю.Б.Іванов, М.О.Кизим, О.М.Тищенко. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. 320 с.
5. Касьянова Н.В., Солоха Д.В., Морєва В.В., Беякова О.В. Потенціал підприємства: формування та використання: підручник. Донецьк.: Цифрова типографія, 2012. 257 с.
6. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. К.: ЦНЛ, 2005. 352 с.
7. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. / О.С. Федонін, І.М. Рєпіна. К.: КНЕУ, 2003. 384 с.
8. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посіб. / Б.Є.Бачевський, І.В.Заблудська, О.О.Решетняк. К.: ЦУЛ, 2009. 400 с.
9. Потенціал регіону: вектори формування та використання: монографія / О.О.Шубін, М.В. Азарян, Д.В. Солоха, О.В. Беякова. Донецьк: СПД Купріянов В.С., 2011. 658 с.
10. Солоха Д.В. Формирование и реализация инновационного потенциала в условиях устойчивого развития промышленного региона: монография. Донецк.: СПД Куприянов В.С., 2010. 612 с.
11. Стратегічне управління потенціалом підприємства: монографія / Б.Г. Шелегда, Н.В. Касьянова, А.Я. Берсуцький. Донецьк: ІЕП НАН України, 2006. 219 с.
12. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник / О.С.Федонін, І.М.Рєпіна, О.І.Олексюк. К.: КНЕУ, 2003. 316 с.
13. Федоришин С. К. Формування потенціалу підприємства нематеріальної сфери: навч. посіб. / С.К.Федоришин, О.М.Коропко. К.: КНЕУ, 2006. 264 с.
14. Формирование стратегии реализации потенциала предприятия: монография / В.М. Гончаров, Н.В. Касьянова, Д.В. Солоха и др. Донецк: СПД Куприянов В.С., 2008. 304 с.
15. Хомяков В. І., Бакум І.В. Управління потенціалом підприємства. К.: Кондор, 2012. 400 с.

Допоміжна

1. Антощишина Н.І. Дослідження трансформації поняття «потенціал підприємства» з урахуванням історичного та сутнісного аспекту. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія «Економічні науки». 2016. № 1 (95). С. 75–86.

2. Верхоглядова Н.І. Аналіз підходів до визначення сутності потенціалу підприємства. Проблеми системного підходу в економіці. 2016. Вип. 1. С. 26–32.
3. Гудзинський О.Д., Судомир С.М., Гуренко Т.О. Управління формуванням конкурентоспроможного потенціалу підприємств (теоретико-методологічний аспект): монографія. К.: ППК ДСЗУ, 2010. 212 с.
4. Інвестиційно-інноваційні чинники формування розвитку і управління конкурентоспроможним потенціалом підприємства: монографія / Д.В.Солоха, В.В.Морева, С.О.Чирков, В.Я.Козлова, О.В.Белякова. Донецьк: СПД Дмитренко Л.Р., 2010. 400 с.
5. Маслак О.І. Особливості оцінювання економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань. Вісник соціально-економічних досліджень. ОНЕУ. 2013. № 1 (48). С.122–128.
6. Рєпіна І.М. Підприємницький потенціал: методологія оцінки та управління. Вісник Української Академії державного управління при Президенті України. 2015. №2.-С.262-271.
7. Терлецька Н.М. Модель формування економічного потенціалу підприємства. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2014. Вип. І (53). Економічні науки. С.231-238.
8. Терлецька Н.М. Інноваційний потенціал суб'єкта господарювання як результат його інноваційної політики. Науковий вісник Чернівецького університету: Економіка: зб. наук. пр. Вип. 773-774. Черн.нац.ун-т ім.Ю.Федьковича. Чернівці, 2016. С.64-67.
9. Терлецька Н.М., Голинська Б.Я. Управління життєвим циклом та режимом функціонування операційної системи підприємства. Молодий вчений. Вип. № 2(54). 2018. С.754-757.
10. Терлецька Н.М. Адаптація організаційної структури управління до умов динамічного зовнішнього середовища. Регіональна економіка та управління. Вип. № 2(24). 2019. С.122-125.
11. Терлецька Н.М., Боднарюк Н.В., Карпюк К.Р. Конкурентні переваги суб'єкта господарювання як складова ефективного управління конкурентоспроможністю. *Регіональна економіка та управління*. Вип. № 1(27). 2020. С.97-101.
12. Терлецька Н.М., Мажар М.І. Менеджмент ощадливого виробництва: проблеми та перспективи впровадження на українських підприємствах. *Сучасні тенденції забезпечення ефективності економіки держави*: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м.Київ, 12 вересня 2020 р.). К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2020. С.54-58.
13. Формування потенціалу соціально-економічних та організаційних змін: монографія / за заг. ред.: І. А. Ігнат'євої, В. В. Микитенко. К., 2010. 694 с.
14. Якуба М.М., Павлюк У.В. Кадровий потенціал як ключовий елемент потенціалу підприємства в умовах глобалізації. Науковий вісник НЛТУ України. 2011. № 19. – С. 302-305.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Стратегія успішного бізнесу
вибіркова

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Економічний

Мова навчання українська

Розробники: Лусте О.О., асистент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н

Профайл викладача:

Лусте О.О. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnovi-teo/kolektyv-kafedry/luste-olena-olegivna>

Контактний тел.

0958511626

E-mail:

o.luste@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.
Онлайн-консультації: понеділок з 15.00 до 16.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

«Стратегія успішного бізнесу» викладається у 3 семестрі (ґрунтується на знаннях, здобутих студентами у ході вивчення більшості дисциплін, що належать як до обов'язкової, та і до вибіркової компонент ОП). Курс забезпечує формування теоретичних знань і практичних навичок з питань управління змінами, методів аналізу ресурсів і компетенцій при стратегічному управлінні бізнесом; набутті практичних навичок аналізу і розвитку організаційної структури та культури підприємств, вмінні впливати на агентів стратегічних змін.

2. Мета навчальної дисципліни: формування системи знань та практичних навичок оцінки можливостей успішного розвитку підприємств шляхом формування стратегій бізнесу й участі в стратегічних партнерствах різних типів і різновидів.

Переваги вивчення курсу «Стратегія успішного бізнесу» полягають у формуванні у студентів професійних компетенцій, які дозволять:

- ознайомитись з сутністю і основами проведення стратегічних змін при стратегічному управлінні бізнесом;
- вміти правильно визначати послідовність змін залежно від ситуації (час, величина опору), планувати і організовувати проведення змін;
- набуті знань і навичок з ефективного реалізації стратегії;
- навчитись відокремлювати стратегічні і поточні завдання і ефективно керувати тими і іншими;
- вибирати ефективні методи керівництва залежно від життєвого циклу організації;
- стимулювати організаційний розвиток фірми;
- створювати організаційну структуру у відповідності зі стратегією;
- формувати ефективну корпоративну культуру, яка б сприяла досягненню завдань фірмою;
- правильно формувати команди по проведенню стратегічних змін

3. Пререквізити.

«Економічна теорія», «Підприємництво і бізнес-культура», «Менеджмент», «Самоменеджмент».

4. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні підходи до розробки системи стратегічного управління підприємством;
- методи формування ефективної організаційної структури;
- особливості розробки стратегічного набору підприємств різної структурної побудови;
- напрями формування організаційної культури підприємства.

уміти:

- діагностувати ресурси, процеси і результати діяльності на предмет визначення стратегічної самодостатності бізнесу;
- оцінювати результативність та ефективність функціонування стратегічного партнерства в бізнесі;
- відстежувати вплив партнерства на конкурентне положення його учасників за формальними і неформальними індикаторами;
- підготувати економічне обґрунтування доцільності утворення стратегічного партнерства;
- організовувати ресурсне, інформаційне і організаційне забезпечення стратегії бізнесу;
- розробляти та обґрунтовувати проекти формування стратегії бізнесу;
- формувати системи передбачення динаміки розвитку стратегії бізнесу у просторі і часі;
- формувати механізм управління стратегіями бізнесу
- аналізувати вплив факторів зовнішнього середовища та внутрішній потенціал бізнесу;

- визначити стратегічну зону господарювання та конкурентну позицію на ринку;
- формувати стратегічний вибір бізнесу;
- застосувати методи стратегічного планування та прогнозування для передбачення майбутнього бізнесу.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік навчання	Семестр	С.1.1. Загальна інформація								Вид підсумкового контролю
			Кількість		Кількість годин						
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	Самостійна робота	Індивідуальні завдання	
Денна	3	6	3	90	15		15		60		залік
Заочна	3	6	3	90	4		4		82		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і теми лекційних занять	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ УСПІШНОГО БІЗНЕСУ												
Тема 1. Стратегія розвитку бізнесу: поняття, еволюція, концепції	8	1	1	-	-	6	12	1	1			10
Тема 2. Рівні стратегічних рішень та типологія стратегій підприємства	10	2	2	-	-	6	12	1	1			10
Тема 3. Генерування стратегій та умови їх реалізації	12	2	2	-	-	8	10					10
Тема 4. Місія та цілі бізнесу	12	2	2	-	-	8	12					12
Разом за змістовим модулем 1	42	7	7	-	-	28	46	2	2			42
Змістовий модуль 2. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ СКЛАДОВІ СТРАТЕГІЙ УСПІШНОГО БІЗНЕСУ												

Тема 5. Індивідуальний імідж та репутаційний менеджмент	12	2	2	-	-	8	12	1	1			10
Тема 6. Технологія проведення виступів та бізнес-презентацій	12	2	2	-	-	8	12	1	1			10
Тема 7. Тактики та стратегії проведення ділових переговорів	12	2	2	-	-	8	10					10
Тема 8. Стресостійкість та управління конфліктами	12	2	2	-	-	8	10					10
Разом за змістовим модулем 2	48	8	8	-	-	32	44	2	2			38
Усього годин	90	15	15	-	-	60	90	4	4			78

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
	Тема 1. Стратегія розвитку бізнесу: поняття, еволюція, концепції Еволюція систем управління бізнесом. Перелік типових стратегічних рішень із яких бізнес має здійснити свій вибір. Поняття "стратегії". Множинність аспектів вживання категорії "стратегія". Визначення стратегії бізнесу різними авторами. Фактори, що найбільш суттєво впливають на зміст стратегії бізнесу. Організаційні рівні побудови стратегій. Ознаки класифікації стратегій.
2.	Тема 2. Рівні стратегічних рішень та типологія стратегій підприємства Поняття бізнес стратегії. Алгоритм розробки бізнес-стратегії. Типи стратегій бізнесу підприємства та їх характеристика Стратегічне позиціонування фірми. Класифікаційні ознаки стратегій бізнесу підприємства. Напрямки формування та типи конкурентної бізнес-стратегії
3.	Тема 3. Генерування стратегій та умови їх реалізації Функції вищого керівництва підприємства при розробці стратегії Методи прийняття стратегічних рішень. Механізм розробки стратегії залежно від структури управління підприємством. Види функціональних стратегій та основні елементи організації їх розробки. Види та зміст типових функціональних стратегій: зміст та структура стратегії маркетингу, види стратегії маркетингу; зміст та структура виробничої стратегії, аспекти виробничої стратегії; зміст та структура стратегії НДДКР; зміст та структура технологічної стратегії; зміст та структура фінансово-інвестиційної стратегії; зміст та структура кадрової стратегії; зміст та структура екологічної стратегії.
4.	Тема 4. Місія та цілі бізнесу Суть та значення місії для бізнесу. Бачення та філософія функціонування бізнесу. Інформація, що міститься в офіційному викладенні місії. Правила вибору місії бізнесу. Поняття цілей. Стратегічні, довгострокові та короткострокові цілі. Вісім галузей діяльності, в яких мають бути визначені цілі бізнесу. Критерії ефективності цілей. "Дерево цілей" бізнесу. Поняття "дерева цілей" і принципи його побудови. Вимоги до "дерева цілей". Нормативні та фактичні "дерева цілей". Сутність стратегічної прогалини. Стратегічна прогалина як проблема бізнесу. Напрями заповнення стратегічної прогалини. Основні етапи аналізу стратегічної прогалини.
5.	Тема 5. Індивідуальний імідж та репутаційний менеджмент Специфіка індивідуального й організаційного іміджу. Поняття іміджевої стратегії. Принципи класифікації іміджевих стратегій. Моделі візуальної комунікації.

	Нематеріальність іміджу. «Штучність» іміджу. Вміння триматися перед аудиторією. Впевненість і привабливість. Теорія жестів. Стиль. Одяг. Освітлення і кольори.
6.	Тема 6. Технологія проведення виступів та бізнес-презентацій Поняття вербальних комунікацій: основні характеристики та типологія. Публічні виступи як комунікація. Загальні правила для розвитку необхідних якостей імідж-особистості (інтелекту, цілеспрямованості, гнучкості, енергійності, впевненості, конкурентоздатності) Принципи навіювання в публічних виступах. Підготовка публічного виступу. Типи промов Оцінка публічного виступу.
7.	Тема 7. Тактики та стратегії проведення ділових переговорів Порівняльний аналіз ділового етикету в різних державах. Виявлення можливих перешкод при проведенні переговорів та їх усунення. Розробка плану ведення комерційних переговорів. Алгоритм проведення комерційних переговорів. Ділова зустріч. Алгоритм проведення ділової зустрічі. Ділова нарада та організація її проведення. Протокол наради. Аналіз результатів проведення ділових переговорів.
8.	Тема 8. Стресостійкість та управління конфліктами Класифікація конфліктів. Методи профілактики конфліктів в організації. Самоаналіз поведінки особистості в конфліктній ситуації. Підготовка і прийняття раціонального управлінського рішення в конфліктній ситуації. Асертивність та критика в конфліктній взаємодії. Чинники, що визначають рівень та компоненти психологічної стійкості людини у стресових ситуаціях. Методи боротьби зі «стресорами». Поведінкові реакції на стрес.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Навчальний матеріал розподілено за 2-ма модулями. Максимальна оцінка за кожний модуль складає 30 балів. Ще 40 балів студент може отримати на заліку.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається викладачем, що проводить заняття.

Модульний контроль проводиться наприкінці змістового модулю за рахунок аудиторних занять і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формує цей модуль. Модульний контроль реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань і проведення спеціальних контрольних заходів.

Підсумковий контроль – залік, проводиться у формі тестування і усної відповіді на теоретичне запитання. З метою уточнення оцінки студент може відповісти на 1-2 додаткових запитання (за вибором викладача).

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- модульні контрольні роботи;
- тести трьох рівнів складності;
- фіксовані виступи;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- індивідуальне та групове виконання ситуаційних завдань;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

№ з/п	Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Бали рейтингу	Максимальна кількість балів
1. Бали поточної успішності за участь у семінарських заняттях			
Критерії оцінювання		5 балів	
Відмінно («5») – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.		5	
Добре («4») – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.		4	
Задовільно («3») – студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.		3	
Незадовільно («2») – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.		2	
Незадовільно («1») – студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.		0-1	
2. Самостійна робота студентів			
Критерії оцінювання		5 балів	
- розгорнутий, вичерпний виклад змісту питань; - повний перелік необхідних для розкриття змісту питань категорій та законів; - використання актуальних фактичних та статистичних даних, матеріалів останніх подій в економічній сфері в країні та за її межами; - використання матеріалів періодики; - проведений опис об’єктів.		4-5	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
A	90 – 100	зараховано
B	80 – 89	
C	70 – 79	
D	60 – 69	
E	50 – 59	
FX	35 – 49	незараховано
F	1 – 34	незараховано (без права перездачі)

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залік)	Сумар на к-ть балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
8	7	8	7	7	7	8	8		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Оберемчук В.Ф. Стратегія підприємства. Короткий курс лекцій. – К.: МАУП, 2019. – 128 с.
2. Шершньова З.С., Оборська С.В. Стратегічне управління: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2018. – 220 с.
3. Василенко В. О. Стратегічне управління підприємством: навчальний посібник. / В. О. Василенко, Т. І. Ткаченко – Вид. 2-ге, виправл. і доп. За ред. Василенко В. О. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 400 с.
4. Герасимчук В. Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання: навч. посібн. / В. Г. Герасимчук – К.: КНЕУ, 2000. – 360 с.
5. Клівець П. Г. Стратегія розвитку підприємства: навч. посібн. / П. Г. Клівець – К.: Академвидав, 2007. – 320 с.
6. Ковтун О. І. Стратегія розвитку підприємства: навч. посібник. / О. І. Ковтун – 2-ге вид., стереотип. – Львів: «Новий світ – 2000», 2006. – 388 с.
7. Назаренко О. В. Стратегія розвитку підприємства: навч. посіб. / О.В. Назаренко – Х.: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2003. – 144 с.
8. Наливайко А.П. Теорія стратегії підприємства. / А.П. Наливайко Сучасний стан та напрямки розвитку: Монографія. – К.: КНЕУ, 2001. – 227 с.
9. Немцов В. Д. Стратегічний менеджмент. / В. Д Немцов, Л.Є Довгань - К.: КПІ – 2001. - 557 с.
10. Оберемчук В. Ф. Стратегія розвитку підприємства: Короткий курс лекцій. / В. Ф Оберемчук – К.: МАУП, 2000. – 128 с.
11. Саєнко М. Г. Стратегія розвитку підприємства: Підручник. / М.Г. Саєнко – Тернопіль: «Економічна думка». – 2006. – 390 с.
12. Сумець О. М. Стратегія розвитку підприємства. Теорія, ситуації, приклади: Навчальний посібник. / О.М. Сумець – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 320 с.

13. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: Підручник / З.Є. Шершньова – Київський національний економічний ун-т. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : КНЕУ, 2004. — 700 с.

7.2. Допоміжна

1. Азоев Г.Л. Конкурентные преимущества фирмы. / Г.Л. Азоев, А.П. Челенков М.: ОАО «Типография «НОВОСТИ», 2000. - 256 с.
2. Анисимов О.С. Мышление стратега: Стратегическое управление в схемах. Выпуск 7 / Сост. – В.Н. Верховглазенко. – М., 2009. – 202 с. – (Энциклопедия начинающего стратега).
3. Виханский О.С. Стратегическое управление: Учебник. / О.С. Виханский – 2е изд., перераб. и доп. – М.: Гардарики, 2002. – 296 с.
4. Воронкова А. Э. Стратегическое управление конкурентоспособным потенциалом предприятия: диагностика и организация. Монография. / А.Э. Воронкова – Луганск: Издательство Восточноукраинского национального университета, 2000. – 315 с.
5. Гольдштейн Г.Я. Стратегический менеджмент: Учебное пособие / Г.Я. Гольдштейн, Изд. 2-е, доп. Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2003. - 94 с.
6. Горемыкин В. А. Экономическая стратегия предприятия: Учебное пособие. / В.А. Горемыкин. – Изд 3 – испр. и доп. – М.: Издательство «Альфа-Пресс», 2007. – 544 с.
7. Грант Р. М. Современный стратегический анализ. / Р.М. Грант – СПб.: Питер, 2008. – 560 л.
8. Гурков И.Б. Стратегия и структура корпорации: Учеб. пособие / И.Б. Гурков – Национальный совет по корпоративному управлению ; Академия народного хозяйства при Правительстве РФ ; Государственный ун-т управления. — М. : Дело, 2006. — 320с.
9. Зуб А. Т. Стратегический менеджмент: Теория и практика: Учебное пособие для вузов. / А.Т. Зуб – М.: Аспект Пресс, 2002. — 415 с.
10. Калінеску Т.В Стратегічний потенціал підприємства: формування та розвиток: монографія / Т.В Калінеску, Ю.А Романовська, О.Д. Кирилов – Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля. — Луганськ, 2007. — 272с.
11. Каплан Р. Организация, ориентированная на стратегию / Р. Каплан, Д. Нортон / Пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2004. – 416 с.
12. Мескон Майкл Х., Альберт Майкл, Хедоури Франклин Основы менеджмента: Пер. с англ. / Академия народного хозяйства при Правительстве РФ / М.А. Майорова (пер.). — М. : Дело, 2000. — 704с.
13. Минцберг Г. Стратегический процесс / Г. Минцберг, Дж. Б. Куинн, С. Гошал / Пер. с англ. под ред. Ю.Н. Каптуревского. – СПб: Питер, 2001. – 688 с.
14. Минцберг Г., Альстрэнд Б., Лэмпел Дж. Школы стратегий / Пер. с англ. Под ред. Ю.Н. Каптуревского. – СПб: Издательство «Питер», 2000. – 336 с. – с. 26-287.
15. Тренев Н.Н Предприятие и его структура: диагностика, управление, оздоровление.: Учебное пособие для вузов. / Н.Н. Тренев – М.: «Издательство ПРИОР», 2002. – 240с.

8. Інформаційні ресурси

[http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua) - Верховна Рада України.
<http://www.kmu.gov.ua/> - веб-сайт Кабінету Міністрів України.
[http:// www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua) - Міністерство фінансів України.
[http:// www.nssmc.gov.ua](http://www.nssmc.gov.ua) - Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
[http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) - Державна служба статистики України.
<http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index> - веб-сайт Державної аудиторської служби України.
<http://sfs.gov.ua/> - веб-сайт Державної фіскальної служби України.
[http:// www.liga.net](http://www.liga.net) - Ліга Бізнес Інформ
[http:// www.nau.kiev.ua](http://www.nau.kiev.ua) - Нормативні акти України
[http:// www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php) – Бібліотеки в Україні.
<http://www.nbuv.gov.ua>. – Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – Бібліотеки та науково-інформаційні центри України
<http://www.library.lviv.ua/> – Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника
<http://uk.wikipedia.org> – вільна енциклопедія

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Інвестиційний менеджмент

вибіркова

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування
Спеціальність 073 Менеджмент
Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Економічний факультет
Мова навчання українська

Розробники: к.е.н., доц. Кравець Вячеслав Іванович

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/kravets-vyacheslav-ivanovych>
Контактний тел. (0372)52-65-51
Е-mail: v.kravetz@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1863>
Консультації Онлайн-консультації: понеділок з 15.00 до 16.00

<https://calendar.google.com/calendar/u/2/r/day/2020/10/5?tab=wc>

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс інвестиційного менеджменту призначений для формування здатності управляти інвестиційною діяльністю сучасного підприємства через реалізацію спеціальних функцій інвестиційного менеджменту.

2. Метою вивчення дисципліни “Інвестиційний менеджмент” є поглиблене вивчення процесу інвестування на виробничому підприємстві, в тому числі різних методів інвестиційного проектування, а також оцінки ефективності управління інвестиційною діяльністю.

3. Дисципліни, які здобувач має вивчити до початку роботи над курсом: фінансовий менеджмент.

4. Результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- теоретичні основи інвестиційної діяльності;
- методи та підходи до оцінки ефективності інвестицій;
- основні форми інвестування виробничого підприємства;
- особливості процесу розробки та впровадження інвестиційних рішень.

вміти:

- здійснювати діагностику інвестиційного середовища та вибір форм реального інвестування;
- аналізувати чинники впливу на ефективність інвестування та виробляти відповідні управлінські рішення;
- оцінювати ефективність інвестиційних рішень;
- розробляти інвестиційні проекти та впроваджувати їх у практику господарської діяльності підприємства;
- використовувати методи організаційного проектування для реалізації інвестиційних рішень.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни _____											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	
Денна	4	7	4	120	2	30		30		60	іспит
Заочна	4	7	4	120	2	10		2		108	іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Модуль 1. Теоретичні основи інвестиційного менеджменту.													
Суть, завдання та функції інвестиційного менеджменту	8	2	2			4	8	1					7

Інвестиційний менеджмент як система управління	8	2	2			4	8	1				7
Інвестиційна стратегія – суть та принципи розробки	8	2	2			4	8	1				7
Методи розробки інвестиційної стратегії	8	2	2			4	8	1				7
Інвестиційні ресурси, джерела та механізм їх формування на підприємстві	8	2	2			4	8	0,5				7,5
Оптимізація вартості та структури інвестиційних ресурсів	8	2	2			4	8	0,5				7,5
Разом за змістовим модулем 1	48	12	12			24	48	5				43
Модуль 2. Управління реальними інвестиціями.												
Форми реальних інвестицій	14	2	2			10	14	1				13
Управління вибором інвестиційних проектів	14	2	2			10	14	1				13
Управління реалізацією інвестиційних проектів.	14	4	4			6	14	1				13
Побудова та оцінка інвестиційного проекту	16	6	6			4	16	1	2			13
Фінансування інвестиційних проектів.	14	4	4			6	14	1				13
Разом за змістовим модулем 2	72	18	18			36	72	5	2			63
Усього годин	120	30	30			60	120	10	2			108

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Суть, завдання та функції інвестиційного менеджменту
2	Інвестиційний менеджмент як система управління
3	Інвестиційна стратегія – суть та принципи розробки
4	Методи розробки інвестиційної стратегії
5	Інвестиційні ресурси, джерела та механізм їх формування на підприємстві
6	Оптимізація вартості та структури інвестиційних ресурсів
7	Форми реальних інвестицій
8	Управління вибором інвестиційних проектів
9	Управління реалізацією інвестиційних проектів.

6. Система контролю та оцінювання

В процесі вивчення курсу застосовуються наступні форми контролю: усні доповіді на семінарах, тести, самостійні роботи, індивідуальні завдання.

Форма підсумкового контролю: **екзамен**.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Знання	Вміння
A (90 – 100)	Має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Засвоїв теоретичні засади інвестування, специфіку практичних і тестових завдань. Досконало і творчо виконує самостійні ІНДЗ. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні джерела з економічної теорії. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.	Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Вміє використовувати додаткову літературу, словники і довідники, грамотно викладати програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
B (80-89)	Показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності.	Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
C (70-79)	Опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи проектування організаційних структур управління.	Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання.
D (60-69)	Має знання лише основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю.	Виконує практичні завдання в межах програмних вимог. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
E (50-59)	Ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою. Недосконало дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з помилками, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача.	Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях.	Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.	Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Іспит	Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2						
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T1.6	T2.1	T2.2	T2.3	T2.4	T2.5	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	5		

7. Рекомендована література

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент: Учебный курс. – К.: Эльга-Н, 2002.
2. Бутко М.П., Бутко І.М. Менеджмент інвестиційної діяльності. – К.: ЦУЛ, 2020. – 480 с.
3. Великий, Ю. М. Інвестиційний менеджмент: навчально-практ. посібник. – Харків: ХНЕУ, 2009. – 256с.
4. Галушка З.І. Менеджмент та адміністрування: підручник у трьох томах. Т.2 / З.І Галушка, В.М. Запхляк, А.А. Антохов та інші, - Чернівці, 2013. 312 с.
5. Докієнко Л. М., Клименко В. В., Акімова Л. М. Інвестиційний менеджмент: навчально-практ. посібник. – К.: Альма Матер 2011. – 408с.
6. Костюкевич Р. М. Інвестиційний менеджмент. Навчальний посібник. – Рівне: НУВГП, 2011. – 270 с.
7. Микитюк П.П. Інвестиційний менеджмент: курс лекцій. - Тернопіль: Принтер-Інформ, 2016. - 103 с.
8. Погодина, Т.В. Инвестиционный менеджмент: учебник и практикум для академического бакалавриата— Москва: Издательство Юрайт, 2018.— 311с.
9. Правик Ю.М. Інвестиційний менеджмент: Навч. пос. - К.: Знання, 2007. – 431 с.
10. Польшаков В.І., Ткаленко Н.В. Інвестиційний менеджмент. Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2009. – 172 с.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Креативний менеджмент
вибіркова

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування
Спеціальність 073 Менеджмент
Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Економічний факультет
Мова навчання українська

Розробники: Лусте О.О., асистент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н

Профайл викладача: <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/luste-olena-olegivna>

Контактний тел. 0958511626
E-mail: o.luste@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:
Консультації Очні консультації: за попередньою домовленістю.
Онлайн-консультації: вівторок з 15.00 до 16.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

«Креативний менеджмент» викладається у 6 семестрі (ґрунтується на знаннях, здобутих студентами у ході вивчення більшості дисциплін, що належать як до обов'язкової, та і до вибіркової компонент ОП). Курс забезпечує формування інноваційного мислення, оволодіння інструментарієм творчого підходу до вирішення інноваційних задач, набуття знань і навичок в області розвитку креативного середовища й створення креативної організації.

2. Мета навчальної дисципліни: формування у студентів комплексних знань щодо вибору нових форм і засобів управління в інноваційній сфері для планування та організації творчої роботи в команді, засвоєння технологій і методів вирішення нестандартних завдань у галузях економіки й управління.

Переваги вивчення курсу «Креативний менеджмент» полягають у формуванні у студентів професійних компетенцій, які дозволять:

- організовувати творчі маркетингові дослідження, рекламні кампанії та PR-кампанії фірми;
- створювати в організації атмосферу творчості, заповзятливості й новаторства;
- використовувати систему прийомів, методик і способів продуктивного розв'язання проблем та прийняття творчих рішень;
- створювати ефективну систему мотивування творчої активності працівників;
- застосовувати методики й прийоми управління новаціями й змінами в організації;
- ініціювати заходи по трансформації й оновленню організації;
- проводити тренінги з активізації творчості та розвитку творчих здібностей з персоналом фірми.

3. Пререквізити. “Менеджмент”, “Економіка підприємства”, “Маркетинг”, “Соціологія”, “Економічна психологія”.

4. Результати навчання.

Фахові компетенції

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

ФК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

ФК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

ФК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

ФК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

ФК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

ФК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

ФК 16. Здатність визначати потенційні ринкові можливості та формувати на цій основі нові бізнес-ідеї.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

ПРН 18. Ідентифікувати основних чинників розвитку організації та узагальнювати результати її діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- сутність предмета та мети навчальної дисципліни;
- роль та значення креативного менеджменту як науки;
- зміст понять «інновація», «творче мислення», «компетентність», «мотивація», «креативна організація», «креативна економіка»;
- сутність існуючих концепцій і теорій формування та розвитку креативних економік, індустрій; створення креативних організацій;
- особливості захисту права інтелектуальної власності в Україні;
- особливості персоналу в системі креативного менеджменту;
- ознаки креативності в бізнесі;
- складові креативності;
- сутність мотиваційного процесу в креативному менеджменті;
- сутність і види процесу людського мислення;
- методи постановки і системного аналізу управлінських проблем;
- процеси формування креативного середовища на підприємстві;
- соціально-психологічні особливості творчого колективу;
- стратегії розвитку творчого потенціалу в організаціях;
- принципи та етапи формування творчого колективу;
- чинники впливу на підвищення креативності;
- інформаційне забезпечення системи креативного менеджменту;
- правове забезпечення креативного менеджменту;
- особливості функціонування креативних організацій;

уміти:

- аналізувати рівень креативності регіону;
- використовувати сучасні методи формування команди;
- володіти інструментарієм прийняття управлінських рішень, що передбачає необхідність урахування внутрішнього потенціалу фахівця;
- здійснювати контроль виконання та професійно використовувати методи стимулюючої оцінки результатів творчої діяльності;
- інформаційно та документально забезпечувати процес креативного менеджменту;
- застосовувати методики генерації нових знань;
- адаптувати традиційні методи управління підприємством до вимог креативної організації;

- визначати внутрішні бар'єри, що перешкоджають проявленню творчого потенціалу людини;
- застосовувати методи активізації творчого мислення;
- складати схеми прийняття рішень в інноваційному процесі;
- формувати загальну модель створення команди;
- оцінювати результати творчої діяльності організації;
- застосовувати методи управління креативністю.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік навчання	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	Самостійна робота	Індивідуальні завдання	
Денна	3	6	3	90	15		15		60		залік
Заочна	3	6	3	90	4		8		78		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і теми лекційних занять	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ КРЕАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ												
Тема 1. Концепція креативного менеджменту	8	1	1	-	-	6	12	1	1			10
Тема 2. Сутність креативності в бізнесі. Складові креативності	10	2	2	-	-	6	12	1	1			10
Тема 3. Процес і природа творчого мислення	12	2	2	-	-	8	11		1			10
Тема 4. Методи постановки й аналізу управлінських проблем в інноваційному бізнесі	12	2	2	-	-	8	11		1			10
Разом за змістовим модулем 1	42	7	7	-	-	28	46	2	4			40

Змістовий модуль 2. ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПІДПРИЄМСТВІ											
Тема 5. Формування креативного середовища на підприємстві	12	2	2	-	-	8	12	1	1		10
Тема 6. Стратегії розвитку творчого потенціалу в організаціях	12	2	2	-	-	8	12	1	1		10
Тема 7. Управління інноваційними командами	12	2	2	-	-	8	11		1		10
Тема 8. Управління креативністю. Створення креативної організації	12	2	2	-	-	8	9		1		8
Разом за змістовим модулем 2	48	8	8	-	-	32	44	2	4		38
Усього годин	90	15	15	-	-	60	90	4	8		78

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Тема 1. Поняття про креативний менеджмент 1.1. Теорії креативності 1.2. Формування стратегічного мислення як основи креативного менеджменту 1.3. Типологія мислення в дослідницькій і управлінській діяльності
2.	Тема 2. Формування та розвиток креативного потенціалу менеджера-підприємця 2.1. Творчий потенціал особистості підприємця. 2.2. Методи розвитку креативності 2.3. Методи пошуку креативних ідей 2.4. Методи творчого та критичного мислення, що сприяють реалізації креативності в підприємницькій діяльності.
3.	Тема 3. Креативні методи управлінської (дослідницької) діяльності 4.1. Методи інтуїтивного пошуку. 4.2. Методи психологічної активації творчого мислення. 4.3. Метод синектики. 4.4. Метод проектування концепцій
4.	Тема 4. Формування творчих професійних команд 3.1. Соціально-психологічна сутність та соціально-економічні характеристики творчих команд. 3.2. Типи творчих колективів, їх особливості 3.3. Формування позитивного іміджу креативної організації
5.	Тема 5. Основи техніки групового розвитку 5.1. Мотивування творчості 5.2. Групове самонавчання. 5.3. Діалог, як форма групового розвитку
6.	Тема 6. Сутність і особливості творчого бізнесу 6.1. Основні характеристики творчої економіки. Особливості та види творчих індустрій..

	6.2. Прояв творчості в бізнесі. Специфіка підприємницького творчості
7.	Тема 7. Модель креативної організації як відкритої системи, що саморозвивається 7.1. Аналіз факторів впливу зовнішнього середовища 7.2. Адаптація до зовнішнього середовища і змін оточення. Принципи виживання і досягнення успіху в складному, взаємозалежному, динамічному, турбулентному, непередбачуваному і хаотичному зовнішньому середовищі. Відкритість новизні та свіжим ідеям.
8.	Тема 8. Управління проектом як творче перетворення навколишнього середовища 8.1. Створення нових бізнес-проектів і відкриття нового напрямку в рамках існуючого бізнесу. 8.2. Інформаційні технології, технічні засоби і програмне забезпечення бізнес-процесів і управління

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Навчальний матеріал розподілено за 2-ма модулями. Максимальна оцінка за кожний модуль складає 30 балів. Ще 40 балів студент може отримати на заліку.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається викладачем, що проводить заняття.

Модульний контроль проводиться наприкінці змістового модулю за рахунок аудиторних занять і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формує цей модуль. Модульний контроль реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань і проведення спеціальних контрольних заходів.

Підсумковий контроль – залік, проводиться у формі тестування і усної відповіді на теоретичне запитання. З метою уточнення оцінки студент може відповісти на 1-2 додаткових запитання (за вибором викладача).

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- модульні контрольні роботи;
- тести трьох рівнів складності;
- фіксовані виступи;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- індивідуальне та групове виконання ситуаційних завдань;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

№ з/п	Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Бали рейтингу	Максимальна кількість балів

1. Бали поточної успішності за участь у семінарських заняттях	
Критерії оцінювання	5 балів
Відмінно («5») – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.	5
Добре («4») – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.	4
Задовільно («3») – студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.	3
Незадовільно («2») – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.	2
Незадовільно («1») – студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.	0-1
2. Самостійна робота студентів	
Критерії оцінювання	5 балів
• розгорнутий, вичерпний виклад змісту питань; • повний перелік необхідних для розкриття змісту питань категорій та законів; • використання актуальних фактичних даних, матеріалів останніх подій в економічній сфері в країні та за її межами; • використання матеріалів періодики; • проведений опис об'єктів.	4-5

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
A	90 – 100	зараховано
B	80 – 89	
C	70 – 79	

D	60 – 69	
E	50 – 59	
FX	35 – 49	незараховано
F	1 – 34	незараховано (без права перездачі)

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залік)	Сумар на к-ть балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
8	7	8	7	7	7	8	8		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Аблязов Р. А. Командний менеджмент : [Навч. посіб.] / Аблязов Р. А., Падурець Г. І., Чудаєва І. Б. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 352 с.
2. Башук Т. О. Підбір персоналу та ухвалення рішень у креативному управлінні організацією : [текст] / Т. О. Башук // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2012. – № 1. – С. 148-155. – Режим доступу : http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2012_1_148_155.pdf.
3. Башук Т. О. Стимулювання та розвиток креативності : [текст] [Електронний ресурс] / Т. О. Башук // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2013. – № 1. – С. 150-160. – Режим доступу : http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi_2013_1_150_160.pdf.
4. Божидарнік Т. В. Креативний менеджмент [Електрон. навч. посіб.] / Т. В. Божидарнік, Н. М. Василик. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. – 498 с. – Режим доступу : <http://repo.lntu.edu.ua/1217/>.
5. Бороздина Г. В. Психология делового общения : [Учеб. пособ.] / Г. В. Бороздина. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 224 с.
6. Василенко В.О. Інноваційний менеджмент : [Навч. посіб.] / В. О. Василенко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 356 с.
7. Вахович І. М. Теорії креативної економіки : міжнародний огляд [Електрон. ресурс] / І. М. Вахович, О. М. Чуль // Економічний форум. 3/2012. – Режим доступу : <http://eforum-lntu.com/assets/files/articles/2012/3/15.pdf>.
8. Виханский О. С. Менеджмент : [Учеб. 3-е изд.] / О. С. Виханский, А. Н. Наумов. – М. : Гардарики, 1999. – 528 с.
9. Власова А. М. Інноваційний менеджмент : [Навч. посіб.] / А. М. Власова. – К, 1997. – 92 с.
10. Гин А. «Креатив-бой»: как его провести : [Электрон. метод. пособ. для общеобраз. шк. и учр. дополн. образ.] / А. Гин, А. Кавтрев. – М. : Вита-Пресс, 2012. – 17 с. – Режим доступу : <http://www.klex.ru/hkj>
11. Гончарова Н. П. Маркетинг инновационного процесса : [Учеб. пособ.] / Н. П. Уончарова, П. Г. Перерва. – К. : 1998. – 267 с.
12. Гринев В. Ф. Инновационный менеджмент: [Учеб. пособ.] / В. Ф. Гринев. – К. : МАУП, 2000. – 114 с.
13. Дмитренко Г. Стратегический менеджмент : целевое управление персоналом организаций : [Учеб. пособ.] / Г. Дмитренко. – К. : МАУП, 1998. – 188 с.
14. Должанський І. З. Управління потенціалом підприємства : [Навч. посіб.] / Должанський І. З., Загорна Т. О., Удалих О. О. та інші – К.: ЦЕК, 2006. – 362 с.
15. Ильин Е. П. Психология творчества, креативности, одаренности : [Электрон.учеб.] / Е. П. Ильин. – Спб. : Питер, 2009. – 434 с. – Режим доступу : <http://www.klex.ru/9p8>.

16. Ильин Е. П. Психология индивидуальных различий : [Электрон.учеб. пособ.] / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2004. – 701 с. – Режим доступа : http://www.koob.ru/iljin_e_p/psih_ind_razlich.
17. Ильин Е. П. : [Электрон.учеб. пособ.] / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2005. – 412 с. – Режим доступа : <http://www.klex.ru/ui>.
18. Инновационный менеджмент : [Учеб. для вузов] / Ильенкова С. Д., Гожберг Л. М., Ягудин С. Ю. и др.; Под ред. С. Д. Ильенковой. – М.: Банки и биржи, 1997. – 327с.
19. Макаренко О. Г. Креативный менеджмент : [Электрон. учеб. пособ. / О. Г. Макаренко, В. Н. Лазарев. – Ульяновск. : УлГТУ, 2011. –154 с. – Режим доступа : <http://window.edu.ru/resource/267/77267/files/ulstu2012-93.pdf>.
20. Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент : [Навч. посіб.] / П. П. Микитюк. – К. : ЦУЛ, 2007. – 400 с.
21. Кини Р. Принятие решений при многих критериях : предпочтения и замещения: [Учеб. пособ.] / Р. Кини, Х. Райфа. – М. : Радио и связь, 1981. – 560 с.
22. Павелків Р. В. Загальна психологія [Електронний ресурс] / Р. В. Павелків. – К. :Академвидав, 2002. – 506 с. – Режим доступа : http://pidruchniki.ws/15840720/psihologiya/zagalna_psihologiya_pavelkiv_rv.
23. Свидрук І. І. Креативний менеджмент : [Навч. посіб.] / І. І. Свидрук. – К.: Центр навч. літер., 2012. – 224 с.
24. Туник Е. Е. Модифицированные креативные тесты Вильямса [Електронний ресурс] / Е. Е. Туник. – СПб. : Речь, 2003. – 96 с. – Режим доступа : <http://www.klex.ru/930>.
25. Хайдуков И. Ф. Креативный менеджмент : Конспект лекций : [текст] / И. Ф. Хайдуков, А. Е. Щелконогов. – Челябинск.: Изд-во Изд-во ЮУрГУ, 2009. – 130 с.

7.2. Допоміжна

9. Балабанов И. Т. Инновационный менеджмент: [Учеб. пособ.] / И. Т. Балабанов. – СПб. : Издательство «Питер», 2000. – 208 с.
10. Баранчев В. П. Управление знаниями в инновационной сфере: [Учеб.] / В. П. Баранчев. – М.: «Благовест – В», 2007. – 272 с.
11. Власова А. М. Інноваційний менеджмент: [Навч. посіб.] / А. М. Власова, Н. В. Краснокутська. – К.: КНЕУ, 1997. – 92 с.
12. Гуняр Ф. Ж. Преобразование организации: Пер. с англ.: [Моногр.] / Ф. Ж. Гуняр, Д. Н. Келли. – М. : Дело, 2000. – 376 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Интернет-портал для управлінців Менеджмент.com.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.management.com.ua/hrm/motivation.php>.
2. Сайт електронної бібліотеки [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.info-library.com.ua/books-text-2031.html>.
3. Сайт онлайн – бібліотеки [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://ualib.com.ua/br_2031.html.
4. Сайт бібліотеки on-line [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://lib.studentu.org.ua/index.php?do=static&page=men>.
5. Бібліотека Тернопільського національного економічного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://library.tneu.edu.ua>
6. Журнал «Наша Психологія» [Електронний ресурс]. / Режим доступа: <http://www.psyh.ru/>.
7. Интернет-портал «Психологія» [Електронний ресурс]. / Режим доступа: <http://mirrosta.ru/karta-sayta.html>
8. Официальный сайт журнала Psychologies [Електронний ресурс]. / Режим доступа : <http://www.psychologies.ru>.
9. Журнал «Психологія» [Електронний ресурс]. / Режим доступа: <http://www.psychology.su>.
10. Портал психологических изданий [Электрон. ресурс] / Режим доступа : <http://psyjournals.ru/>.

11. Журнал «Вопросы психологии» [Электрон. ресурс] / Режим доступа : <http://www.voppsy.ru/>.
12. Науковий журнал «Економічний форум» [Електронний ресурс]. / Режим доступу : <http://eforum-lntu.com/archive.html>.
13. Науковий журнал «Маркетинг і менеджмент інновацій» [Електрон. ресурс] / Режим доступу : <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua>
14. Научно-практический журнал «Креативная экономика» [Электронный ресурс]. / Режим доступа : <https://bgscience.ru/journals/ce>.
15. «Рекламные Идеи» – журнал для практиков рекламы и маркетинга [Электронный ресурс]. / Режим доступа : <http://www.advi.ru/page.php3?id=1>.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ВСТУП У СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Менеджмент організацій і адміністрування»

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Економічний

)

Мова навчання

українська

Розробники: Білик Р.Р., доцент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, д.е.н.

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/bilyk-rostyslav-romanovych>

Контактний тел.

52-59-97

E-mail:

r.bilik@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Онлайн-консультації: вівторок з 10.00 до 12.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

«Вступ у спеціальність» викладається у 2 семестрі для студентів 1 курсу спеціальності 073 Менеджмент. Курс передбачає вивчення базових понять та створення загальної уяви щодо змісту та загальних методів роботи бакалавра з менеджменту, менеджера-адміністратора, з узагальненим об'єктом діяльності: первинний рівень управління структурними підрозділами, операційними системами та процесами в організаціях, зокрема в галузі міського господарства.

2. Мета навчальної дисципліни: *Мета навчальної дисципліни «Вступ у спеціальність»:* прискорення адаптації студентів до умов та вимог вузівського життя, а також ознайомлення їх із сутністю, змістом та практичною спрямованістю обраної спеціальності.

3. Пререквізити. «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Історія економіки та економічної думки», «Підприємництво і бізнес-культура».

4. Результати навчання

Знати:

- вимоги сучасного виробництва до випускника вищого навчального закладу;
- нормативно-правову базу підготовки фахівців з менеджменту;
- структуру вищого навчального закладу та організацію навчально-виховного процесу;
- роль особистості керівника в сучасному менеджменті;
- зміст роботи бакалавра з менеджменту;
- модель підготовки фахівців з менеджменту усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів;
- нормативно-правову базу підготовки фахівців;
- основні принципи індивідуальної навчальної роботи студентів;
- організацію науково-дослідницької роботи на кафедрах, в університеті.

Вміти:

- розробляти систему формування лідерських якостей майбутніх керівників сучасних підприємств, організацій, фірм;
- приймати управлінські рішення щодо організації процесу навчання та відпочинку студентів;
- визначити особистий рейтинг студента 4 курсу, що здобуває освітньо-кваліфікаційний рівень “бакалавр”, спрогнозувавши результати свого навчання, наукової та громадської діяльності;
- приймати управлінські рішення щодо організації процесу навчання та відпочинку студентів, шляхом впровадження елементів самоорганізації в студентських колективах.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	I	2	3	150	30	30			90		Іспит
Заочна	I	2	3	150	14	-			136		Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	ІНД	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Нормативно-правова база підготовки фахівців з менеджменту											
Тема 1. Вища освіта в Україні у контексті Болонського процесу. Державний стандарт вищої	18	3	3	-	-	12	18	1	-	-	-	17
Тема 2. Нормативно-правова база підготовки фахівців	19	4	4	-	-	11	19	2	-	-	-	17
Тема 3. Роль випускової кафедри в підготовці фахівців	19	4	4	-	-	11	19	2	-	-	-	17
Тема 4. Структура вищого навчального закладу та організація навчально-	19	4	4	-	-	11	19	2	-	-	-	17
Разом за ЗМ1	75	15	15	-	-	45	75	7	-	-	-	68
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Узагальнена характеристика фахівця з менеджменту											
Тема 5. Організація як об'єкт	19	4	4	-	-	11	19	2	-	-	-	17
Тема 6. Професія «менеджер»: зміст, характер та сфера майбутньої професійної діяльності.	19	4	4	-	-	11	19	2	-	-	-	17
Тема 7. Роль менеджера в процесі управління організацією	19	4	4	-	-	11	19	2	-	-	-	17
Тема 8. Професійне самовизначення студента. Компетенції менеджера.	18	3	3	-	-	12	19	1	-	-	-	17
Разом за ЗМ 2	75	15	15	-	-	45	75	7	-	-	-	68
Усього годин	150	30	30	-	-	90	150	14	-	-	-	136

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
Змістовий модуль 1. Нормативно-правова база підготовки фахівців з менеджменту	
1	Вища освіта в Україні у контексті Болонського процесу. Державний стандарт вищої освіти в Україні
2	Нормативно-правова база підготовки фахівців з менеджменту.
3	Роль випускової кафедри в підготовці фахівців.
4	Структура вищого навчального закладу та організація навчально-виховного процесу.
Змістовий модуль 2. Узагальнена характеристика фахівця з менеджменту	
5	Організація як об'єкт управління.
6	Професія «менеджер»: зміст, характер та сфера майбутньої професійної діяльності.
7	Роль менеджера в процесі управління організацією
8	Професійне самовизначення студента. Компетенції менеджера.

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є залік, екзамен, комплексний іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- аналітичні звіти;
- реферати, есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- - контрольні роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка “А” передбачає: глибоку, всебічну відповідь на всі екзаменаційні завдання; чітке логічне і аргументоване викладення набутих знань з безпомилковим використанням наукової термінології, а також наведення конкретних прикладів; повне володіння студентом програмним матеріалом; освідомленість із новітніми науковими даними з даної навчальної дисципліни; уміння застосовувати теоретичні знання на практиці при вільному володінні технічними засобами; уміння пов'язувати суміжні дисципліни з фаховою (спеціальною)

дисципліною; сумлінну роботу студента протягом семестру.

Оцінка “В” відрізняється від оцінки “А” тільки тим, що студентом було допущено несуттєві неточності і не проявлено належної самостійності у викладенні думок. Знання програмного матеріалу добрі, зміст екзаменаційних питань розкрито, відповідь послідовна, чітка, грамотна і не потребувала особливого втручання викладача. Студент продемонстрував уміння використовувати теоретичні знання на практиці при вільному володінні технічними засобами.

Відповідь оцінюється на оцінку “С” за умови, що студент виявив достатні знання теоретичного матеріалу відповідно до програми курсу та вміння співвідносити теоретичні знання із практичною ситуацією, проте у відповідях було допущено певну кількість значних помилок і недоліків.

Оцінка “D” ставиться тоді, коли студент не повністю розкрив зміст екзаменаційних питань, програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Студент поверхнево знайомий з рекомендованою літературою, теоретичні знання застосовуються ним на практиці із значними труднощами, допущено помилки при вирішенні задач. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими.

Відповідь оцінюється на “Е” у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу.

Оцінка “Fх” ставиться тоді, коли студент не розкрив зміст екзаменаційних питань, при відповідях допустив грубі помилки, практично не вживав наукової термінології та не володіє більшою частиною програмного матеріалу. Студент не знає рекомендованої літератури, не може пов'язати зміст теоретичних положень з вирішенням практичних завдань. Студент не має достатніх теоретичних знань та практичних навиків, які б дозволили повноцінно виконувати обов'язки фахівця з вищою освітою.

Система ліквідації академічної заборгованості з дисципліни має такий зміст:

- студенти, які набрали за результатами поточного і підсумкового контролю від 25 до 49 балів, після належної підготовки мають право повторно скласти іспит;
- студенти, які набрали за результатами поточного і підсумкового контролю від 0 до 24 балів, зобов'язані пройти повторний курс вивчення дисципліни перед повторним складанням іспиту.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Контроль рівня знань студентів. Організаційною складовою навчального процесу є контроль рівня знань студентів. Контроль дає змогу вимірювати і оцінювати здобуті студентами у процесі навчання знання, вміння та навички, тому він відіграє важливу роль у забезпеченні належного рівня підготовки фахівців.

Під час вивчення дисципліни „Вступ у спеціальність” застосовується поточний, проміжний та підсумковий контроль знань. Усі ці види контролю тісно взаємопов'язані й

організуються так, щоб стимулювати ефективну самостійну роботу студентів протягом семестру і забезпечити об'єктивне оцінювання рівня їхніх знань.

Поточний і проміжний контроль. Викладання дисципліни передбачено для всіх форм навчання – денної та заочної. З погляду на різну структуру навчального плану для студентів різних форм навчання оцінювання знань студентів має свою специфіку.

У разі денної форми навчання поточний контроль здійснюється під час семінарських і практичних занять, у процесі розгляду програмних питань, оцінювання виконаних індивідуальних завдань.

Основними формами поточного контролю є обговорення актуальних питань дисципліни на семінарських заняттях (виступи студентів), аналіз ситуаційних вправ та кейсів, виконання домашніх індивідуальних завдань (підготовка рефератів, доповідей тощо), а також експрес тестування.

Проміжний контроль проводиться у формі письмових контрольних робіт за окремими частинами (модулями) дисципліни. Протягом семестру модульний контроль проводиться двічі.

Написання контрольної роботи є обов'язковим для кожного студента. Завдання для контрольних робіт добираються з теоретичних питань і тестів, що охоплюють зміст робочої програми дисципліни.

Підсумковий контроль. Підсумковий (семестровий) контроль знань студентів проводиться після закінчення її вивчення у формі іспиту (заліку).

Для денної форми навчання знання студентів оцінюються у формі семестрового іспиту включаючи результатами їхньої поточної успішності під час практичних та семінарських занять.

Для заочної форми навчання семестровий залік проводиться у письмовій формі.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	40	100
8	8	8	6	6	8	8	8		

Рекомендована література

7.1. Базова (основна)

1. Закон України “Про освіту”.
2. Закон України “Про вищу освіту”.
3. Довгань Л.Є., Малик І.П., Мохонько Г.А., Шкробот М.В. Менеджмент організації. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2017. 271 с.
4. Маркіна І.А. Менеджмент організації : навч. посіб. К. ТОВ “Вид-во “ЦУЛ”. 2013. 248 с.
5. Назарчук Т.В. Менеджмент організацій : навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури». 2016. 560 с.
6. Сучасний менеджмент у питаннях і відповідях : навч.посібн. За ред.. Балашова А.М., Мошека Г.Є. К.Алерта. 2018. 620с.
7. Сахно Є. Ю. Менеджмент малих та середніх підприємств : навч. посіб. К. Кондор, 2013. 342 с.
8. Серіков А. В. Управління організаційними змінами : навчальний посібник. Харків : Фірма «БУРУН і К», 2013. 264 с.
9. Собченко О. М. Психологія управління : навч. посіб. / О. М. Собченко. Л. Д. Подольський. Київ : Кондор, 2013. 196 с.
10. Шкільняк М.М., Овсянюк-Бердадіна О.Ф, Крисько Ж.Л., Демків І.О. Менеджмент : навчальний посібник. Тернопіль : Крок, 2017. 351с.

11. Гріфін Р. Основи менеджменту : підручник. Львів : Ба К, 2006. 624 с.
12. Діденко В.М. Менеджмент : підручник. Київ : Кондор, 2008. 584с.
13. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту : підручник. Київ : “Академвидав”, 2007, 416 с.
14. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. Москва : Дело, 2003, 702с.

7.2. Допоміжна

1. Гірняк О.М. Менеджмент : підручник для студентів вищ. навч. закл. осв. Львів : “Магнолія плюс”, 2004. 352 с.
2. Жигір А. Вплив мотиваційних моделей на формування механізму заробітної плати. *Предпринимательство, хозяйство и право*. 2007. №2. с.51-53.
3. Завадський Й.С. Менеджмент. УЗт. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. 542 с.
4. Козоріз М. Зміни мотивацій та оплати праці в сучасному підприємстві. *Регіональна економіка*. 2005. №3. с.61-65.
5. Крамаренко В.І. Менеджмент : навч.посібник. Київ : ЦУЛ, 2000, 248 с.
6. Кузьмін О.Є. Сучасний менеджмент. Львів : “Центр Європи”, 2003. 176 с.
7. Лукьянихин В. Тенденции развития мотивации в мире и в Украине. *Вісник Сумського державного інституту*. 2006. №7. с.139-144.
- 10.Мазаракі А.А., Мошек Г.Є., Гомба Л.А., та інші. Менеджмент: теорія і практика : начальний посібник. Київ : Атіка, 2007. 584 с.
11. Стадник В.В., Менеджмент : Посібник. Київ : “Академвидав”, 2006. 464 с.
12. Тарнавська Н.П. Менеджмент: теорія та практика : підручник для вузів. Тернопіль : Карт-блант, 2005. 456 с.
13. Хміль Ф.І. Основи менеджменту : підручник. Київ : “Академвидав”, 2005. 608 с.
14. Шегда А.В. Менеджмент : навч.посібник. Київ : Т-во “Знання”, КОО, 2004. 583с.

5. Інформаційні ресурси

1. www.me.gov.ua - Міністерство економіки України
2. www.ukrstat.gov.ua - Державний комітет статистики України
3. www.igls.com.ua - Інститут глобальних стратегій
4. www.ier.kiev.ua - Інститут економічних досліджень і політичних консультацій
5. www.lawukraine.com - База українського законодавства в Інтернет
6. www.nbuv.gov.ua - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
7. www.alpha.rada.kiev.ua - Національна парламентська бібліотека
8. www.dev.lac.lviv.ua/lib - Електронна бібліотека Львівської комерційної академії
9. www.lib-gw.univ.kiev.ua - Наукова бібліотека ім. Максимовича
10. www.library.dongu.donetsk.ua - Наукова бібліотека Донецького університету 11
- www.libr.dp.ua - Дніпропетровська обласна наукова бібліотека
12. www.lsl.lviv.ua - Львівська електронна бібліотека ім. В. Стефаника
13. www.ognb.odessa.ua - Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького
14. www.lib.com.ua - Електронна бібліотека
15. www.management.com.ua - Інтернет-портал для управлінців

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет Кафедра міжнародної економіки

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра міжнародної економіки

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Обов'язкова

Освітньо-професійна програма: «Менеджмент організацій і адміністрування»
Спеціальність: 073 «Менеджмент»
Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Факультет, на якому здійснюється підготовка фахівців: Економічний факультет
Мова навчання: українська

Розробник: Гаврилюк Оксана Володимирівна, к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки

Профайл викладача: <http://interec.info/persons/gavrylyuk-oksana-volodymyrivna/>

Контактний тел.: +380372509467

E-mail: o.gavrilyuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3212>
Консультації: за розкладом

.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Дисципліна «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» є дисципліною базової складової навчального плану, циклу дисциплін, які формують професійні компетентності кваліфікованих фахівців-менеджерів.

2. Мета навчальної дисципліни: формування у студента сучасного економічного мислення та системи спеціальних теоретичних і практичних знань у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємства, організації та функціонування зовнішньоекономічних зв'язків. Тому перед навчальною дисципліною «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» постають чотири завдання:

- сформувати у студентів цілісну систему знань з організації і економіки зовнішньоекономічних зв'язків;
- ознайомити з понятійно-термінологічним апаратом, що характеризує організацію й економіку зовнішньоекономічних зв'язків;
- розкрити взаємозв'язок усіх понять, внутрішню логіку та організаційно-економічну модель зовнішньоекономічної діяльності;
- набуття навиків розв'язання прикладних проблем при прийнятті управлінських рішень у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

3. Пререквізити

Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства», - це «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Менеджмент», «Економіка підприємства», «Фінанси підприємства», «Міжнародна економіка». Компетенції та результати навчання дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» є необхідними для засвоєння таких дисциплін як «Сталий економічний розвиток», «Управління потенціалом підприємства», «Стратегічне управління», «Управління інноваціями», «Інвестиційний менеджмент».

4. Результати навчання

Загальні та фахові компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

ФК2. Вміти аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 4. Вміти визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

ФК 5. Вміти управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

ФК 8. Вміти планувати діяльність організації та управляти часом.

ФК 12. Вміти аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Результати навчання:

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

ПРН 18. Ідентифікувати основні чинники розвитку організації та узагальнювати результати її діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни**5.1. Загальна інформація**

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	III	V	5	150	2	30	30	-	-	90	-	іспит
Заочна	III	V	5	150	2	8	8	-	-	134	-	іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					с.р.
		л	сем	пр	інд	с.р.		л	сем	пр	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи зовнішньоекономічної діяльності													
Тема 1. Вступ до курсу «Зовнішньоекономічна діяльність»	2	0,5	-	-	-	1,5	2	-	-	-	-	-	2
Тема 2. Сутність, склад і види зовнішньоекономічних зв'язків та зовнішньоекономічної діяльності	10	1,5	-	2	-	6,5	7	1	-	-	-	-	6
Тема 3. Зовнішньоекономічна	12	2	-	2	-	8	14	-	-	-	-	-	14

діяльність в Україні та напрямки її розвитку												
Тема 4. Механізм державного регулювання в сфері ЗЕД	42	10	-	8	-	24	35	3	-	2	-	30
4.1. Регулювання ЗЕД в Україні	8	2	-	2	-	4	9	1	-	-	-	8
4.2. Суть та особливості нетарифного регулювання ЗЕД	16	4	-	2	-	10	14	1	-	1	-	12
4.3. Суть та особливості митно-тарифної системи регулювання ЗЕД	18	4	-	4	-	10	12	1	-	1	-	10
Модульний контроль: комплексна контрольна робота	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	68	14	-	14		40	58	4	-	2	-	52
Змістовий модуль 2. Особливості організації та здійснення зовнішньоекономічних зв'язків												
Тема 5. Маркетингові дослідження зовнішнього ринку при здійсненні експортно-імпорتنих операцій	10	-	-	2	-	8	8	-	-	-	-	8
Тема 6. Організація і технічна підготовка укладання та виконання зовнішньоекономічних контрактів	14	4	-	2	-	8	16	1	-	1	-	14
Тема 7. Організація і технологія транспортного забезпечення ЗЕД	16	2	-	2	-	12	20	1	-	1	-	18
Тема 8. Валютно-фінансові і платіжні умови зовнішньоекономічних угод	8	2	-	2	-	4	12	1	-	1	-	10
Тема 9. Кредитування у ЗЕД	14	4	-	2	-	8	17	1	-	2	-	14
Тема 10. Страхування у зовнішньоекономічній діяльності	8	2	-	2	-	4	10	-	-	-	-	10
Тема 11. Ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємств	10	2	-	2	-	6	9	-	-	1	-	8
Модульний контроль: комплексна контрольна робота	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-

Разом за змістовим модулем 2	82	16	-	16	-	50	92	4	-	6	-	82
РАЗОМ	150	30	-	30	-	90	150	8	-	8	-	134

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо)

МН2 – практичні методи (практичні роботи)

МО3 – бізнес-кейси (індивідуальні або командні)

МН4 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо)

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами

МН6 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебінари тощо)

МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни

Форми та методи оцінювання

МО3 – захист результатів досліджень

МО4 – аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті

МО5 – презентації результатів виконання завдань

МО6 – оцінювання завдань практичних робіт

МО7 – підсумковий контроль – іспит

МО11 – інші види індивідуальних та групових завдань

Навчальні досягнення студентів оцінюються за рейтинговою системою.

Контрольні заходи включають поточний, проміжний та підсумковий контроль.

Поточний контроль знань студентів проводиться шляхом вхідного контролю на практичних (семінарських) заняттях і співбесіди при перевірці індивідуальних завдань і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль також передбачає перевірку результатів самостійної роботи студентів.

Форми і методи поточного контролю з дисципліни «ЗЕД підприємства»:

- опитування та тестування студентів на практичних заняттях;
- проведення індивідуальних співбесід з окремими студентами в разі необхідності;
- перевірка результатів опрацювання лекційного програмного матеріалу студентами під час самостійної роботи;
- рецензування рефератів на задану тему, виконаних студентами під час індивідуальної роботи;
- тестування;
- письмове визначення основних міжнародних економічних категорій

(глосарій);

- експрес-опитування;
- наукова робота.

Проміжний контроль передбачає проведення модульних контрольних робіт в аудиторії, оцінювання результатів самостійної роботи студентів за відповідним модулем, виставлення атестаційної оцінки.

Підсумковий контроль (екзамен) проводиться в кінці семестру у письмовій формі після здачі всіх індивідуальних завдань. Перелік контрольних питань наводиться у пункті 5.5.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить **100 балів**, з яких **60 балів** студент набирає при поточних видах контролю (по **30 балів** за 1-й і 2-й модуль) і **40 балів** – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування, самостійна робота та модуль-контроль															Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1 (30 балів)							Змістовий модуль 2 (30 балів)									
T1	T2	T3	T 4.1	T 4.2	T 4.3	МК-1	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	МК-2		
2	3	5	5	5	5	5	3	5	2	5	2,5	2,5	5	5	40	100

T1, T2 ... T22 – теми змістових модулів

З навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» проводиться семестровий іспит. Студенти отримують білет, що містить 2 теоретичних питання з дисципліни, 5 визначень економічних категорій та 5 тестових завдань з пройденого матеріалу.

У **40** балів, що можливо отримати на іспиті входить: теоретичні питання (по 15 балів кожне), 5 визначень економічних категорій по 1 балу (сумарно **5**), 5 тестів по 1 балу (сумарно **5**).

15 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Аналогічно виставляються бали за друге теоретичне питання. Правильне визначення кожної з запропонованих економічних категорій та вірна відповідь на кожне з тестових завдань оцінюється **1** балом.

Після підготовки студентами конспекту відповіді та розв'язання тестових завдань відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього студентів можуть бути задані додаткові питання.

Також екзамен може бути проведений у письмовій формі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Критерії оцінювання відповідей

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичні, тестові питання та сформульовані правильні визначення з глосарію, що розкриває суть матеріалу, свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови розкриття теоретичних питань білету та тестових завдань, понять з глосарію, але містить неточності, що несуттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття одного з питань білету, але у відповіді недостатньо правильно сформульовані визначення з глосарію. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, і в той же час не всі тестові завдання розв'язано вірно, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна)

1. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Підручник, 4-те вид., перероб. та допов. К.: Центр учбової літератури, 2018. 452 с.
2. Дунська А.Р. Зовнішньоекономічна діяльність: теорія і практика: Навч. посібник. К.: Кондор-Видавництво, 2013. 688 с.
3. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Навчальний посібник / Козак Ю.Г., Логвінова Н.С. та ін.; за ред. Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, М.А. Зайця. 4-те вид., перероб. та доп. К.: Освіта України, 2012. 272 с.
4. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посіб. / Шкурупій О.В., Гончаренко

- В.В., Артеменко І.А. та ін. К.: Центр учбової літератури, 2012. 248 с.
5. Зовнішньоекономічна діяльність: Підручник / В.О. Новак, Т.Л. Мостенська, Г.С. Гуріна, О.В. Ільєнко. К.: Кондор, 2012. 552.
 6. Макогон Ю.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посібник. К.: ЦНЛ, 2006. 424 с.
 7. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник. Вид. 5-те, перероб. та допов. Київ-Катовіце: Центр учбової літератури, 2016. 289 с.
 8. Пазуха М.Д. Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посібник. К.: ЦНЛ, 2008. 230 с.
 9. Торгова Л.В. Основи зовнішньоекономічної діяльності. К.: Кондор, 2007. 510 с.
 10. Хрупович С.Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посібник для студентів усіх форм навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», спец.: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Тернопіль, 2017. 137 с.

7.2. Допоміжна

1. Багрова І.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Підручник. Багрова. К.: ЦНЛ, 2004. 580 с.
2. Бестужева С.В. Міжнародна економічна діяльність України: Навч. посібник. Харків: Вид-во ХНЕУ, 2010. 212 с.
3. Гаврилюк О.В., Дольний Ю.З. Причини та напрямки впливу прямих іноземних інвестицій на економіку приймаючої країни. Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наук. праць. Вип. 820. Економіка. 2019. С. 18-25.
4. Гаврилюк О.В., Остафі І.Ю. Особливості розвитку зовнішньої торгівлі України. Причорноморські економічні студії: Науковий журнал. 2020. Вип. 49. С. 9-15.
5. Гаврилюк О.В., Саїнчук Н.В., Дольний Ю.З. Сучасні тренди та особливості міжнародного інвестування Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки. 2020. Т.2. № 3(35). С. 56-66.
6. Гаврилюк О.В., Саїнчук Н.В., Дольний Ю.З. Тенденції та особливості прямого іноземного інвестування в економіку України. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського: Науковий журнал. Серія: Економіка і управління. 2020. Т. 31 (70). № 1. С. 1-7.
7. Горін Н.В. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник. К.: Знання, 2008. 330 с.
8. Дахно І.І. Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посібник. К.: ЦНЛ, 2006. 316 с.
9. Зовнішньоекономічна діяльність-3 / І. І. Дахно, В. М. Алієва-Барановська; За ред. д.е.н., проф. І. І. Дахна. К.: Центр учбової літератури, 2018. 356 с.
10. ІНКОТЕРМС 2010. Правила ІСС з використання термінів для внутрішньої та міжнародної торгівлі. К.: Асоціація «ЗЕД», 2011. 268 с.
11. Кандиба А.М. Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посібник. К., 2001. 262 с.
12. Кухарська Н.О. Міжнародна економічна діяльність України: Навч. посібник. К.: ЦНЛ, 2007. 456 с.
13. Митна справа: Підруч. для студ. вищ. навч. закл., 3-тє вид., перероб. та допов. / О. П. Гребельник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 472 с.
14. Митна справа: Підручник для студ. вищ. навч. закл. / А. А. Дубініна, С. В. Сорокіна, О. І. Зельніченко. К.: Центр учбової літератури, 2010. 320 с.
15. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI.
16. Міжнародні комерційні угоди та розрахунки: нормативно-правове регламентування: Навч. посіб. / За ред. Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової. К.: ЦУЛ, 2010. 648 с.
17. Податковий кодекс України: Закон України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI.
18. Столяровський О.В. Правове регулювання міжнародних перевезень: Навч. посібник. К.: Знання, 2012. 318 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

3. Офіційний сайт Національного банку України. Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=44464;
4. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. Режим доступу: <http://www.customs.gov.ua>;
5. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>;
6. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua>;
7. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. Режим доступу: <http://www.mtu.gov.ua/>;
8. Офіційний сайт торгово-промислової палати України. Режим доступу: <http://www.ucci.org.ua/ua/main.html>;
9. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
10. Офіційний веб-сайт Державної служби експортного контролю України. Режим доступу: <http://www.dsecu.gov.ua>
11. Офіційний сайт Міжнародної торгової палати. Режим доступу: <http://www.iccwbo.org/>;
12. Офіційний сайт Європейського Союзу. Режим доступу: <http://www.europa.eu.int>
13. Офіційний сайт ЮНКТАД. Режим доступу: <http://www.unctad.org>
14. Офіційний сайт СОТ. Режим доступу: <http://www.wto.org>
15. Офіційний сайт Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку. Режим доступу: <http://wdc.org.ua/uk/sustainabledevelopment/publications>.
16. Офіційна сторінка статистичної бази ООН. Режим доступу: <http://www.trademap.org>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра

Бізнесу та управління персоналом

(назва кафедри)

СИЛАБУС**навчальної дисципліни****HR-технології**

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма

Економічна кібернетика**Економіка та організація бізнесу****Облік та оподаткування****Менеджмент організацій****Фінанси, банківська справа та страхування****Маркетинг**

(назва програми)

Спеціальність **051 Економіка****076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність****071 Облік та оподаткування****073 Менеджмент****072 Фінанси, банківська справа та страхування****075 Маркетинг**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки****07 Управління та адміністрування**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання

українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: **к.е.н., доцент Кобеля З.І., к.е.н., доцент Водянка Л.Д****к.е.н. Тодорюк С.І.**

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-ekonomiky-pidpryemstva-ta-up>

(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача (-ів))

Контактний тел.

509-464

E-mail:

z.kobelja@chnu.edu.ua, s.todoriuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1663>

Консультації

Згідно графіка

5. Анотація дисципліни

Навчальну дисципліну «HR-технології» віднесено до групи нормативних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки ОР «Бакалавр» за освітніми програмами «Економічна кібернетика», «Економіка та організація бізнесу», «Облік та оподаткування», «Менеджмент організацій», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Маркетинг» спеціальностей 051 Економіка, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, 071 Облік та оподаткування, 073 Менеджмент, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 075 Маркетинг. Вона є основою вивчення дисциплін циклу професійної підготовки. Вивчення дисципліни дає можливість студентові набути досвіду організації планування, координації, реалізації та контролю соціально-трудових процесів на підприємствах, в організаціях та установах.

6. Мета навчальної дисципліни:

Надання майбутнім фахівцям знання необхідних теоретичних основ, методичних рекомендацій, практичних навичок, механізму управління сферою праці, які є необхідними для вільного володіння практикою прийняття оптимальних рішень щодо функціонування, розвитку та регулювання соціально-трудових відносин, технологій управління персоналом у суспільстві.

7. Пререквізити.

Вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши такі навчальні дисципліни, як: «Економічна теорія», «Менеджмент»; «Економіка підприємства».

8. Результати навчання

1) Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка (освітня програма: «Економічна кібернетика») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин

Результати навчання:

ПРН2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН 9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН 14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

ПРН 18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

2) Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (освітня програма: «Економіка та організація бізнесу») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 11. Здатність розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, що впливають на формування підприємницьких рішень

Результати навчання:

ПРН 6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.

ПРН 10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства

ПРН 13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

2) Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 072 Облік та оподаткування вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ЗК 1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність працювати в команді.

ЗК 5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 7. Здатність бути критичним та самокритичним.

СК 11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Результати навчання:

ПРН 1. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПРН 17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

ПРН 20. Виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вміти планувати та управляти часом.

ПРН 23. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

3) Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент (освітня програма: «Менеджмент організацій») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Результати навчання:

ПРН9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько-свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

4) Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку

Результати навчання:

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

5) Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 075 Маркетинг вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК1. Здатність логічно і послідовно відтворювати отримані знання предметної області маркетингу.

СК2. Здатність критично аналізувати й узагальнювати положення предметної області сучасного маркетингу.

Результати навчання:

P2. Аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності.

P4. Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.

P12. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

P13. Відповідати за результати своєї діяльності, виявляти навички підприємницької та управлінської ініціативи.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	5	150	30	30	-	-	90	-	екзамен
Заочна	3	5	5	150	10	6	-	-	134	-	екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин				Загальна кількість балів
	Загальна кількість годин	Аудиторні заняття		Самостійна робота	
		Лекції	Практичні заняття		
Модуль 1. Основи економіки праці та соціально-трудових відносин					
Тема 1. Праця та її фізіолого-психологічні особливості.	11	2	2	7	25
Тема 2. Персонал та його ефективність.	12	2	2	8	
Тема 3. Організація та нормування праці	12	2	2	8	
Тема 4. Умови та безпека праці співробітників	11	2	2	7	
Тема 5. Політика доходів і оплата праці.	12	4	3	5	
Тема 6. Теорія та практика мотивації в HR	12	2	3	7	
Тема 7. Інфраструктурне забезпечення функціонування ринку праці в Україні	11	2	2	7	
Модульна контрольна робота					
Загалом	81	16	16	49	
Модуль 2. Теорія та практика HR-управління					
Тема 8. HR-управління та емоційний інтелект	11	2	2	7	25
Тема 9. Командоутворення та комунікації в HR	12	2	2	8	
Тема 10. Інноваційні технології набору персоналу.	12	4	3	5	
Тема 11. Організація розвитку персоналу	12	2	3	7	
Тема 12. Соціальна відповідальність та контроль заходів HR	11	2	2	7	
Тема 13. Діджиталізація HR-технологій	11	2	2	7	
Модульна контрольна робота					
Загалом	69	14	14	41	
МОДУЛЬ III. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ					
Форма підсумкового контролю – екзамен					

Загальна кількість годин	150	30	30	90	100
--------------------------	-----	----	----	----	-----

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо)

МН2 – практичні методи (практичні або лабораторні роботи)

МО3 – бізнес-кейси (індивідуальні або командні)

МН4 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо)

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами

МН6 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебінари тощо)

МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни

Форми та методи оцінювання

МО3 – захист бізнес-кейсів, результатів досліджень

МО4 – аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті

МО5 – презентації результатів виконання завдань

МО6 – оцінювання завдань лабораторних робіт

МО7 – підсумковий контроль – іспит

МО11 – інші види індивідуальних та групових завдань

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальна оцінка знань студента під час навчальних занять за кожну тему (опитування, тестування, розв'язання задач), виконанні завдань для самостійної роботи, підготовці есе – 5 балів.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів екзамену (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно)

		з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													Іспит	Сума	
Змістовий модуль №1							Змістовий модуль № 2								ІНДЗ
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13			
3	4	4	3	4	4	3	4	4	4	4	4	4	10	40	100

7. Рекомендована література

Основна література:

1. Економіка праці і соціально-трудові відносини [Текст] : навч. посіб. / Никифорак В.А., Водянка Л.Д., Кобеля З.І., Никифорак О.Я. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2015. 332с.
2. Економіка праці і соціально-трудові відносини [Текст] : навч. посіб. / Гриньова В.М., Шульга Г.Ю. Київ : Знання, 2010. 310с.
3. Економіка праці і соціально-трудові відносини: підручник / О. В. Шкільов та ін. ; за ред. О. В. Шкільова. Київ : Компринт, 2015. 749 с.
4. Економіка праці і соціально-трудові відносини [Текст] : навч. посіб. / Є.П.Качан, О.П.Дяків, В.М.Островерхов та ін.; За ред. Є.П.Качана. Київ : Знання, 2008. 407с.
5. Економіка праці й соціально-трудові відносини: навч. посіб. / І. Б. Скворцов та ін. ; за ред. І. Б. Скворцова. Львів, 2016. 268 с.
6. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник / [А. М. Колот, О. А. Грішнова, О. О. Герасименко та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Колота. Київ : КНЕУ, 2009. 711 с.
7. Червінська, Л. П. Економіка праці [Текст]: навч. посіб. / Л. П. Червінська. Київ : ЦУЛ, 2010. 228 с.
8. Акулов В.Г. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Підручник / В.Г.Акулов. Київ : “Знання”, 2012. 390с.

Додаткова література:

1. Арсентьева О. С. Щодо співвідношення понять «соціальний діалог» і «соціальне партнерство» умовах реформування трудового права України. *Актуальні питання теорії та права: зб. наук. пр.* 2019. № 15. С. 219-228.
2. Бендасюк О.О. Особливості розвитку трудового потенціалу України в умовах переходу до інноваційної моделі економіки. *Регіональна економіка*, 2010. № 1. С. 172-177.
3. Вдовіна Г.О. Аналіз ринку праці: пропозиція та попит на неї. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 145 с.
4. Економіка праці і соціально-трудові відносини [Текст] : навч. посіб. / М. Г. Акулов, А. В. Драбаніч, Т. В. Євась та ін. Київ : ЦУЛ, 2012. 328 с.
5. Забута Н.В. Регулювання зайнятості населення: теорія і зарубіжний досвід. *Проблеми економічного становлення*. 2009. № 5. С. 76–82.
6. Кучинська О. О. Вплив інтеграційних процесів на економічну активність населення, зайнятість та ринок праці. *Економіка та держава*. 2009. С. 82-85.
7. Мандрика Н. Соціальне партнерство: його суть та основні принципи [Текст]. *Бюлетень національної служби посередництва і примирення*. 2009. № 1-2. С. 33-39.
8. Мартиненко М. Проблеми та перспективи модернізації соціального діалогу в Україні. *Україна: аспекти праці*. 2020. №1. С. 32-37.
9. Пилипенко А.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навчальний посібник / С.М. Пилипенко, А.А. Пилипенко, І.П. Отенко. Харків: ВИД. ХНЕУ, 2004. 224 с.
10. Поплавська, О.М. Соціальний діалог в Україні: стан, ефективність, перспективи розвитку в цифровій економіці. *Науковий вісник Ужгородського національного університету* : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 26, Ч. 2. С.44-49
11. Сітка М.Р. Теоретичні засади соціалізації соціально-трудових відносин на підприємствах торгівлі. *Інноваційна економіка: науковий журнал*. 2012. № 5. С. 241-244
12. Трунова Г.А. Правове регулювання соціального партнерства в Україні [монографія]. Чернівці : Рута, 2009. 200 с.
13. Хромов М.І. Економічний розвиток в єдності процесів формування та використання людського капіталу. *Економіка та держава*. 2010. № 1. С. 57-61.

Електронний ресурс:

1. Гринкевич С.С. Напрями моніторингу соціально-трудової сфери в умовах формування євроінтеграційних процесів. *Вісник Львівської комерційної академії*. Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2009. Вип. 30. 214 с. (Серія економічна) URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vlca/Ekon/2009_30/04.pdf
2. Єрескова Т.В. Соціальний діалог як ефективна стратегія моніторингу та оцінювання. 2019. URL: <https://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/newsfiles/problemsofsociologicaltheorydevelopment2019.pdf#page=140>
3. Жадан О.В. Трансформація соціально-трудових відносин у сучасному суспільстві. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. пр. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2010. № 1 (37) URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Apdu/2010_1/doc/3/05.pdf
4. Ляченко Б.В. Актуальність, проблеми та перспективи модернізації соціального діалогу в Україні. 2019. URL: https://projects.dune-hd.com/bitstream/handle/2018/31279/Sz_19-88.pdf?sequence=1&isAllowed=y
5. Інформація про діяльність Національної тристоронньої соціально-економічної ради у III кварталі 2019 року URL: <http://www.ntser.gov.ua/ua/activity/128.html>.
6. Інформація про результати діяльності Національної служби посередництва і примирення за I квартал 2019 року. URL: http://nspp.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1816:-1-2011-&catid=13:2010-01-19-21-48-27&Itemid=9
7. Кодекс законів про працю України України зі змін. № 5462-VI від 16.10.2012 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
8. Колективний трудовий спір на національному рівні між Федерацією професійних спілок та Кабінетом Міністрів України Національною службою посередництва і примирення знято з реєстрації. URL: http://nspp.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2038:2011-07-01-12-47-01&catid=13:2010-01-19-21-48-27&Itemid=9
9. Про зайнятість населення / Закон України зі змін. № 5067- VI від 05.07.2012 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
10. Про оплату праці / Закон України №5462-17 зі змін. від 16.10.2012 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
11. Про соціальний діалог в Україні / Закон України зі змін. № 4719-VI від 17.05.2012 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
12. Украинский характер (характерные социально-психологические особенности населения Украины). Аналитический доклад. Центр социальных исследований “София”, 2011. С. 22. URL: <http://dialogs.org.ua/files/20110616.pdf>.

8. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України // Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>
4. Офіційний сайт Державної служби зайнятості. URL: <http://www.dcz.gov.ua>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра Бізнесу та управління персоналом

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Економічна психологія та етика бізнесу

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма Управління персоналом і економіка праці

Управління бізнес процесами

Облік і оподаткування

Міжнародні економічні відносини

Фінанси, банківська справа та страхування

Менеджмент організацій і адміністрування

Маркетинг ресторанного, готельного та

туристичного бізнесу

Спеціальність 051 Економіка

076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

071 Облік і оподаткування

292 Міжнародні економічні відносини

072 Фінанси, банківська справа та страхування

073 Менеджмент

075 Маркетинг

(вказати: код, назва)

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

07 Управління та адміністрування

29 Міжнародні відносини

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: **к.е.н., доцент Філіпчук Н.В.**

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Розробники: **Філіпчук Н.В., доцент кафедри бізнесу та управління персоналом**
к.е.н.

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-ekonomiky-pidpryyemstva-ta-up>

(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача (-ів))

Контактний тел. +380372512521**E-mail:** n.filipchuk@chnu.edu.ua**Сторінка курсу в Moodle** <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2838>**Консультації** Згідно графіку**1. Анотація дисципліни «Економічна психологія та етика бізнесу»**

Навчальна дисципліна «Економічна психологія та етика бізнесу» віднесена до групи обов'язкових навчальних дисциплін циклу професійної підготовки ОР «Бакалавр» за освітньою програмою спеціальності 051 Економіка, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність та вибірковою для спеціальностей: 071 Облік і оподаткування, 292 Міжнародні економічні відносини 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 07 Управління та адміністрування, 29 Міжнародні відносини.

Дисципліна «Економічна психологія та етика бізнесу» покликана інтегрувати підходи психологічної і економічної наук в дослідженні економічної поведінки громадян, господарського життя суспільства, взаємодії і стосунків господарюючих суб'єктів. Саме поєднання економічного і психологічного підходів дозволяє більш повно розуміти поведінку людини в умовах сьогодення. Економічна психологія вивчає суб'єктивні відносини людей із приводу речей, які фактично складаються в процесі виробництва, обміну, розподілу й споживання. Це новий тип знання, що

принципово відрізняється від того, що існував традиційно в економічній і психологічній науках. Потреба в цьому новому типі знань обумовлена тим, що економічні й психологічні знання, відокремлювані друг від друга штучними границями, керівник та підприємець у господарській практиці застосовує в єдності. Саме тому суб'єкт економічної діяльності потребує, насамперед, таких знань, де б економічні методи господарювання досліджувалися під кутом зору сприйняття людей, тобто через призму особливостей їх психології.

2. Метою навчальної дисципліни «Економічна психологія та етика бізнесу» є формування у студентів компетентностей щодо економічної психології з метою формування у студентів системи знань про сутність науки «Економічна психологія» та навичок використання психологічного підходу в управлінні економічною поведінкою суб'єктів економічної діяльності.

3. Пререквізити. Основи цієї дисципліни закладені в таких курсах як психологія, економічна теорія, соціологія, культури ділового спілкування.

4. Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ЗК1 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально економічні наслідки управлінських рішень.

Результати навчання:

ПРН 1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН 2 Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності

ПРН 5 Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

ПРН 6 Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

ПРН 9 Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень

ПРН 12 Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

3 циклу вибірових дисциплін

Назва навчальної дисципліни	Загальна кількість годин	Кількість кредитів	Кількість лекційних годин	Кількість семінарських та пр-них годин	Кількість годин на самостійне опрацювання
Економічна психологія та етика бізнесу	90	3	15	15	60

3 циклу обов'язкових дисциплін

051 Економіка , 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Назва навчальної дисципліни	Загальна кількість годин	Кількість кредитів	Кількість лекційних годин	Кількість семінарських та пр-них годин	Кількість годин на самостійне опрацювання
Економічна психологія та етика бізнесу	90	3	15	30	45

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

3 циклу вибірових дисциплін

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усь го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Економічна психологія												
Тема 1. Економічна психологія: суть, місце і роль в системі наук про людину	6	1	1			4						
Тема 2. Економічна свідомості і економічне мислення	6	1	1			4						
Тема 3. Психологія кольору в маркетинговій гільці економічної психології	8	2	2			4						
Тема 4. Генерація ідей в економічній психології	9	2	1			6						
Тема 5. Економічна поведінка у процесі прийняття рішень	7	2	1			4						
Тема 6. Психологія сприйняття грошей, багатства та бідності	5		1			4						
Тема 7. Психологія споживання	5		1			4						
Разом за змістовим модулем 1	46	8	8			30						

Змістовий модуль 2. Етика бізнесу												
Тема 8. Прикладні аспекти сучасної етики бізнесу	6	1	1			4						
Тема 9. Етика ділового спілкування	8	1	1			6						
Тема 10. Невербальна спілкування	6	1	1			4						
Тема 11. Діловий імідж та діловий дрес-код	8	2	2			4						
Тема 12. Етичні аспекти ділових переговорів	6	1	1			4						
Тема 13. Етикет ділових зустрічей та прийомів	6	1	1			4						
Тема 14. Корпоративна етика та умови її успішного формування	4					4						
Разом за змістовим модулем 2	44	7	7			30						
Усього годин	90	15	15			60						

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо)

МН2 – практичні методи (практичні або лабораторні роботи)

МН3 – бізнес-кейси (індивідуальні або командні)

МН4 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо)

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами

МН6 – комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебінари тощо)

МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни

Форми та методи оцінювання

МО3 – захист бізнес-кейсів, результатів досліджень

МО4 – аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті

МО5 – презентації результатів виконання завдань

МО7 – підсумковий контроль – іспит

МО11 – інші види індивідуальних та групових завдань

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальна оцінка знань студента під час навчальних занять за кожну тему (опитування, тестування, розв'язання задач), виконанні завдань для самостійної роботи, підготовці есе – 5 балів.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів екзамену (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																Іспит Залік	Сума
Змістовий модуль №1								Змістовий модуль № 2									
Тема1	Тема 2	Тема.3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	М.к.р. 1	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13	Тема 14	М.к.р. 2		
2	3	5	5	3	3	2	10	3	3	3	3	3	3	2	10	40	100

7. Рекомендована література - основна

1. Бутко М.П., Неживенко А.П., Пепа Т.В. Економічна психологія. [текст] навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 232 с.
2. Ложкін Г.В., Спасенніков В.В., Комаровська В.Л. Економічна психологія К.: ВД «Професіонал», 2006. 304 с.
3. Лозинський О.М. Економічна психологія та психологія підприємництва. Навчальний посібник Львів: «Тріада плюс», 2015. 246 с.
4. Наумік К.Г. Економічна психологія: Навчальний посібник Харків: Вид. ХНЕУ. 2000. 276 с.
5. Романовський О.Г., Паномарьов О.С., Лапузіна О.М. Ділова етика: Навч. посібник Х.: НТУ «ХП», 2013. 364 с.
6. Талер Р. Поведінкова економіка К.: ВД «Наш формат», 2018. 464 с.
7. Філіпчук Н.В., Лусте О.О. Self-brend management та економічна психологія: навчальний посібник – практикум. Чернівці: Рута. 2019. 270 с.

Рекомендована література - допоміжна

1. Банерджі А., Талер Р., Дуфлю Е. Економіка бідності К.: ВД «Наш формат», 2017. 312 с.
2. Галушко В.П. Діловий протокол та ведення переговорів В.: «НОВА КНИГА», 2010. 223 с.

3. Гах Й.М. Етика ділового спілкування: Навч. Посібник К.: Центр навчальної літератури, 2012. 160 с.
4. Дубчак Г.М., Рудюк Н.Г. Практикум з психології: Навчальний посібник Ч.: «Рута», 2006. 360 с.
5. Зубенко Л.Г., Нємцов В.О. Культура ділового спілкування: Навч. посібник К. «Еко Об», 2010. 200 с.
6. Зусін В.Я. Етика та етикет ділового спілкування: Навч. Посібник К.: Центр навчальної літератури, 2005. 224 с.
7. Маличевский В. Переговоры: психология, стратегия, аргументы Х.: Центр «Консульт», 2012. 128 с.
8. Невелєв О.М. Етика та етикет у зовнішньоекономічній діяльності: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учбової літератури, 2009. 168 с.
9. Палеха Ю.І. Етика ділових відносин: навч. Посібник. К.: «Кондор», 2008. 356 с.
10. Пиз А. Язык телодвижений: как читать мысли других людей по их жестах СПб.: Изд. дом «Гутенберг», 2010. 186 с.
11. Піз А., Пыз Б. Мова рухів тіла К.: ВД «Наш формат», 2017. 416 с.
12. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навч. Посібник К.: «Знання», 2011. 291 с.
13. Стоян Т.А. Діловий етикет: моральні цінності і культура поведінки бізнесмена: Навчальний посібник К.: Центр навчальної літератури, 2007. 232 с.
14. Тимошенко Н.Л. Корпоративна культура: діловий етикет: Навч. Посібник К.: «Знання», 2009. 391 с.

Інформаційні ресурси

1. [https:// www. library.chnu.edu.ua](https://www.library.chnu.edu.ua).
2. [https:// www. nbuv.gov.ua](https://www.nbu.gov.ua).
3. [https:// www.nbu.gov.ua](https://www.nbu.gov.ua)
4. [https:// www.alpha.rada.kiev.ua](https://www.alpha.rada.kiev.ua)
5. [https:// www.library.if.ua](https://www.library.if.ua)
6. [https:// www.dev.lac.lviv.ua/lib](https://www.dev.lac.lviv.ua/lib)
7. [https:// www.library.vinnitsa.com](https://www.library.vinnitsa.com)
8. [https:// www.lsl.lviv.ua](https://www.lsl.lviv.ua)
9. [https:// www.ognb.odessa.ua](https://www.ognb.odessa.ua)
10. [https:// www.economics.com.ua](https://www.economics.com.ua)
11. [https:// www.lib.com.ua](https://www.lib.com.ua)

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра _____ економічної теорії, менеджменту організацій і адміністрування _____
(назва кафедри)**СИЛАБУС**

навчальної дисципліни

Організаційна діагностика

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

Освітньо-професійна програма _“Менеджмент організацій і адміністрування”_

(назва програми)

Спеціальність _____ 073 "Менеджмент" _____

(вказати: код, назва)

Галузь знань _____ 07 “Управління і адміністрування” _____

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти _____ перший _____

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання _____ українська _____

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: _____ к.е.н., доц. Кравець Вячеслав Іванович _____

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/kravets-vyacheslav-ivanovych>**Контактний тел.** (0372)52-65-51**E-mail:** v.kravetz@chnu.edu.ua**Сторінка курсу в Moodle** <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3800>**Консультації** Онлайн-консультації: понеділок з 15.00 до 16.00
<https://calendar.google.com/calendar/u/2/r/day/2020/10/5?tab=wc>

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни). Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес діагностування проблем управління сучасним підприємством.

2. Метою вивчення дисципліни “Організаційна діагностика” є поглиблене вивчення механізму ефективного виявлення проблем управління, в тому числі різних методів організаційного діагностування, а також оцінки ефективності системи збору та опрацювання інформації у процесі управління.

3. Дисципліни, які здобувач має вивчити до початку роботи над курсом: «Теорія управління», «Організація виробництва», «Виробничий менеджмент», «Планування діяльності підприємства».

4. Результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати :**

1. концептуальні основи процесу формування організаційних структур управління;
2. методи та підходи організаційного аналізу;
3. основні методи визначення ефективності організаційних структур;
4. особливості процесу розробки та впровадження організаційного проектування,

вміти :

1. здійснювати діагностику організаційних структур управління;
2. оцінювати ефективність організаційних структур управління;
3. аналізувати чинники впливу на формування організаційної структури;
4. проектувати організаційні структури управління у відповідності до стратегії розвитку підприємства.
5. використовувати методи організаційного проектування для вдосконалення організаційних структур.

№	Компетенції	Шифр компетенцій (ЗК-загальні; СК-спеціальні)	Результати навчання
1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ЗК-3	ПРН-6
2.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	ЗК-4	ПРН-12
3.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	ЗК-5	РПН-5
4.	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій	ЗК-8	ПРН-8
5.	Здатність вчитись та оволодівати сучасними знаннями	ЗК-9	ПРН-12
6.	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	ЗК-10	ПРН-3
7.	Здатність до адаптації в новій ситуації	ЗК-11	ПРН-16
8.	Здатність генерувати нові ідеї	ЗК-12	ПРН-4
9.	Здатність діяти на основі етичних міркувань	ЗК-15	ПРН-15
10.	Здатність визначати та описувати характеристики організації.	СК-1	ПРН-3
11.	Здатність аналізувати результати діяльності організації	СК-2	ПРН-4
12.	Здатність визначати перспективи розвитку організації.	СК-3	ПРН-12
13.	Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.	СК-4	ПРН-11
14.	Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.	СК-7	ПРН-4
15.	Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.	СК-9	ПРН-17
16.	Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.	СК-10	ПРН-10
17.	Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.	СК-11	ПРН-9
18.	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.	СК-12	ПРН-6

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни _____												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	4	90	3	30		30			30	залік
Заочна	3	5	4	90	3	10		2			78	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі						усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.			л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7		8	9	10	11	12	13
Модуль 1													
Модуль 1. Діагностика організацій як дослідницька діяльність													
Тема 1. Організаційна діагностика: сутність, етапи та поняття.	2	2	2			2		6	0,5				5,5
Тема 2. Діагностика в системі менеджменту підприємства.	2	2	2			2		6	0,5				5,5
Тема 3. Особливості діагностики життєвих циклів організації	2	2	2			2		6	1				5
Тема 4. Особливості діагностики типів організаційних структур	2	2	2			2		6	1				5
Тема 5. Основні підходи до діагностики проблем управління	2	2	2			2		6	1				5
Разом за змістовим модулем 1	30	10	10			10		30	4,0				26,0
Модуль 2. Основи розробки комплексних заходів здійснення організаційної діагностики													
Тема 1. Діагностика організаційної структури як елемент її оптимізації	2	2	2			2		6	0,5				5,5
Тема 2. Програма прикладного дослідження організаційної структури	2	2	2			2		6	0,5				5,5
Тема 3. Алгоритм діагностування загальних проблем управління організацією	2	2	2			2		6	1				5

Тема 4. Діагностика кадрового потенціалу організації	2	2	2			2	6	1				5
Тема 5. Інструментарій діагностики управлінських рішень	2	2	2			2	6	1				5
Разом за змістовим модулем 2	30	10	10			10	30	4,0				26,0
Модуль 3. Особливості застосування практичних методів організаційної діагностики												
Тема 1. Особливості діагностичного інтерв'ю	2	2	2			2	6	0,5				5,5
Тема 2. Методика діагностичного анкетування	2	2	2			2	6	0,5				5,5
Тема 3. Алгоритм діагностичного спостереження	2	2	2			2	6	0,5	1,0			5
Тема 4. Методи аналізу документів в організації	2	2	2			2	6	0,5	1,0			5
Тема 5. Застосування ІТ-технологій для оптимізації управлінської діагностики	2	2	2			2	6	1				5
Разом за змістовим модулем 3	30	10	10			10	30	2,0				26,0
Усього годин	90	30	30			30	90	10	2			78

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

ІНДЗ(реферати) – для навчальної дисципліни:
Тематика рефератів

- Еволюція теоретичних концепцій формування організаційних структур управління.
- Класична концепція організаційної структури.
- Поведінкова концепція організаційної структури.
- Ситуативна концепція поведінкової структури.
- Принципи структурної побудови організації.
- Переваги та недоліки механістичної та органічної організаційних структур.
- Моделювання організаційної структури.
- Технологія та організація: концепція Д.Вудворт.
- Принцип формування організаційної структури за А.Чандлером.
- Взаємозв'язок стратегії та організаційної структури за Д.Гелбрейтом.
- Стратегія розвитку та організаційна структура: чинники взаємовпливу.
- Вплив життєвого циклу підприємства на організаційну структуру.
- Ієрархічна побудова організації та її місце у процесі формування організаційної структури.
- Централізація як чинник організаційного проектування.
- Спеціалізація як передумова формування організаційної структури.
- Принципи департаменталізації структури управління підприємством.
- Організаційний розвиток та формування структури управління підприємством.
- Перешкоди розвитку організаційної структури управління.
- Сучасні тенденції розвитку організаційних структур управління.
- Особливості становлення організаційних структур управління в Україні.

6. Система контролю та оцінювання

В процесі вивчення курсу застосовуються наступні форми контролю: усні доповіді на семінарах, тести, самостійні роботи, індивідуальні завдання.

Форма підсумкового контролю: **залік**.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Знання	Вміння
A (90 – 100)	Має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Засвоїв теоретичні засади організаційного дизайну, специфіку практичних і тестових завдань. Досконало і творчо виконує самостійні ІНДЗ. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні джерела з предмету. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою.	Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Вміє використовувати додаткову літературу, словники і довідники, грамотно викладати програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
B (80-89)	Показав повні і достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу.	Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
C (70-79)	Засвоїв основні завдання і методи проектування організаційних структур управління.	Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання.
D (60-69)	Має знання лише основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою.	Виконує практичні завдання в межах програмних вимог. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
E (50-59)	Недосконало дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з помилками, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача.	Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях.	Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.	Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																За лік	Су ма
	Змістовий модуль № 1					Змістовий модуль № 2					Змістовий модуль № 3						
Тема	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	40	10
Оцінка	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		0

5. Рекомендована література

- Архипова Н.И. Исследование систем управления: учебн. пособ. для вузов / Н. И. Архипова, В. В. Кульба, С. А. Косяченко. – М.: "Издательство ПРИОР", 2002.
- Афанасьев М.В., Білоконенко Г.В. Економічна діагностика: навч.- метод. посібник / Харківський національний економічний ун-т. — Х. : ІНЖЕК, 2007.
- Воронкова А. Е., Вечерковські Р. З., Воронков Д. К., Калюжна Н. Г., Коренев Е. Н., Мажура І. В. Діагностика стану підприємства: теорія і практика: монографія / Харківський національний економічний ун-т / А.Е. Воронкова (загред.). — 2-е вид., переробл. і доп. — Х. : ІНЖЕК, 2008.
- Гриньова В.М. Організаційно-економічні основи формування системи корпоративного управління в Україні: монографія /В.М. Гриньова, О.Є. Попов. – Х.: ХДЕУ, 2003.
- Діденко В.М. Менеджмент: Підручник. - К.: Кондор, 2008
- Кузьмін О.Є. Соціально-економічна діагностика діяльності підприємства в умовах глобалізації: сутність, види, принципи здійснення / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, Н.Я. Петришин // Логістика: [зб. наук. пр.] / відп. ред. Є.В. Крикавський. – 2010
- Липатов С.А. Методы практической социальной психологии: Диагностика. Консультирование. Тренинг: Учебное пособие для вузов / Под ред. Ю.М. Жукова. М.: Аспект Пресс, 2004.
- Липатов С. А. Организационная диагностика: теоретические и методологические основания //

Личность.Культура.Общество. №3, 2005

- Некрасов С.И. <<http://www.famous-scientists.ru/2171/>>, Некрасова Н.А., Бусыгин О.В. Факторы организационного развития предприятий. М.: Академия естествознания, 2009.
- Пригожин А.И. Методы развития организаций. - М.: МЦФЭР, 2003.
- Токмакова Н.О., Андриянова М.В. Организационная диагностика. М.: 2004.
- Чумакова Е. Организационная диагностика и развитие бизнеса/ Центр развития организаций: исследования, статьи, интервью. URL: <<http://www.ego-resource.ru/articles/?id=47>>
- Щербина В.В. Средства социологической диагностики в системе управления. М., 1993.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Філологічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра історії та культури української мови

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Українська мова з професійним спрямуванням

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма менеджмент організацій і адміністрування

(назва програми)

Спеціальність 073 – менеджмент

(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 – управління та адміністрування

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати, якими мовами викладається дисципліна)

Розробники: Гуцуляк Ірина Георгіївна, канд. філол. наук, доцент;

Грималовський Ігор Станіславович, канд. філол. наук, асистент

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача

http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=642

Контактний тел.

0372 – 58-48-00

E-mail:

i.grymalovskyi@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3197>

Консультації

четвер з 15.00 до 16.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Перед вищими навчальними закладами III–IV рівнів акредитації поставлено завдання підготувати висококваліфікованих, грамотних, з належним інтелектуальним потенціалом спеціалістів. До майбутніх фахівців ставлять високі вимоги, які полягають не лише в досконалих знаннях фаху, а й у високому рівні володіння українською мовою, вільному користуванні нею у всіх сферах і особливо у професійній та офіційно-діловій.

Уміння спілкуватись мовою професії сприяє швидкому засвоєнню історичних і суспільно-політичних дисциплін, підвищує ефективність праці, допомагає краще орієнтуватися у професійній діяльності та встановлювати ділові контакти.

Предметом вивчення практичного курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є мова фахової галузі. Тому велику увагу під час вивчення всіх тем приділяємо засвоєнню мовних стереотипів комунікацій певного фаху. Роботу над культурою мови студентів проводимо, беручи до уваги два аспекти: підвищення загальномовної культури майбутніх істориків та їхньої фахової мовної культури.

2. Мета навчальної дисципліни:

сформувати високий рівень комунікативної культури у сфері професійного спілкування в його усній та писемній формах, виробити навички практичного володіння мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами.

3. Пререквізити. Курс *українська мова з професійним спрямуванням* пов'язаний із такими дисциплінами: *вступ до спеціальності, іноземна мова, актуальні питання історії та культури України, філософія.*

4. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни студент повинен набути таких загальних (ЗК) і фахових (ФК) компетенцій:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

ФК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	Лекції	Практичні	семінарські	Лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	3	90	-	30	-	-	60	-	Іспит
Заочна	1	1	3	90	-	8	-	-	60	-	Іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

[illegible]

виступу. Науковий етикет.												
Разом за ЗМ 2	20		18									
Усього годин	30											

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Українська мова – державна мова в Україні. Державна мова й мови національних меншин.
2.	Походження назви “Україна”, “український”. Основні етапи становлення і розвитку української мови.
3.	Літературна мова як вищий щабель розвитку мови. Поняття мовної норми. Види норм.
4.	Становлення й розвиток офіційно-ділового стилю української мови.
5.	Орфографічні норми сучасної української літературної мови у професійному мовленні.
6.	Документ як специфічний текст. Поняття про документ. Типи документів.
7.	Формуляр-зразок. Реквізити, їхня характеристика, норми дотримання.
8.	Норми дотримання і порядок розміщення основних реквізитів (реквізити „дата”, „адресат”, „адресант”, „назва документа”, „підпис”).
9.	Оформлення сторінки документа. Оформлення тексту документа. Вимоги до тексту документа.
10.	Документи з кадрово-контрактних питань. Автобіографія (визначення, види та основні вимоги до оформлення, склад реквізитів). Резюме (визначення, види та основні вимоги до оформлення, склад реквізитів). Заяви (визначення, види та основні вимоги до оформлення, склад реквізитів). Характеристика (визначення, види та основні вимоги до оформлення, склад реквізитів). Рекомендаційний лист. Вимоги та характеристика. Особовий листок (визначення, види та основні вимоги до оформлення, склад реквізитів).
11.	Довідково-інформаційні документи. Звіт (визначення, види та основні вимоги до оформлення, склад реквізитів). Оголошення (визначення, види та основні вимоги до оформлення, склад реквізитів). Пояснювальна записка (визначення, види та основні вимоги до оформлення, склад реквізитів).
12.	Особисті офіційні документи. Доручення (визначення, види та основні вимоги до оформлення, склад реквізитів). Розписка (визначення, види та основні вимоги до оформлення, склад реквізитів).
13.	Види офіційних ділових листів, їх характеристика.
14.	Основні реквізити ділового листа, правила оформлення. Вимоги до тексту ділового листа. Мовні засоби оформлення реквізитів ділового листа, його початку, завершення.
15.	Мовленнєвий етикет як елемент етики професійного спілкування. Поняття мовленнєвого етикету. Різновиди мовленнєвого етикету. Стандартні етикетні ситуації та їхнє мовне оформлення
16.	Невербальні засоби мовленнєвого етикету у професійному спілкуванні.
17.	Візитна картка як атрибут ділової людини, її характеристика, реквізити та особливості використання.
18.	Правила телефонної розмови. Службові та приватні розмови. Голос і поза в розмові по телефону. Смс-комунікація. Типи та норми.
19.	Етика Інтернет-спілкування. Вербальні й невербальні (смайли та ін.) засоби у повідомленнях, постах, коментарях. Проблема „мови Інтернету” як окремого типу (стилю) комунікативної поведінки.
20.	Індивідуальне спілкування. Функції та види бесід. Стратегії поведінки під час ділової бесіди. Співбесіда з роботодавцем.
21.	Колективне спілкування (наради, збори, перемовини, дискусії). Мета, стратегія, тактика обговорення і ухвалення рішень. Способи ведення дискусії (діалог, полілог).
22.	Види й жанри публічного мовлення. Публічний виступ як важливий засіб комунікації. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу.
23.	Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні і комунікативні принципи презентації.

5.4. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
---	------------

1.	Основи мовної політики України.
2.	Мовна політика країн ближнього зарубіжжя пострадянського періоду (на прикладі однієї чи кількох держав).
3.	Сучасна мовна політика однієї з держав світу (за вибором).
4.	Про двомовність: теорія й практика.
5.	Мовне законодавство України.
6.	Аналіз текстів професійної тематики з погляду дотримання в них норм сучасної української літературної мови (за вибором).
7.	Бібліографічний опис (10 позицій), анотування і рецензування літератури (І джерело). Обов'язково зазначити: <i>а)</i> джерело з одним автором і більше трьох авторів; <i>б)</i> журнальну чи газетну статтю; <i>в)</i> словник чи багатотомне видання; <i>г)</i> окрему статтю з наукового збірника.
8.	Презентація своєї спеціальності. Структура роботи: план, тези, текст повідомлення, список використаних джерел. Обсяг - до 5 сторінок.
9.	Діловий портрет сучасного фахівця.
10.	Причини і наслідки низької мовленнєвої культури.
11.	Усе про почерк (обов'язковий елемент – аналіз почерків знайомих (тексти, написані знайомими, додати)).

6. Система контролю та оцінювання

6.1. Засоби оцінювання

Контроль у навчанні у навчанні української мови за професійним спрямуванням передбачає виявлення рівня сформованості мовленнєвих навичок і умінь, визначення правильності організації навчального процесу, діагностування труднощів засвоєння матеріалу, перевірку ефективності використаних методів і прийомів навчання.

Контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

У процесі оцінювання навчальних досягнень застосовуємо такі **засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання**:

- **засоби усного контролю**: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, презентації результатів виконаних завдань.
- **засоби письмового контролю**: контрольні роботи, модульне письмове тестування, підсумкове тестування, самостійні роботи, виконання вправ.
- **засоби самоконтролю**: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

6.2. Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю є усні і письмові відповіді на практичних заняттях, письмові роботи різних видів (диктанти, редагування текстів, створення фахових текстів), тестування, творчі роботи.

Форма підсумкового контролю – іспит.

6.3. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювати рівень мовних знань, умінь та навичок студентів необхідно за такими критеріями:

1. Уміння оперувати лексичним складом сучасної української літературної мови.
2. Ступінь володіння орфографічними, морфологічними, синтаксичними нормами сучасної української літературної мови, передбаченими програмою дисципліни.
3. Уміння працювати з навчальною та навчально-методичною літературою, з фаховими словниками.
4. Рівень володіння лінгвістичною та фаховою термінологією.
5. Ступінь володіння навичками створення письмових текстів.

6. Розподіл балів, які отримують студенти

Для прикладу (екзамен)

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)					Кількість балів (екзамен)				Сумарна кількість балів			
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					40		100		
T1	T2	T3	T1	T2	T3	T4	T5					
5	7	8	10	10	7	8	5					

6.5. Визначення балів за знання та вміння студентів

A 90–100 (“відмінно”) – студенти продемонстрували високий рівень комунікативної культури у сфері професійного спілкування в його усній та писемній формах; ґрунтовно опрацювали рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють використовувати їх для аргументації тих чи тих положень, розкриваючи відповідні теми; виявили глибоке розуміння мовних процесів та явищ; вільно оперують відповідною науковою термінологією, передбаченою програмою; уміють майстерно застосовувати основні мовні норми сучасної української літературної мови на практиці, самостійно створюють основні документи відповідно до фаху, володіють навичками високої культури усного та писемного мовлення; систематично, кваліфіковано, з використанням матеріалів із додаткової літератури, брали участь у практичних заняттях; глибоко опрацювали всі питання, передбачені для самостійного вивчення; глибоко висвітлили питання підсумкової модуль-контрольної роботи, продемонстрували високий рівень комунікативної культури.

B 80–89 (“добре”) – студенти продемонстрували достатньо високий рівень комунікативної культури у сфері професійного спілкування в його усній та писемній формах; виявили обізнаність й належно опрацювали рекомендовані до кожної теми основну та спеціальну літературу; добре засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти мовні процеси і явища; продемонстрували знання теоретичного матеріалу, орієнтуються в усіх темах, уміють застосовувати основні мовні норми сучасної української літературної мови на практиці, самостійно створюють основні документи відповідно до фаху, володіють навичками літературного усного та писемного мовлення; брали активну участь у практичних заняттях; опрацювали всі питання, передбачені для самостійного вивчення; висвітили питання підсумкової модуль-контрольної роботи.

C 70–79 (“добре”) – студенти продемонстрували достатній рівень комунікативної культури у сфері професійного спілкування в його усній та писемній формах; виявили обізнаність та добре опрацювали рекомендовані до кожної теми основну та спеціальну літературу; добре засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти мовні процеси і явища; продемонстрували знання теоретичного матеріалу, орієнтуються в усіх темах, уміють застосовувати основні мовні норми сучасної української літературної мови на практиці, самостійно створюють основні документи відповідно до фаху; володіють навичками літературного усного та писемного мовлення; брали участь у практичних заняттях;

опрацювали питання, передбачені для самостійного вивчення; здебільшого висвітлили питання підсумкового модуль-контрольної роботи.

D 60–69 (“задовільно”) – студенти продемонстрували задовільний рівень комунікативної культури у сфері професійного спілкування в його усній та писемній формах; мають поверхові знання питань, передбачених програмою курсу; показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, які розглядали під час практичних занять; обмежилися опосередкованим вивченням основної теоретичної літератури та виконанням практичних завдань; були пасивними під час практичних занять, не виявляли належних навичок і бажання до самостійної роботи; частково висвітлили питання підсумкової модуль-контрольної роботи.

E 50–59 (“задовільно”) – студенти продемонстрували низький рівень комунікативної культури у сфері професійного спілкування в його усній та писемній формах, мають поверхові знання, передбачені програмою курсу; показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, які розглядали під час практичних занять; обмежилися поверховим вивченням основної теоретичної літератури та виконанням практичних завдань; були пасивними під час практичних занять, не виявляли належних навичок і бажання до самостійної роботи; вибірково висвітлили питання підсумкової модуль-контрольної роботи.

FX 35–49 (“незадовільно”) – теоретичний матеріал курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програмою робіт виконано, але їх якість оцінена мінімальною кількістю балів; студент частково володіє навичками створення усних та письмових текстів, допускає значну кількість грубих граматичних, стилістичних та орфографічних помилок. Можливе підвищення оцінки за умови виконання додаткової самостійної роботи.

F 1–34 “*не зараховано*” (“незадовільно”) – теоретичний матеріал курсу не засвоєний, практичні навички не сформовані, студенти не виявляли належних навичок і бажання до самостійної роботи; не опрацювали рекомендованої літератури, не орієнтуються у аналізованих мовних процесах і явищах; не виявляли бажання виконувати домашні завдання; не висвітлили жодне з питань підсумкової модуль-контрольної роботи.

6. 6. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Рекомендована література

1. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: посібник / За заг. ред. О. Сербенської. Львів: Світ, 1994. 149 с.
2. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. К.: Книга, 2010. 252 с.
3. Бабич Н. Д. Історія української літературної мови : Практичний курс. Львів: Світ, 1993. 376 с.

4. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів: Світ, 2003. 432 с.
5. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1990. 232 с.
6. Беценко Т. Історія становлення та формування офіційно-ділового стилю української мови // Наук. вісник Чернівецького ун-ту. Чернівці: Рута, 2001. Вип. 117 – 118: Слов'янська філологія. С. 25 – 53.
7. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO832:1994, NEQ): ДСТУ 3582:2013. [На заміну ДСТУ 3582–97; Чинний від 2014–01–01]. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. III, 15 с. (Національний стандарт України) (Інформація та документація).
8. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. Київ: Рідна мова, 1998. 475 с.
9. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: Мова та етика ділової комунікації: навч. посіб. Київ: АртЕк, 2002. 208 с.
10. Брайчевський М. Ю. Походження слов'янської писемності. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 154 с.
11. Булик-Верхола С. З., Наконечна Г. В., Теглівець Ю. В. Основи термінознавства: навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2013. 160 с.
12. Волощак М. Неправильно – правильно. Довідник з українського слововживання. К.: Просвіта, 2003. 160 с.
13. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ: ДП „УкрНДНЦ”, 2016. 17 с.
14. Дудик П. С. Стилістика української мови : Навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с.
15. Зелінська Н. В. Який він, науковий стиль? // Культура слова. 1990. Вип. 38. С. 13 – 17.
16. Зубков М. Сучасна українська ділова мова. 2-ге вид., доповнене Харків: Торсінг, 2002. 448 с.
17. Історія української мови : Хрестоматія / Упорядники С. Я. Єрмоленко, А. К. Мойсієнко. К.: Либідь, 1996. 281 с.
18. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови. К.: Вища школа, 1987. 352 с.
19. Корніяк О. М. Мистецтво гречності. К.: Довіра, 1995. 94 с.
20. Кочан І. М., Токарська Ф. С. Культура рідної мови. Львів: Світ, 1996. 232 с.
21. Кубрак О. В. Етика ділового та повсякденного спілкування: навч. посібник з етикету для студентів. Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. 222 с.
22. Культура української мови: довідник / За ред. В. М. Русанівського. Київ: Либідь, 1990. 302 с.
23. Культура фахового мовлення / За ред. Бабич Н. Д. Чернівці: Книги – XXI, 2014. 556с.
24. Масенко Л. Т. Мова і політика. К.: Соняшник, 1999. 100 с.
25. Мацько Л. І., Мацько О. М., Сидоренко О. М. Стилістика української мови: Підручник. К.: Вища школа, 2003. 464 с.
26. Мацько О. М. Дипломатичний підстиль української мови // Наука і сучасність. К., 1998. Ч. 1. С. 194 – 199.
27. Огієнко І. (митрополит Іларіон). Історія української літературної мови. К.: Либідь, 1995. 296 с.
28. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки. Друкарня оо. Василян у Жовкві, 1936. 72 с.
29. Півторак Г. Формування і діалектна диференціація давньоруської мови. К.: Наукова думка, 1988, 280 с.
30. Півторак Г. Українці: звідки ми і наша мова. К.: Наукова думка, 1993. 200 с.
31. Півторак Г. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов. К. : Видавничий центр «Академія», 2001. 152 с.

32. Плотницька І. М. Стилістика текстів сфери державного управління // Мова і культура. К., 2002. Вип. 4, т. 2, ч. 2: Культурологічний компонент мови. С. 43 – 48
33. Погрібний А. Г. Розмови про наболіле, або Якби ми вчилися так, як треба... К.: Просвіта, 2000. 320 с.
34. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. Київ: Т-во «Знання», КОО, 2008. 291 с.
35. Русанівський В. М. Історія української літературної мови. К.: АртЕк, 2001. 392 с.
36. Сербенська О. А. Культура усного мовлення. Практикум: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
37. Словник скорочень в українській мові / За ред. Л. С. Паламарчука. Київ: Вища шк. Головне вид-во, 1988. 512 с.
38. Стрій Л. І., Хрустик Н. М. Про правописні норми для абревіатур // Записки з українського мовознавства: зб. наук. праць. Вип. 11. Одеса: Астропринт, 2001. С. 91–96.
39. Томан І. Мистецтво говори. Київ: Політвидав України, 1989. 293 с.
40. Українська лінгвостилістика ХХ – початку ХХІ ст.: система понять і бібліографічні джерела. / відп. ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Грамота, 2007, 368 с.
41. Українська мова. Енциклопедія. Київ: Вид-во «Укр. Енциклопедія» імені М. П. Бажана, 2000. 752 с.
42. Українська термінологія і сучасність: зб. наук. праць / Відп. ред. В. І. Іващенко. К.: Інститут української мови НАНУ, 2013. Вип. IX. 232 с.
43. Чмут Т. К. Культура спілкування: навч. посібник. Хмельницький: ХІРУП, 1996. 345 с.
44. Чмут Т. К., Чайка Г. Л. Етика ділового спілкування. К.: Вікар, 2003. 224 с.
45. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. К.: Алерта, 2014. 696 с.
46. Шевчук Ю. Мовна шизофренія. Quo vadis, Україно. Брустури: Дискурсус, 2015 60 с.
47. Ющук І. П. Мова – зброя стратегічна (політичний та психологічний аспекти мовного питання). // Дивослово, 2015. №6. С. 2 – 4.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.slovnyk.net> (Великий тлумачний словник сучасної української мови).
2. <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm> (Українська мова: Енциклопедія).
3. <http://ulif.mon.gov.ua> (Український лінгвістичний портал).
4. <http://www.mova.info/> (Лінгвістичний портал).
5. www.rozum.org.ua – Словники он-лайн.
6. www.pravopys.net – Український правопис.
7. <https://ukrainskamova.com/>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра філософії та культурології

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ФІЛОСОФІЯ
(обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

економічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка
фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

Розробник: Ірина Борисівна ПОЧИНОК, к.філос.н., доцент кафедри філософії та культурології

Профайл викладача

[http://www.philosophy.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[3614\]\[caf_pers_id\]=694&comands\[3614\]=item](http://www.philosophy.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[3614][caf_pers_id]=694&comands[3614]=item)

Контактний тел. (066) 402 57 43 (у випадку крайньої потреби)

E-mail: i.pochynok@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1829>

Консультації
онлайн: вівторок з 13.00 до 14.00
очні: за попередньою домовленістю

Чернівці 2021

Силабус з навчальної дисципліни «Філософія»
Кафедра-розробник силабуса: Кафедра філософії та культурології

Загальна інформація про навчальну дисципліну:

назва «Філософія»

форма навчання: денна, заочна

семестр 2

кредитів: 4 (120 год.), з них: лекцій – 30 год., семінарських – 30 год., самостійна робота – 60 год.

П.І.П. лектора: канд. філос. наук, доцент *Починок Ірина Борисівна*.

П.І.П. викладача який веде практичні/лабораторні/семінарські заняття: канд. філос. наук, доцент

Починок Ірина Борисівна.

Короткий опис навчальної дисципліни:

Враховуючи давню філософську традицію, що систематичному вивченню філософії повинна передувати пропедевтика (від грецьк. «пропедуеу» – попередньо навчаю, готую), в даному курсі ставиться **мета** забезпечити студентів знаннями про найбільш загальні особливості філософії, її засади, проблеми, мову, методи, принципи з урахуванням основних розділів філософського знання.

Передбачається розв'язання таких завдань:

- розкрити специфіку проблемного поля філософії;
- показати специфіку понятійно-категоріального апарату філософії і причини існування в ній різних напрямів і течій;
- продемонструвати світоглядно-методологічну природу філософії та суспільну потребу в ній;
- розкрити функції філософії, їх прояв в різних контекстах, зокрема в сучасних умовах;
- проаналізувати особливості і тенденції розвитку сучасної світової філософії, особливо розв'язання нею актуальних проблем сучасності;
- прагнути сформувати у студентів елементарні навички самостійного, критичного, абстрактного філософського мислення, аналізу, синтезу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Філософія» студент має набути таких компетентностей:

Знати:

- особливості філософії, її поняття, категорії, принципи, методи, функції на тлі інших типів знання;
- співвідношення філософського світогляду та інших форм світоглядного знання;
- структуру системи філософського знання, його диференціацію та причини існування різних напрямів, течій, вчень, концепцій;
- суспільну та особистісну потребу у філософії, її духовний потенціал і здатність задовольняти смисложиттєві пошуки людини;
- зміст основних філософських праць (першоджерел), які суттєво вплинули на розвиток філософії та її парадигм;

Розуміти:

- світоглядну специфіку філософського знання в аспекті його предмета, методів і функцій;
- непересічне значення філософії як чинника світоглядного самовизначення людини та її духовної культури;
- засади структурної диференціації системи філософського знання;
- евристичний потенціал філософії, її світоглядно-методологічний вплив на різні сторони життєдіяльності людини та суспільства;
- необхідність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;
- причини плюралізму філософських досліджень, їх принципово відкритий і творчий характер;
- необхідність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Уміти:

- реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- демонструвати специфіку філософського знання та початкові навички філософського способу мислення;

- володіти поняттєво-категорійним та методичним інструментарієм філософії;

- аналізувати філософські джерела;

- аргументовано доводити важливе значення філософії у формуванні духовної культури особистості та суспільства;

- експлікувати смисл усього розмаїття філософських вчень як вираження важких пошуків відповіді на світоглядні проблеми;

- чітко усвідомлювати, диференціювати і аналізувати структуру філософського знання;

- цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність;

- діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

- застосувати знання у практичних ситуаціях;

- використати основні положення даного курсу для свідомого вивчення інших дисциплін.

Структура початкової дисципліни (теми занять)

Тиждень	Назва теми	к-ть год.	Теми СРС
1	Змістовий модуль І Свідомість, знання, інформація як предмет філософського аналізу		
	Тема 1. Предмет філософії 1. Специфіка філософського знання. 2. Передумови виникнення філософії. 1. Співвідношення філософії та світогляду 2. Структура філософії та підстави класифікації філософських напрямків.	2	Вкажіть основні відмінності східної та західної філософії у час її виникнення (усна доповідь до 5 хв.) Обміркувати причини філософської уваги до світу та людини (теоретична письмова робота, 0,5 ум.др.арк.) Підготуйте аналітичну презентацію на тему «Чи потрібна філософія в умовах сучасного НТП?» Опрацюйте статтю Е. Агацці «Людина як предмет філософії» та напишіть на неї резюме (3 бали) Тестування (10 питань) (5 балів)

3	Тема 2. Проблема свідомості 1. Свідомість як особлива здатність людини. 2. Концепції та передумови походження свідомості. 3. Нейрофізіологічні основи свідомості. 4. Структура свідомості, її співвідношення з мисленням та психікою людини. 5. Поняття «несвідомого» у філософській думці.	2	Поясніть матеріалістичне та ідеалістичне розуміння свідомості (усна теоретична доповідь, до 5 хв.) Структура людської психіки згідно психоаналітичної концепції З. Фрейда (презентація, до 5 слайдів) Проаналізуйте відомі вислови та афоризми про свідомість або психіку (зошит-цитатник, не менше 10 висловів) Опрацюйте §§ «Мозок як основа агресивної поведінки» і «Чи є у людини інстинкт «Не вбивай?»» праці неофройдиста Е.Фромма «Анатомія людської деструктивності» (есе, до 6 ст.). Порівняйте поняття індивідуального і колективного «несвідомого» у вченні К.-Г. Юнга (аналітична таблиця, до 3 ст.) Тестування (10 питань) (5 балів)
5	Тема 3. Епістемологія 1. Проблемне поле епістемології. 2. Єдність чуттєвого і раціонального у пізнанні 3. Критерії науковості знань. Методологічне співвідношення природничих і гуманітарних наук. 1. Концепції та критерії істини.	2	Передумови формування епістемології як самостійного філософського розділу (реферативні повідомлення, до 10 ст.) «Порівняйте предметні і методологічні відмінності природничих і гуманітарних наук (есе, до 5 ст.) Опрацюйте статтю В.Джемса «Концепція істини прагматизму» і напишіть на неї резюме (3 бали) Тестування (10 питань) (5 балів)
7	Тема 4. Довіра до інформації із зовнішніх джерел 1. Співвідношення понять «знання» (episteme) і «гадка» (doxa) в історії філософської думки 2. Формування здатності критичного мислення у сучасної людини 3. Поняття «асертивної» поведінки 4. Підстави і мета маніпулятивної поведінки	2	Кореспондентська, конвенційна і прагматистська концепції істини. Якій Ви надали б перевагу? (дискусія) Яке співвідношення понять «знання» й «інформація» в сучасному інформаційному суспільстві (реферативна доповідь, до 8 ст.). Проаналізуйте відомі види маніпуляції (зошит-цитатник, не менше 10 прикладів) «Примари» пізнання за Ф.Беконом (теоретична письмова робота, до 3 ст.)
Змістовий модуль II. Свобода волі, мораль, закон та їх філософське осмислення			

9	Тема 5. Свобода і відповідальність 1. Свобода як сутнісна характеристика людини з т.з. філософії екзистенціалізму 2. Співмірність свободи волі з детермінізмом 3. Поняття і підстави особистісної відповідальності.	2	Опрацюйте статтю Ж.-П.Сартра «Екзистенціалізм – це гуманізм» та напишіть на неї резюме (3 бали) Дайте порівняльний аналіз поняття свободи і відповідальності у філософії М.Гайдеггера і Ж.-П.Сартра (аналітична таблиця, до 3 ст.). Чи є свобода перевагою людини чи тягарем для неї? (дебати на 30 хв.). Сутність людини у філософії М.Шелера та Г.Плеснера (теоретична письмова робота, до 5 ст.). Тестування (10 питань) (5 балів)
11	Тема 6. Мораль, моральність, нормативність 1. Засади обґрунтування моралі 2. Об'єктивізм, релятивізм, емотивізм: аргументи «за» і «проти». 3. Моральні переконання і чуття. 4. Сутність утилітаристських концепцій в етиці.	2	Об'єктивізм, релятивізм, емотивізм: аргументи «за» і «проти» (за працею Стівен Лоу "Філософський тренінг". Розділ 20). У чому сутність повороту до позаморальності за Ф.Ніцше? (реферативна доповідь, до 8 ст.). Опрацюйте фрагмент з праці Ф.Ніцше «По той бік добра і зла» (§§ 23, 27-28) та напишіть на неї резюме (3 бали)
13	Тема 7. Законність і справедливість 1. Поняття закону, обов'язку і справедливості: теорія і практика 2. Підстави для підкорення закону в концепціях юридичного позитивізму і юснатуралізму 3. Принцип рівних можливостей і гендерні проблеми 4. Сутність утилітаристських концепцій в етиці	3	Опрацюйте працю Т. Нагеля «Що все це означає?» (відповідний фрагмент) та напишіть на неї резюме (3 бали). Дайте порівняльний аналіз співвідношення «законність-справедливість» в юридичному позитивізмі та юснатуралізмі (аналітична таблиця, до 3 ст.) Проаналізуйте вчення Р. Штаммлера про «природне право з мінливим змістом» Поясніть суть «теорії справедливості» Дж. Роулза (теоретична письмова робота, до 5 ст.)

Рекомендована література Базова (основна)

1. Андрущенко В. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч. посіб. / В. Андрущенко, Г. Волинка, Н. Мозгова та ін.; [за ред. Г. Волинка]. – К.: Каравела, 2016. – 368 с.
2. Губар О.М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007 – 416 с.
3. Лоу С. Философские истории / Стивен Лоу; [пер. с англ. А. Л. Никифорова]. – М.: АСТ МОСКВА: ХРАНИТЕЛЬ, 2007. — 280 с.
4. Нагель Т. Что все это значит? Очень краткое введение в философию / [пер. с англ. А. Толстова]. – М.: Идея-Пресс, 2001. – 84 с.
5. Причепій Є. Філософія: підручник / Є. Причепій, А. Черній, Л. Чекаль. – К.: Академвидав, 2005; 2009. – 592 с.
6. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремень, В.В. Ільїн. --К.: Книга, 2005. - 528 с.

Допоміжна

1. Берлін І. Чотириесе про свободу / І. Берлін ; пер. з. англ. О. Коваленко. — К. 1994.
2. Краевский В. Три ступени познания и спор реализма с анти-реализмом / В.Краевский// Философия науки. Вып. 1. Проблемы рациональности – М.: ИФ РАН, 1995
3. Мамардашвили М.Как я понимаю философию / М.Мамардашвили; [сост. и предисл.Ю. П. Сенокосова]. - М.: Прогресс, 1990. – 368 с.
4. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття: монографія / Г.Почепцов. – Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017 г. - 260 с.
5. Рассел Бертран Философия для непосвященных [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://batenka.ru/explore/lectures/bertrand-russell/>
6. СвендсенЛарсФілософія свободи: Львів:АНЕТТИАНТОНЕНКО, К.: Ніка-Центр, 2016. - 336с.
7. Соболева М.Е. «Знание» и «мнение»: Платон против Гегтиера [Электронный ресурс] /М.Е. Соболева [пер. Е. Воробьева]// Вопросы философии. - 2016. - № 2. - Режим доступа: http://vphil.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=1350&Itemid=5

Інформаційні ресурси

- <http://lib.onu.edu.ua/> Бібліотека ОНУ ім. І.І.Мечникова.
- <http://www.ognb.odessa.ua/> Бібліотека ім. М.Горького.
- <http://www.nbu.gov.ua/> Бібліотека ім. В.Вернадського.
- <http://lib-gw.univ.kiev.ua/> Бібліотека ім. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
- <http://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії НАН України імені Григорія Сковороди.
- <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html> Найвидатніші філософи світу та України.
- <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.htm> Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
- <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/lit-bac.html> Філософія (для бакалаврів природничих спеціальностей).
- <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/lit-asp.html> Література для підготовки до кандидатського іспиту аспірантів та пошукувачів природничих спеціальностей.
- <http://plato.stanford.edu/> Філософська енциклопедія Стенфордського університету. (Англійською мовою).
- <http://zakon.rada.gov.ua> Сайт Верховної Ради України, база законів і нормативних актів

Форма контролю та оцінювання результатів навчання:

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторної та самостійної роботи)								Кількість балів (іспит)	Сумарна кількість балів	
Змістовий модуль №1				Письмова робота	Змістовий модуль № 2					Письмова робота
1	2	3	4	10	5	6	7	15	40	100

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Керівні принципи:

Силабус – це документ який готується для студента

Призначення документа – пояснити студенту суть і форму курсу (дисципліни):

- що від мене вимагається? («правила гри», політика викладача, дедлайни, оцінювання...)
- чого я навчуся, прослухавши цей курс? Які знання здобуду? Які навички?
- що буде результатом навчання?

Сьогодні йде мова про «освіту, як засіб набуття компетентностей»:

- через навчання студент здобуває спроможність щось виконувати, чого б без освіти не зміг;
- спроможність (компетентність) формулюється термінами, які не обов'язково відображають вимогу конкретної професії.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет математики та інформатики
Кафедра математичного моделювання
СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Вища математика

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Менеджмент організацій і адміністрування

Спеціальність 073 – Менеджмент

Галузь знань 07 – Управління та адміністрування _____

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

_____ Економічний факультет _____

Мова навчання _____ українська _____

Розробники: Кушнірчук Василь Йосипович, доцент кафедри математичного моделювання, кандидат. фіз.-мат. наук, доцент _____

Профайли викладачів

Контактний тел. 0372584880, 0509806189

E-mail: v.kushnirchuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації Очні консультації: вівторок з 14.30 до 15.30 2

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс надає знання з лінійної алгебри, аналітичної геометрії та математичного аналізу (диференціальне та інтегральне числення). Курс дозволяє отримати практичні навички по розв'язанню матричних рівнянь, систем лінійних алгебраїчних рівнянь, аналітичному моделюванні простих геометричних фігур, застосуванню інтегрального та диференціального числення при аналізі функціональної залежності. Цей курс – є основою сучасного абстрактного математичного мислення, математичної культури та надає необхідні знання та навички для опанування професійних дисциплін.

2. Мета навчальної дисципліни.

Формування цілісної системи теоретичних знань математичного апарату, що допомагає моделювати, аналізувати і вирішувати прикладні економічні завдання з області майбутньої діяльності; сприяння формуванню умінь і навиків самостійного аналізу дослідження

3. Пререквізити. Засвоєння матеріалу шкільного курсу математики (геометрія, алгебра та початки аналізу)

4. Результати навчання – володіння абстрактним математичним мисленням, математичною культурою, науковим світоглядом і семантикою в лінійній алгебрі, математичному аналізі та аналітичній геометрії; володіння методами, практичними навичками і теоретичними положеннями з лінійної алгебри, математичного аналізу і аналітичної геометрії, які необхідні майбутньому фахівцю для проведення наукових досліджень в межах професійної діяльності та засвоєння спеціальних та загальних дисциплін; можливість демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень; виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень; виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: основи лінійної алгебри; основи диференційного та інтегрального числення та їх застосування; про математичне моделювання соціально-економічних об'єктів за допомогою розв'язання систем, відповідних рівнянь;

вміти: здійснювати дії над матрицями та векторами; досліджувати та розв'язувати лінійні матричні рівняння у тому числі системи лінійних алгебраїчних рівнянь; досліджувати та обчислювати характеристики досліджуваного явища на основі математичного аналізу; аналітично задати пряму, площину і основні криві другого порядку.

Під час вивчення дисципліни, відповідно до освітньо-професійної програми, формуються наступні

загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

фахові компетентності:

ФК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ФК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати між особистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

ФК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

та отримуються наступні **програмні результати навчання:**

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація		Рік підготовки		Семестр		Кількість		Кількість годин		Вид підсумкового контролю	
кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання				
Денна	1	1	4	120	30	30	60	іспит			
Заочна											

5.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
1	2	л.	п.	лаб.	інд.	с.р.	8	л.	п.	лаб.	інд.	с.р.
Змістовий модуль 1. Елементи лінійної алгебри та аналітичної геометрії												
Тема 1. Елементи лінійної алгебри	18	4	4			10						
Тема 2. Елементи аналітичної геометрії	18	4	4			10						
Разом за змістовим модулем 1	36	8	8			20						
Змістовий модуль 2. Диференціальне числення функції однієї змінної												
Тема 3. Теорія границь	20	6	4			10						
Тема 4. Диференціальне числення	26	8	8			20						
Тема 5. Інтегральне числення	38	8	10			20						
Разом за змістовим модулем 2	84	22	22			40						
Усього годин	120	30	30			60						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Методи Гаусса та Жордана-Гаусса розв'язання систем лінійних рівнянь
2.	Дослідження систем лінійних рівнянь в матричній формі
3.	Застосування теореми Кронекера-Капеллі
4.	Зведення загального рівняння лінії другого порядку до канонічного вигляду
5.	План дослідження функції і побудови їхніх графіків. Використання поняття похідної в економіці
6.	Застосування визначеного інтеграла
7.	Функції багатьох змінних
8.	Подвійні і потрійні інтеграли, їх обчислення і застосування

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

До контрольних заходів з дисципліни належать: поточний, модульний та підсумковий контроль.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні роботи;
- індивідуальні домашні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Кожен студент виконує домашнє завдання з кожної теми готуючись таким чином до контрольних робіт. Контрольні роботи оцінюються з урахуванням пояснень студента. Отримані протягом семестру бали сумуються.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота					Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	40	100
15	15	10	10	10		

T1, T2, T3, T4, T5 – теми змістових модулів.

Підсумковий контроль – комплексне оцінювання рівня сформованості дисциплінарних компетентностей. **Форма підсумкового контролю з дисципліни – екзамен.**

Кожен екзаменаційний білет містить сім практичних завдань. Оцінювання проводиться за 40 бальною шкалою. Максимальна кількість балів, яка може бути одержана студентом за відповідь на кожне завдання – 5 балів, ще 5 балів студент може отримати за знання таблиці похідних і таблиці інтегралів.

Критерії оцінювання практичних завдань такі:

5 балів – отримано правильну відповідь. Обґрунтовано усі ключові моменти розв'язування;

4 бали – наведено логічно правильну послідовність кроків розв'язування. Деякі з ключових моментів розв'язування можуть бути обґрунтовані недостатньо. Можливі 1–2 не грубі помилки або описки в обчисленнях, перетвореннях, що не впливають на правильність подальшого ходу розв'язування. Отримана відповідь може бути неправильною;

3 бали – наведено логічно правильну послідовність кроків розв'язування. Деякі з ключових моментів обґрунтовано недостатньо. Можливі 1–2 помилки або описки в обчисленнях або перетвореннях, що незначно впливають на правильність подальшого ходу розв'язування. Отримана відповідь може бути неправильною або неповною (розв'язана правильно лише частина завдання);

2 бали – у правильній послідовності ходу розв'язування відсутні деякі етапи. Ключові моменти розв'язування не обґрунтовано. Можливі помилки в обчисленнях або перетвореннях, що впливають на подальший хід розв'язування. Отримана відповідь може бути неповною або неправильною;

1 бал – у послідовності ходу розв’язування присутні лише деякі етапи розв’язування. Ключові моменти розв’язування не обґрунтовано.

Отримана

відповідь неправильна або завдання розв’язане не повністю;

0 балів – студент не приступив до розв’язування завдання або приступив до його розв’язування, але його записи не відповідають зазначеним вище критеріям або записана тільки відповідь, а розв’язування не наведено.

Критерії оцінювання знання таблиць похідних та інтегралів такі:

0,2 бала – вірно записана похідна або інтеграл;

0,1 бала – похідна або інтеграл записано з незначними неточностями;

0 балів – не записано похідну або інтеграл, або запис цілком невірний.

Оцінка студента за знання таблиці похідних і таблиці інтегралів є заокруглена до найближчого більшого цілого сума балів, набраних за кожну з похідних (з одинадцяти елементарних функцій) і кожен з інтегралів (з чотирнадцяти функцій).

Оцінка студента на підсумковому модульному контролі (екзамені) є сумою балів, одержаних за відповідь на кожне практичне завдання екзаменаційного білета та оцінки за знання таблиці похідних і таблиці інтегралів.

Підсумкова оцінка за семестр є сумою балів, одержаних студентом на всіх модульних контролях. Відтак, згідно з наступною таблицею, виставляється оцінка за потрібною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

7. Рекомендована література

1. Ильин В.А., Позняк Э.И. Основы математического анализа.— М.: Физматлит, - 2005, — Ч.1 — 648 с., Ч.2 — 464 с.
2. Ильин В.А., Позняк Э.И. Аналитическая геометрия.— М.: Физматлит, 2004, — 224 с.
3. Ильин В.А., Позняк Э.И. Линейная алгебра.— М.: Физматлит, 2007, — 280 с.
4. Валєєв К.Г., Джалладова І.А. Вища математика: Навч. посібник: У 2-х ч. — К.: КНЕУ, 2001. — Ч.1. — 546 с. — Ч. 2. — 2002. — 451 с.
5. Валєєв К.Г., Джалладова І.А., Лютий О.І. та ін. Вища математика: Навч.-метод. Посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2002. — 606 с.
6. Берман Г.Н. Сборник задач и упражнений по курсу математического анализа. — Издательство "Лань", 2018. — 492 с.
7. Демидович Б.П. Сборник задач и упражнений по математическому анализу: Учеб. пособие для вузов. — Издательство "Лань", 2021. — 624 с.
8. Пискунов Н. С. Дифференциальное и интегральное вычисление: Учебное пособие для втузов . Из-во Интеграл-Пресс, 2006. — Ч. I— 456 с. Ч. II, — 576 с.
9. Кудрявев Л.Д. Курс математического анализа. — М.: Дрофа, т.1 — 2003, 704 с., т.2 — 2004, 720 с., т.3 — 2006, 351 с.
10. Минорский В. П. Сборник задач по высшей математике: Учебное пособие. — М.: Физматлит, 2006, — 335 с.
11. Данко П.Е., Попов А.Г., Кожевникова В.А. Высшая математика в упражнениях и задачах. Учеб. пособие для студентов втузов — М.: Оникс 21 век, ч.1 — 2003. — 304 с., ч.2 — 2003. — 416 с.
12. Кушнірчук В.Й. Математика для економістів: [Збірник завдань для практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи. Ч. 2.]/ Кушнірчук В.Й. —Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2011. — 48 с.
13. Кушнірчук В.Й. Математика для економістів: Збірник завдань для практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи. Частина 1. —Чернівці: Золоті литаври, 2012. — 40 с.
14. Кушнірчук В.Й. Вища математика у прикладах і задачах. Навчальний посібник. — Чернівці: Золоті литаври, 2013. — 84 с.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

(назва інституту/факультету)

Кафедра філософії та культурології
(назва кафедри)

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Соціологія

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Соціологія
(назва програми)

Спеціальність Менеджмент організацій і адміністрування
(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))
економічний
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: канд. соціол. н., доцент кафедри філософії та культурології Медіна Т. В.

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів)

[http://www.sociology.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[3719\]\[caf_pers_id\]=717&commands\[3719\]=item](http://www.sociology.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[3719][caf_pers_id]=717&commands[3719]=item) (посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача (-ів))

Контактний тел. +38 (095) 701-05-56, +38 (068) 474-57-08

E-mail: t.medina@chnu.edu.ua

Сторінка **курсу** **в** **Moodle**
<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3852¬ifyeditingon=1>

Консультації

Очні консультації: четвер, 14.40-16.00

Онлайн-консультації: Розклад консультації. середа, 17.30

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Соціологія як навчальна дисципліна сприяє формуванню знань про суспільство, його структуру, пояснює логіку соціальних процесів, допомагає людині визначити своє місце у суспільстві та ціннісні орієнтації, заохочує до громадянської активності та самостійного пошуку знань і в такий спосіб готує до відповідального дорослого життя. Соціологічні знання можуть допомогти студентам в оволодінні умінням об'єктивно оцінювати ту чи іншу життєву ситуацію і приймати правильне рішення.

2. Мета навчальної дисципліни:

Ознайомлення з предметом соціології, головними проблемами основних сфер життєдіяльності суспільства і людини формування соціологічного стилю мислення. Особливе значення має вивчення соціології студентами спеціальності «маркетинг», оскільки знання соціальної структури суспільства допомагає краще визначати групи потенційних покупців.

3. Пререквізити. Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки бакалаврів. Теоретичною і методичною базою вивчення дисципліни є: Актуальні проблеми історії та культури України, статистика, макроекономіка, маркетинг, розробка і прийняття управлінських рішень

4. Результати навчання Результатом вивчення дисципліни «Соціологія» є набуття здобувачами освіти за ОПП «Менеджмент організацій і адміністрування» таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу. ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
Фахові компетентності (ФК)	ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації. ФК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними. ФК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо. ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Соціологія</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	3	90	2	15		30		45		залік
Заочна												

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Методологічні засади соціології												
Тема 1. Соціологія як наука про суспільство	8	2	2			4							
Тема 2. Основні етапи та тенденції розвитку соціологічної думки	8		2			6							
Тема 3. Суспільство як цілісна система	6	2	2			2							
Тема 4. Соціальна структура та соціальна стратифікація	10	2	4			4							
Тема 5. Соціологічна теорія особистості	8	2	2			4							
Разом за змістовим модулем 1	40	8	12			20							
	Змістовий модуль 2. Соціологічні теорії середнього рівня												
Тема 6. Соціологія шлюбу та сім'ї	6	2	2			2							
Тема 7. Гендерні дослідження: проблеми, перспективи розвитку	6	2	2			2							
Тема 8. Культура в житті людини та суспільства	4		2			2							
Тема 9. Соціологія економіки	6		2			4							

Тема 10. Соціальні зміни і глобалізація сучасного життя	4		2			2						
Тема 11. Соціологія молоді	4		2			2						
Тема 12. Етнічна структура суспільства	4		2			2						
Тема 13. Методи соціологічного пізнання	16	3	4			9						
Разом за змістовим модулем 2	50	7	18			25						
Усього годин	90	15	30			45						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Підготуйте таблицю: „Функції соціології”. Підготуйте есе за темою „Для чого сучасній молодій людині соціологічні знання”. Підготуйте реферативний огляд статті В. Арбеніної „Над чим працюють соціологи України” (див. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2006. – № 1. – С. 166–176.
2	Напишіть есе на тему: «Мое ставлення до теорії К. Маркса та до марксизму». Підготуйте есе на тему: «Найбільш близькі для мене ідеї засновників соціології». Підготуйте презентацію „Видатний вчений-соціолог” (біографія, науковий внесок
3	Напишіть есе на тему: «Закони розвитку суспільства: об’єктивність чи збіг обставин». Підготуйте презентацію на тему: «Стадіальна типологія суспільств». Підготуйте презентацію на тему: «Цивілізаційна типологія суспільств».
4	Підготуйте реферативний огляд статті Глотова М.В. (Глов М. Б. Социальный институт: определение, строение, классификация // Социологические исследования. - 2003. - N 10. - С. 1 - 13). Підготуйте таблицю (див. зразок нижче), порівнявши 2-3 соціальних інститута.
5	Підготуйте есе за темою: «Чому в сучасних розвинених суспільствах існує бідність». Підготуйте есе за темою: «Чи має значення те, як людина увійшла до вищого класу або чи „пахнуть” гроші?» Підготуйте есе за темою: «Чи є в Україні еліта?»
6	Соціальна стратифікація і соціальна мобільність: проблема взаємозв’язку. Професійно-кваліфікаційні відмінності як основа побудови соціальної піраміди суспільства. Основні форми соціальної мобільності в сучасному українському суспільстві. Соціальна мобільність в політичній сфері.
7	Підготуйте інформаційне повідомлення на основі матеріалів статті Кириченко І. „Моя хата – з краю... цивілізації (соціальна структура, життєві стандарти, стратегії і суспільні настрої в сучасній Україні)” // ДТ. – 2002. – 24 серпня. – С. 3. Підготуйте есе за темою: „Мої соціальні ролі: сам собі режисер?” Підготуйте реферативний огляд статті О.Злобіної “Особистісна складова суспільних змін: соціологічний контекст”
8	Проведіть соціологічне дослідження „Проблеми молоді сім’ї”. Підготуйте реферат „Основні теоретичні концепції зміни шлюбу та шлюбної поведінки в світі”. Останнім часом все більшого розповсюдження набувають позашлюбні сім’ї. Чим це викликано? Які наслідки це може мати для майбутнього сім’ї? (напишіть есе на 2-3 сторінки).

	Нині значна кількість людей активного віку в Україні зайнята заробітчанством за кордоном. Які наслідки це може мати для окремої сім'ї та для інституту сім'ї в Україні в цілому? (напишіть есе на 2-3 сторінки). Підготуйте таблицю "Основні форми сім'ї"
9	Зробіть реферативний огляд статті Н.І.Абубікірової "Что такое гендер?" Підготуйте реферат на тему: "Сучасні стереотипи маскулінності та фемінності в середовищі молоді" Підготуйте реферат на тему: "Роль мас-медіа у формуванні гендерних стереотипів" Підготуйте реферат на тему: "Обмеження, пов'язані із чоловічою роллю в суспільстві" Підготуйте реферат на тему: "Проблема насильства над жінками та шляхи її подолання"
10	Позитивізм в дослідженні економіки (Конт, Спенсер, Дюркгейм). Метод структурно-функціонального аналізу в економічній соціології (Т. Парсонс). Економічна феноменологія (М. Грановеттер). Модель «економічної людини» А. Сміта. Аналіз споживчої поведінки Т. Веблена. Внесок В. Парето в розвиток економічної соціології. Теорія «людських відносин». Теорія суспільного вибору (Дж. Б'юкенен і К. Ерроу). Ідеї та концепції К. Полан'ї.
11	Підготуйте таблицю: „Типи культури”. На основі вивчення матеріалів засобів масової інформації проаналізуйте ціннісні орієнтації сучасної української молоді. Підготуйте реферат за темою: “Молодіжна субкультура: норма чи відхилення”?
12	Підготуйте есе на тему: «Молодіжна культура як фактор соціалізації молоді». Проаналізуйте особливості молодіжної субкультури на прикладі художнього фільму «Стиляги».
13	Проведіть соціологічне дослідження за вільним вибором теми

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента та ін.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- аналітичні звіти;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

(Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали).

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Залік	Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

5. Рекомендована література -основна

- 1 Аберкромби Н., Хилл Д., Тернер Б. Социологический словарь – М., 2004. – 785 с.
- 2 Гіденс Е. Соціологія. – К., 1999. – 769 с.
- 3 Дворецька Г.В. Соціологія: Навч. посіб. – 2-е вид. – К.: КНЕУ, 2002. – 472с.
- 4 Некрасов А.И. Основы социологии: конспект лекций. – Харьков: ООО «Одисей», 2002. – 256 с.
- 5 Попова И.М. Социология. Введение в специальность. – К.: Тандем, 1998. – 387 с.
- 6 Практикум з соціології: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти / за ред. В.М.Пічі. – Львів, 2004. – 296 с.
- 7 Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, соціальні та галузеві теорії: навч. посіб. / Є. В. Сірий – К., 2004. – 349 с.
- 8 Смелзер Н. Социология. – М., 1994. – 568 с.
- 9 Соціологія. Навч. посіб. (За ред. С.О. Макеєва). – 2 вид. випр. доп.- К.: „Знання”, 2003. – 454 с.
- 10 Соціологія. Підручник. – К.: НАУ, 2003. – 202 с.
- 11 Соціологія: навч. посібн. для студентів вищ. навч. Закладів. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 360 с.
- 12 Соціологія: підручник / за ред. В.М. Пічі. – Львів, 2004.
- 13 Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. В.Г. Городяненка. – К., 2003. – С. 9-20.
- 14 Тернер Дж. Структура социологической теории. – М.: Прогресс, 1985. – 471 с.
- 15 Черниш Н.Й. Соціологія: курс лекцій. – Львів, 2003. – 579 с.
- 16 Соціологія : навч. посібник. – 3-тє вид., випр. і доп. / С. С. Яремчук. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2015. – 240 с.

6. Інформаційні ресурси

1. www.ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Державна служба статистики України).
1. [www/meta-ukrain.com](http://www.meta-ukrain.com) (Дані про соціологічні публікації в Україні).
2. www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м. Київ).
3. www.sociology.kharkov.ua (Домашня сторінка харківських соціологів)
4. www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України).
5. www.journal@socnet.kiev.ua (Домашня сторінка часопису «Соціологія: теорія, методи, маркетинг»).
6. [www.sau.@ mail.kar.net](mailto:www.sau.@mail.kar.net) (Домашня сторінка Соціологічної Асоціації України).
7. [www/theori.htm](http://www.theori.htm) (Map for Sociological Theory).

8. www.gumer.info/ (Бібліотека Гумера, соціологія).
9. <http://commons.com.ua> (Журнал «Спільне: журнал соціальної критики»).
10. www.sociology.org.uk (Sociology Central).